

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ALAÇATI
19. YY. VE 20. YY.
KONUT MİMARİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar Nazlı Melis KOCAMANOĞLU

Mimarlık Anabilim Dalı

Bina Bilgisi Programı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. F. Gülşen GÜLMEZ

NİSAN 2010

Nazlı Melis KOCAMANOĞLU tarafından hazırlanan “ALAÇATI 19. YY. VE 20. YY. KONUT MİMARİSİ” adlı bu tezin yüksek lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. F. Gülşen GÜLMEZ
Tez Yöneticisi

Bu çalışma, jürimiz tarafından Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Bina Bilgisi Programında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. F. Gülşen GÜLMEZ (Danışman) (M.S.G.S.Ü.)

Jüri Üyesi : Dr. Nezih R. AYSEL (M.S.G.S.Ü.)

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Yasemen Say ÖZER (Y.T.Ü.)

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Tan K. GÜRER (Y.T.Ü.) (Yedek)

Bu tez, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygundur.

ÖNSÖZ

Tez çalışmamın her noktasında, her zaman yanımda olan, bir an olsun desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen sevgili babam Atilla Kocamanoğlu'na ve sevgili annem F. Ender Kocamanoğlu'na sonsuz teşekkür ederim.

Tezimi hazırlarken değerli görüşleriyle çalışmalarına yön veren sayın hocam Yrd. Doç. Dr. F. Gülşen Gülmez'e; aynı zamanda, çalışmalarım esnasında bana kolaylık gösteren Alaçatı Belediyesi çalışanları ile Alaçatı halkına da, gösterdikleri anlayış için teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Nisan 2010

Mimar Nazlı Melis KOCAMANOĞLU

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iii
SUMMARY.....	iv
ŞEKİL LİSTESİ.....	v – xxi
1. BÖLÜM	
GİRİŞ	1
2. BÖLÜM	
ALAÇATI'NIN TANITILMASI.....	4
2.1. ALAÇATI'NIN COĞRAFİ KONUMU VE İKLİMSEL ÖZELLİKLERİ	4
2.1.1. Alaçatı'nın İzmir İli İçindeki Yeri.....	6
2.1.2. Alaçatı'nın Çeşme Yarımadası'ndaki Yeri	6
2.1.3. Rüzgar	7
2.2. ALAÇATI'NIN TARİHSEL GELİŞİMİ	9
2.2.1. Alaçatı'nın Tarihi	9
2.2.2. Alaçatı'da Nüfus Hareketleri	16
2.3. ALAÇATI'NIN EKONOMİK YAPISI	18
3. BÖLÜM	
ALAÇATI'NIN YERLEŞİM DOKUSU VE OLUŞUMU	21
3.1. YERLEŞİM DOKUSU VE ARAZİ KULLANIMI	21
3.1.1. Tarihi Merkez / Eski Yerleşim	24
3.1.2. Kuzey Kesimi / Yeni Yerleşim	26
3.1.3. Güney Kesimi / Kıyı Yerleşimi.....	27
3.2. YERLEŞİM DOKUSUNU OLUŞTURAN MEKANLAR.....	32
3.2.1. Yel Değirmenleri	32
3.2.2. Meydan, Çarşı	33
3.2.3. Dini Yapılar.....	36
3.2.4. Eğitim ve Hizmet Yapıları	40

4. BÖLÜM**ALAÇATI YEREL KONUT ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ42**

4.1. Bölge A.....	46
4.2. Bölge B.....	61
4.3. Bölge C.....	105
4.4. Bölge D.....	116
4.5. Bölge E.....	134
4.6. Bölge F.....	150
4.7. Bölge G.....	160

5. BÖLÜM**GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ173**

5.1. PLANLAMAYI OLUŞTURAN MEKANLAR.....	173
5.1.1. Yaşama Mekanları.....	173
5.1.2. Servis Mekanları.....	174
5.1.3. Islak Hacimler.....	176
5.2. PLANLAMA İLKELERİ.....	177
5.2.1. Zemin Kat Planlama İlkeleri.....	178
5.2.2. Üst Kat Planlama İlkeleri.....	181
5.3. YAPIM TEKNİKLERİ.....	184
5.3.1. Duvarlar.....	184
5.3.2. Döşemeler.....	185
5.4. MİMARİ CEPHE ELEMANLARI.....	186
5.4.1. Kapılar.....	186
5.4.2. Pencereler.....	189
5.4.3. Cumba ve Çıkmalar.....	190
5.4.4. Çatılar.....	191
5.5. CEPHE TİPLERİ.....	191
5.6. SONUÇ.....	193
KAYNAKLAR.....	196
ÖZGEÇMİŞ.....	199

ÖZET

Alaçatı, Antik çağlardan bu yana farklı ülke ve kültürlerin himayesine girmiş, varlığını sürdürmüştür. Kent tarihi ve mimari dokusu açısından incelemeye değer özellikler taşımaktadır. Bu tarih ve kültür birikimi, kentlere, binalara, konutlara yansımış; kent yerleşimi, barınma ihtiyaçları ve yaşama alanlarını biçimlendirmiştir.

Çalışmada, Alaçatı, hakkında genel bilgiler verilerek tanıtılmış, Alaçatı'nın fiziksel yapısı ve kent yerleşiminden bahsedilmiştir. Alaçatı Kentsel Sit Alanı'nın günümüze dek ulaşmış olan tarihi konutları; plan, kesit, cephe ve fotoğraflarla birlikte örneklendirilmiştir. Yapım teknikleri ve cephesel özelliklerinden bahsedilmiştir.

Tez çalışmasının ana teması “19. ve 20. yüzyıl Alaçatı konutları”dır. Çalışmanın temel amacı, eski bir yerleşim alanı olan ve son yıllarda mimari dokusu ve taş evleriyle gündemde yer alan Alaçatı'nın incelenmesi, 19. ve 20. Yüzyıl Alaçatı konutlarının, yapı ve mimari dokusu bozulmadan, tespit edilerek belgelenmesidir.

Çalışmaya tezin amacı ve kapsamından bahsedilerek başlanmıştır. Girişi izleyen ikinci bölümde kent tarihi, coğrafi konumu, iklimsel ve ekonomik durumundan bahsedilmiştir. Bir sonraki bölümde kent dokusunun gelişimi, arazi kullanımı ve kentsel dokuyu oluşturan mekanlar, haritalar ve fotoğraflar ile birlikte incelenmiştir. Dördüncü bölümde, Alaçatı beldesinin en karakteristik öğelerinden olan 19. ve 20. yy. Rum – Osmanlı konutları üzerine analitik bir tespit çalışması yapılmıştır. Alaçatı'nın ilk yerleşim bölgesi niteliğinde ve günümüzde Kentsel Sit kapsamında koruma altında olan, tarihi merkezin çevresinde, kuzey-güney ve doğu-batı yönlerinde uzanan iki önemli yol aksının üzerinde yer alan konutlar incelenmiş, rölöve çizimleri yapılarak, mekansal tespitler yapılmıştır. Beşinci bölümde ise yapılan çalışmalar ve örnekler göz önünde bulundurularak, Alaçatı yerel konut mimarisi, konut plan ve cephelerinin genel özellikleri çıkarılmış, mimari elemanlar tespit edilerek, değerlendirilmiştir. Sonuç bölümünde, Alaçatı konutlarıyla ilgili yapılan araştırma, tespit ve incelemeler yorumlanmış, mülkiyet, parsel kullanımları karşılaştırılmıştır. Son dönemlerde popüleritesi artan Alaçatı'nın korunması için yapılan çalışmalara, ileriki dönemler için koruma ve gelişim amaçlı önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Alaçatı, Konut Tipolojisi, Yerel Konut Mimarisi, Kentsel Doku, Tarihi Kent Kimliği, Hacı Memiş Mahallesi, Tokoğlu Mahallesi, Yeni Mecidiye Mahallesi

SUMMARY

Since the ancient times, Alaçatı has continued its existence, under the auspice of different countries and cultures. Due to its urban history and architectural texture, Alaçatı has valuable features to explore. The different historical periods and cultures have influenced the city and the buildings, shaping the urban settlement, the dwelling requirements and the living spaces.

In this study, Alaçatı is discussed providing general information about physical structures and urban settlement. Historical houses of the Alaçatı urban protected area are explored via plans, sections, elevations and photographs; examining the construction methods and the facade characteristics.

The main topic of the thesis study is "19th and 20th century Alaçatı Houses". Main scope of the study is to explore Alaçatı, a historical settlement area which has lately become popular for its architectural texture and stone houses, and to document "19th and 20th century Alaçatı Houses" before any destruction takes place.

Firstly, the topic and the content of the study is explained. Secondly, the urban history, the geographical location, the climatic and the economic conditions are discussed. In the next section, development of the urban texture, site utilization and the components forming urban texture are explored through maps and photographs. The fourth section focuses on an analytical study of the 19th and the 20th century Greek-Ottoman houses. The houses at the first settlement area, a current protected urban area around the historical center, on the north-south and east-west axis are explored through architectural plans and spatial evaluations. In the fifth section, the vernacular residential architecture of Alaçatı is explored together with plans, facades and architectural components, considering the examples and the findings of the research. Finally, the research and evaluations about Alaçatı houses are interpreted comparing the ownership and the building site usage, including conservation and development proposals for Alaçatı.

Key Words

Alaçatı, Housing Typology, Vernacular Residential Architecture, Urban Texture, Historical Urban Identity, Hacı Memiş Neighbourhood, Tokoğlu Neighbourhood, Yeni Mecidiye Neighbourhood

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 2.1 Alaçatı'nın yakın çevresiyle ilişkisi4 (Kaynak: Alaçatı Turizm Derneği internet sitesi, 12.10.2009)	4
Şekil 2.2 Alaçatı'nın karayolu, havayolu, denizyolu bağlantıları5 (Kaynak: http://www.alacatibelediyesi.com/ulasim.html)	5
Şekil 2.3 Alaçatı'nın, İzmir İli ve Ege Denizi'ndeki yeri6 (Kaynak: Google Earth Map 09.10.2009)	6
Şekil 2.4 Çeşme Yarımadası İçinde Alaçatı'nın konumu6 (Kaynak: Google Earth Map 09.10.2009)	6
Şekil 2.5 Alaçatı Enerji Santrali ve 12 Pervane8 (Fotoğraf: N. Melis Kocmanoğlu)	8
Şekil 2.6 Alaçatı Enerji Santrali ve 44 Rüzgar Türbini8 (Fotoğraf: N. Melis Kocmanoğlu)	8
Şekil 2.7 Çeşme Yarımadası'nın fiziki yapısı ve antik yerleşme yerleri 10 (Kaynak: Bayburtluoğlu C., 1975 Erythrai, Türk Tarih Kurumu Yayınları VI. Dizi - Sa. 18, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara)	10
Şekil 2.8 Erythrai Antik Tiyatrosu'na genel bakış 11 (Alaçatı Belediyesi internet sitesi)	11
Şekil 2.9 Erythrai Antik Tiyatrosu'na genel bakış 11 (Alaçatı Belediyesi internet sitesi)	11
Şekil 2.10 Erythrai Antik Tiyatro 11 (Alaçatı Belediyesi internet sitesi)	11
Şekil 2.11 Antik Tiyatro Basamakları 11 (Alaçatı Belediyesi internet sitesi)	11
Şekil 2.12 Akropoldeki teras duvarları 11 (Alaçatı Belediyesi internet sitesi)	11
Şekil 2.13 Akropoldeki teras duvarları 11 (Alaçatı Belediyesi internet sitesi)	11
Şekil 2.14 XIV-XV yüzyıllarında "Aydın İli" haritası 13 (Kaynak: Hersek, C., 1986, yorum: Kocmanoğlu, M. N.)	13
Şekil 2.15 Çeşme Yarımadası Haritası "Piri Reis" orijinal çizimi 14	14
Şekil 2.16 Aydın Vilayeti Salnamelerinde Alaçatı Nahiye Nüfusu 17	17
Şekil 2.17 1927-1970 Alaçatı Nüfus Bilgileri..... 18 (İzmir İl Yıllığı, İzmir 1973 sf:149)	18
Şekil 2.1 Alaçatı'da sörf.....20	20
Şekil 2.2 Alaçatı'da Mevcut Sakız Ağaçları20	20
Şekil 3.1 Alaçatı'nın fiziki görünüşü21 (Kaynak: www.maps.google.com , Yorum: N. Melis Kocmanoğlu)	21

Şekil 3.2 1970 – 2006 Yılları Konut Yerleşim Dokusu ve Gelişimi	22
(Kaynak: 1970 yılı Alaçatı Halihazır Haritası, 2006 yılı Alaçatı Koruma Amaçlı İmar Planı, Google Earth 28.08.2009, Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.3 Alaçatı’da mekansal ve kullanıcılar bakımından farklılıklar gösteren bölgeler	23
(Kaynak: Google Earth 28.08.2009, Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.4 Tarihi Merkez / Eski Yerleşim Bölgesi	24
(Kaynak: Google Earth 28.08.2009, Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.5 Kuzey Kesimi Yeni Yerleşim Bölgesi	26
(Kaynak: Google Earth 28.08.2009, Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.6 Çamlık Yol.....	27
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.7 Güney Kesimi Kıyı Yerleşimi	28
(Kaynak: Google Earth 28.08.2009, Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.8 Yumru Koynu gösteren fotoğraf	29
(Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009)	
Şekil 3.9 Alaçatı sörf alanı	29
Şekil 3.10 Çark Plajı’nda bulunan plaj ve eğlence mekanı.....	30
(Kaynak: arkitera.com internet sitesi)	
Şekil 3.11 Çark Plajı’nda bulunan plaj ve eğlence mekanı.....	30
(Kaynak: arkitera.com internet sitesi)	
Şekil 3.12 Alaçatı Limanı’ndan görünüş	30
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.12 Alaçatı Limanı’ndan görünüş	30
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.13 Alaçatı Limanı havadan görünüş	30
(Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı İnternet sitesi)	
Şekil 3.14 Alaçatı Port Projesi Alanı	31
(Kaynak: Google Earth Maps)	
Şekil 3.16 Alaçatı Port Projesi Vaziyet Planı.....	31
(Kaynak: www.portalacati.com.tr/eng/alacati_project/about_project.htm)	
Şekil 3.17 Alaçatı Yel Değirmenleri.....	32
(Fotoğraf: Alaçatı Belediyesi, 2008)	
Şekil 3.15 Yel değirmenleri vaziyet planı 1/1000 ölçek	32
(Çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.16 Yel değirmeni plan örneği	33
(Çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.17 Yel Değirmeni.....	33
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	

	Sayfa
Şekil 3.18 Yel değirmeni merdiven	33
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.19 yel değirmeni içi.....	33
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.20 Değirmenaltı Meydan Projesi planı.....	34
(kaynak: www.arkitera.com internet sitesi)	
Şekil 3.21 Değirmenaltı Meydan Projesi Kuzey-Güney kesiti	34
(kaynak: www.arkitera.com internet sitesi)	
Şekil 3.22 Yel Değirmenleri'nden Meydana bakış.....	35
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.23 Alaçatı Değirmenaltı Meydanı.....	35
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.24 Alaçatı Belediye Meydanı	35
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.25 Alaçatı'nın İlk Belediye Binası.....	35
(Fotoğraf: Alaçatı Belediyesi İnternet Sitesi)	
Şekil 3.29 Alaçatı Antika Pazarı.....	36
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.30 Alaçatı Antika Pazarı.....	36
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.31 Halk Pazarı.....	36
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.32 Hacı Memiş Meydanı Fotoğrafı	36
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.33 Hacı Memiş Meydanı Fotoğrafı.....	36
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.34 Hacı Memiş Meydanı Fotoğrafı.....	36
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.35 Alaçatı Pazaryeri Cami Fotoğrafları	37
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.36 Alaçatı Pazaryeri Cami Fotoğrafları	37
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.37 Pazaryeri Cami iç mekan fotoğrafları	37
(Fotoğraf: çeşme müftülüğü internet sitesi)	
Şekil 3.38 Pazaryeri Cami iç mekan fotoğrafları	37
(Fotoğraf: çeşme müftülüğü internet sitesi)	
Şekil 3.39 Hacı Memiş Cami Cephe Fotoğrafı	38
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.40 Hacı Memiş Cami Cephe Fotoğrafı	38
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	

Şekil 3.41 Hacı Memiş Cami İç Mekan Fotoğrafları.....	38
(Fotoğraf: çeşme müftülüğü internet sitesi)	
Şekil 3.42 Hacı Memiş Cami İç Mekan Fotoğrafları.....	38
(Fotoğraf: çeşme müftülüğü internet sitesi)	
Şekil 3.43 Hacı Memiş Cami Rölövesi - Giriş Kat ve Galeri Kat Planları.....	39
(Kaynak: Mimar Emel Kayın, Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.44 1912 yılında çekilmiş bir Alaçatı Kartpostalı	40
(Kaynak: A. Nedim Atilla arşivinden)	
Şekil 3.45 şekil 3.44'deki yerin bugünkü durumu.....	40
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu, 2009)	
Şekil 3.46 19. yy. başlarında okul olarak inşa edilen bina	41
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 3.47 Alaçatı Sağlık Ocağı.....	41
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.1 Çalışma Alanı	42
(Alaçatı Belediyesi 2008 tarihli harita, yorum: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.2 19. yy. yerleşim dokusu ve yerleşim dokusu ana aksı	43
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.3 Alaçatı yerleşimi içinde çalışma yapılan alan ve bölgenin gösterimi	45
(Alaçatı Belediyesi 2008 tarihli haritadan, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.4 A Bölgesi vaziyet planı ve cephesi	46
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.5 Bölge A vaziyet planı – 1	47
Şekil 4.6 Bölge A – 1 No'lu Yapı Fotoğrafı	47
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.7 A Bölgesi 1 No'lu Yapı Zemin Kat Planı	48
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.8 A Bölgesi 1 No'lu Yapı Üst Kat Planı	49
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.9 A Bölgesi 1 No'lu Yapı Zeytin Sokak Cephesi	49
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.10 A Bölgesi 1 No'lu Yapı a Kesiti	50
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.11 A Bölgesi 1 No'lu Yapı b Kesiti	50
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.12 A Bölgesi 1 No'lu Yapı c Kesiti	50
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.13 Bölge A vaziyet planı – 2	51

Şekil 4.14 Bölge A – 2 No’lu Yapı Fotoğrafı	51
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.15 A Bölgesi 2 No’lu Yapı Zemin Kat Planı.....	52
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.16 A Bölgesi 2 No’lu Yapı Üst Kat Planı	53
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.17 A Bölgesi 2 No’lu Yapı Zeytin Sokak Cephesi	54
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.18 A Bölgesi 2 No’lu Yapı a Kesiti	54
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.19 A Bölgesi 2 No’lu Yapı b Kesiti	54
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.20 Bölge A vaziyet planı – 3	55
Şekil 4.21 Bölge A – 3 No’lu Yapı.....	55
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.22 A Bölgesi 3 No’lu Yapı Zemin Kat Planı.....	56
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.23 A Bölgesi 3 No’lu Yapı Üst Kat Planı	56
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.24 A Bölgesi 3 No’lu Yapı Zeytin Sokak Cephesi	57
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.25 A Bölgesi 3 No’lu Yapı a Kesiti	57
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.26- A Bölgesi 3 No’lu Yapı b Kesiti.....	57
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.27 Bölge A vaziyet planı – 4	58
Şekil 4.28 Bölge A – 4 No’lu Yapı.....	58
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.29 A Bölgesi 4 No’lu yapı zemin kat planı	59
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.30 A Bölgesi 4 No’lu yapı üst kat planı	59
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.31 A Bölgesi 4 No’lu Yapı cephe	60
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.32 A Bölgesi 4 No’lu yapı a kesiti	60
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.33 A Bölgesi 4 No’lu yapı b kesiti.....	60
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.34 B Bölgesi Vaziyet Planı.....	61
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	

	Sayfa
Şekil 4.35 1 ve 2 No'lu Yapıların Cepheleri.....	62
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.36 3 – 4 – 5 No'lu Yapıların Cepheleri.....	62
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.37 5 – 6 – 7 – 8 No'lu Yapıların Cepheleri	62
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.38 9 – 10 No'lu Yapıların Cepheleri.....	62
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.39 11 – 12 – 13 No'lu Yapıların Cepheleri	62
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.40 11 – 13 No'lu Yapıların Cepheleri.....	62
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.41 – Bölge B vaziyet planı – 1	63
Şekil 4.42 Bölge B – 1 No'lu Yapı Fotoğrafı.....	63
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.43 B Bölgesi 1 No'lu yapı zemin kat planı	64
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.44 B Bölgesi 1 No'lu yapı üst kat planı	65
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.45 B Bölgesi 1 No'lu yapının Hacı Memiş Caddesi cephesi	65
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.46 B Bölgesi 1 No'lu yapı Zeytin Sokak cephesi	66
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.47 B Bölgesi 1 No'lu yapı a kesiti	66
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.48 B Bölgesi 1 No'lu yapı b kesiti	66
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.49 Bölge B vaziyet planı – 2	67
Şekil 4.50 Bölge B – 2 No'lu Yapı.....	67
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.51 B Bölgesi 2 No'lu yapı Zeytin Sokak cephesi	68
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.52 B Bölgesi 2 No'lu yapı zemin kat planı	68
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.53 B Bölgesi 2 No'lu yapı üst kat planı	69
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.54 B Bölgesi 2 No'lu yapı a kesiti	69
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.55 B Bölgesi 2 No'lu yapı b kesiti/görünüşü	69
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	

	Sayfa
Şekil 4.56 Bölge B vaziyet planı – 3	70
Şekil 5.57 Bölge B – 3 No’lu Yapı Fotoğrafı..... (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	70
Şekil 4.58 B Bölgesi 3 No’lu yapı zemin kat planı	71
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.59 B Bölgesi 3 No’lu Yapı üst kat planı	72
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.60 B Bölgesi 3 No’lu yapı cephesi (Hacı Memiş Caddesi).....	73
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.61 B Bölgesi 3 No’lu yapı a kesiti	73
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.62 B Bölgesi 3 No’lu yapı b kesiti	73
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.63 – Bölge B vaziyet planı – 4.....	74
Şekil 4.64 Bölge B – 4 No’lu Yapı Fotoğrafı.....	74
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.65 B Bölgesi 4 No’lu yapı zemin kat planı	75
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.66 B Bölgesi 4 No’lu yapı cephesi (Hacı Memiş Caddesi).....	76
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.67 B Bölgesi 4 No’lu yapı a kesiti	76
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.68 Bölge B vaziyet planı – 5 ve 6	77
Şekil 4.69 Bölge B – 5 ve 6 No’lu Yapıların Fotoğrafı	77
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.70 B Bölgesi 5 ve 6 No’lu yapılar zemin kat planları.....	78
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.71 B Bölgesi 5 ve No’lu yapıların cepheleri (Mithat Paşa Caddesi)	79
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.72 B Bölgesi 5 No’lu yapı cephesi (Hacı Memiş Caddesi)	79
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.73 B Bölgesi 5 ve 6 No’lu yapılar a kesiti.....	79
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.74 Bölge B vaziyet planı – 7	80
Şekil 4.75 Bölge B – 7 No’lu Yapı Fotoğrafı.....	80
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.76 B Bölgesi 7 No’lu yapı zemin kat planı	81
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.77 B Bölgesi 7 No’lu yapı cephesi (Mithat Paşa Caddesi)	82
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	

	Sayfa
Şekil 4.78 B Bölgesi 7 No'lu yapı a kesiti (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	82
Şekil 4.79 Bölge B vaziyet planı – 8	83
Şekil 4.80 Bölge B – 8 No'lu Yapı Fotoğrafı..... (Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	83
Şekil 4.81 B Bölgesi 8 No'lu yapı zemin kat planı (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	84
Şekil 4.82 B Bölgesi 8 No'lu yapı üst kat planı (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	84
Şekil 4.83 B Bölgesi 8 No'lu yapı cephesi (Mithat Paşa Caddesi) (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	85
Şekil 4.84 B Bölgesi 8 No'lu yapı a kesiti (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	85
Şekil 4.85 B Bölgesi 8 No'lu yapı b kesiti (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	85
Şekil 4.86 Bölge B vaziyet planı – 9	86
Şekil 4.87 Bölge B – 9 No'lu Yapı Fotoğrafı..... (Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	86
Şekil 4.88 B Bölgesi 9 No'lu yapı zemin kat planı (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	87
Şekil 4.89 B Bölgesi 9 No'lu yapı üst kat planı (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	88
Şekil 4.90 B Bölgesi 9 No'lu yapı cephesi (Mithat Paşa Caddesi) (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	89
Şekil 4.91 B Bölgesi 9 No'lu yapı a kesiti (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	89
Şekil 4.92 B Bölgesi 9 No'lu yapı b kesiti..... (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	89
Şekil 4.93 – Bölge B vaziyet planı – 10.....	90
Şekil 4.94 Bölge B – 10 No'lu Yapı Fotoğrafı (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	90
Şekil 4.95 B Bölgesi 10 No'lu yapı zemin kat planı (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	91
Şekil 4.96 B Bölgesi 10 No'lu yapı cephe (Mithat Paşa Caddesi) (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	91
Şekil 4.97 B Bölgesi 10 No'lu yapı a kesiti (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	91
Şekil 4.98 Bölge B vaziyet planı – 11.....	92
Şekil 4.99 Bölge B – 11 No'lu Yapı Fotoğrafı..... (Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	92

	Sayfa
Şekil 4.100 B Bölgesi 11 No'lu yapı A – B kısım kroki	93
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.101 B Bölgesi 11 No'lu yapı zemin kat planı	94
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.102 B Bölgesi 11 No'lu yapı üst kat planı	95
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.103 B Bölgesi 11 No'lu yapı cephesi.....	95
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.104 B Bölgesi 11 No'lu yapı cephesi.....	96
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.105 B Bölgesi 12 No'lu yapı a kesiti	96
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.106 B Bölgesi 11 No'lu yapı b kesiti	96
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.107 Bölge B vaziyet planı – 12.....	97
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.108 Bölge B – 12 No'lu Yapı Fotoğrafı.....	97
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.109 B Bölgesi 12 No'lu yapı zemin kat planı	98
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.110 B Bölgesi 12 No'lu yapı üst kat planı	99
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.111 B Bölgesi 12 No'lu yapı cephesi.....	100
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.112 B Bölgesi 12 No'lu yapı a kesiti	100
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.113 Bölge B vaziyet planı – 13.....	101
Şekil 4.114 Bölge B – 13 No'lu Yapı Fotoğrafı.....	101
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.115 B Bölgesi 13 No'lu yapı zemin kat planı	102
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.116 B Bölgesi 13 No'lu yapı üst planı	103
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.117 B Bölgesi 13 No'lu yapı cephesi (Hacı Memiş Caddesi)	104
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.118 B Bölgesi 13 No'lu yapı a kesiti	104
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.119 C bölgesi Vaziyet Planı	105
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.120 Bölge C vaziyet planı – 1.....	106

Şekil 4.121 Bölge C-1 No'lu Yapı Fotoğrafı	106
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.122 C Bölgesi 1 No'lu yapı zemin kat planı	107
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.123 C Bölgesi 1 No'lu yapı cephesi (Toros Caddesi)	107
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.124 C Bölgesi 1 No'lu yapı üst kat planı	108
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.125 C Bölgesi 1 No'lu yapı a kesiti	108
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.126 – Bölge C vaziyet planı – 2.....	109
Şekil 4.127 Bölge C-2 No'lu Yapı Fotoğrafı	109
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.128 C Bölgesi 2 No'lu yapı cephe (Toros Caddesi)	110
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.129 C Bölgesi 2 No'lu yapı zemin kat planı	110
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.130 C Bölgesi 2 No'lu yapı üst kat planı	111
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.131 C Bölgesi 2 No'lu yapı a kesiti	111
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.132 C Bölgesi 2 No'lu yapı b kesiti.....	111
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.133 Bölge C vaziyet planı – 3.....	112
Şekil 4.134 Bölge C-3 No'lu Yapı Fotoğrafı	112
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.135 C Bölgesi 3 No'lu yapı zemin kat planı	113
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.136 Bölge C vaziyet planı – 4.....	114
Şekil 4.137 Bölge C-4 No'lu Yapı Fotoğrafı	114
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.138 C Bölgesi 4 No'lu yapı zemin kat planı	115
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.139 C Bölgesi 4 No'lu yapı üst kat planı	115
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.140 D Bölgesi Vaziyet Planı	116
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.141 1-2-3-4 No'lu Yapıların cephesi	116
Şekil 4.142 Bölge D vaziyet planı – 1	117

Şekil 4.143 Bölge D – 1No’lu Yapı Fotoğrafı	117
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.144 D Bölgesi 1 No’lu yapı zemin kat planı	118
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.145 D Bölgesi 1 No’lu yapı üst kat planı	118
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.146 D Bölgesi 1 No’lu Yapı cephesi.....	119
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.147 D Bölgesi 1 No’lu Yapı a kesiti	119
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.148 D Bölgesi 1 No’lu Yapı b kesiti.....	119
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.149 D Bölgesi 1 No’lu yapı restorasyonu	119
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.150 Bölge D vaziyet planı – 2	120
Şekil 4.151 Bölge D – 2No’lu Yapı Fotoğrafı	120
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.152 D Bölgesi 2 No’lu yapı zemin kat planı	121
(Rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.153 D Bölgesi 2 No’lu yapı üst kat planı	122
(Rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.154 D Bölgesi 2 No’lu Yapı cephesi.....	123
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.155 D Bölgesi 2 No’lu yapı a kesiti.....	123
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.156 D Bölgesi 2 No’lu Yapı b kesiti.....	123
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.157 D Bölgesi 2 No’lu yapı restorasyonu	123
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.158 Bölge D vaziyet planı – 3	124
Şekil 4.159 Bölge D – 3No’lu Yapı Fotoğrafı	124
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.160 D Bölgesi 3 No’lu yapı zemin kat planı	125
(Rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.161 D Bölgesi 3 No’lu yapı üst kat planı	126
(Rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.162 D Bölgesi 3 No’lu Yapı cephesi.....	127
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.163 D Bölgesi 3 No’lu yapı a kesiti.....	127
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	

Şekil 4.164 D Bölgesi 3 No'lu yapı b kesiti.....	127
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.165 Bölge D vaziyet planı – 4	128
Şekil 4.166 Bölge D – 4 No'lu Yapı Fotoğrafı	128
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.167 D Bölgesi 4 No'lu yapı zemin kat planı	129
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.168 D Bölgesi 4 No'lu yapı üst kat planı	130
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.169 D Bölgesi 4 No'lu yapı cephesi	131
(Rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.170 D Bölgesi 4 No'lu yapı a kesit/görünüşi.....	131
(Rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.171 D Bölgesi 4 No'lu yapı b kesiti.....	131
(Rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.172 Bölge D vaziyet planı – 5	132
Şekil 4.173 Bölge D – 5No'lu Yapı Fotoğrafı	132
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.174 D Bölgesi 5 No'lu yapı zemin kat planı	133
(Kaynak: Hersek Can (1986) a.g.e., çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.175 D Bölgesi 5 No'lu yapı ara kat planı.....	133
(Kaynak: Hersek Can (1986) a.g.e., çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.176 D Bölgesi 5 No'lu yapı üst kat planı.....	133
(Kaynak: Hersek Can (1986) a.g.e., çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.177 E Bölgesi Vaziyet Planı.....	134
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.178 Mektep Caddesi perspektifi	134
(Kaynak: Hersek, C. 1986)	
Şekil 4.179 Bölge E vaziyet planı – 1.....	135
Şekil 4.180 Bölge E – 1 No'lu Yapı Fotoğrafı.....	135
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.181 E Bölgesi 1 No'lu Yapı zemin kat planı.....	136
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.182 E Bölgesi 1 No'lu Yapı üst kat planı.....	137
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.183 E Bölgesi 1 No'lu yapı a kesiti	138
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.184 E Bölgesi 1 No'lu yapı b kesiti	138
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.185 Bölge E vaziyet planı – 2.....	139

Şekil 4.186 Bölge E – 2 No’lu Yapı.....	139
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.187 E Bölgesi 2 No’lu Yapı zemin kat planı.....	140
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.188 E Bölgesi 2 No’lu Yapı b kesiti	141
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.189 E Bölgesi 2 No’lu Yapı b kesiti	141
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.190 E Bölgesi 2 No’lu yapı genel fotoğraflar.....	141
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.191 Bölge E vaziyet planı – 3.....	142
Şekil 4.192 Bölge E – 3 No’lu Yapı Fotoğrafı.....	142
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.193 E Bölgesi 3 No’lu Yapı zemin kat planı.....	143
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.194 E Bölgesi 3 No’lu Yapı üst kat planı.....	144
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.195 E Bölgesi 3 No’lu Yapı a kesiti	145
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.196 E Bölgesi 3 No’lu Yapı b kesiti	145
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.197 E Bölgesi 3 No’lu yapı iç mekanı Fotoğrafları.....	145
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.198 Bölge E vaziyet planı – 4.....	146
Şekil 4.199 Bölge E – 4 No’lu Yapı Fotoğrafı.....	146
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.200 E Bölgesi 4 No’lu Yapı zemin kat planı.....	147
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.201 E Bölgesi 4 No’lu Yapı üst kat planı.....	148
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.202 E Bölgesi 4 No’lu Yapı a kesiti	149
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.203 E Bölgesi 4 No’lu Yapı b kesiti	149
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.204 E Bölgesi 4 No’lu yapı iç mekanı Fotoğrafları.....	149
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.205 F bölgesi vaziyet planı.....	150
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.206 Mektep Caddesi, F Bölgesi silueti.....	150
Şekil 4.207 Bölge F vaziyet planı – 1	151

Şekil 4.208 Bölge F – 1 No’lu Yapı Fotoğrafı	151
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.209 F Bölgesi 1 No’lu Yapı zemin kat planı	152
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.210 F Bölgesi 1 No’lu Yapı üst kat planı	152
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.211 F Bölgesi 1 No’lu Yapı asma kat planı	152
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.212 F Bölgesi 1 No’lu Yapı cephesi	153
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.213 F Bölgesi 1 No’lu Yapı a kesiti	153
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.214 Bölge F vaziyet planı – 2	154
Şekil 4.215 Bölge F - 2 No’lu Yapı Fotoğrafı	154
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.216 F Bölgesi 2 No’lu Yapı zemin kat planı	155
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.217 F Bölgesi 2 No’lu Yapı üst kat planı	156
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.218 Bölge F vaziyet planı – 3	157
Şekil 4.219 Bölge F – 3 No’lu Yapı Fotoğrafı	157
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.220 F Bölgesi 3 No’lu Yapı zemin kat planı	158
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.221 F Bölgesi 3 No’lu Yapı üst kat planı	159
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.222 G bölgesi vaziyet planı	160
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.223 Bölge G vaziyet planı – 1	161
Şekil 4.224 Bölge G – 1 No’lu Yapı Fotoğrafı	161
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.225 G bölgesi 1 No’lu yapı zemin kat planı	162
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.226 G bölgesi 1 No’lu yapı üst kat planı	163
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.227 G bölgesi 1 No’lu yapının cephesi	164
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 4.228 G bölgesi 1 No’lu yapı a kesiti	164
(rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	

Şekil 4.229 G bölgesi 1 No'lu yapı b kesiti (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	164
Şekil 4.230 Bölge G vaziyet planı – 2	165
Şekil 4.231 Bölge G – 2 No'lu Yapı Fotoğrafı (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	165
Şekil 4.232 G bölgesi 2 No'lu yapı zemin kat planı..... (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	166
Şekil 4.233 G bölgesi 2 No'lu yapı üst kat planı..... (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	167
Şekil 4.234 G bölgesi 2 No'lu yapı cephesi (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	168
Şekil 4.235 G bölgesi 2 No'lu yapı a kesiti (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	168
Şekil 4.236 G bölgesi 2 No'lu yapı b kesiti (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	168
Şekil 4.237 Bölge G vaziyet planı – 3	169
Şekil 4.238 Bölge G – 3 No'lu Yapı Fotoğrafı (Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)	169
Şekil 4.239 G bölgesi 3 No'lu yapı zemin kat planı (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	170
Şekil 4.240 G bölgesi 3 No'lu yapı üst kat planı..... (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	171
Şekil 4.241 G bölgesi 3 No'lu yapı cephesi (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	172
Şekil 4.242 G bölgesi 3 No'lu yapı a kesiti..... (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	172
Şekil 4.243 G bölgesi 3 No'lu yapı b kesiti (rölöve, çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	172
Şekil 5.1 Sofaya açılan iç kapı ve pencere örneği (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	173
Şekil 5.2 Duvar Dolabı..... (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	174
Şekil 5.3 Duvar Dolabı..... (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	174
Şekil 5.4 Ahşap Tavan (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	174
Şekil 5.5 Ocak (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	176
Şekil 5.6 Mutfak Dolap ve Rafı.....	176

Şekil 5.7 Çalışma alanında yer alan, ticaret fonksiyonlu konutlarda zemin kat kullanım örnekleri	179
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.8 çalışma alanında yer alan, üretim ve depolama fonksiyonlu konutlarda zemin kat kullanım örnekleri.....	180
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.9 Çalışma alanında yer alan, yalnızca konut ihtiyaçlarını karşılayan zemin kat kullanım örnekleri	181
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.10 Çalışma alanında yer alan, yan ve orta sofalı üst kat kullanım örnekleri.....	182
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.11 Çalışma alanında yer alan, sofasız veya küçük hollü üst kat kullanım örnekleri	183
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.12 Sıvalı Taş Duvar örneği.....	188
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.13 Sıvasız Taş Duvar örnekleri.....	184
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.14 Sıvasız Taş Duvar örnekleri.....	184
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.15 Bahçe Duvarı Örnekleri.....	185
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.16 Bahçe Duvarı Örnekleri.....	185
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.17 Alaçatı tarihi konut kapılarının mağaza – depo – konut ilişkisi	187
(çizen: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.18 Alaçatı Konutlarında Cumba Örnekleri.....	190
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.19 Alaçatı Konutlarında Cumba Örnekleri.....	190
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.20 Alaçatı Konutlarında Cumba Örnekleri.....	190
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.21 Çıkma ve Balkon.....	190
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.22 Çıkma ve Balkon Örnekleri	190
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	
Şekil 5.23 Düz Cephe Örneği.....	190
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	

	Sayfa
Şekil 5.24 Çatı Köşelerindeki Kartal Kanadı Detayları.....	191
Şekil 5.25 Çatı Köşelerindeki Kartal Kanadı Detayları..... (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	191
Şekil 5.26 Çatı Köşelerindeki Kartal Kanadı Detayları..... (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)	191
Şekil 5.27 Alaçatı evlerinde, düz cepheli konut tipleri..... (Kaynak: Hersek, C. 1968, a.g.e. Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)	192
Şekil 5.28 Alaçatı evlerinde, cephe ortasında yer alan cumbalı konut tipleri..... (Kaynak: Hersek, C. 1968, a.g.e. Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)	192
Şekil 5.29 Alaçatı evlerinde, bütün cephenin çıkma yaptığı konut tipleri..... (Kaynak: Hersek, C. 1968, a.g.e. Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)	192
Şekil 5.30 Cephenin bir yandan çıkmalı olduğu konut tipi..... (Kaynak: Hersek, C. 1968, a.g.e. Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)	192
Şekil 5.31 Köşe cumbalı konut tipi..... (Kaynak: Hersek, C. 1968, a.g.e. Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)	193

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Alaçatı, geçmişteki adıyla “Agrilia” Batı Anadolu tarihinde “İyonya” diye adlandırılan bölgenin sınırları içinde kurulmuştur. İyon kentleri arasında yer alan Sakız (Chios), Ildırı (Erythrai) ve Urla’ya (Klazomenai) komşudur.

Roma dönemi içinde tarihlenebilecek arkeolojik buluntular ele geçişse de, merkezde önemli kültürel bir buluntuya rastlanmamıştır.

1081 yılına kadar Bizanslıların elinde bulunan bölge, Çaka Bey öncülüğünde Türklerin eline geçmiştir. 1097 yılında Çaka Bey’in ölmesi üzerine Bizanslılar bölgeyi tekrar egemenlikleri altına almışlardır.

13. yüzyılda Doğu Roma İmparatorluğu yapılan anlaşmalar sonucu Cenevizliler’e bölgeye yerleşme ve ticaret yapma hakkını vermişlerdir. Bu anlaşma Çeşme ve Alaçatı gibi önemli limanların canlanmasını sağlamıştır.

Çeşme ve Alaçatı 16. yüzyıla kadar, Anadolu’nun dış ticaret kapılarından birisi olmuştur. O dönemde bölgede yaşayan Cenevizli tüccarlar, 1566’da Osmanlıların yarımadayı fethetmesiyle bölgeyi terk etmişlerdir. Böylece bölge limanları önemlerini yitirmişlerdir.

Liman bölgesi olan Alaçatı 19.yüzyılda denizin çekilmesiyle denizden 2 kilometre içeride kalmış, yerini büyük bir bataklığa bırakmıştır. Liman ile kasaba arasındaki ulaşımı zorlaştıran ve sıtma mikrobu üreten bataklığı kurutma çalışmaları başlatılmıştır. Bu iş için gelen Rum işçiler, Alaçatı’nın inşasına katılmışlardır. Bölgedeki koşulların farklılaşmasıyla, kent kimliği ve mimaride değişimler görülmeye başlanmış, Adalardan gelen Rumlar mimariye kendi kültürlerini taşımışlardır.

1923’te imzalanan “Mübadele Anlaşması” ile bölgedeki Rum ve Yunanlılar ile Yunanistan’da yerleşik Müslüman nüfus yer değiştirmişlerdir. Böylece bölgedeki mimaride Rumlar’ın dışında Mübadele sonrası gelen göçmenlerinde izlerine rastlanmaktadır.

Alaçatı'da, Rumlar zamanında bağcılık ve şarapçılıkta parlak bir dönem yaşanırken, seramik üretimi, zeytincilik, tütüncülük ve sakız da önemli geçim kaynakları arasında yer almıştır. 1990'ların başından itibaren bölgedeki elverişli rüzgar ve kumsalları ile rüzgar sörfü için önemli bir merkez haline gelmiştir.

Kısacası, her dönemde, her gelişimin, her savaşın, yerleşme dokusu ve kent mimarisi üzerinde etkisi olmuştur. Ancak Alaçatı mimarisinin şekillenmesinde en büyük etkiyi işçi olarak gelen Rumlar sağlamıştır.

Alaçatı kent tarihinin mimari dokudaki etkilerini incelemeye, yerleşme tarihi anlatılarak başlanacaktır. Bugün kentte ayakta kalan Rum evleri üzerine genel bir tespit ve analitik çalışma yapılmıştır.

Çalışmanın amacı, Alaçatı konutları ve mimari dokusunun araştırılıp, rölövelerinin alınması, bu şekilde 19. yüzyıldan günümüze gelen Alaçatı konut mimarisinin yorumlanması ve belgelenmesidir. Rölöve çizimi ve belgelemenin yanı sıra, kentteki mekansal ve yapısal bilgilerin okunur hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma alanı, beldenin ilk yerleşim alanı olan ve tarihi merkezin bulunduğu, Hacı Memiş, Tokoğlu, Mecidiye Mahalleleridir. Bu alanda yer alan yapılar, Alaçatı'da farklı dönemlerde yaşamış kullanıcı grupları ve yaşam biçimlerinin oluşturduğu karakteristik mimariyi yansıtmaktadır.

Bu bölge 01.07.1998 tarihinde İzmir I No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun aldığı kararla Kentsel Sit alanı olarak ilan edilmiştir.02.06.2004 tarihinde alınan bir kararla sit alanı sınırları genişletilmiştir. Buna göre 68 adet tescilli bina ve kuyu, duvar, kapı vb. gibi 218 adet tescilli mimari öge bulunmaktadır.

Çalışma alanı mevcut konut dokusu, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminin Türk-Rum mimarisini, sosyoekonomik ve sosyokültürel özelliklerini dokusal bir bütünlük içinde yansıtmaktadır. Özellikle Hacı Memiş Mahallesi, Alaçatı'nın ilk kentsel gelişme gösteren mahallesidir. Rum mimarisinin örneklerini taşıyan ve ayakta kalabilen eski yapıların çoğunlukta olduğu tarihsel bir kent parçasıdır.

Çalışma alanındaki yapıların büyük bir çoğunluğu 2000'li yıllardan itibaren koruma bilincinin oluşmasıyla daha kontrollü, tadilat, bakım geçirmeye başlamış veya yenileme yapılmıştır.

Hacı Memiş Mahallesi, bugünkü Alaçatı'nın ilk kentsel yerleşim alanı olduğu gibi Rum ve Osmanlı mimarisinin bölgedeki en eski ve nitelikli örneklerini barındırmaktadır. Bu nedenle çalışma alanı Hacı Memiş Mahallesi merkezli olmak üzere, Tokoğlu ve Yeni Mecidiye Mahalleleri olarak belirlenmiştir.

Tez konusu olarak seçilen Alaçatı'nın kent gelişimi ile ilgili olarak DEÜ, EÜ, İYTE, ODTÜ, MSGSÜ Üniversiteleri ve Alaçatı Belediyesi arşivlerinden yararlanılmıştır. Kaynak araştırmalarının yanı sıra, konut kullanıcılarıyla kişisel görüşmeler yapılmış, yerinde inceleme ve belgeleme yöntemleri kullanılmıştır.

İlk olarak, yerleşmenin mevcut durumunu ortaya koyacak tespitler yapılmıştır. Kentsel Sit Alanı içerisinde kalan çalışma alanında, 1. ve 2. Derece sit alanında bulunan tarihi konutlar arasından örnekler seçilmiştir. Seçilen örneklerin rölöveleri çıkarılarak, çizilmiştir. Tez çalışmasında yer alan rölöve ve çizimler, aksi belirtilmedikçe tez yazarı (Mimar N. Melis Kocamanoğlu) tarafından yapılmıştır. Tez içerisinde yer alan Őekillerin, kaynak, çizen ve yorum bilgileri Şekil Listesi Tablosu'nda belirtilmiştir.

Çizimler serbest el tekniğiyle çizilmiştir. Çizimlerde serbest el çizimi kullanılmasının sebebi, planların birebir rölöve çiziminin yapılması değil, mekansal kurgunun rahatça okunabilmesi, konutların sokak, bahçe komşuluk ilişkilerinin bir bütünlük içerisinde aktarılmak istenmesidir.

Tüm bu çalışmalar ve kaynaklar değerlendirilerek, konutların mekansal kurguları ve yapım teknikleriyle ilgili tespitler yapılmıştır.

BÖLÜM 2

ALAÇATI'NIN TANITILMASI

2.1 ALAÇATI'NIN COĞRAFİ KONUMU VE İKLİMSEL ÖZELLİKLERİ

Alaçatı (Agrilia), Ege Bölgesi'nin en önemli kenti olan İzmir ilinin, Çeşme ilçesine bağlı bir beldedir. Batı Anadolu'nun en uç kısmındaki Çeşme yarımadasının en ince belinde yer alır. Çeşme Yarımadası kuzey-güney doğrultuda bulunan Karaburun yarımadası ile birlikte Urla yarımadasının iki ayrı parçasını oluşturur.¹

Alaçatı beldesi, güneyde Alaçatı Limanı, kuzeyde Ilıca Körfezi, batıda Ege Denizi, kuzey-batıda Çeşme ve doğuda Urla ile çevrelenmiştir.

Güneyde kıyı sınırlarını belirleyen Yumru Koyu, Piyade Koyu ve Çark Plajı bulunmaktadır.

Yüzölçümü 55 km² olan Alaçatı'nın denizden yüksekliği 16 metredir. Merkezi ise denizden yaklaşık 2 km içeride yer almaktadır.

Şekil 2.1 Alaçatı'nın yakın çevresiyle ilişkisi (Kaynak: Alaçatı Turizm Derneği internet sitesi, <http://www.alacatiguide.org/tr/?page=konumveulasim> 12.10.2009)

¹Coğrafya Kongresi'nden bu yana bölge "Urla Yarımadası" olarak adlandırılmaktadır. Darkot B. ve Tuncel M., 1978, Ege Bölgesi Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s. 94, 95

Alaçatı, Çeşme'ye 7 km, İzmir'e ise 70 km uzaklıktadır.

Karayolu ile ulaşımda Alaçatı-İzmir arasında iki yol mevcuttur ve yaklaşık bir saat uzaklıktadır. Birincisi "Eski yol" olarak adlandırılan, İzmir-Çeşme karayoludur. İkinci yol ise İzmir-Çeşme paralı otoyoludur.²

Deniz yoluyla gelmek isteyenler için; Alaçatı yat limanı 38 derece 15 dakika kuzey enlemi ve 26 derece 23 dakika doğu boylamındadır.

Havayolu ulaşımında, 90 kilometre uzaklıkta olan Adnan Menderes Havaalanı otoban üzerinden Alaçatı'ya bağlanmaktadır.

Şekil 2.2 Alaçatı'nın karayolu, havayolu, denizyolu bağlantıları
(Kaynak: <http://www.alacatibelediyesi.com/ulasim.html>)

Alaçatı'ya bağlı Germiyan, Karaköy ve İldırı köyleri vardır. Ancak İldırı (Erythrai) özel idareye bağlı olarak yönetilmektedir.

²İzmir-Alaçatı arası 78 km uzunlukta olan paralı otoyolun, 1992 yılında kademeli olarak Urla-İzmir kısmı açılmış, 1997 yılı eylül ayında ise tamamen kullanıma açılmıştır.

İzmir-Çeşme paralı otoyolu 3 geliş, 3 gidiş olmak üzere toplam 6 şeritli ve saatte 9900 araç taşıma kapasitesine sahiptir. Bkz. Karayolları Genel Md., 1991, İzmir - Çeşme Otoyolu Fizibilite Raporu. Ankara

2.1.1 Alaçatı'nın İzmir İli İçindeki Yeri

Şekil 2.3 Alaçatı'nın, İzmir İli ve Ege Denizi'ndeki yeri (Kaynak: Google Earth Map 09.10.2009)

2.1.2 Alaçatı'nın Çeşme Yarımadası'ndaki Yeri

Şekil 2.4 Çeşme Yarımadası İçinde Alaçatı'nın konumu (Kaynak: Google Earth Map 09.10.2009)

İklim: Alaçatı'da yumuşak ve ılıman Akdeniz iklimi hakimdir ancak Alaçatı'nın iklimsel özelliklerini belirleyen esas etken, bölgedeki karadan esen hakim rüzgarlardır. Bölge, nisan ayından, ekim ayı sonuna kadar hep güneşlidir ve neredeyse hiç yağış almaz. Ortalama sıcaklık 17,1°C'dir. En düşük sıcaklık ocak ayında -3,4°C, en yüksek ağustos ayında 37,1°C olarak ölçülmüştür³. Sürekli rüzgar alması da bölgedeki nem oranını %70'in altında tutmaktadır.

2.1.3 Rüzgar

Bölgede üç tip hakim rüzgar vardır:

Gerence: nisan-ekim ayları arasında etkilidir, eski Gerence Köyü yönünden estiği için "gerence" olarak anılan rüzgar, kuzey-kuzeydoğudan eser ve oldukça inişli çıkışlıdır.

Poyraz: Gerence rüzgarına yakın özellikte ve kuzeyden esen bir rüzgardır.

Lodos: Kış aylarında alana güneyden esen lodos rüzgarı hakimdir ve ısıtıcı özelliği vardır.

Ortalama rüzgar hızı 2-3m/saniye dir.

Senenin 330 günü rüzgarlı olan Alaçatı'da rüzgar, tarihten bu yana, Alaçatı'nın en önemli enerji kaynağı olmuştur.

İki yandan denizle sınırlandırılmış olan Alaçatı'da, iki deniz arasında engel olabilecek bir yükselti olmadığı için, bölge bir rüzgar kanalına dönüşmüştür

İlk olarak tarihi yel değirmenleri yapılarak, rüzgar enerjisinden yararlanılmıştır. Yel değirmenleri, Alaçatı'da (Agrilia), 18. yy sonlarında yapılan, tahılı una dönüştüren endüstriyel işlikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

1990'lardan sonra enerjiden daha verimli yararlanmak amaçlı, iki noktada enerji santrali kurulmuştur.

³ TUBİTAK Debag 127/G, 1995, Ekolojik Dengenin Korunması ve Sürdürülmesi Açısından Kentsel Sistemlerin Planlanması Araştırma Projesi, Çevre Mühendisliği Grubu Yayınlanmamış Raporu, Dokuz Eylül Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Fakültesi, İzmir, s. 2

Şekil 2.5 Alaçatı Enerji Santrali ve 12 Pervane (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)

Türkiye'nin ilk rüzgar enerji santrali olan Alaçatı'da 12 pervane ve 44 türbin⁴ mevcuttur. ARES (Alaçatı Rüzgar Enerjisi Santrali; ayrıca Yunan savaş tanrısının adı) adıyla anılan bu santraldeki her pervaneye Eski Yunan tanrılarının isimleri verilmiştir.

Şekil 2.6 Alaçatı Enerji Santrali ve 44 Rüzgar Türbini (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)

Alaçatı'da rüzgar enerjisinden yalnızca enerji üretiminde yararlanılmamıştır.

Hakim rüzgârın ve elverişli koşulların diğer bir sonucu olarak, 1990 lardan itibaren sörf meraklıları bölgeye yönelmiş ve birkaç yıl içinde hızla gelişen Alaçatı'yı, turizmde önemli merkezlerden birisi haline getirmiştir (bkz. Bölüm 2.2.4). Bu durum beldenin güney kıyı kısmında yapılaşmanın başlamasına neden olmuştur.

⁴ Her türbin 600 kilovat enerji üretmektedir. Toplam enerji büyüklüğü 7,2 megavat büyüklüğündedir. Rüzgarın saniyede 3,5-4 m. hızla esmeye başlamasıyla çalışan enerji santralleri dakikada 29 tur dönme hızına ulaştığında enerji üretmeye başlar. Rüzgar değişse de dönme hızı sabit kalmaktadır. Elektrik üretimi, türbinlerin içindeki asenkron jeneratör tarafından gerçekleştirilir.

Üretilen elektriğin gerilimi 690 voltur. Her bir türbin kulesinin altına yakın olarak yerleştirilmiş bulunan trafolar yardımı ile 35 kilovolta yükseltilir ve böylece üretilen elektrik enerjisi orta gerilim dağıtım şebekesine bağlanabilir.

2.2. ALAÇATI'NİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.2.1. Alaçatı'nın Tarihi

Alaçatı tarihine ilişkin yeterli kaynak yoktur. Bu nedenle yerleşim tarihinin yarımada ve yakın çevreyle birlikte ele alınması gerekmektedir.

M.Ö. 7. yüzyıldan başlayarak, Yunanistan üzerinden Batı Anadolu kıyılarına İyon (Ion) göçleri gerçekleşmiştir. İzmir'den güneye doğru, Büyük Menderes nehrine kadar olan kıyı bölgesine yerleşen İyonlar, birlik oluşturarak 12 İyon⁵ kenti kurmuşlardır. Alaçatı (Agrilia), Batı Anadolu tarihinde "İonia" diye adlandırılan bölgenin tam merkezinde yer alır.

Herodot Tarihi'nin birinci kitabında (1973), İyonya hakkında şöyle yazar: "İonlar kentlerini bizim yeryüzünde bildiğimiz en güzel gökyüzü altında ve en güzel iklimde kurmuşlardır. Ne daha kuzeydeki bölgeler, ne de daha güneyde kalanlar İonia ile bir tutulabilir, hatta ne doğusu, ne batısı; kimisi soğuk ve ıslak, kimisi sıcak ve kurak olur."⁶

Antik Yunan ve Roma kaynaklarına bakıldığında, Alaçatı veya benzer bir isme rastlanmamaktadır. Alaçatı'nın kimler tarafından, ne zaman kurulduğu bilinmediği için ismin kaynağını söylemek zordur. Bu nedenle Alaçatı isminin nereden geldiği tartışmalıdır.

Efsaneye göre, bugün Alaçatı olarak adlandırılan bölgede, ünü dört bir yanı aşmış bir "alaca at" varmış. Bölgede yapılan bütün yarışları birinci bitiren atın ünü yerleşimin ününü geçmiş ve yerleşime bu isimden esinlenilerek Alacaat ismini vermişlerdir.⁷

Rumlar tarafından ortaya atılmış bir başka teoriye göre, Alaçatı isminin eskiden deniz bulunan, ancak sonradan denizin çekilmesiyle ortaya çıkan tuzlu, sazlık alan anlamındaki "Alikı" kelimesinden geldiğidir. Bu teori Alikı kelimesinden türetilen "Alatos Sata"nın zaman içinde "Alatsata"ya dönüştüğünü ileri sürer.⁸ Buna ek

⁵ 12 İyon (Ion) kenti; Sakız (Chios), İldır (Erythrai), Efes (Ephesus), Değirmendere (Kolophon), Ürkmez (Lebedos), Sığacık (Teos), Urla (Klazomenai), Foça (Phokaia), Milet (Miletos), Avşar Kalesi(Myus), Güllübahçe (Priene), Sisam (Samos).

Herodotos, 1973, Herodot Tarihi, (çev: Müntekim Ökmen), Remzi Kitabevi. İstanbul I-142

⁶ Herodotos, 1973, a.g.e. I-142

⁷ Gezgin İ., 2007, Alacaat'tan Alaçatı'ya, Rüzgarlı Bir Köyün Hikayesi, Sel Yayıncılık, İstanbul. s. 11

⁸ "Alatos" kelimesini anlamı tuz olup, "Sata" ise bir ölçü birimidir.

Ildırı'da (Erythrai) yapılan kazılarda akropol üzerinde M.Ö. 8. yüzyıla kadar inen çeşitli ve bol malzeme günışığına çıkarılmıştır. Bu durum göz önünde tutulursa Ildırı'nın arkaik iskana sahip olduğu ortaya çıkar.¹¹

Bölgenin kazı çalışmalarını 1964-1977 yılları arasında Ekrem Akurgal, 1977-1983 yılları arasında Cevdet Bayburtluoğlu yürütmüştür.

Şekil 2.8 – Şekil 2.9 Erythrai Antik Tiyatrosu'na genel bakış

Şekil 2.10 Erythrai Antik Tiyatro

Şekil 2.11 Antik Tiyatro Basamakları

Şekil 2.12 – Şekil 2.13 Akropoldeki teras duvarları

Erythrai kentinde toprak üstü yapı kalıntıları azdır. Kentte izleri görülen yapılar arasında M.Ö IV. yüzyılda yapılmış olan surlar, akropol çevresinde teras duvarları ve kayaya oyulmuş tiyatro bulunmaktadır. Akropolün yamacında bulunan ve Helenistik döneme ait olan tiyatro, Erythrai'nin en görkemli yapısıdır. Yaklaşık yedi bin kişilik izleyicinin oturabileceği kapasitededir.

¹¹ Bayburtluoğlu C., 1975, Erythrai, Türk Tarih Kurumu Yayınlarından VI. Dizi – Sa. 18, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara. s. 7 dipnot 21

Pausanias'a göre Erythrai, Erthros önderliğindeki Girit göçmenleri tarafından kurulmuştur. Ancak Kleopos ya da Atina Kralı Kadros'un neslinden Knopos yönetimindeki İon kolonistler tarafından kuvvetlendirilmiştir.¹²

Şehir, kuruluşunun ardından bir süre Atina sarayının atadığı üyelerce yönetilmiştir. M.Ö. VIII yüzyılda İon şehirleri arasında oluşturulan dini ve siyasi birlik olan Panionion'a girmiştir.¹³ Bir süre Tiranlar tarafından da yönetilen şehir M.Ö. 560'dan sonra Lydia egemenliğini tanımıştır.¹⁴ M.Ö. 546 da Lydia Krallığını ortadan kaldıran Persler, Erythrai'yi egemenlikleri altına almıştır.

Erythrai daha sonra sırasıyla Makedonya, Pergamon Krallığı ve Roma Krallığı'nın egemenlikleri altına girmiştir.

19. yüzyıl gezgini olan Mr. William Leak'in bir kitabında (1976), Alaçatı limanı ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Buna göre; Romalılar deniz yolculuğunda rotalarını tanımlarken, Çeşme (Cyssus) limanının yanındaki Corycus limanını, Alaçatı limanı olarak belirtmişlerdir.¹⁵

M.S. 3. yüzyıldan sonra, kent gücünü ve önemini yitirmiştir.¹⁶ 3. ve 7. yüzyıllar arasında İslam donanma gücünün artmasının sonucu olarak ege sahil şehirleri ve adaları nüfus yoğunluklarını kaybetmişlerdir. Bu dönemden sonra tarihi kaynaklarda Erythrai'ye ait bilgilere az rastlanmaktadır. Bizans Asyası'nın şehirleri arasında adı geçen Erythrai, kaynaklarda 13. Yüzyılda Efes (Ephesus) metropolüne bağlı bir piskoposluk olarak yer almaktadır.¹⁷

1081 yılında Çaka Bey öncülüğünde İzmir ve çevresinin ele geçirilmesiyle birlikte, bölgede ilk kez Türk izleri görülmeye başlanmıştır. Çaka Bey'in ölmesi ile Türklerin

¹² Pausanias, 1913 Pausanias's Description of Greece, vol. I-VI, (çev. Frazer, C. G.) Macmillan and Co., London. VII 3-7

¹³ Herodotos, 1973, a.g.e. I-142

¹⁴ Akurgal E., 1983, Ancient Civilizations and Ruins of Turkey: from prehistoric times until the end of the Roman Empire, Haşet Kitabevi, İstanbul. s. 231

¹⁵ Leake W., 1976, A Tour in Asia Minor, George Olms Verlag Hildesheim, New York vol.2 s. 263

¹⁶ Bayburtluoğlu C., a.g.e. s. 77

¹⁷ Bayburtluoğlu C., a.g.e. s. 77 dipnot 190 (kaynak: Ahrweiler, H., 1965, la region de Smyrne: Generalités, Travaux et Mémoires I. Ed. De Boccard, Paris)

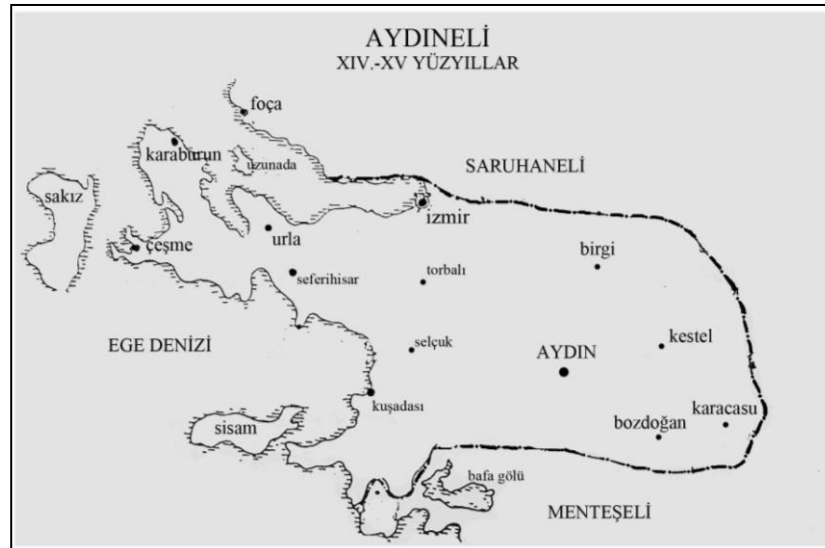
bölgedeki etkisi azalmıştır. Kısa bir süre sonra (1097) İzmir ve çevresi Bizans'ın eline geçmiştir. 14. Yüzyıla kadar yarımada Bizans hüküm sürmüştür.¹⁸

Birçok hristiyan tüccar, Anadolu'da haçlı seferlerinin geçtiği sırada, İzmir Kalesi'nden Sakız'a (Chios) taşınmıştır. Bu göç yeni ticaret rotalarının ve yerlerinin bulunmasını sağlamıştır. Çeşme yarımadası özellikle bu dönemde gelişmiştir.

Bu ticaret rotalarının birisi de, malların Sakız'a (Chios) kolaylık ve güzellikle taşınmalarını sağlayan Bursa-Çeşme güzergâhıdır.¹⁹

14. yüzyılda Aydınoğlu Umur Bey'in İzmir'i tekrar ele geçirmesiyle, yarımada Aydınoğulları yönetimine girmiştir ve bölgede yeniden Türk dönemi başlamıştır.

Aydınoğulları Beyliği döneminde Çeşme Yarımadasında donanma açısından önemli temeller atılmıştır.²⁰ Bu dönemde Çeşme yarımadası ve Alaçatı Limanı deniz ticareti merkezi olmanın yanı sıra, Ege denizi için önemli bir üs haline gelmiştir.

Şekil 2.14 XIV-XV yüzyıllarında "Aydın İli" haritası (Kaynak: Hersek, C., 1986. The Preservation and Rehabilitation Project in Alaçatı, Kemalpaşa, Mektep and Mithatpaşa Avenues, Master Thesis, Middle East Technical University, Faculty of Architecture, Department of Restoration. Ankara.)

1425 yılındaki hükümdarlığı sırasında, Sultan Mehmet Çelebi, Çeşme yarımadasını sürekli olarak Osmanlı İmparatorluğuna dahil etmiştir.²¹

¹⁸ Gezgin İ., 2007 a.g.e. s. 30 (Kaynak: Anna Kommena A. (1996) Anadolu'da ve Balkan Yarımadasında İmparator Alexios Komnenos Döneminin Tarihi, Malazgirt'in Sonrası, çev. Bilge Umar 7.viii;9.1-iii. İnkılap Kitapevi, İstanbul)

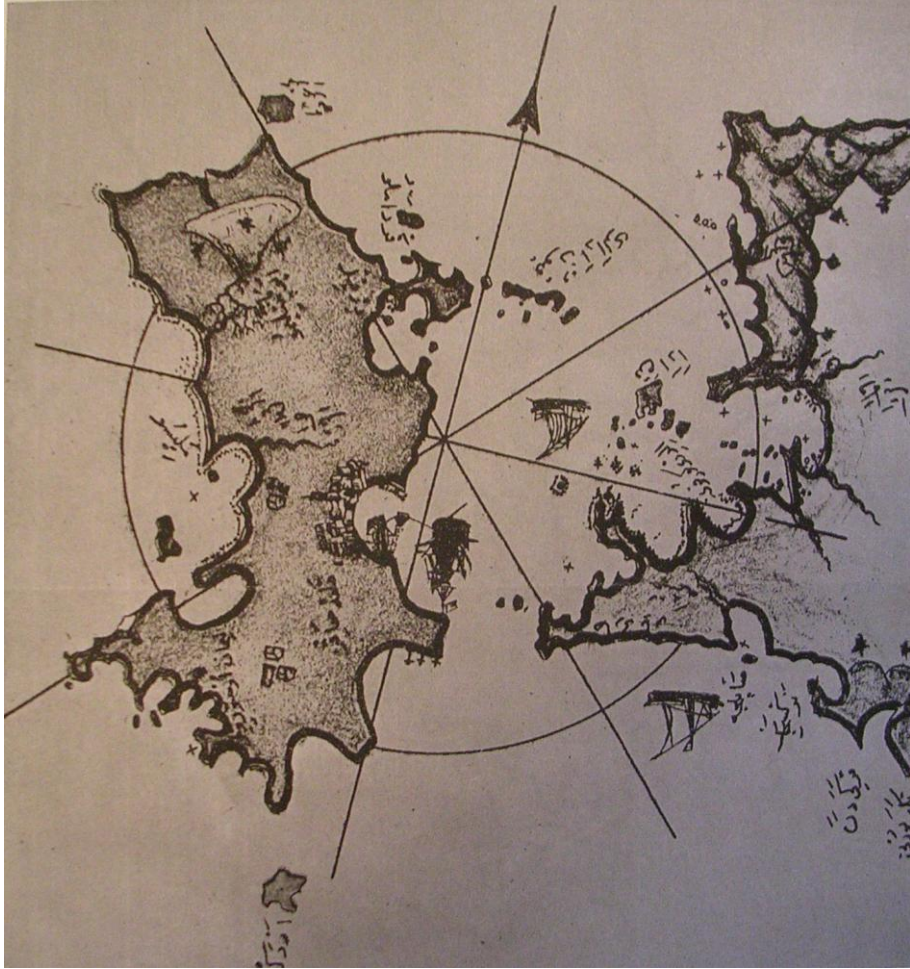
¹⁹ Yurt Ansiklopedisi, 1982-1983, İzmir Bölümü C.8, İstanbul, s. 4266

²⁰ Yurt Ansiklopedisi, 1982-1983 a.g.e. s. 4266

²¹ Bayburtluoğlu, C., 1975 a.g.e. s:78

Bölgenin gelişimi daha sonra “Evkaf” ve “Tahrir” listelerinden izlenmiştir. Bu listelere göre 15. yüzyılda oldukça çok insan Çeşme yarımadasına yerleşmiştir. Oturanların büyük bir çoğunluğu ise Türk’tür. Her ne kadar 19. Yüzyıl sonlarında Alaçatı’nın görünümü hristiyan köyüne benzese de, 15. Yüzyıl sırasında bölge gerçek bir Türk köyüdür ve Alacaat olarak adlandırılmıştır.²²

16. yüzyılda Osmanlı donanması, Sakız (Chios) adasını fethetmiştir, bunun sonucu olarak Çeşme Yarımadasındaki limanlar önemlerini kaybetmişlerdir. Dünya haritacılığında ayrı bir yeri olan Piri Reis “Kitab-ı Bahriye”de, Çeşme ve Alaçatı limanlarından bahsetmiştir ve Çeşme yarımadasının detaylı bir haritası çizilmiştir.²³ Kitapta ayrıca dalgasız Alaçatı limanından, “Alaca at limanı yufka denizli bir koy...” diye söz edilmiştir.

Şekil 2.15 Çeşme Yarımadası Haritası “Piri Reis” orijinal çizimi

²² Baykara T., 1980, “XIX. Yüzyılda Urla Yarımadasındaki Nüfus Hareketleri”, Türkiye’nin Sosyal ve Ekonomik Tebliğleri 1071-1920, Meteksan Ltd. Şti., Ankara, s. 280

²³ Senemoğlu, Y. (1973) Kitab-ı Bahriye Denizcilik Kitabı – Piri Reis, Tercüman 1001 Temel Eser, Kervan Kitapçılık A.Ş. vol.1 s:172-173

1530 yılında yazılan tahrir defterinde Alacaat köyü, Çeşme kalesinin ambarcı, topçu, bölükbaşı, askerlerin dirlikleri olarak gösterilmektedir. Alacaat bu tarihte 127 hane, Ildırı (Erythrai) 60 haneye sahip olarak gösterilmektedirler.²⁴

19. yüzyılda Osmanlı Anayasası, 16 Vilayet ve 74 Sancak'a bölünerek yeniden düzenlenmiştir ve eyalet sistemine geçiş yapılmıştır. Aydın vilayeti 1864 Nizamnamesinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. İzmir, Aydın vilayetinin sancağı, Çeşme de İzmir sancağının kazası olarak belirtilmiştir. Buna göre Alaçatı, Çeşme kazasının iki nahiyesinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.²⁵

1873 yılında Alaçatı'da belediye teşkilatı kurulmuştur.

19. yüzyılın başlarında Alaçatı'nın kaderi, bölgenin ayanı, aynı zamanda mimar olan Hacı Memiş Ağa sayesinde değişmeye başlamıştır. Hacı Memiş, depremlerle sarsılan Sakız adasındaki yoksullaşan Rum nüfusunu çiftliğinde çalıştırmak üzere çağırmıştır. Rum işçiler, bölgeyi çok sevmişler ve kısa bir süre sonra aile ve akrabalarını da Alaçatı'ya getirmişlerdir. Bazı Rum göçmenler ise Çeşme kazasına yerleşmişlerdir.²⁶

19. yüzyıl ortalarına doğru, o zamanlar kıyıda olan Alaçatı'da yavaş yavaş çekilen deniz, yerini büyük bir bataklığa bırakırken halk arasında sıtma salgını baş göstermiştir. 1850 yılında doğal Agrilia limanı ile kasaba arasındaki ulaşımı zorlaştıran ve sıtma mikrobu üreten bataklığı kurutma çalışmaları başlatılmıştır. Bu iş için de çevredeki adalardan tekrar Rum işçiler getirilmiştir.²⁷

Rum işçiler, büyük toprak sahibi Türklerden taş-toprak halindeki tarlaları "imar" etmeleri ve işletmeleri koşulu ile alıp, işlemeye başlamışlardır. Agrilia limanının 2 km kuzeyindeki bugünkü Alaçatı'yı inşa etmeye başlamışlardır (Bu durum tam anlamıyla bugünkü yap-işlet-devret formülüne karşılık gelmektedir.). Bu dönemde Rum işçiler, Alaçatı'da bağcılığı geliştirmişlerdir.²⁸

²⁴ Gezgin, İ., 2007, a.g.e. s. 32

²⁵ Ülker, N. (1995) Aydın Vilayeti Salnamelerine Göre XIX. Yüzyıl sonlarında Çeşme, I. Uluslar Arası Çeşme Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri.

²⁶ Baykara, T. (1980) a.g.e.

²⁷ Gezgin, İ. (2007)

²⁸ Yaptıkları kaliteli şarapları, Yunanistan ve İtalya'ya ihraç etmeye başlamışlardır. Elde edilen bu başarı, Sakız adasındaki diğer Rumlarında Alaçatı'ya göç etmelerine sebep olmuştur. Atilla, N.A. ve Öztüre, N. (2006) Alaçatı - Agrilia'dan Günümüze Bir Mübadele Kasabası, Öztüre A.Ş. Kültür Yayını – 5, İzmir

15 Eylül 1922 günü Türk birlikleri Alaçatı'yı ele geçirmişlerdir.

30 Ocak 1923 tarihinde Türkiye ve Yunanistan arasında yapılan sözleşme ve ek protokollerle mübadele anlaşması gerçekleşmiştir.²⁹ Böylece göçmenler Alaçatı'ya yerleşmişlerdir.

Alaçatı'ya gelen mübadiller hem bölgeye yerleşmekte hem de iklime ve bağcılık faaliyetlere alışmakta güçlük çekmişlerdir. Bu nedenle birçok ev değiştirmişler, gittikleri evleri restore edip, kendi kullanım şekillerine göre değiştirmişlerdir. Ekili üzüm bağlarını söküp tütün dikmişlerdir.³⁰

Mübadillerin gelmesiyle yaşanan bu olumsuz süreç 20. yüzyıl sonlarına kadar devam etmiştir. 1990larda sörf tutkunlarının bölgeyi keşfetmeleriyle bu olumsuz süreç sona ermiştir. Doğal mimari yapısı ve limanı ve sörf turizmiyle Alaçatı günümüzde tekrar ilgiyi üzerine çekmiştir.

2.2.2. Alaçatı'da Nüfus Hareketleri

Alaçatı'da yapılan yüzey araştırmalarında, Roma dönemine ait olduğu belirlenen arkeolojik buluntular ele geçmiştir³¹. Ancak bu dönemle ilgili görülmeye değer kültürel kalıntılar olmadığı için, yerleşik nüfus hakkında kesin bir bilgi yoktur.

Alaçatı tarih içinde birçok göç alıp vermiştir, bu nedenle nüfus değişik zamanlarda nicel ve nitel yönden farklılıklar göstermiştir. 11. yüzyıldan itibaren Türkler bölgede görülmeye başlamıştır.

Alaçatı ile ilgili ilk resmi bilgilere 1575 tarihli tahrir defterinde Çeşme kazasına bağlı yerleşimlerdeki vergi nüfusu ve ödedikleri vergi miktarı bilgilerinde rastlanmıştır. Buna göre Alaçatı 103 vergi nüfusu barındırmaktadır³².

16.yüzyıldan itibaren ege denizinde yoğun ticaretin yaşanması, İzmir ve çevresini cazip hale getirmiştir. Özellikle ticaretle uğraşan gayrimüslim nüfusun ege kentlerinde küçük gruplar halinde yaşadıkları tahrir defterinde de açıkça

²⁹ Bu anlaşmaya göre, İstanbul Rumları ve Batı Trakya Müslümanları haricinde, Türk topraklarında yaşayan Rum Ortodoks dininde Türk uyrukları ile Yunan Topraklarında yaşayan Müslüman Yunan uyrukların 1 Mayıs 1923'ten itibaren zorunlu göçü gerçekleşecektir. Gezgin, İ., 2007 a.g.e. s. 56

³⁰ Uran, H. (1959), Çeşme Hatıraları/Hatıralarım, Ayyıldız Matbaası, Ankara

³¹ Gezgin, İ., 2007 a.g.e., s. 27

³² Gezgin, İ., 2007 a.g.e., s. 32-33 (kaynak: Erdoğan, M. A., (1997) 1575 Yılında Çeşme Kadılığında Nüfus ve Üretim. II. Uluslararası Çeşme Tarih ve Kültürü Sempozyumu Kitabı, Çeşme s. 19,25)

görülmektedir.³³ Aynı dönemde Çeşme yarımadasında yaşanan depremler, ağır hasar ve yıkımlara sebep olmuştur. Hemen arkasından gelen hastalık ve salgınlar da 1672 ve 1732 yılları arasında, bölgenin nüfus yoğunluğunu kaybetmesine neden olmuştur.³⁴

18. yüzyıldan itibaren Batı Anadolu'ya Rum göçü söz konusu olmuştur.

19. yüzyıl sonlarında, Alaçatı nüfusunun neredeyse tamamını Rumlar oluşturmaktadır. 1881 yılı Aydın Salnamesi'nde Alacaat nüfusu 78 Türk, 4055 Rum, toplam 4122 kişi olarak gözükmektedir.³⁵

Yıl	Gayrimüslim	Kadın	Erkek	İslam	Kadın	Erkek	Toplam
1880	4055			78			4133
1881							13800*
1885							12800*
1889							14000*
1890							11428
1892							9690*
1893	13845	8440	5405	127	67	60	13972
1894	12551	6398	6010	143	69	74	12694
1895	11606	5681	5925	341	172	169	11947
1896	11682	5726	5956	345	173	172	12027
1898	12035	6013	6022	346	173	174	12382
1901	12388	6225	6163	354	176	178	12742
1904	15450			50			15500*
1907	14950			50			15000*
1911							10516*

* Rum kayıtlarından elde edilen rakamlardır.

Şekil 2.16 Aydın Vilayeti Salnamelerinde Alaçatı Nahiye Nüfusu

1908-1912 yılları arasında Balkan savaşı başlamıştır. Balkan Savaşından kaçan birçok kişi İstanbul ve Anadolu'ya göç etmiştir.³⁶ Ardından yaşanan 1. Dünya Savaşı sırasında Yunanlıların İzmir'e asker çıkarmışları, bölgedeki Rumlar ve Türkler arasında panik yaşanmasına sebep olmuştur. 1912 Balkan Savaşı sırasında başlayan panik, Rumların göç etmesine sebep olmuştur. Bu nedenle Rum nüfus bölgedeki yoğunluğunu kaybetmeye başlamıştır. Yapılan Kurtuluş Savaşından sonra Yunan birlikleri fazla dayanamayıp birliklerini geri çekmişlerdir.³⁷

³³ Faroqhi, (1993) Osmanlı'da Kent ve Kentliler (çev. N. Kalaycıoğlu). Tarih Vakfı Yurt Yayınları. Türkiye Araştırmaları, 197-8

³⁴ Yurt Ansiklopedisi (1982-1983) s:4266

³⁵ İzmir İl Yıllığı, (1973), İzmir Valiliği, İzmir s:70

³⁶ Uran, Hilmi (1959) a.g.e. .

³⁷ Çolak, F. (1997) İzmir ve Urla Yarımadasının Düşman İşgalinden Kurtarılışı. II. Uluslararası Çeşme Tarih ve Kültürü Sempozyum Bildirileri

30 Ocak 1923 tarihinde Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan anlaşma uyarınca gerçekleşen büyük göç, on yıl gibi kısa bir sürede Alaçatı nüfusunu tamamen değiştirmiştir. Tarihteki ilk zorunlu göçü içeren bu sözleşme ile iki milyon civarında insan yurtlarında kopartılarak, yeni yerleşim yerlerinde yaşamaya mecbur edilmişlerdir.

Göç sonrası Alaçatı'ya yerleşen ailelerin geldikleri yerler şu şekildedir:

Girit, Rumeli, Arnavutluk, İstanköy, Sırbistan, Makedonya, Yunanistan (Yenice, Kavala, Serez), Rodos'tur.

Daha sonra yapılan sayımlarda nüfus oranı çok büyük değişiklikler göstermemiştir.

Yıl	1927	1935	1950	1955	1970
Nüfus	3214	3901	3699	4196	3459

Şekil 2.17 1927-1970 Alaçatı Nüfus Bilgileri (İzmir İl Yıllığı, İzmir 1973 sf:149)

2000 yılında yapılan sayımlara göre Alaçatı nüfusu 8401 olarak belirlenmiştir.

2007-2008 Tuik araştırmalarına göre ise nüfus 10000 civarında olup, yaz aylarında 40000 kişiyi bulmaktadır.

2.3. ALAÇATI'NIN EKONOMİK YAPISI

Alaçatı ve yakın çevresi, tarihin değişik dönemlerinde zenginliği de, yoksulluğu da yaşamış kentlerimizdendir. Genel karakteri ile bir turizm ve tarım yerleşmesidir. En zengin dönem, 19.yüzyılda Rumların bölgeye yerleşmesiyle yaşamıştır. Büyük Göçten sonra yaklaşık 70 senelik bir sessizliğe bürünmüştür. 1990'lı yıllara gelindiğinde ise ekonomi tekrar düzelmeye başlamış, Alaçatı, önemli turizm merkezlerinden birisi haline gelmiştir. Alaçatı'nın, turizm sektöründe gelişen yeni anlayışlar paralelinde önemli bir atılım gerçekleştirdiği görülmektedir. Koruma altına alınmış, doğal, yalın yapısı, sörf turizmi, plajları ve taş binalarıyla dünya turizmine açık bir konumdadır.

Alaçatı ve çevresi tarihin her döneminde tarımsal üretim açısından oldukça uygun bir coğrafyaya sahip olmuştur. Antik çağdan itibaren üretilen en önemli iki tarımsal ürün üzüm ve zeytin olmuştur. Roma İmparatorluğunun sonlarına kadar ağırlıklı olarak bu iki ürün üretilmiştir. Osmanlıların Sakız adasını fethetmesine kadar geçen süre içinde bölge, Cenevizlilerin yönetimi altında şarapçılığı ile ön plana çıkmış, şarapçılık o yüzyılların zenginlik kaynağı olmuştur. Şaraplık üzüm üretiminin yanı sıra,

çekirdeksiz siyah ve razaki en çok üretilen türler arasındadır. 19. yüzyılda adalardan gelen Rum nüfus bölgeyi yeniden üzüm bahçesi haline getirmiştir, bağcılık tekrar önem kazanmış, yapılan şaraplar Yunanistan ve İtalya'ya ihraç edilmiştir. Bu durum konut planlamasına da yansımış, özellikle konut zemin katları şarapçılık göz önüne alınarak planlanmıştır.

Zaman içinde tarımın gelişmesi ile yörede tahıl, pamuk, lavanta, enginar, narenciye ve anason yetiştirilmeye başlanmıştır, paralel olarak rakı üretimi de ortaya çıkmıştır. Tahıl ve bakliyalardan buğday, arpa, mısır, susam çok eski tarihlerden itibaren bölgede üretilmektedir. Günümüzde, yöreye özgü, Çeşme kavunu olarak bilinen, tatlı ve sert kavun üretilmektedir.

20. yüzyılda Büyük Göç sonrası Balkanlar'dan gelen göçmenler, bağcılık ve zeytincilik bilmedikleri için Alaçatı'daki bağları söküp yerine tütün dikmişler, hayvancılıkla uğraşmışlardır. Ne iklimi ne de toprağı iyi tanımadan, bin bir eziyetle yetiştirilen tütün ve yapılan hayvancılık, ancak yöre halkının karnını doyurmaya yetmiştir.

Osmanlı yazılı belgelerine bakıldığında, Alaçatı'da (Agrilia) basma, halı, kilim ve bez dokumacılığında kullanılan tezgahlara rastlanmaktadır. Aynı zamanda tekstil üretimine paralel olarak, ipekböcekçiliği de yapılmaktadır. Limanın doğu kıyısında 19. yüzyılı işaret eden seramik atölyeleri bulunmuştur. Atölyelerde çanak-çömlek dışında tuğla üretimi de yapıldığı bilinmektedir.³⁸

Alaçatı (Agrilia) limanının derin bir koy biçiminde bulunması ve hakim kuzey rüzgarına kapalı olması nedeniyle tarihin her döneminde limanın kullanıldığı kabul edilmektedir. Bu da bölge halkının denizcilikle de ilgili olduklarını göstermektedir, ancak denizciliğin ekonomi ve mimari üzerinde büyük bir etkisi görülmemiştir.

1980 lerin başında ise bölgede geçim arsa ve emlak satıcılığı ile sağlanmıştır.

Beldede 1990'lı yıllara kadar neredeyse ticaret ve turizm ile ilgili hiçbir gelişme yaşanmamıştır. Bu yıllarda bölgenin elverişli iklim ve rüzgar koşullarını gören sörf meraklıları sayesinde, bölge birkaç yıl içinde gelişerek turizmde önemli merkezlerden birisi haline gelmiştir. Şuanda sörfçüler açısından dünyanın üç önemli parkurundan biri sayılan Alaçatı'da 2006 yılından itibaren düzenli olarak dünya

³⁸ Gezgin, İ., 2007 a.g.e. s. 29

çapında Sörf Şampiyonaları yapılmaktadır. Sörf okullarından ders alanlar, yıl boyunca düzenlenen ve aralarında Windsurf Dünya Kupasının da bulunduğu yerel ve uluslararası 30'a yakın organizasyonda yarışan sporcular ve sörf izleyicileri Alaçatı'ya büyük para bırakmakta, belde ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır.

Şekil 2.3 Alaçatı'da sörf

Yerli ve yabancı turistlerin bölgeyi keşfetmesi mimariye de yansımıştır. Beldenin güneyinde kalan kıyı kesiminde turizm amaçlı bir çok eğlence mekanı açılmış, uluslararası ölçekte konut ve turizm projeleri gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Kentin bir diğer kaynağı da, kentin güneydoğusunda bulunan bej-kahverengi beyaz damarlı kristalize (mermer) ocağıdır. Rezervi yaklaşık (750*1000*50) m³ kadar olup, sabittir.

Alaçatı'nın bir başka özelliği de sakız ağacının Türkiye'de yetiştiği tek yer olması, burada belediyenin bakımını yaptığı 300'e yakın sakız ağacı³⁹ bulunmaktadır. Sakız; rakı, dondurma, reçel ve sütlaç üretiminde kullanılmaktadır.

Şekil 2.4 Alaçatı'da Mevcut Sakız Ağaçları

Alaçatı'nın girişinde 12 pervane ve 44 rüzgar türbininin bulunduğu enerji santralleri, bölge enerji ihtiyacının önemli bir bölümünü karşılamaktadır. (bkz. Bölüm 2.1.3)

³⁹ Sakız Ağacı, kışın yeşil kalan bodur bir ağaçtır, dallarda görünen meyvesi de siyah, küçük üzüm biçimindedir. Bu meyveden yenilebilen yağ elde edilir. Esas ürünü sakız, gövdeden elde edilir. Ağacın altına sakıza yapışmayan özel bir beyaz kum serilir, gövde özel bıçaklarla çentiklenir. Gözyaşları dedikleri, büyük damlalar yere serili kumun üzerine düşer.

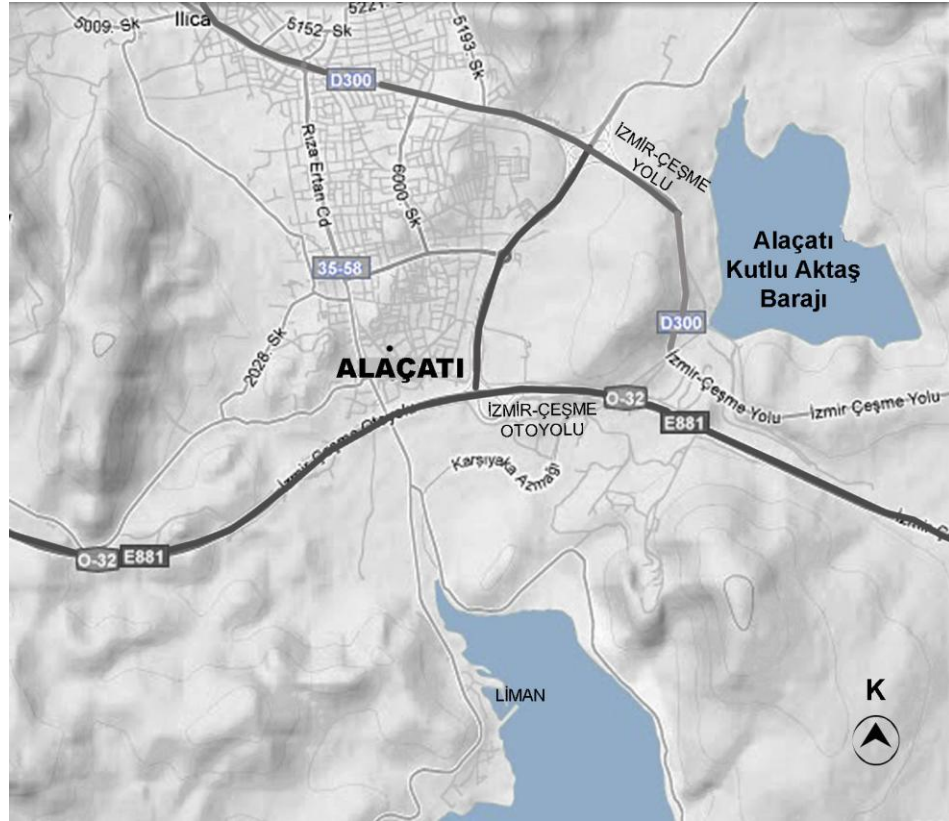
BÖLÜM 3

ALAÇATI'NIN YERLEŞİM DOKUSU VE OLUŞUMU

3.1. YERLEŞİM DOKUSU VE ARAZİ KULLANIMI

Alaçatı, kuzeyde Ilıca Plajı, güneyde Alaçatı Limanı olmak üzere iki yandan denizle sınırlanmış, hakim rüzgarın karadan estiği bir kara parçasıdır. Kent merkezi limandan yaklaşık 2 km içeride bulunan Alaçatı'nın denizden yüksekliği 16 metredir.

Çeşme-İzmir yolundan Alaçatı'ya gelirken, Değirmen dağ tepesi ve yel değirmenlerinin silueti görülmektedir. Alaçatı kent merkezi ise bu tepenin arkasında kalmaktadır. Bu nedenle tepe geçilmeden kent silueti ve konut yerleşimleri görülememektedir.

Şekil 3.26 Alaçatı'nın fiziki görünüşü
(Kaynak: www.maps.google.com 12.10.2009, Yorum: N. Melis Kocmanoğlu)

Alaçatı’da ticaretin başlamasıyla ilk kentsel gelişim liman tarafında olmuştur. Roma dönemi eski yerleşimlerden birisi, Alaçatı beldesi ve Alaçatı Limanı arasındaki arazi de yer almaktadır.⁴⁰

18. Yüzyıl öncesi Osmanlı döneminde ise Alaçatı’nın ilk yerleşimi şu anki yerleşimden daha yukarıda kalan Değirmen Dağı eteklerinde, Çakmak Ovası civarında kurulmuştur.⁴¹

19. yüzyılda Hacı Memiş Ağa’nın bölgeye yerleşmesi ile kentin yerleşim alanı yer değiştirmeye başlamıştır. Bölge, Hacı Memiş Ağa’nın liman civarındaki bataklığı kurutturmak için karşı adalardan getirttiği Rum işçilerin dikkatini çekmiş ve çalışmak için gelen işçilerin, ailelerini de getirerek yerleşmelerine sebep olmuştur.

1970’li yıllara kadar aynı dokuyu koruyan bölge, Çeşme yarımadası için yapılan Master planlar doğrultusunda kuzeye, İzmir-Çeşme anayoluna doğru bir genişleme göstermiştir.

1990’lı yıllarda Alaçatı’nın rüzgar sörfü için elverişli olması yerli ve yabancı turistlerin ilgisini bölgeye çekmiştir. Böylece özellikle kuzey kısmında olmak üzere güneyde kalan kıyı kesiminde yapılaşma başlamıştır.

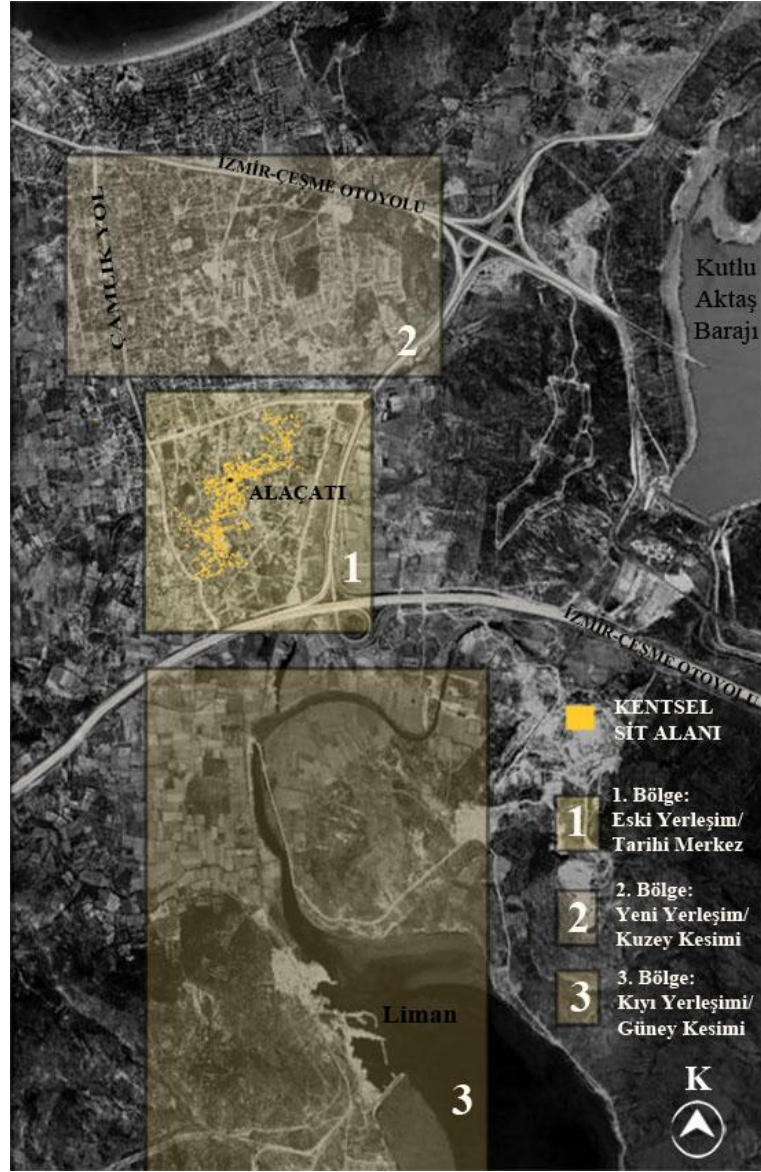

Şekil 3. 27 1970 – 2006 Yılları Konut Yerleşim Dokusu ve Gelişimi
(Kaynak: 1970 yılı Alaçatı Halihazır Haritası, 2006 yılı Alaçatı Koruma Amaçlı İmar Planı, Google Earth 28.08.2009, Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)

⁴⁰ Gezgin İ., (2007) a.g.e. s. 27

⁴¹ Atilla ve Öztüre (2006)

Yıllar içindeki gelişmelere baktığımızda, Alaçatı’da mekansal, yapı ve kullanıcı profillerine göre birbirleriyle farklılaşan ve oluşumlarına göre kendi içlerinde ortak özellikler taşıyan 3 temel bölgenin karşımıza çıktığını söyleyebiliriz.

Şekil 3.28 Alaçatı’da mekansal ve kullanıcı bakımından farklılıklar gösteren bölgeler
(Kaynak: Google Earth 28.08.2009, Yorum: N. Melis Kocmanoğlu)

Birinci Bölge, Alaçatı’nın ilk yerleşim alanı olan ve tarihi merkezi içeren, ağırlıklı olarak geleneksel dokunun bulunduğu “Eski Yerleşim” bölgesidir.

İkinci bölge, 1970 sonrası yapılan Master planlar sonucu kuzeye doğru, planlı olarak gelişen, ağırlıklı olarak yaz sezonunda kullanılan ikincil konutların bulunduğu “Yeni Yerleşim” bölgesidir.

Üçüncü bölge ise Alaçatı’nın güneyinde kalan, ağırlıklı olarak spor ve eğlence mekanlarının bulunduğu “Kıyı Yerleşimi”dir”.

3.1.1. Tarihi Merkez / Eski Yerleşim

Şekil 3.29 Tarihi Merkez / Eski Yerleşim Bölgesi

(Kaynak: Google Earth 28.08.2009, Yorum: N. Melis Kocmanoğlu)

Bugünkü Alaçatı'nın ilk yerleşim alanı niteliğini taşıyan bölge, tarihsel süreçteki oluşum sıralarına göre sırasıyla Hacı Memiş, Tokoğlu ve Yeni Mecidiye Mahallelerini içermektedir. Bunun yanı sıra geçmişten bu yana yerleşmenin sembolü haline gelen yel değirmenleri de bu alan içinde yer almaktadır.

Alaçatı tarihi yel değirmenlerinin bulunduğu park alanı ve beldenin esas girişini oluşturan Uğur Mumcu Bulvarı da kentsel doku içinde yer almaktadır. Belediye binası da yine aynı belde girişinde bulunmaktadır.

Girit'teki Heraklion Alaçatılılar derneğine göre Alaçatı (bugünkü eski yerleşim dokusu), 3 bölümden oluşuyordu: yukarı köy, aşağı köy ve merkezde çarşı. Yukarı köyde Ayios Triada, aşağı köyde Ayios Konstantinos, Çarşıda ise Isodostis Theodoku (Meryem Ana) – (bugünkü cami) Kiliseleri vardı. Kasaba yakınlarında Ayios Nikolas Manastırı bulunuyordu. Evler tek ve iki katlıydı. Mahallelerin adları şöyleydi: Kaklavos, Dusemes, Ayşekadı, Thomades, Çikudia, To Kalo Piğadi (iyi kuyu), Açinganaria (Çingene). Kasabada ayrıca bir çocuk yuvası ve 8 sınıflı okullar, kültür dernekleri, amatör tiyatro, gece okulu, gazete, posta-telgraf hizmetleri vardı. 20. Yüzyılın başında nüfusu 15.000'e ulaşmıştı.⁴²

Kentsel sit alanı içinde bulunan organik yapı ve tarihi dokunun çoğunlukla korunduğu görülmektedir. Mevcut planlama ve yerleşim dokusunda, 1800'lerdeki mekansal oluşumda etkili olan Rum kültürü ile 1920'lerden itibaren zorunlu göç nedeniyle bölgeye gelerek yerleşen Türk kültürü bir aradadır.⁴³

Hacı Memiş Mahallesi, orta gelir düzeyinin yoğunlaştığı, çoğunlukla yerel halkın ikamet ettiği bölgedir. Mithat Paşa Caddesi üzerinde yoğun olmayan ticaret aksı bulunmaktadır. Hacı Memiş Meydanında ise bölge esnafı ve kahvehaneler bulunmaktadır.

Tokoğlu ve Yeni Mecidiye Mahallelerinin ortak alanında bulunan Kemal Paşa Caddesi ise beldenin ticaret ve çekim merkezidir. Caddenin merkezinde Belediye Meydanı yer almaktadır. Kemal Paşa Caddesi üzerindeki tarihi yapılar restore edilmiş, kafe, restoran ve butik otel olarak turizm etkinliğine katılmıştır. Ağırlıklı olarak yaya amaçlı kullanılan Kemal Paşa Caddesi, tarihi nitelikleri yansıtan bir vitrin rolündedir.

Yerleşim dokusu: Tarihsel süreç içinde kendiliğinden oluşmuş organik bir yapıdadır. Geleneksel doku içerisindeki mevcut doku, parselin yeri ve işlevi ne olursa olsun, ağırlıklı olarak iki yanda bitişik, genellikle iki katlı ve büyük arka bahçeli konutlardan oluşmaktadır. Konutların ön bahçe kullanımı olmaması ve kapılarının doğrudan yola açılması, taşıt ve yaya yollarının sürekliliğini belirlemiştir.

Geçmiş dönemlerdeki iklimsel koşullar, taşıma, binek hayvan kullanımı ve yaşam biçimleri de sokak tiplerinin oluşmasına etkili olmuştur. Ana aksları oluşturan

⁴² Atilla N.A.ve Öztüre N., (2006) a.g.e.

⁴³ Atilla N.A.ve Öztüre N., (2006) a.g.e.

caddeler genellikle 5-6 metre genişliğindedir. Eski doku içerisinde bulunan yan ve ara sokaklar ise kısmen daralarak 3-4 metreye kadar düşmektedir. Bitişik nizamdaki konutların aralarında yer yer bulunan boşluklar, çıkmaz sokakları oluşturmuştur.

2000 yılına kadar tarihi doku içerisinde Alaçatılılar yaşamaktaydı. Sosyal ve ekonomik profil açısından benzer özellikler gösteren Alaçatı'da, son yıllarda yükselen turizm paralelinde, emlak ve turizm yatırımcıları ile bireysel yerleşmeler de başlamıştır.

3.1.2. Kuzey Kesimi / Yeni Yerleşim

Şekil 3.30 Kuzey Kesimi Yeni Yerleşim Bölgesi
(Kaynak: Google Earth 28.08.2009, Yorum: N. Melis Kocamanoğlu)

Tarihi Merkezin kuzeyinde bulunan yeni yerleşim bölgesinde, geleneksel dokunun aksine çoğunlukla yaz döneminde yoğunlaşan ikinci konut kullanımları mevcuttur.

Fevzi Çakmak, Menderes ve İsmet Paşa Mahalleleri kuzey kesimindeki yeni yerleşim bölgesini oluşturmaktadır.

Bölgenin en önemli aksı Çamlık Yoldur. 1997 sonrası İzmir-Çeşme otobanının tamamlanmasıyla Çamlık Yolun önemi artmış, yolun her iki yanında gerek tekil gerekse site olmak üzere birçok konut projesi yapılmasına neden olmuştur.

Şekil 3.31 Çamlık Yol (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)

Konutlar, kullanım ve plan oluşumları bakımından geleneksel dokudan tamamen farklılık göstermektedir. Bu bölgedeki konutlar Alaçatı'ya özgü mimari nitelikleri yansıtmayan, herhangi yazlık beldede görülebilecek niteliktedir.

Yerleşim dokusu: Bölge yerleşiminin tamamen planlı, tanımlı ve kademeli olarak geliştiği görülmektedir. Fevzi Çakmak ve İsmet Paşa Mahallelerinde henüz yapılaşmanın olmadığı birçok boş arazi bulunmaktadır. Özel ve kamusal alanlar net bir şekilde birbirinden ayrılmaktadır. Kendiliğinden oluşmuş yarı özel toplanma alanlarına ise neredeyse hiç rastlanmamaktadır.

Eski yerleşimdeki doku tamamen topografyaya uyumlu olarak organik bir yapıda oluşurken, kuzey kesimi yeni yerleşim alanı farklı olarak, grid dokuda tamamen planlı bir şekilde gelişmiştir. (bkz. Şekil 3.2)

3.1.3. Güney Kesimi / Kıyı Yerleşimi

Tarihi merkezin güney kısmında kalan, Alaçatı Limanı'nın da bulunduğu ve yerleşimin denizle bağlantısını sağlayan bölgedir.⁴⁴

Güney kıyı kesimindeki kullanım ve yerleşimler, geleneksel doku ve yeni yerleşim bölgelerinden tamamen farklılık göstermektedir. Bölge, tamamen dışarıdan ve planlı bir müdahaleyle konaklama ve eğlence mekanları üzerine geliştirilmektedir.

⁴⁴ Limanın doğu kıyısında bulunan seramik atölyeleri ve 19. Yüzyıla ait olduğu tespit edilen çanak çömlekler, bölgenin 19. Yüzyılda Rumlar tarafından seramik üretiminde kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca burada bir karma okulun ve bir kilisenin (1858) bulunduğu belgelerden anlaşılmaktadır.

Gezgin İ., (2007), a.g.e.

Şekil 3.32 Güney Kesimi Kıyı Yerleşimi
(Kaynak: Google Earth 28.08.2009, Yorum: N. Melis Kocmanoğlu)

Sörf, deniz, güneş olanakları birleştirilerek planlı ve yeni bir turizm biçimi yaratılmak istenmektedir. Kıyı kesimi turizm gelişimi için 06.01.2005 tarihinde sınırları belirlenen Çeşme-Paşalimanı ve Çeşme-Alaçatı Kültür ve Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgesi kapsamında, 25.04.2006 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın onayıyla yürürlüğe giren 1/25000 ölçekli çevre düzeni planı önemli bir belirleyici olmuştur.

İzmir I. No'lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun mevcut sit alanlarını incelemesine yönelik olarak yapılan çalışmaları sonucunda, 18.02.2006 tarihli yeni sit derecelendirme kararlarına temellendirme ile yarımada'nın bir turizm kenti olarak yükselişi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, Çeşme, Alaçatı ve Paşalimanı'nı kapsayan 10400 hektarlık planlama alanı içinde hazine mülkiyetinde

beş alt bölgede, ağırlıklı olarak golf ve jeotermal turizmin geliştirildiği 4990 hektar turizm yatırım alanı ve 72000 turizm yatak kapasitesi oluşturulması öngörülmektedir.⁴⁵

Şekil 3.33 Yumru Koyunu gösteren fotoğraf (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009)

Bölgenin odaksal merkezinde bulunan Yumru Koyu, rüzgar sörfüne olanak sağlayan doğal niteliğiyle beldenin uluslar arası ölçekte adının duyulmasını sağlamıştır.

Yumru Koyu'nun enlemesine 500 m. boylamasına 330 m. sığ alan bulunmaktadır. Kıyıdan kıyıya uzaklığı ise 1900 m.dir. Koyun üç bir tarafı karayla çevrilidir, sadece güney kısmı açıktır.

Şekil 3.34 Alaçatı sörf alanı

Türkiye'nin en iyi sörf parkuru olan Alaçatı Yumru Koyu, dünya klasmanında da ilk üçün arasındadır. Alaçatı'da, her yıl ulusal ve uluslar arası çapta birçok etkinlik

⁴⁵ 1/25000 Ölçekli Çeşme-Alaçatı-Paşalimanı Çevre Düzeni Notları (2006). Mimarlar Odası'nın, planın iptali talebiyle açtığı davada Danıştay 6. Dairesi yürütmenin durdurulmasına karar vermiştir. (Kaynak: <http://www.mimarlarodasi.org.tr/index.cfm?sayfa=Belge&Sub=basin&RecID=1196>, Mimarlar Odası resmi internet sitesi)

düzenlenmektedir. Sörf yapılan koyda mevcut olarak 6 tane sörf okulu yaz-kış hizmet vermektedir.

Sörf okullarının açılması, yerli ve yabancı turistlerin bölgeye gelmeleriyle birlikte, Yumru Koyu ve koyda bulunan Çark Plajında yaz sezonu boyunca güneşlenme, yeme-içme imkanı sunan günübirlik tesisler ile geceleri konserlere ev sahipliği yapan eğlence mekanlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Şekil 3.35 - Şekil 3.36 Çark Plajı'nda bulunan plaj ve eğlence mekanı
(Kaynak: arkitera.com internet sitesi)

Şekil 3.37 - Şekil 3.38 Alaçatı Limanı'ndan görünüş (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)

Şekil 3.39 Alaçatı Limanı havadan görünüş (Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı İnternet sitesi)

Güney kıyı kesimi sınırında bulunan Alaçatı Limanı 80 tekne kapasitelidir.

Kıyı kesiminde yapılan bir diğer projesi ise Port Alaçatı Projesidir. Mevcut Alaçatı yerleşimi ile Alaçatı Körfezi arasında kalan ve halen yapılaşmaya açılmamış olan 2000 dönümlük hektarlık alanda tasarlanmıştır. Proje alanının deniz açılan güney ucunda Yat limanı bulunmakta, İzmir-Çeşme Otoyolu kuzey sınırını oluşturmaktadır. Projede, Fransa'nın güney sahillerinde yaratılan Port Grimaud'dan⁴⁶ esinlenilmiştir. Ulaşımın teknelerle sağlanacağı alanda farklı tiplerde konutlar ve bunlara hizmet verecek çeşitli sosyal tesisler yer alacaktır.

Şekil 3.40 Alaçatı Port Projesi Alanı (Kaynak: Google Earth Maps)

Şekil 3.41 Alaçatı Port Projesi Vaziyet Planı
(Kaynak: http://www.portalacati.com.tr/alacati_projesi.aspx?pg=6)

⁴⁶ Fransız mimar François Spoerry tarafından tasarlanan Port-Grimaud Güney Fransa'da yer alan kasaba, yapay su kanalları etrafında sıralanan yapı gruplarından oluşmaktadır. Tasarımda, Venedik model olarak alınmış, yerel mimarinin yorumu biçiminde bir anlayış kabul edilmiştir.

3.2. YERLEŞİM DOKUSUNU OLUŞTURAN MEKANLAR

3.2.1. Yel Değirmenleri

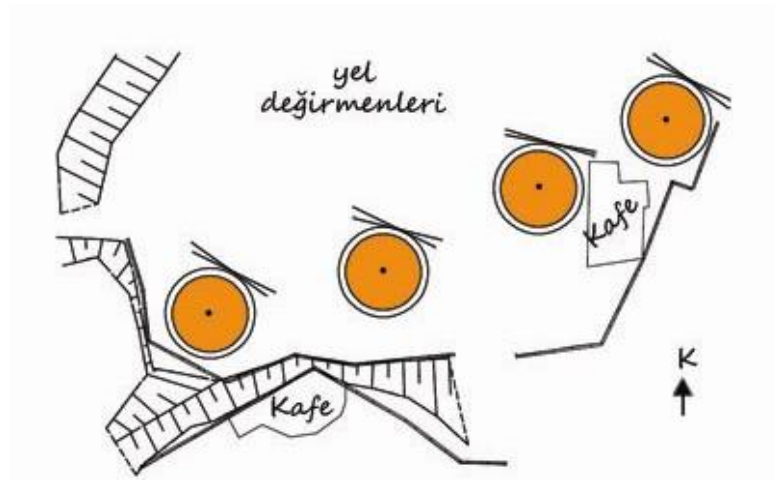

Şekil 3.42 Alaçatı Yel Değirmenleri (Fotoğraf: Alaçatı Belediyesi, 2008)

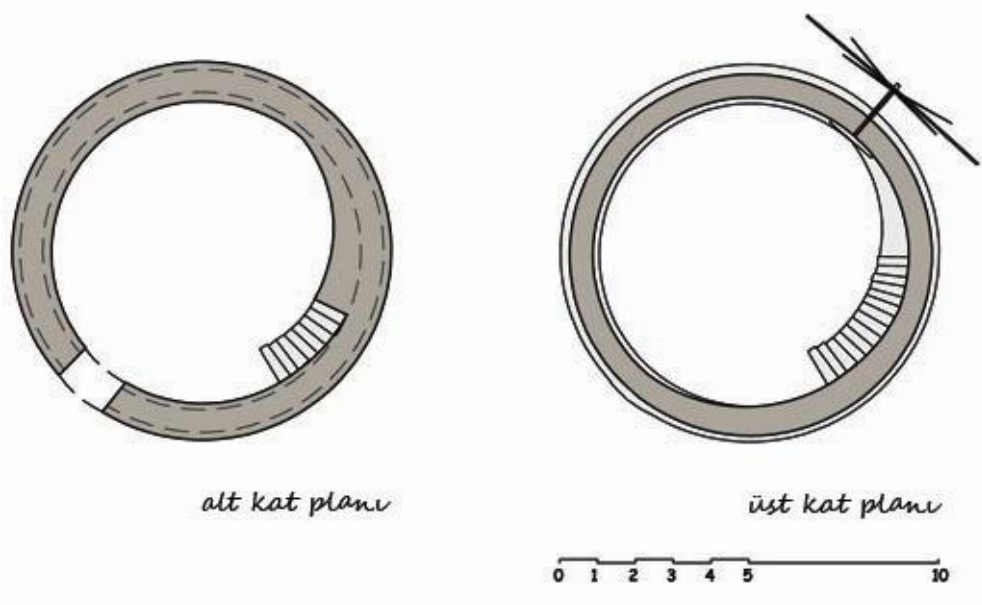
Yel değirmenleri, Alaçatı tarihi merkez girişinde, bölgenin en yüksek tepesi olan Değirmendağda yer alır. Rüzgar, 18. ve 19. yüzyıllarda Alaçatı'nın en önemli enerji kaynağı olmuştur. (Bkz. Bölüm 2.2.1)

Yöre halkında edinilen bilgilere göre, Alaçatı ve çevresinin un ihtiyacını karşılamak için 14 yel değirmeni yapılmış, günümüzde ise yalnızca 4 tanesi ayakta kalabilmiştir.

18.yüzyıl Çeşme gravürlerinde de görülen yel değirmenleri yeni teknolojilerin gelmesiyle işlevlerini yitirmişler, kullanılmadıkları için de çoğu yıkık dökük bir hal almışlardır. Restorasyonu yapılan yel değirmenlerinin ise bir kısmına yeni binalar eklenerek, restoran ve kafe olarak kullanılmaya başlamıştır.

Şekil 3.43 Yel değirmenleri vaziyet planı 1/1000 ölçek

Şekil 3.44 Yel değirmeni plan örneği

Konik dairesel yapıda olan yel değirmenlerinin duvarları taş örgüdür. Çatı ve kanatlar tahtadan yapılmış, kiremitle kaplanmıştır. Günümüzde mevcut yel değirmeni üst örtülerinin çoğu hasar görmüştür ve değirmen mekanizmaları bulunmamaktadır. Yel değirmenlerinin pervane aksları, bölgedeki hakim rüzgar yönüne göre konumlanmıştır.

Şekil 3.45 Yel Değirmeni

Şekil 3.46 Yel değirmeni merdiven (Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)

Şekil 3.47 yel değirmeni içi

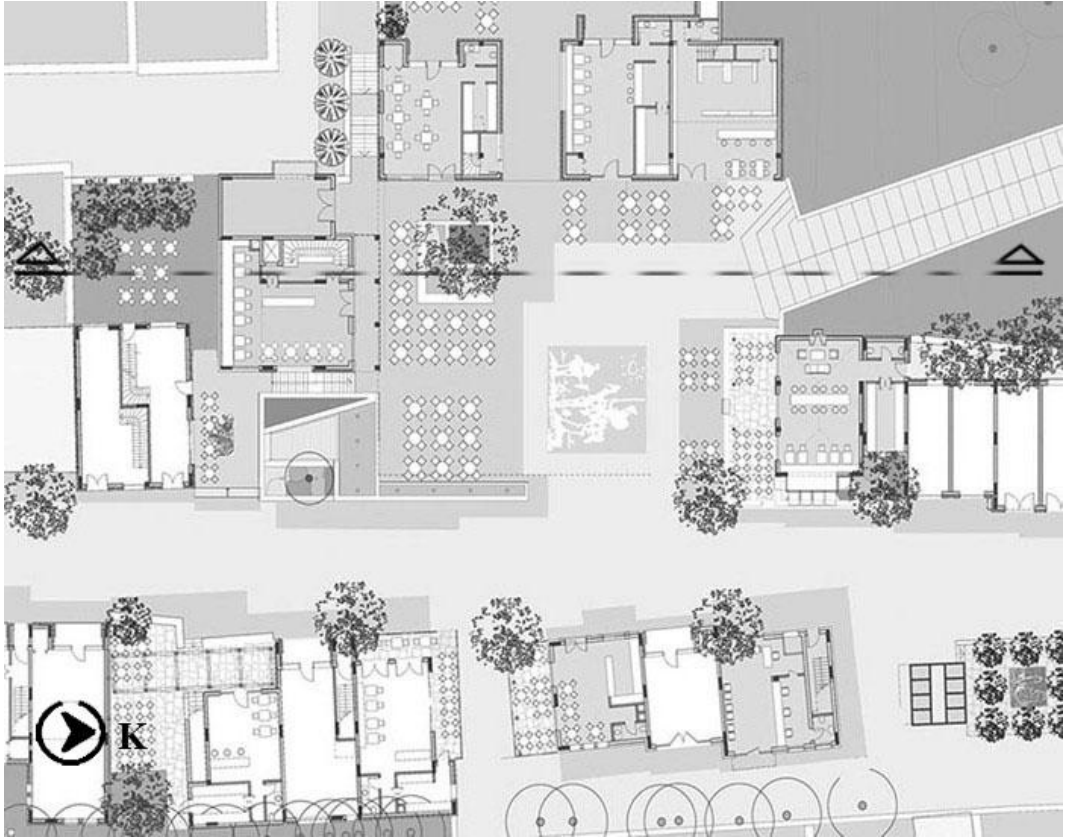
3.2.2. Meydan, Çarşı

Alaçatı tarihi doku içinde ve yakın çevresinde 4 önemli meydan bulunmaktadır. Bu meydanlardan ilki, Alaçatı tarihi kent merkezinin hemen girişinde yer alan Alaçatı Değirmenaltı Meydanı'dır. Beldenin yaya ve araç yaklaşımını oluşturan Uğur

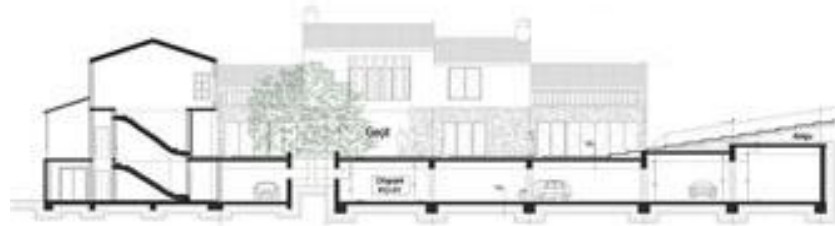
Mumcu Bulvarı ve Alaçatı tarihi yel değirmenlerini takip eden meydana, milli bayramlar kutlanıp, törenler yapılmaktadır.

2008 yılına kadar meydanın görünümü, düzensiz, otoparkların, bankamatiklerin ve gecekondulaşmış dükkanların bulunduğu bir alandı. Belediyenin meydan düzenlemesi ile ilgili olarak proje talep etmesiyle, 2008 yılında Değirmenaltı Meydan Projesi yapılmıştır.

Proje kapsamında, Meydan ve çevresindeki bütün gecekondular yıkılmış, bankamatikler kaldırılmış ve düzensiz kullanılan araç otoparkı yer altına alınmıştır. Bu şekilde kent girişi tamam tamamen yaya kullanımına bırakılmıştır.

3.48 Değirmenaltı Meydan Projesi planı (kaynak: www.arkitera.com internet sitesi)

3.49 Değirmenaltı Meydan Projesi Kuzey-Güney kesiti
(kaynak: www.arkitera.com internet sitesi)

Şekil 3.50 Yel Değirmenleri'nden Meydana bakış Şekil 3.51 Alaçatı Değirmenaltı Meydanı
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoglu)

Yeni proje ile birlikte Değirmenaltı Meydanı'ndan yel değirmenlere giden yeni bir yaya yolu eklenmiştir.

Alaçatı'daki ikinci meydan, iki önemli yaya aksı olan Kemalpaşa Caddesi ve Mektep Caddesi'nin kesiştiği 400 metrekare büyüklüğündeki Belediye Meydanı'dır. Meydan yerli ve yabancı turistlerin odak noktasıdır. Meydan ve meydanı kesen iki cadde boyunca kafe, restoran ve butik oteller mevcuttur. 1873 yılında kurulan ilk belediye binası, meydanın sınırını belirlemektedir.⁴⁷

Şekil 3.52 Alaçatı Belediye Meydanı
(Fotoğraf: N. Melis Kocamanoglu)

Şekil 3.53 Alaçatı'nın İlk Belediye Binası
(Fotoğraf: Alaçatı Belediyesi İnternet Sitesi)

Üçüncü meydan, Pazaryeri Camisi'nin yanında yer alan Pazaryeri Meydanıdır. Meydanda hafta sonlarında Antika Pazarı kurulmaktadır. Yaz sezonunda ise esnafın ve turistlerin talebi doğrultusunda her gün kurulmaktadır. Pazara çeşitli bölgelerden antika satıcıları gelmektedir. Tahta, cam, seramik, Yörük kıyafetleri, porselen, satılan ürünler arasındadır.⁴⁸

⁴⁷ Alaçatı Belediyesi 1873 yılında kurulmuştur. İlk Belediye binası bugün Kemal Paşa Caddesi üzerinde yer alan, bugün hem kafe hem de butik otel olarak hizmet veren (Sailors Otel) binadır.

⁴⁸ Bölgenin en ünlü pazarlarından diğeri ise cumartesi günleri kurulan halk pazarıdır. Pazarda Karaburun, Ovacık gibi yakın yörelerden gelen satıcılarda bulunur. Pazarın giriş kısmında sakız reçeli ve kekik balı başta olmak üzere, doğal reçeller, meyveler, bakliyat, peynir gibi ürünler satılmaktadır.

Şekil 3.29 – Şekil 3.30 Alaçatı Antika Pazarı

Şekil 3.31 Halk Pazarı

(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoglu)

Bölgede yer alan dördüncü meydan, geleneksel dokunun en güneyindeki Hacı Memiş Mahallesinde yer alan yine aynı isimli Hacı Memiş Meydanıdır. Mahalle dokusu, meydan etrafında oluşmuştur. Meydanı iki eski köy kahvesi çevrelemektedir. Genellikle yerli halkın toplandığı, vakit geçirdiği bir meydandır.

Şekil 3.32 – Şekil 3.33 – Şekil 3.34 Hacı Memiş Meydanı Fotoğrafları

(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoglu)

3.2.3. Dini Yapılar

18. yüzyılda Alaçatı’da nüfus yoğun bir şekilde yaşadığı için çok sayıda kilise inşa edilmiştir. Yapılan araştırmalarda Rumlardan kalan yaklaşık 20 kilise ve 1 manastır olduğu tespit edilmiştir.

Meryem Ana Kilisesi/Pazaryeri Cami: Rumlardan yapılan kiliselerden bugün ayakta olan Hagios Panagios (Meryem Ana) kilisesidir. 1874’te Rumlardan inşa edilmeye başlanan kilise 1913’te tamamlanmıştır. Cumhuriyet döneminde (1952) yapıya minare eklenerek, camiye çevrilmiş ve “Pazaryeri Cami” adını almıştır.⁴⁹

Özellikle zeytin ve yerel atölyelerde üretilen zeytinyağları da bulunmaktadır. Giriş kısmından ilerledikçe yöresel kıyafetler, havlular, tekstil ürünlerinin satıldığı bölüme ulaşılar.

⁴⁹ Gezgin (2007)

Şekil 3.35 – Şekil 3.36 Alaçatı Pazaryeri Cami Fotoğrafları (Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)

Alaçatı'nın büyük yortusu 21 Kasım tarihlerinde yapılmaktaydı. Urla'dan gelen hıristiyan nüfusla birlikte büyük kalabalıklar halinde gerçekleşen yortu, Alaçatı'dan tehir ettirilen Rum nüfusun yerleştiği Girit adasında Ayos Yoanis Rendis'te devam ettirilmektedir. Andonis Lathuras ünlü başrahiplik kürsüsünü buraya bağışlamıştır.⁵⁰

Şekil 3.37 – Şekil 3.38 Pazaryeri Cami iç mekan fotoğrafları
(Fotoğraf: çeşme müftülüğü internet sitesi)

Üç nefli, bazilikal planlıdır. Yığma moloz taş tekniği ile inşa edilmiştir. Zemini mermer olan caminin, zeminindeki ahşap döşeme 1960'lı yıllarda halk tarafından yapılmıştır. Cami zemin katında 500 kişi, asma katında (mahfel) 200 kişiye ibadet imkanı sağlamaktadır.⁵¹ Tonozlu iç örtü, dışarıda orta nef üzerinde beşik, yan nefler üzerinde sundurma çatılarla kapatılmıştır.

Hacı Memiş Ağa Camisi: Caminin girişindeki tanıtım yazısında 1797 yılında Hacı Ahmet Ağazade Hacı Memiş Ağa ve Hacı Mustafa Ağalar tarafından yaptırıldığı yazmaktadır. Ancak kapı kitabesinde tarih olmadığı için yapım yılı ile ilgili kesin bir

⁵⁰ Hacıbeis, Stam St. 1922 öncesinde Çeşme ve Civarı (çev. Tayfun Caymaz)

⁵¹ Cesme Müftülüğü resmi internet sitesi

tarih söylenememektedir, yalnızca camiyi yaptıran Hacı Memiş'in 170-190 yıl önce yaşadığı bilinmektedir. Günümüzde caminin önünde üzeri açık bir abdest yeri yapılmıştır. Caminin son cemaat yeri yoktur. Hacı Memiş Ağa ve Hacı Mustafa Ağa'nın mezarları da caminin bahçesinde yer almaktadır.

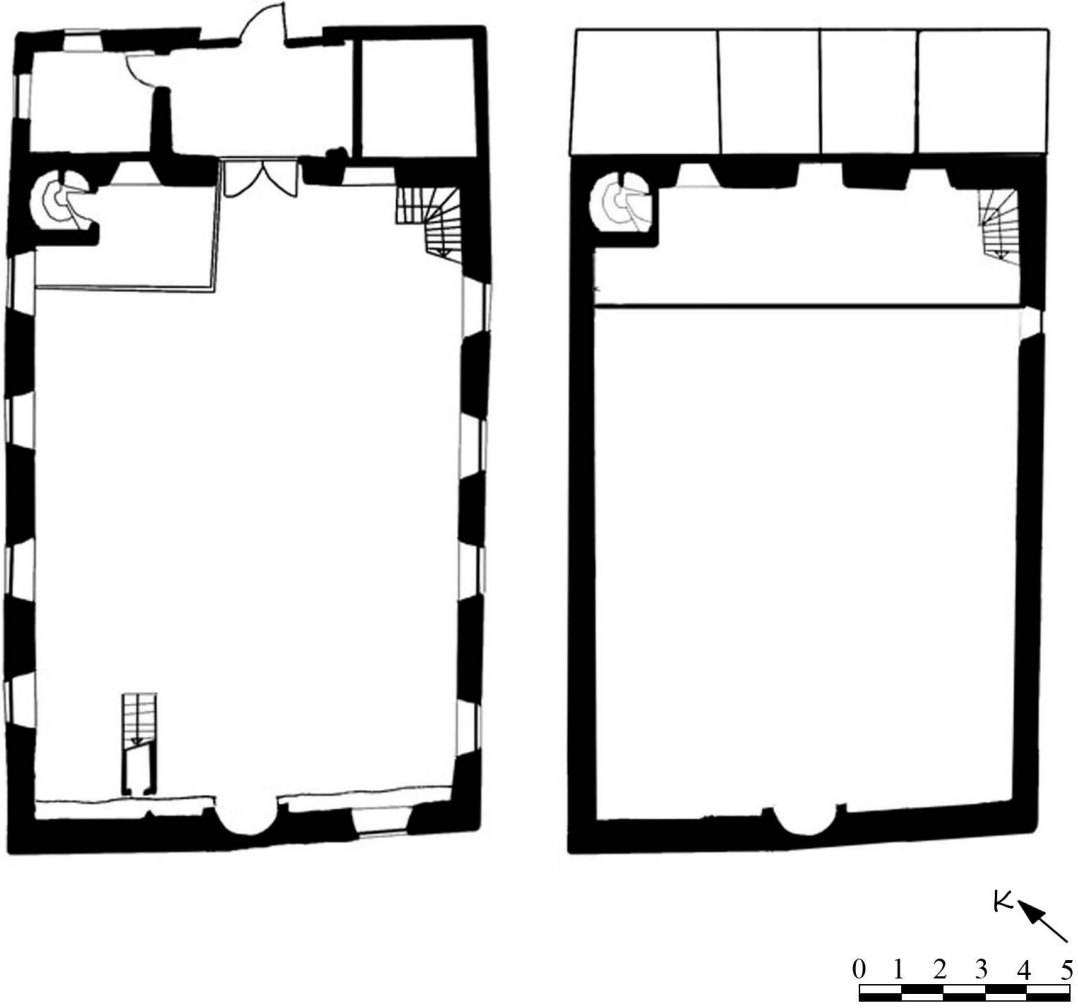

Şekil 3.39 – Şekil 3.40 Hacı Memiş Cami Cephe Fotoğrafları
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)

Moloz yığma taş tekniğiyle dikdörtgen plan ile inşa edilmiştir. Dıştan çok sade bir görünümdedir. İç kısmında yer yer alçı süslemeler bulunmaktadır. Minber ahşaptan yapılmış ve orijinaldir. Yapı tek şerefli ve tavanı ahşaptır. Çatı kiremit örgü tekniği ile örülmüş kırma çatıdır.

Şekil 3.41 – Şekil 3.42 Hacı Memiş Cami İç Mekan Fotoğrafları
(Fotoğraf: çeşme müftülüğü internet sitesi)

Şekil 3.43 Hacı Memiş Camii Rölövesi - Giriş Kat ve Galeri Kat Planları

Hacı Memiş mahallesinde bulunan bir kilise kalıntısının ise yalnızca bazı yapı taşları ve sütun parçaları mevcuttur. Yapının ayakta kalan herhangi bir bölümü yoktur.

Alaçatı Limanı civarında Hagios Yorgos adına atanmış bir kilisenin (1858) varlığı belgelerde anlaşılmaktadır.⁵²

⁵² Gezgin(2007)

Şekil 3.44 1912 yılında çekilmiş bir Alaçatı Kartpostalı (Kaynak: A. Nedim Atilla arşivinden)
Üstteki fotoğrafta Alaçatı'daki 19.-20. Yüzyıla ait bir kilise görülmektedir. Günümüzde kilise tamamen yıkılmıştır. Ne zaman yapıldığı ve yıkıldığı kesin olarak bilinmeyen kilisenin yerinde mevcut bir kalıntı dahi kalmamıştır. Yanındaki yerleşim dokusunun da büyük kesiminin değişikliğe uğradığı iki fotoğraf arasındaki farkta görülmektedir.

Şekil 3.45 şekil 3.44'deki yerin bugünkü durumu (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu, 2009)

3.2.4. Eğitim ve Hizmet Yapıları

Alaçatı'da 19. yüzyıldan itibaren bazı okulların varlığı bilinmektedir. 1806 yılında ilk cemaat okulu olan "Elenikon" okulu faaliyettedir. 8 erkek, 7 bayan öğretmen bulunan Alaçatı'da 850'si erkek, 720'si kız, toplam 1572 öğrenci bulunmaktaydı.

Erkek ve kız okulları ayrı ayrı eğitim vermekteydi. Bu okullardan birisi bugün Taş Otel (Bkz. Bölüm 4.7) adıyla hala ayakta. Bu okulların masrafları cemaatin ödediği vergilerle karşılanıyordu.⁵³

⁵³ Gezgin İ., (2007) a.g.e.

Şekil 3.46 19. yy. başlarında okul olarak inşa edilen bina

Alaçatı sınırları içinde kalan bir başka okul ise Alaçatı'nın limanı konumundaki Agrilia'da bulunan ve 19. yüzyıl ortalarında inşa edilen karma okuldur. Alaçatılılar eğitim faaliyetlerindeki kurumsallaşmış ve 1883 yılında "Erythrai" derneğini kurmuşlardır.⁵⁴

Şuanda belde sınırları içinde iki ilköğretim, bir lise bulunmaktadır. Bunlar 15 Eylül İlköğretim Okulu ve Alaçatı Atatürk İlköğretim Okulu ve Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı Ç.P. Lisesi'dir. İlköğretim ve lise eğitimi dışında, Alman hükümeti tarafından, Türk Alman Eğitim ve Bilimsel Araştırmalar Vakfı (TAVAK) önderliğinde, Çeşme-Alaçatı'da 2011 yılında eğitime başlayacak olan Türk-Alman Üniversitesi'nin inşaatı yapılmaktadır.

Bölgede yer alan Alaçatı Sağlık Ocağı, Pazar Yeri Camisinin hemen karşısında yer almaktadır.

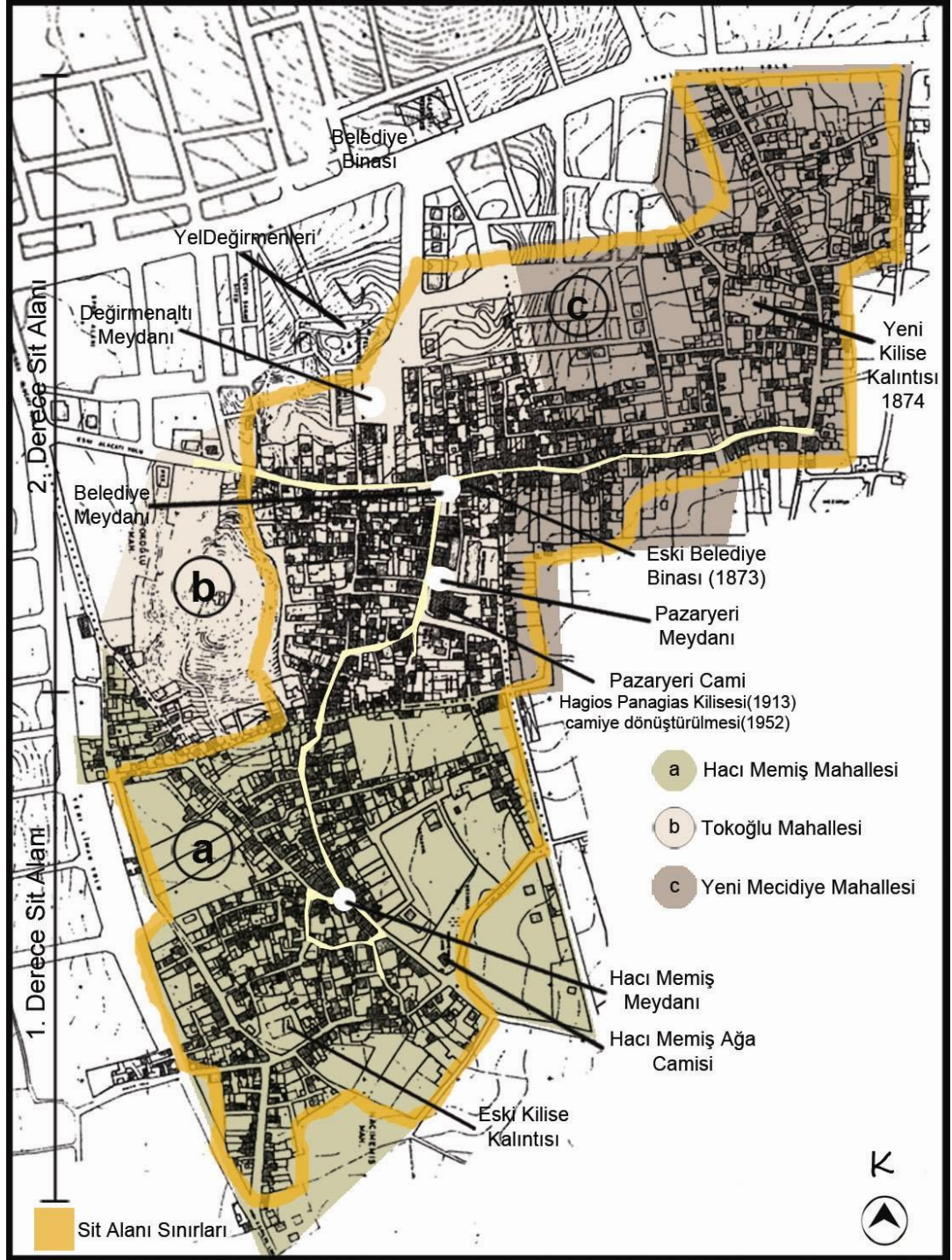

Şekil 3. 47 Alaçatı Sağlık Ocağı

⁵⁴ Gezgin İ., (2007) a.g.e. s.81

BÖLÜM 4

ALAÇATI YEREL KONUT ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ

Şekil 4.1 Çalışma alanı (Alaçati Belediyesi 2008 tarihli haritadan, yorum: N. Melis Kocamanoğlu)

Şekil 4.2 19. yy. yerleşim dokusu ve yerleşim dokusu ana aksı

Çalışma alanını oluşturan yerleşme dokusu, 19. yy başlarında, bataklığı kurutmak için gelen Rum işçi ve bağcıların, kurutulan bölgelere, topografyaya uygun olarak, kuzey – güney doğrultusunda yerleşmeleriyle oluşmuştur. Yukarıda yer alan şekilde, 19. yy’dan sonra oluşan yerleşme dokusu ve yerleşme dokusu ana aksı belirtilmiştir.

Kent bütünü içinde konutların; mağazalı konutlar, depolu/işlikli konutlar veya yalnızca konut kullanımlı olarak şekillendikleri görülmüştür. Ana aksın belirlenmesinde de konut tiplerinin dağılımları ve yapıların kullanım amaçları etkili olmuştur.

Günümüzde de kullanılan bu aks üzerinde sıklıkla, zemin katları ticaret fonksiyonlu “mağazalı” ve bağcıların depolama ve şarap üretim alanları olarak kullandıkları “işlikli” konutlar yer almaktadır. Yalnızca konut kullanımlı ve/veya daha küçük parselli konutlar, ana aksa bağlanan dar veya çıkmaz sokaklar üzerinde bulunmaktadır.

Örnekler belirlenirken, kentsel sit alanı içerisinde, ana aks üzerinde yer alan konut işlevli yapılar seçilmiş, toplam 36 adet konut belgelenmiş ve incelenmiştir.

Çalışma alanının kuzey – kuzeydoğusundaki alan içinde yer alan ve konut amaçlı inşa edilen yapılar, günümüzde işlev değiştirerek restoran, kafe, kahve, dükkan ve

butik otel olarak hizmet vermektedir. Bu yüzden, bu bölgede bulunan örnekler daha azdır. Örneklerin sıkça görüldüğü bölge, Hacı Memiş Meydanı ve aynı adı taşıyan Hacı Memiş Mahallesi'dir.

Çalışma alanı aynı zamanda Alaçatı'nın ilk kentsel yerleşim alanı da olan Hacı Memiş Mahallesi merkezli olmak üzere, Tokoğlu ve Yeni Mecidiye Mahalleleri olarak belirlenmiştir. A-B-C-D Bölgeleri Hacı Memiş Mahallesi sınırları içinde, E-F Bölgeleri Tokoğlu Mahallesinde, G Bölgesi ise Yeni Mecidiye Mahallesinde yer almaktadır.

Çalışma alanı kendi içinde birbiriyle ilişkili bölgelere ayrılarak tek tek incelenmiştir. Bu bölgeler, konumları ve kullanım özellikleri itibariyle benzerlikler gösteren, birbirleriyle yakın komşuluk ilişkileri olan yapılar bir araya getirilerek oluşturulmuştur. Her bölge bir harf ile isimlendirilmiş ve çalışma krokisinde (şekil 4.3) gri renkle belirtilmiştir. İncelenen ve rölövesi çıkarılan yapılar, sarı renkte belirtilmiştir. İncelenen sokak ve yapılar, dış mekan fotoğrafları, ada, parsel numaralarıyla birlikte bölgeler başlığı altında verilmiştir.

Çalışma alanındaki yapılarda, kullanıcı istekleri doğrultusunda eklemeler ve değişiklikler yapılmıştır. Bazı örneklerde pencere ve kapılar, tuğla ile örülerek kapatılmıştır, bazılarında ise tam tersi olarak yeni farklı boyutlarda pencere ve kapılar açılmıştır. Geniş alanlı yapılar iç bölünmelerle birkaç eve dönüştürülmüştür. Bu bölünmeler hem yatayda hem de düşeyde yapılmıştır.

Birbiriyle komşu veya bağlantılı konutlarda genellikle aynı aileden bireyler oturmaktadır. Arsa, bahçe, ilave konut sınırlarını kendi ihtiyaçlarına göre rahatça belirleyebilmiş, rahatça ilave ve eklemeler yapmışlardır. Bu nedenle bazı örneklerde belediyenin yaptığı parsellendirme ile mevcut durum birbirinden farklılık göstermektedir.

Çalışma alanındaki yapıların büyük bir çoğunluğu 2000'li yıllardan itibaren koruma bilincinin oluşmasıyla daha kontrollü, tadilat, bakım geçirmeye başlamış veya restorasyon yapılmıştır.

Şekil 4.3 Alaçatı yerleşimi içinde çalışma yapılan alan ve bölgelerin gösterimi
(Alaçatı Belediyesi 2008 tarihli haritadan, çizen: N. Melis Kocmanoğlu)

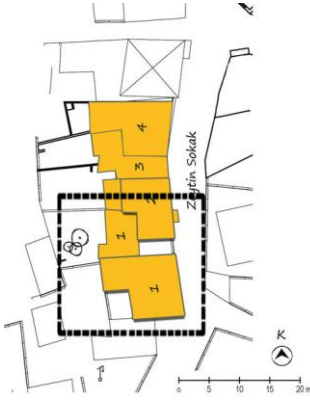
5.2.1. Bölge A

Şekil 4.4 A Bölgesi Vaziyet Planı ve cephesi

A Bölgesinde yer alan ve geniş bir sokak olan Zeytin Sokak, B Bölgesi olarak adlandırılan Hacı Memiş Meydanına bağlanmaktadır. Sokağın bir tarafı bitişik nizam yapılar, bir tarafı bahçe duvarlarıyla sınırlıdır. Konutlar, genellikle kapıları direkt sokağa açılacak şekilde yapılmıştır. Bölgede dış cephe yapısı çoğunlukla korunmaya çalışılmıştır ancak sokak cephesinde yer alan bazı pencereler, tuğla örülerek veya beton doldurularak kapatılmıştır. Konut iç mekanlarında da mekansal bölünmeler, eklemeler ve çeşitli değişiklikler görülmüştür.

Bölge A - 1 No'lu Yapı

Şekil 4.5 Bölge A vaziyet planı-1

Şekil 4.6 Bölge A – 1 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak / Cadde: Zeytin Sokak

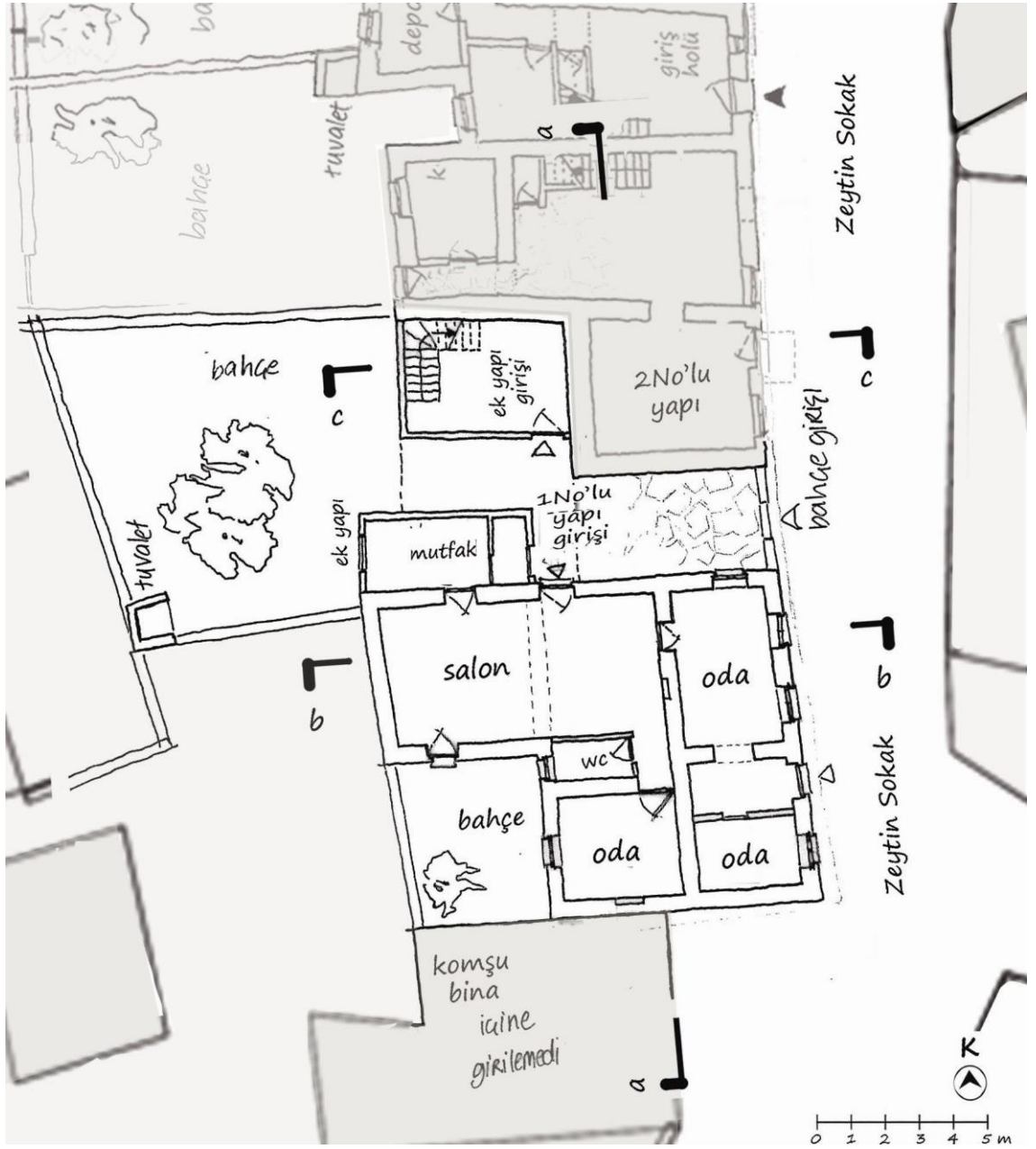
Ada no: 72

Parsel no: 5292 - 5553

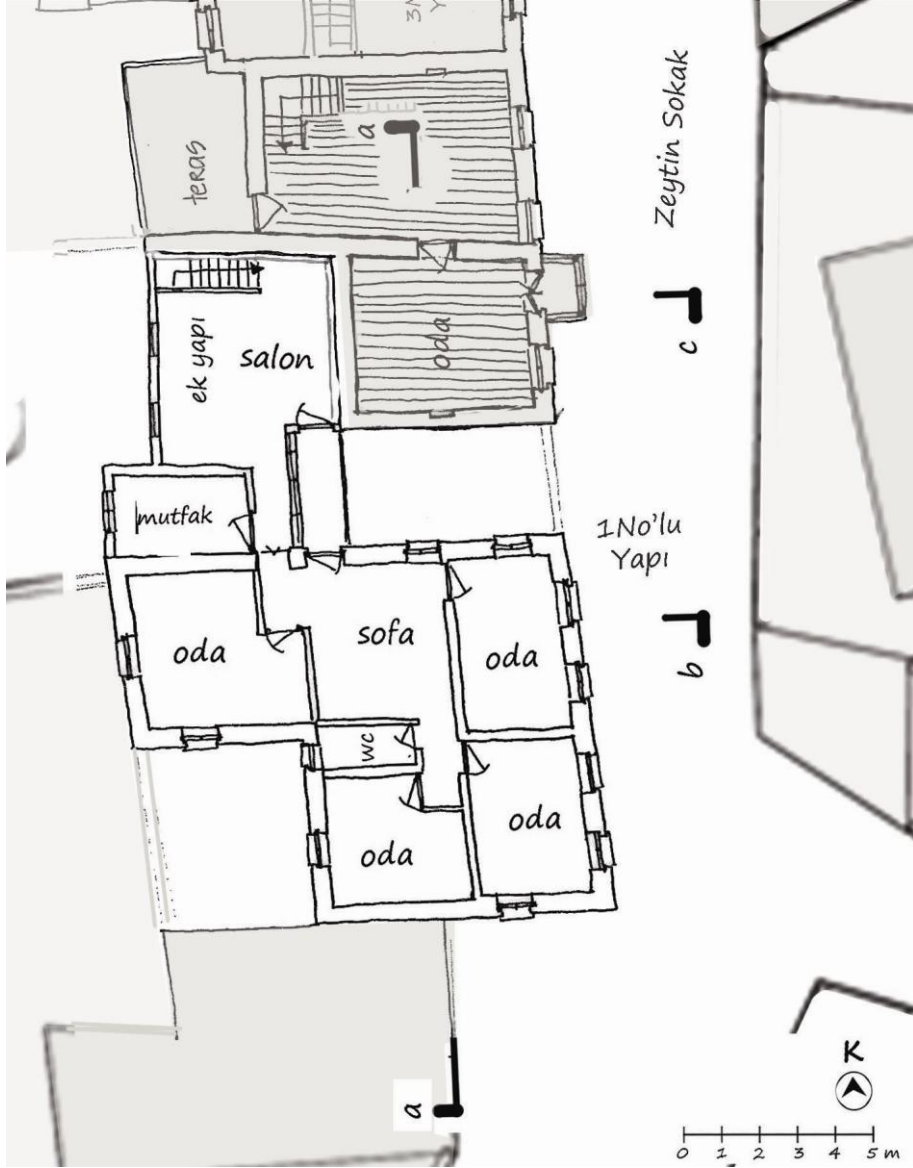
Değişiklikler: Bina, ilk halinde içeriden bağlantılı ve tek parça olarak yapılmıştır ancak içerideki geçiş iptal edilerek düşeyde ikiye ayrılmıştır. Merdiven olarak kullanılan kısım, günümüzde kaldırılarak, yerine her iki katta da tuvalet birimi eklenmiştir. Üst kata çıkış ve üst kullanım alanını arttırmak amacıyla yapıya bitişik, ilave bina yapılmıştır. Ana yapının giriş kısmındaki odalar, depo amaçlı, üst kat ise yaşama mekanı olarak yapılmıştır. Tuvaletler, orijinal kullanımda bahçede yer almaktadır.

Mevcut kullanım: Alt ve üst kat olmak üzere iki ayrı konut kullanıcısı bulunan yapıda, zemin kat için iki ana giriş kullanılmaktadır. Bunlardan birisi mutfağın olduğu ilave binadan, diğeri ise salon bağlantılı ana giriş kapısından yapılmaktadır. Sokak cephesinde yer alan ana giriş kapısı genellikle kullanılmamaktadır. Giriş kısmında ortak yaşam alanı L şeklinde 3 oda ile sınırlanmıştır. Islak hacim hol ve salona bağlantılıdır.

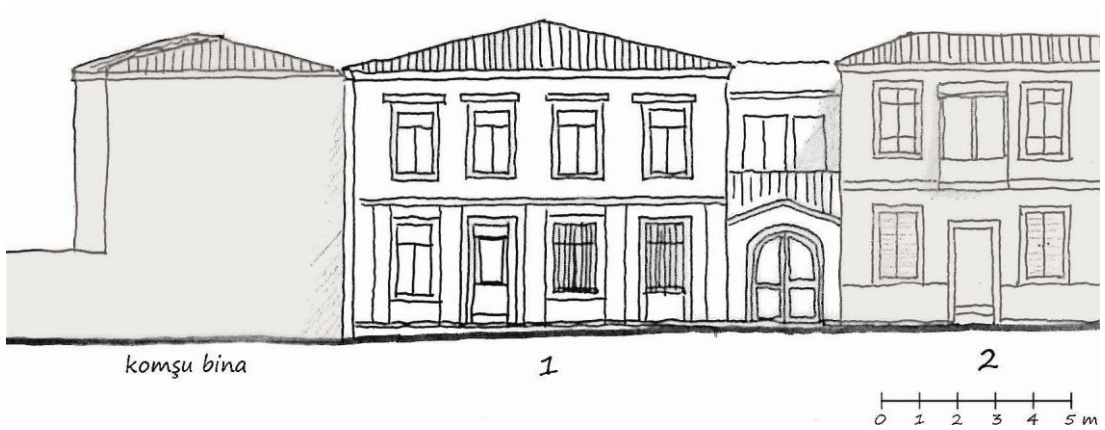
Üst kat girişi bahçedeki ek binadan yapılmaktadır. Konut kullanıcıları, oturma mekanı olarak, ek binanın üst katını kullanmaktadır. Ek bina ve ana yapı arasında mutfak bulunmaktadır. Ana yapıya geçildiğinde, bir sofa ve etrafını saran dört oda bulunmaktadır.

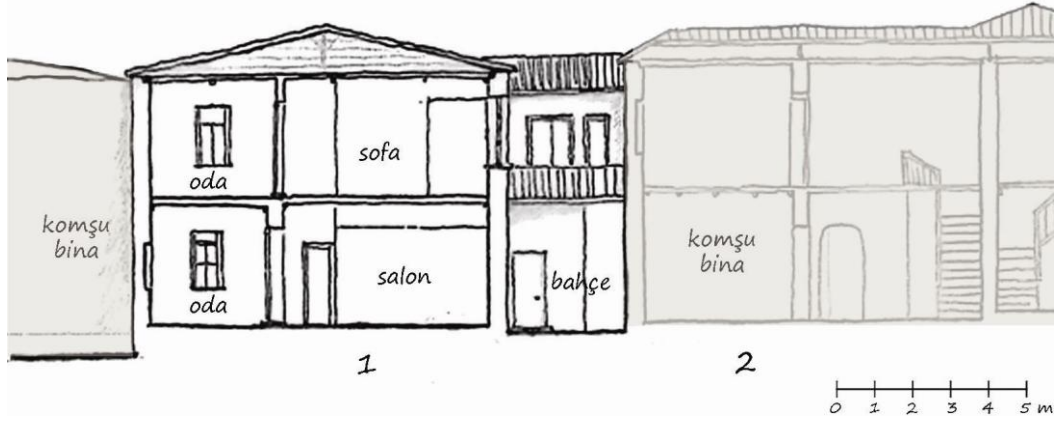
Şekil 4.7 A Bölgesi 1 No'lu Yapı Zemin Kat Planı

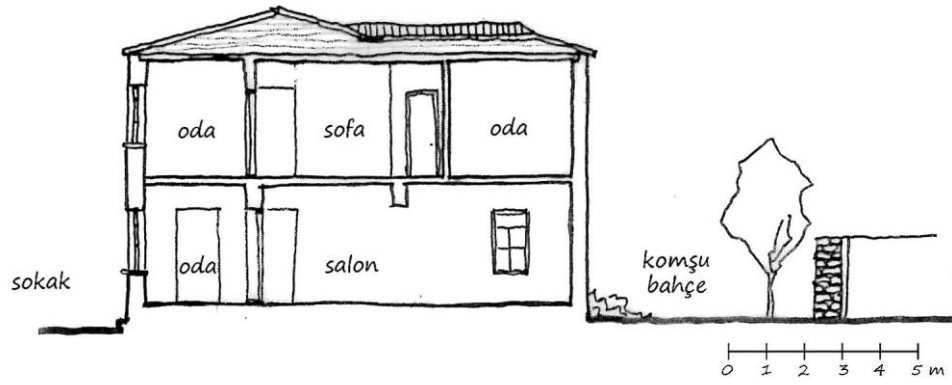
Şekil 4.8 A Bölgesi 1 No'lu Yapı Üst Kat Planı

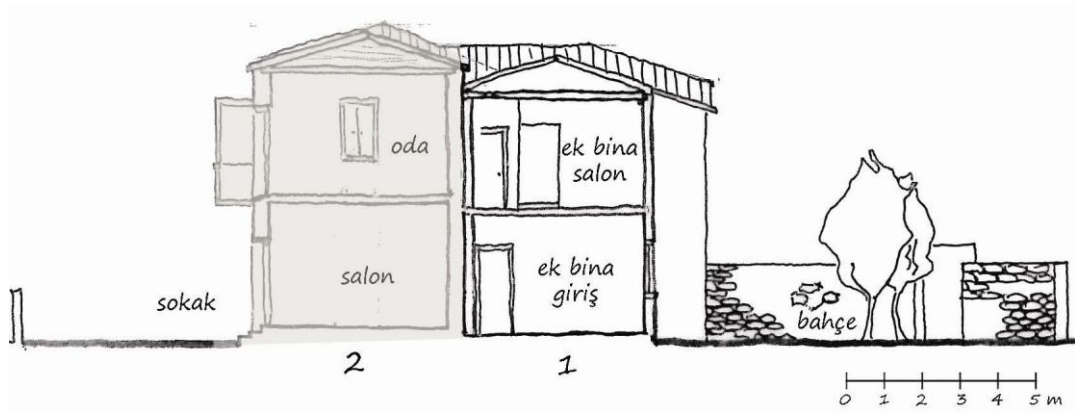
Şekil 4.9 A Bölgesi 1 No'lu Yapı Zeytin Sokak Cephesi

Şekil 4.10 A Bölgesi 1 No'lu Yapı a Kesiti

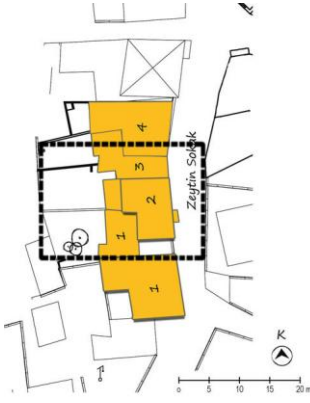

Şekil 4.11 A Bölgesi 1 No'lu Yapı b Kesiti

Şekil 4.12 A Bölgesi 1 No'lu Yapı c Kesiti

Bölge A - 2 No'lu Yapı

Şekil 4.13 Bölge A vaziyet planı-2

Şekil 4.14 Bölge A – 2 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak / Cadde: Zeytin Sokak

Ada no: 72

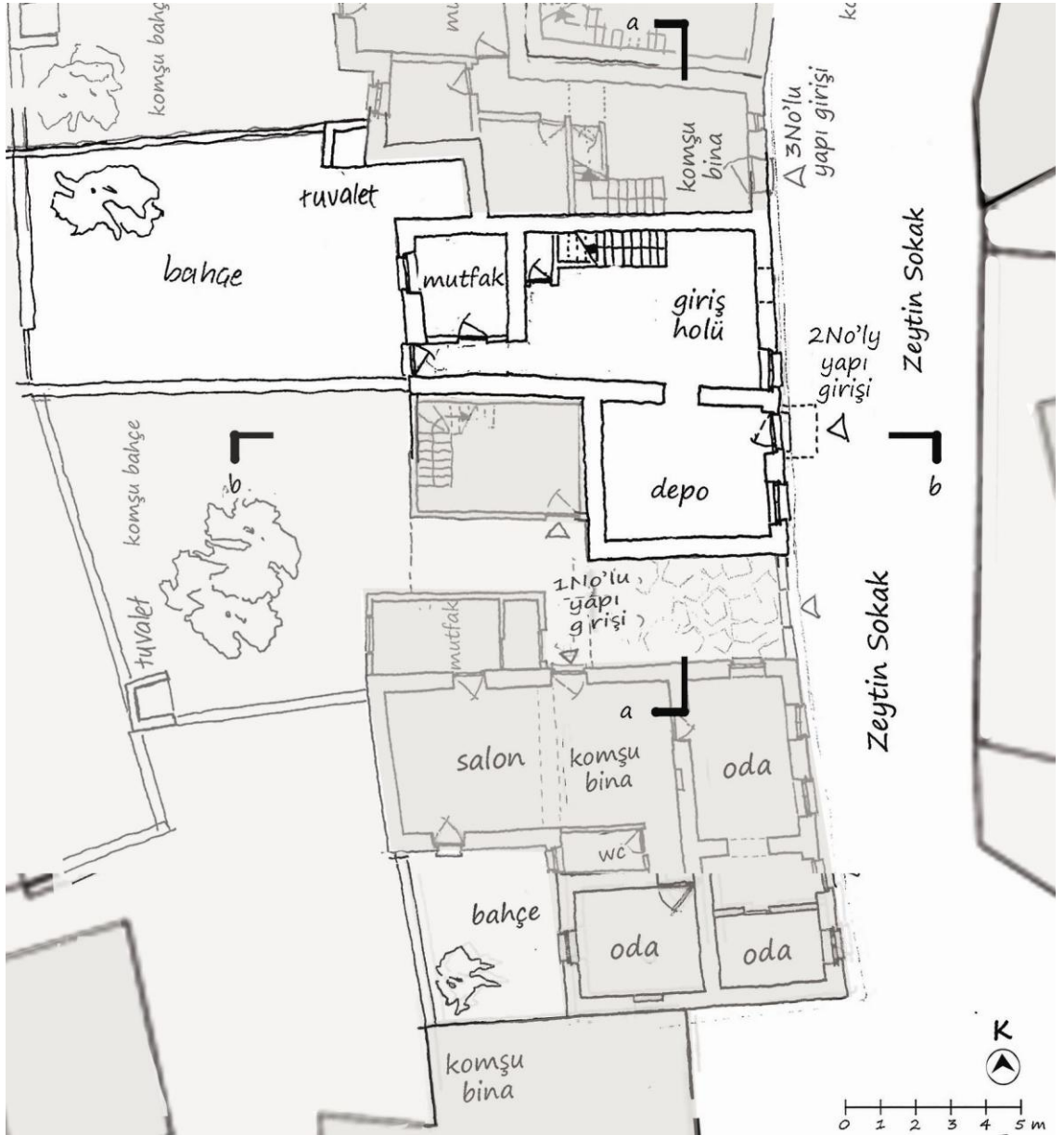
Parsel no: 5301

Değişiklikler: Yapının ana giriş kapısı tuğla ile örülerek kapatılmıştır, bu nedenle depo amaçlı yapılan kısımdan konuta girilmektedir. Günümüzde oturma mekanı olarak kullanılan kısım ise ilk kullanımında giriş holü ve ışık amaçlı yapılmıştır. Giriş holünde bulunan merdivenin altına, tuvalet birimi eklenmiştir.

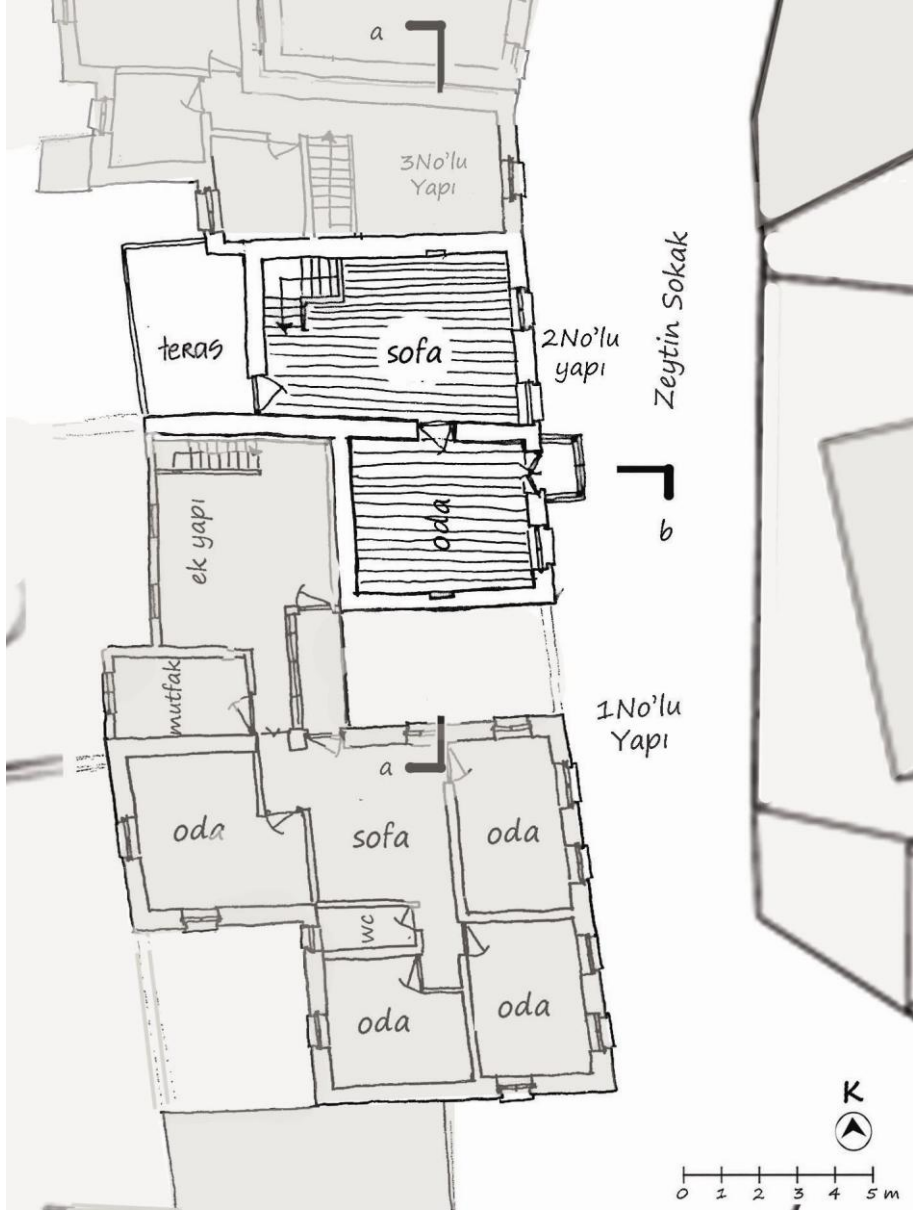
Üst katta ise iki oda arasındaki bölücü duvar yıkılarak tek oda haline getirilmiştir. Üst kat balkonunun taşıyıcı direkleri kısmen yıkılmıştır.

Mevcut kullanım: Binanın iki katıda tek bir kullanıcı tarafından kullanılmaktadır. Sokak kapısı direkt olarak sokağa açılan yapının giriş kısmı oturma odası olarak kullanılmaktadır. Oturma odasından bahçeye açılan koridor üzerinde bulunan, eskiden depo amaçlı yapılmış birim mutfak olarak işlevlendirilmiştir. Ahşap merdivenin altında ise tuvalet bulunmaktadır.

Ahşap merdiven ile üst kata çıkıldığında sofa ve balkonlu bir oda yer almaktadır. Sofadan hayat adı verilen terasa direkt çıkılabilmektedir. Sofa, çocuk yatak odası olarak, sofadan girilen oda ise ebeveyn yatak odası olarak kullanılmaktadır.

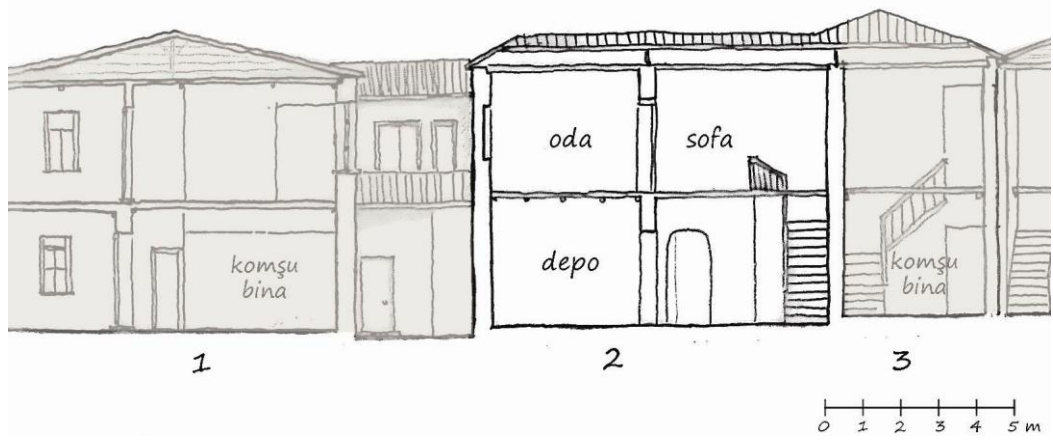
Şekil 4.15 A Bölgesi 2 No'lu Yapı Zemin Kat Planı

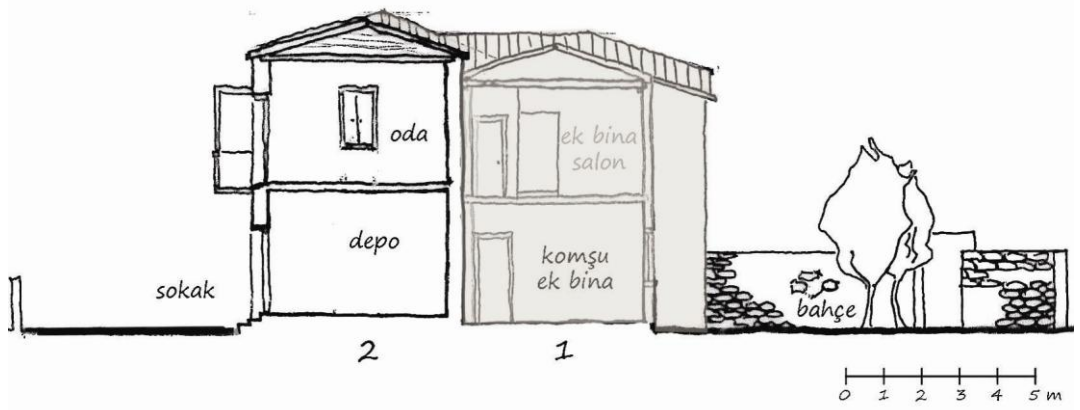
Şekil 4.16 A Bölgesi 2 No'lu Yapı Üst Kat Planı

Şekil 4.17 A Bölgesi 2 No'lu Yapı Zeytin Sokak Cephesi

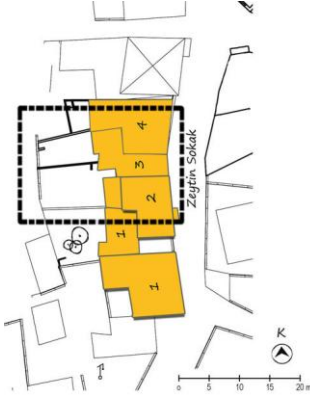

Şekil 4.18 A Bölgesi 2 No'lu Yapı a Kesiti

Şekil 4.19 A Bölgesi 2 No'lu Yapı b Kesiti

Bölge A - 3 No'lu Yapı

Şekil 4.20 Bölge A vaziyet planı-3

Şekil 4.21 Bölge A – 3 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak / Cadde: Zeytin Sokak

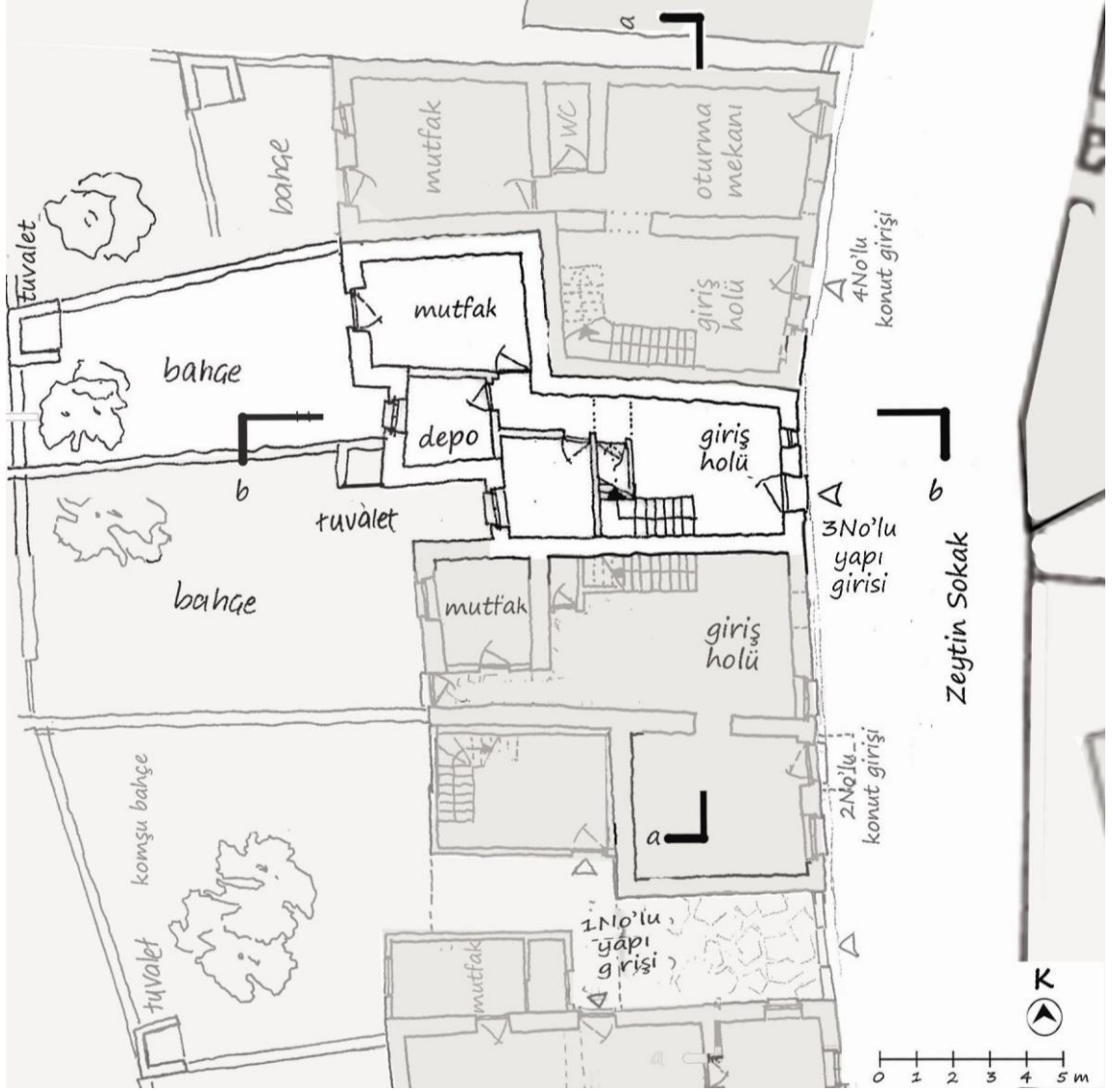
Ada no: 72

Parsel no: 5302

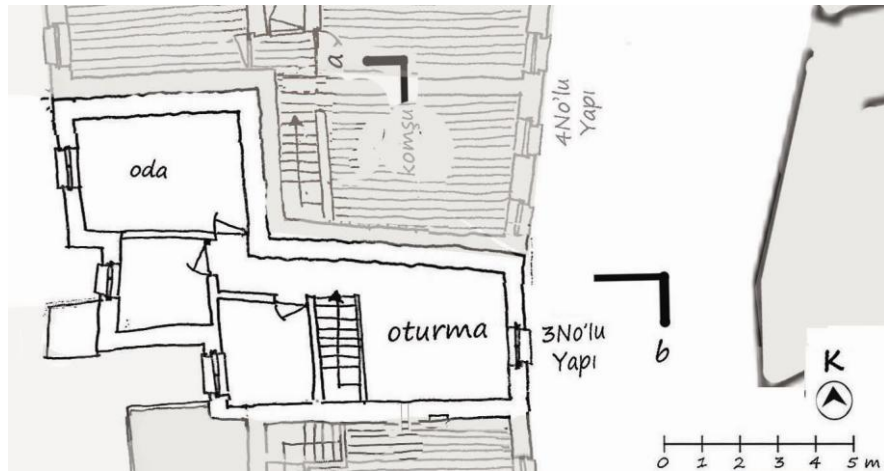
Değişiklikler: Orijinal kullanımında, giriş holünden sonra, birbiriyle bağlantılı iki tane depo bulunmaktadır. Konut kullanıcılarının ihtiyaçlarını ve erzaklarını depoladıkları bu depo alanlarından birisi günümüzde mutfığa çevrilmiştir. Diğer depo ise kendi içinde ikiye bölünerek tuvalet ve yine depo amaçlı kullanılmaktadır. Hemen giriş holünde bulunan tek kollu ahşap merdivenin çıkış yönü değiştirilerek, günümüzde L tipi çift kollu merdivene çevrilmiştir. Giriş katında merdivenin alt kısmına tuvalet birimi eklenmiştir. Üst katta merdivenden açılan boşluğa da yine banyo yerleştirilmiştir.

Mevcut kullanım: İki katı da tek kullanıcıya ait olan yapının, giriş kapısı direkt olarak sokağa açılmaktadır. Giriş kısmı günlük oturma odası olarak kullanılmaktadır. Oturma odasından bahçeye açılan koridor üzerinde yer alan birim şuanda mutfak olarak kullanılmaktadır. Mutfağın yanında yer alan birimler, kiler ve depo olarak kullanılırken, ahşap merdivenin altında tuvalet bulunmaktadır.

Üst katta, ahşap merdivenden direkt olarak oturma mekanına çıkılmaktadır. Eskiden oda amaçlı yapılan mekan salon/sofa amaçlı kullanılmaktadır ve sokağa cephelidir. Arka cephede ise bahçeye bakan iki oda bulunmaktadır. Üst kat girişinin hemen yanında banyo yer almaktadır.

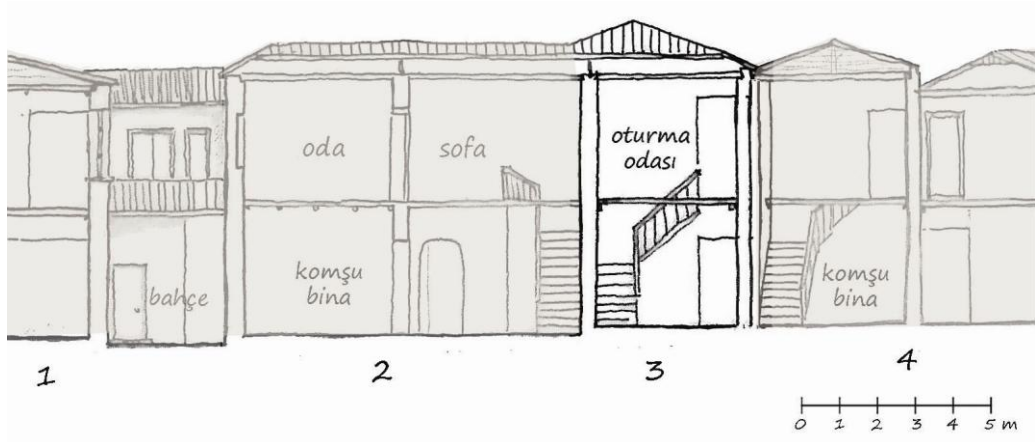
Şekil 4.22 A Bölgesi 3 No'lu Yapı Zemin Kat Planı

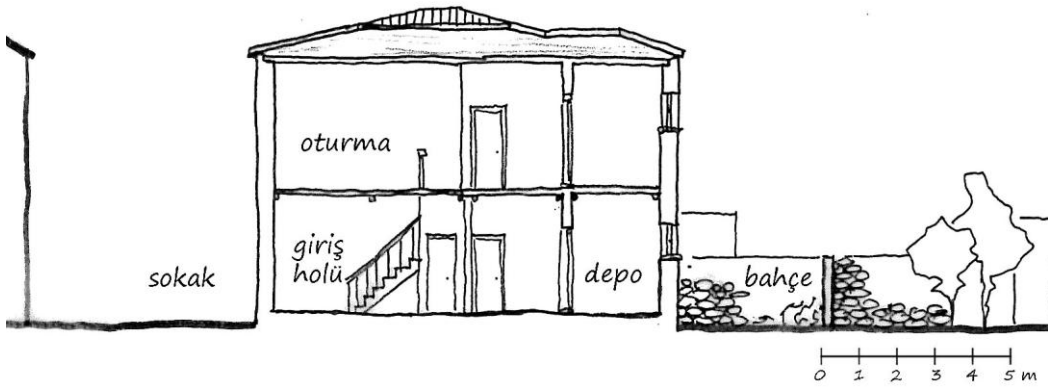
Şekil 4.23 A Bölgesi 3 No'lu Yapı Üst Kat Planı

Şekil 4.24 A Bölgesi 3 No'lu Yapı Zeytin Sokak Cephesi

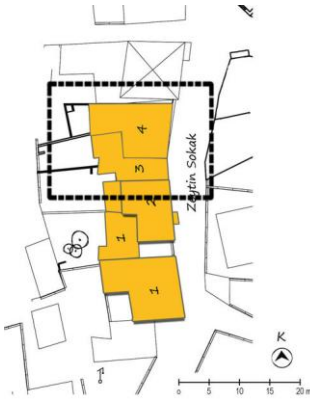

Şekil 4.25 A Bölgesi 3 No'lu Yapı a Kesiti

Şekil 4.26- A Bölgesi 3 No'lu Yapı b Kesiti

Bölge A - 4 No'lu Yapı

Şekil 4.27 Bölge A vaziyet planı-4

Şekil 4.28 Bölge A – 4 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak / Cadde: Zeytin Sokak

Ada no: 72

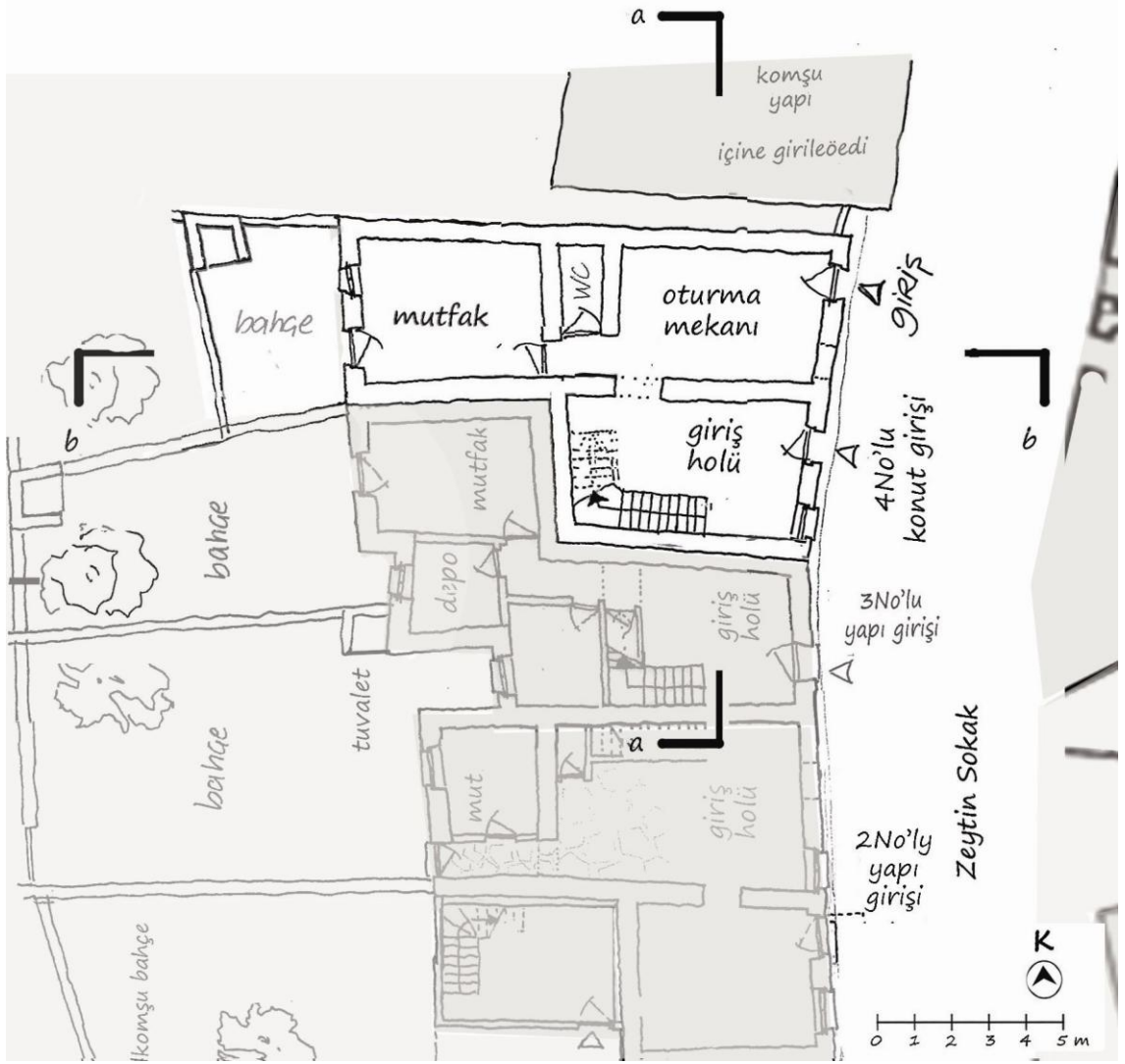
Parsel no: 5306

Değişiklikler: Depo ve kiler olarak inşa edilen mekanlar, mutfak ve tuvalet kullanımına çevrilmiştir. Zemin katta ön cephede yer alan pencerelerden bir tanesi kapatılmıştır. Depo amaçlı yapılan zemin kat, günümüzde oturma ve yemek mekanlarına dönüştürülmüştür. Arka cephede yer alan mutfak, üst kattan zemin kata alınmıştır.

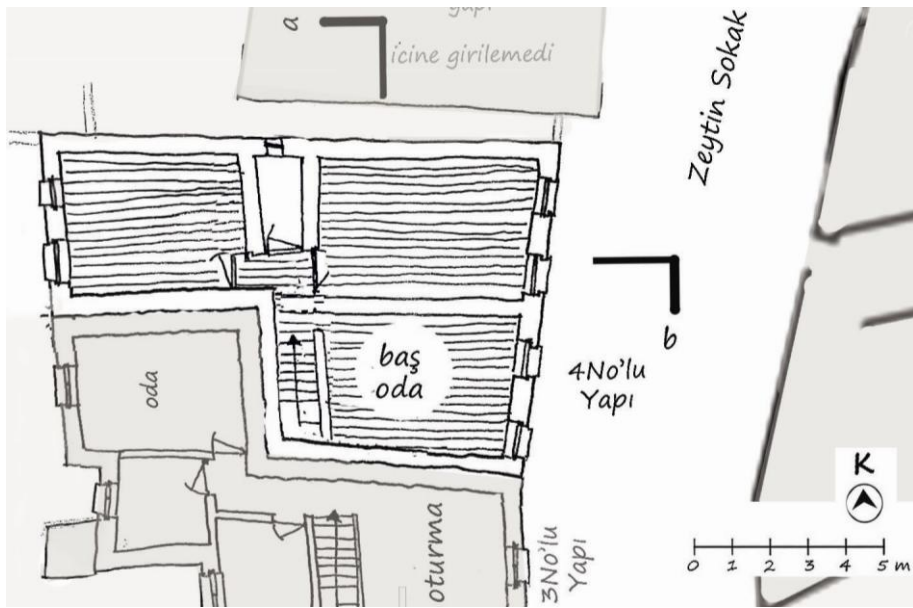
Üst katta yer alan yüklük bölümünün yerine, zemin kattaki tuvalet biriminin üstünde olacak şekilde banyo eklenmiştir.

Mevcut kullanım: Binanın iki katıda tek bir kullanıcı tarafından kullanılmaktadır. Zemin kat girişinde bir hol ve oturma mekanı bulunmaktadır. Oturma mekanı küçük bir hol ile tuvalet ve mutfaka bağlanmaktadır. Arka kısımda yer alan küçük bahçeye yalnızca mutfaktan çıkılabilmektedir.

Hemen girişte üst kata çıkmak için kullanılan çift kollu ahşap merdiven yer almaktadır. Üst katta bir tanesi baş oda (günümüzde salon olarak da kullanılan) olmak üzere üç tane oda ve küçük bir banyo ile karşılaşılmaktadır.

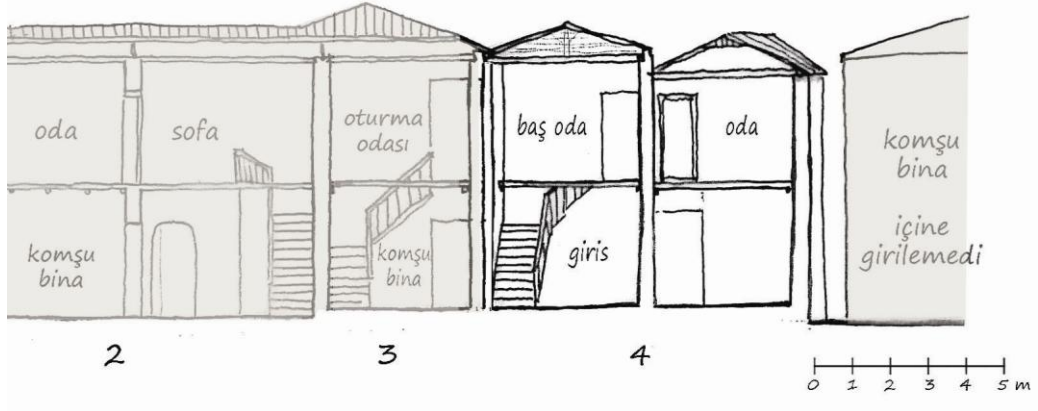
Şekil 4.29 A Bölgesi 4 No'lu yapı zemin kat planı

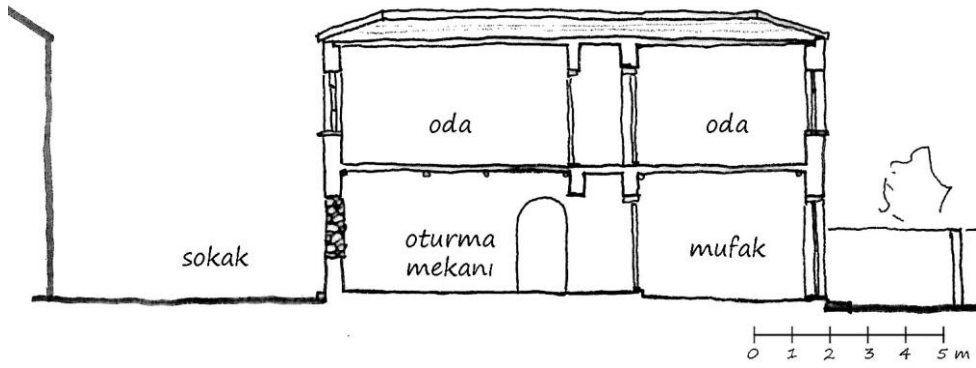
Şekil 4.30 A Bölgesi 4 No'lu yapı üst kat planı

Şekil 4.31 A Bölgesi 4 No'lu Yapı cephe

Şekil 4.32 A Bölgesi 4 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.33 A Bölgesi 4 No'lu yapı b kesiti

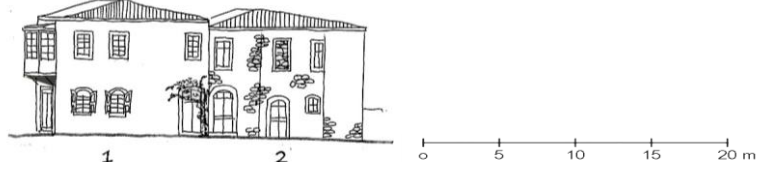
5.2.2. Bölge B

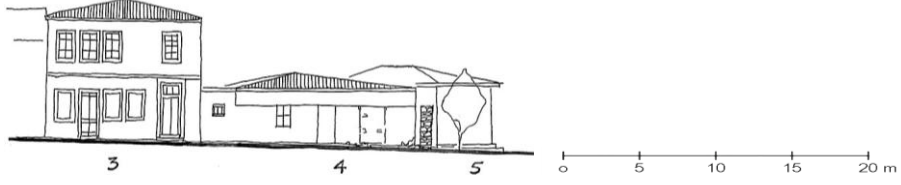
Şekil 4.34 B Bölgesi Vaziyet Planı (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

B Bölgesi, Mahalleye de adını veren Hacı Memiş Meydanı'nı sınırlayan yapılardan oluşmaktadır. Meydanda konutlar dışında, genellikle mahallelinin toplanıp, birlikte zaman geçirdikleri, karşılıklı eski iki kahve bulunmaktadır. Hacı Memiş Caddesi üzerinde, 11 No'lu yapının önünde, taş bilezikli, eski bir kuyu bulunmaktadır.

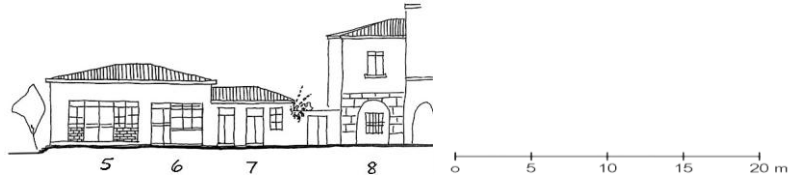
Binalar genellikle parseller üzerine ön bahçesiz ve bitişik nizamda yerleşmişlerdir. Binaların arkalarında çoğunlukla ortak bahçeler bulunmaktadır. Diğer bölgelerden farklı olarak kahve, depo ve dükkan olarak kullanılan tek katlı yapılar karşımıza çıkmaktadır. Ticari faaliyetlerin daha çok, Mithat Paşa Caddesi üzerinde olduğu görülmektedir.

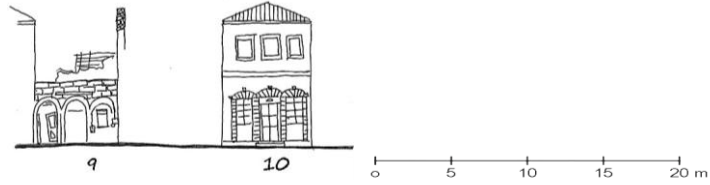
Şekil 4.35 1 ve 2 No'lu Yapıların Cepheleri (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

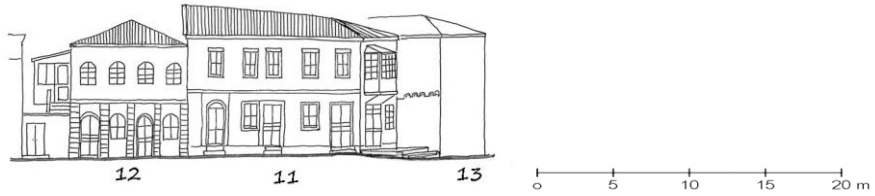
Şekil 4.36 3 – 4 – 5 No'lu Yapıların Cepheleri (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

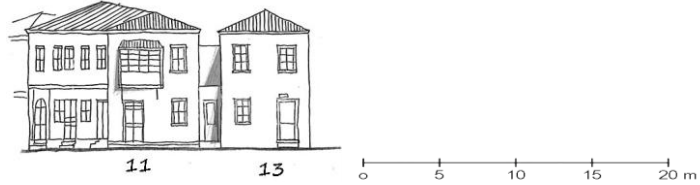
Şekil 4.37 5 – 6 – 7 – 8 No'lu Yapıların Cepheleri (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

Şekil 4.38 9 – 10 No'lu Yapıların Cepheleri (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

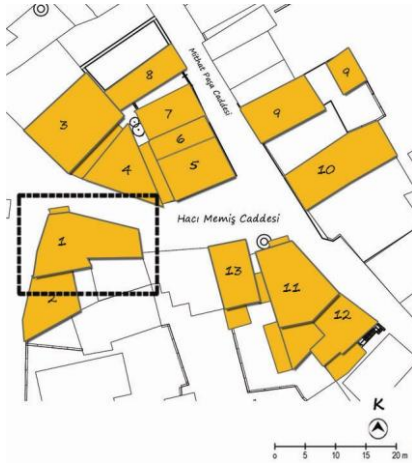

Şekil 4.39 11 – 12 – 13 No'lu Yapıların Cepheleri (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

Şekil 4.40 11 – 13 No'lu Yapıların Cepheleri (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

Bölge B - 1 No'lu Yapı

Şekil 4.41 – Bölge B vaziyet planı-1

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak/Cadde: Hacı Memiş Cad., Zeytin Sok.

Ada no: 73

Parsel no: 5050

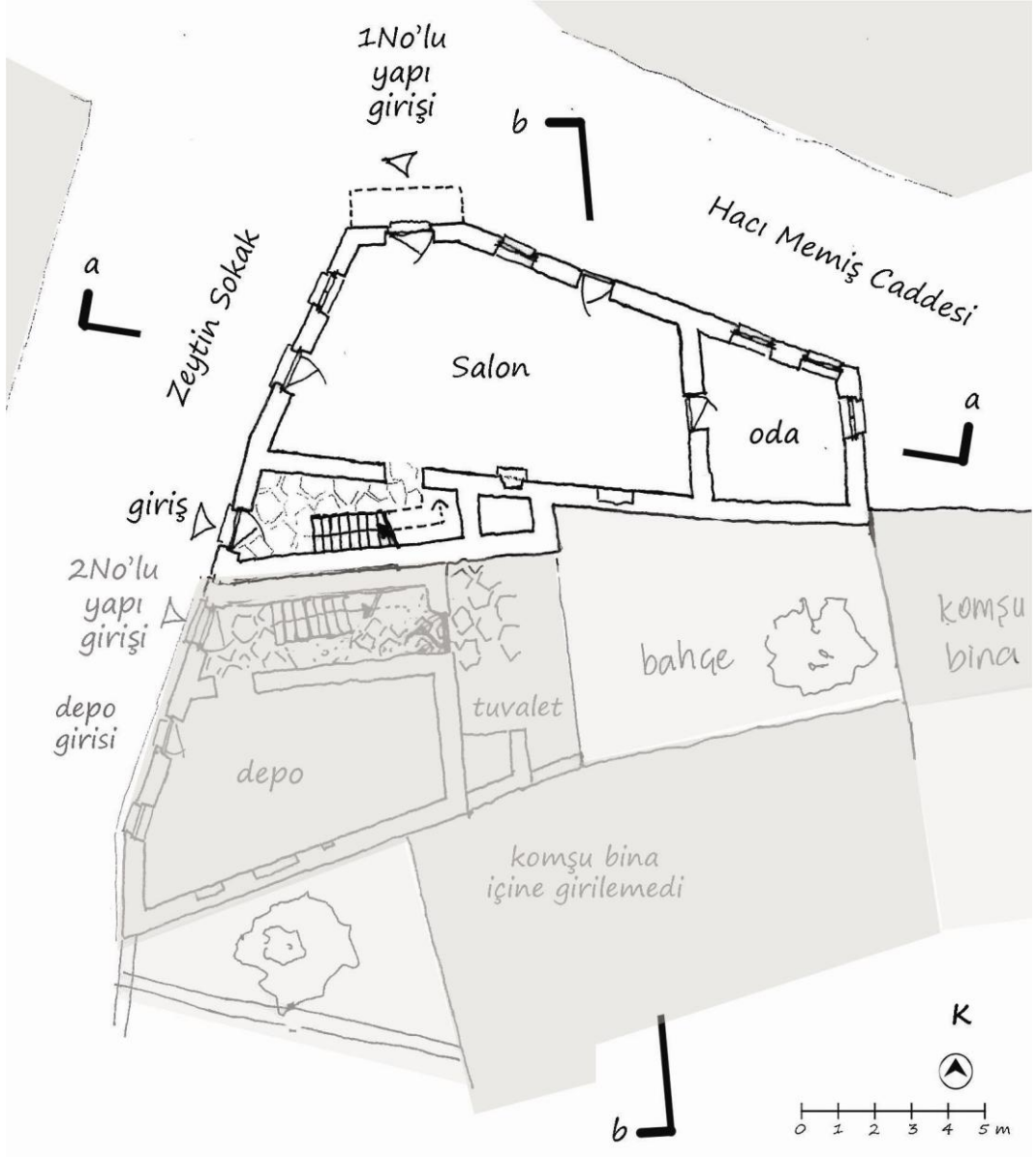
Şekil 4.42 Bölge B – 1 No'lu Yapı

Değişiklikler: Zemin katta yer alan, geniş depolama ve işlik olarak kullanılan alan, salon kullanımına dönüştürülmüştür. Zemin katta bu depolama alanına bitişik tek katlı mağaza ise günümüzde oda olarak kullanılırken, odanın ön cephesinde yer alan kapı pencereye çevrilmiştir ve iç taraftan bir kapı açılarak salona bağlanmıştır.

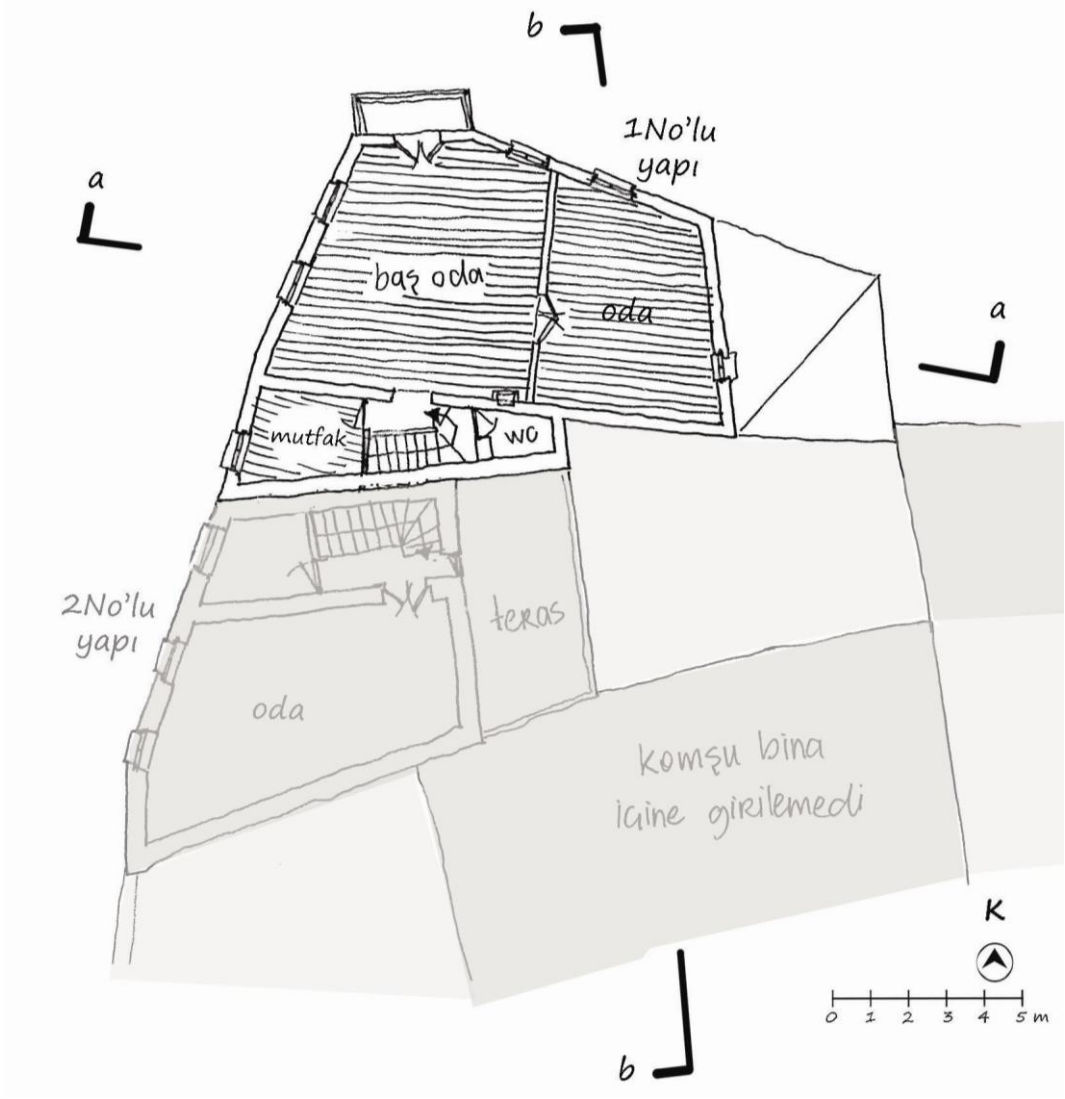
Üst kattaki mutfak ve banyo kullanımları tadilat geçirmelerine rağmen aynı işlevde kullanılmaktadır.

Mevcut kullanım: Yapıya giriş için iki kapı kullanılmaktadır. Bu girişlerden bir tanesi, yapının köşesinden direkt olarak salona yapılmaktadır. Diğer giriş ise Zeytin Sokak üzerinde bulunan taşlıktan yapılmaktadır. Taşlıktaki taş merdiven ile üst katta yer alan yaşam alanlarına ulaşılmaktadır. Salondan hem bu taşlık girişine hem de bir odaya geçilebilmektedir. Üst kata çıkarken ara katta banyo bulunmaktadır.

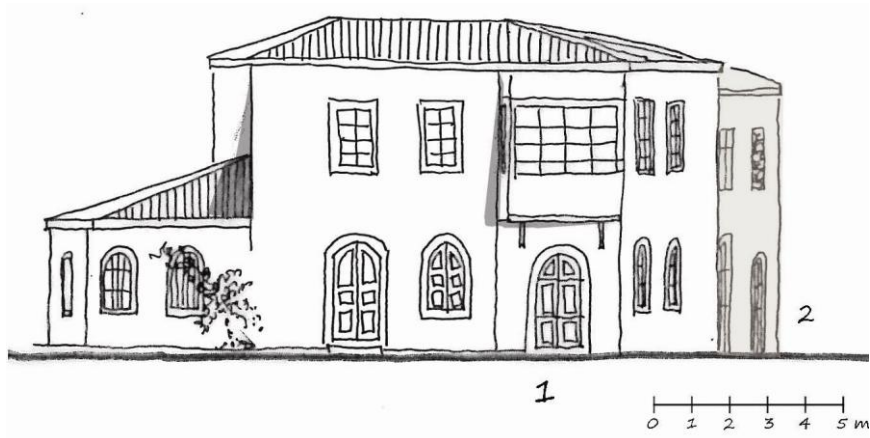
Üst kata çıkıldığında mutfak ve iki oda ile karşılaşmaktadır. Bu odalardan bir tanesi cumbalı bir baş odadır. Baş odadan geçilen diğer oda ise ebeveyn yatak odası olarak kullanılmaktadır.

Şekil 4.43 B Bölgesi 1 No'lu yapı zemin kat planı

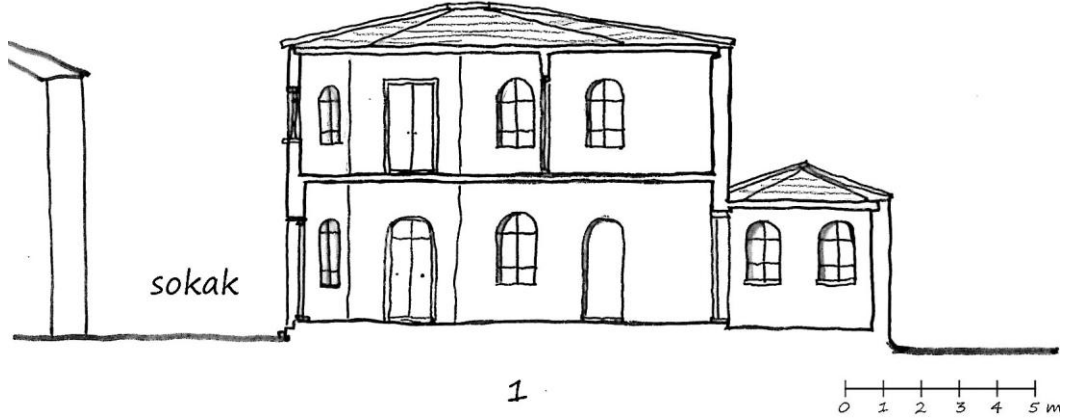
Şekil 4.44 B Bölgesi 1 No'lu yapı üst kat planı

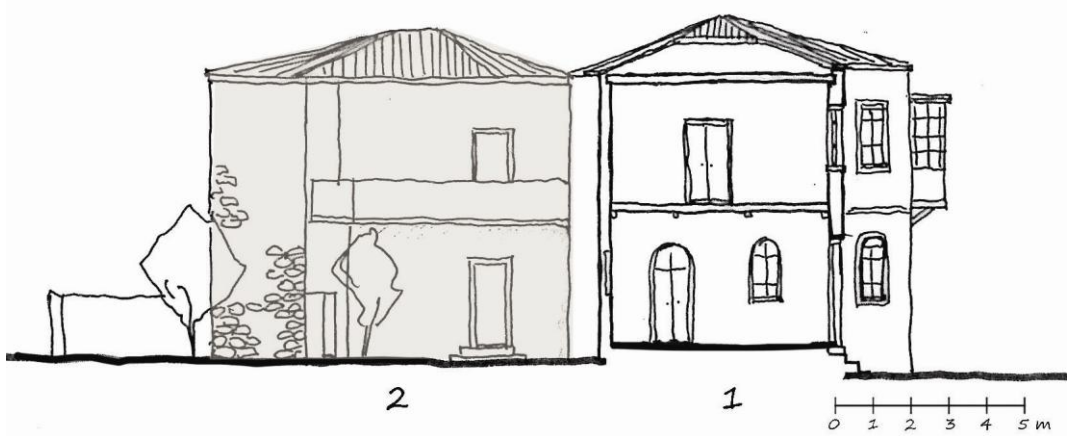
Şekil 4.45 B Bölgesi 1 No'lu yapının Hacı Memiş Caddesi cephesi

Şekil 4.46 B Bölgesi 1 No'lu yapı Zeytin Sokak cephesi

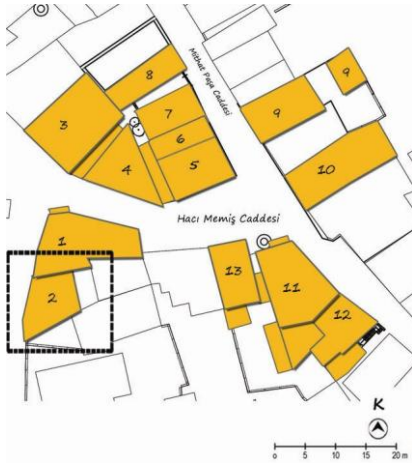

Şekil 4.47 B Bölgesi 1 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.48 B Bölgesi 1 No'lu yapı b kesiti

Bölge B - 2 No'lu Yapı

Şekil 4.49 Bölge B vaziyet planı-2

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak/Cadde: Zeytin Sokak

Ada no: 73

Parsel no: 5820

Şekil 4.50 Bölge B – 2 No'lu Yapı

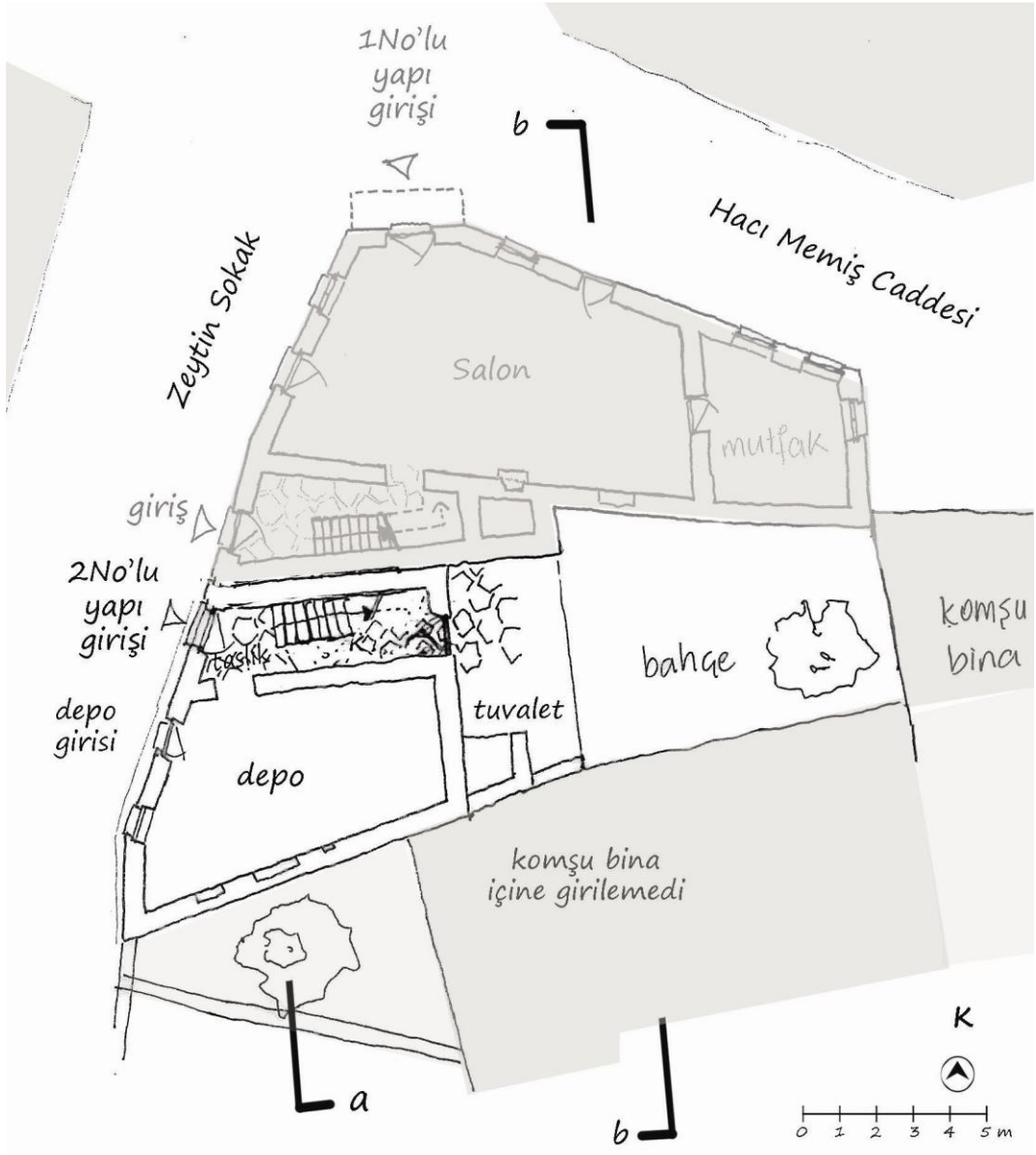
Değişiklikler: Bina günümüzde terk edilmiştir ve kullanılmamaktadır. Bu nedenle iç mekan kullanımında bir değişiklik görülmemektedir. Dış cephe izlerine bakıldığında zemin katta ve üst katta yer alan pencerelerden iki tanesinin taş örgü ile kapatıldığı görülmektedir.

Mevcut kullanım: Yapı zemin katında hem taşlık hem de depo girişi bulunmaktadır. Taşlığın bir kolunda üst kat merdiveni takılıdır. Diğer koldan ise direkt olarak bahçeye geçilmektedir. Bahçe içerisinde yapıya bitişik olarak bir tuvalet bulunmaktadır.

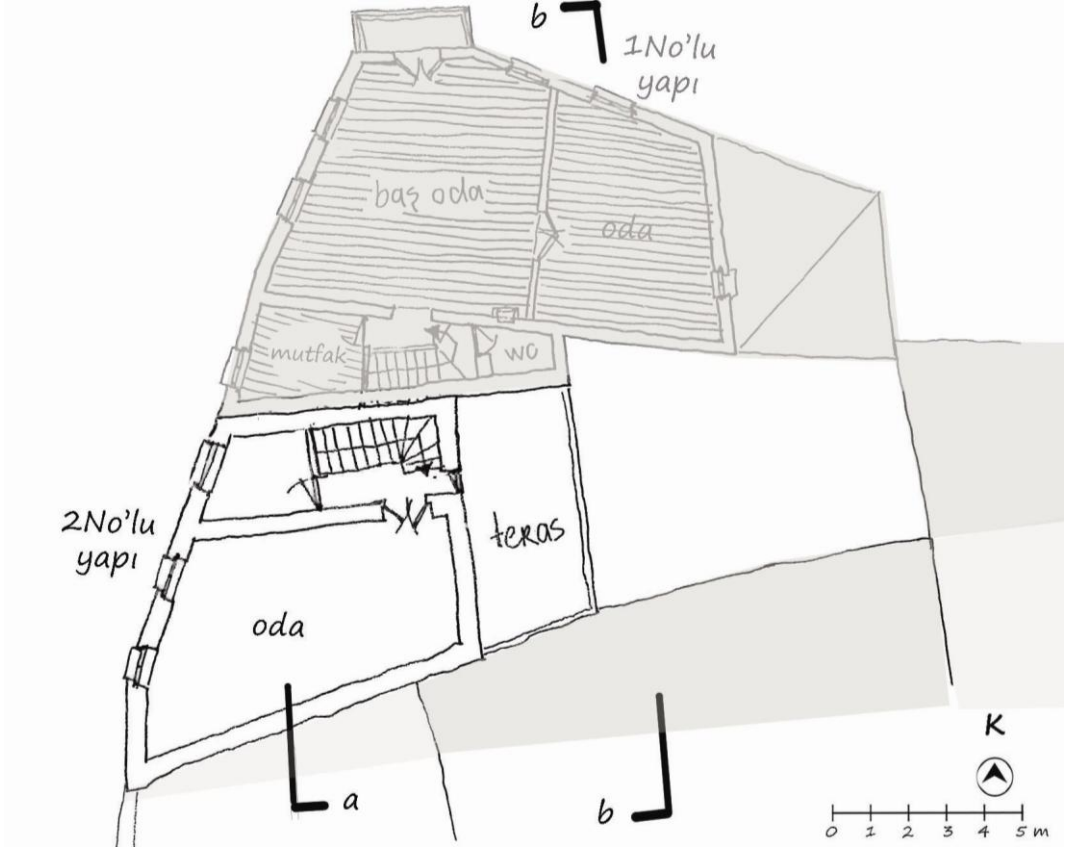
Planlamaların genelinde arka cepheye yerleştirilen mutfak, 2 No'lu yapıda üst kat ön cephede yer almaktadır. Üst katta mutfak dışında Zeytin Sokak cepheli bir de oda bulunmaktadır. Arka cephede ise bahçeye bakan bir teras yer almaktadır.

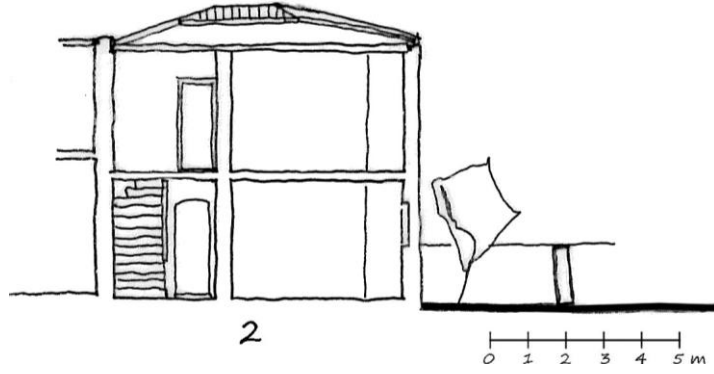
Şekil 4.51 B Bölgesi 2 No'lu yapı Zeytin Sokak cephesi

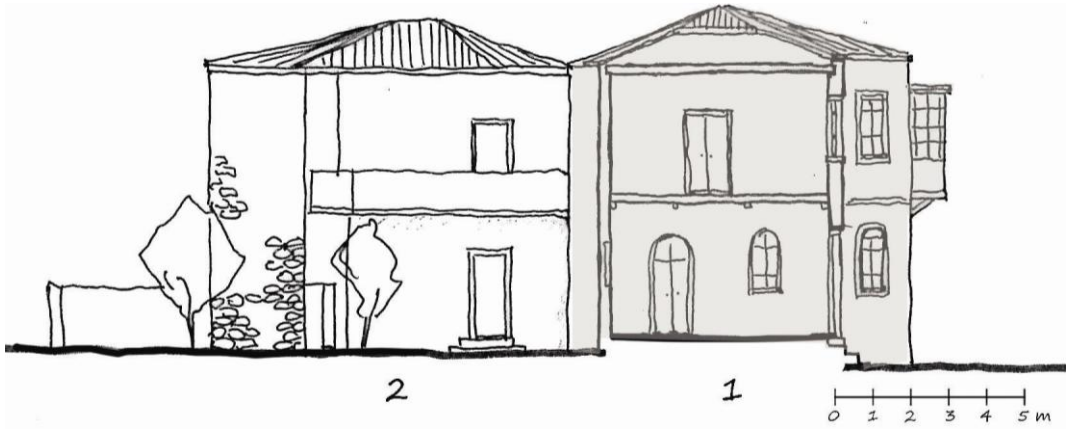
Şekil 4.52 B Bölgesi 2 No'lu yapı zemin kat planı

Şekil 4.53 B Bölgesi 2 No'lu yapı üst kat planı

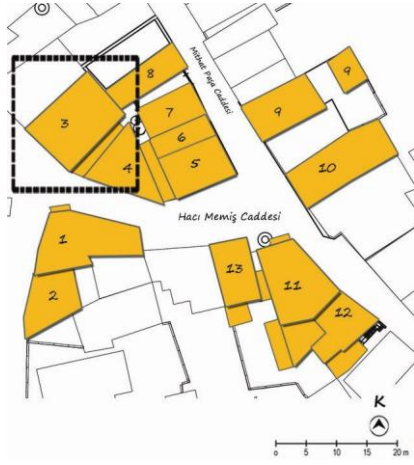

Şekil 4.55 B Bölgesi 2 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.54 B Bölgesi 2 No'lu yapı b kesiti/görünüü

Bölge B - 3 No'lu Yapı

Şekil 4.56 Bölge B vaziyet planı-3

Şekil 5.57 Bölge B – 3 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak/Cadde: Hacı Memiş Caddesi

Ada no: 53

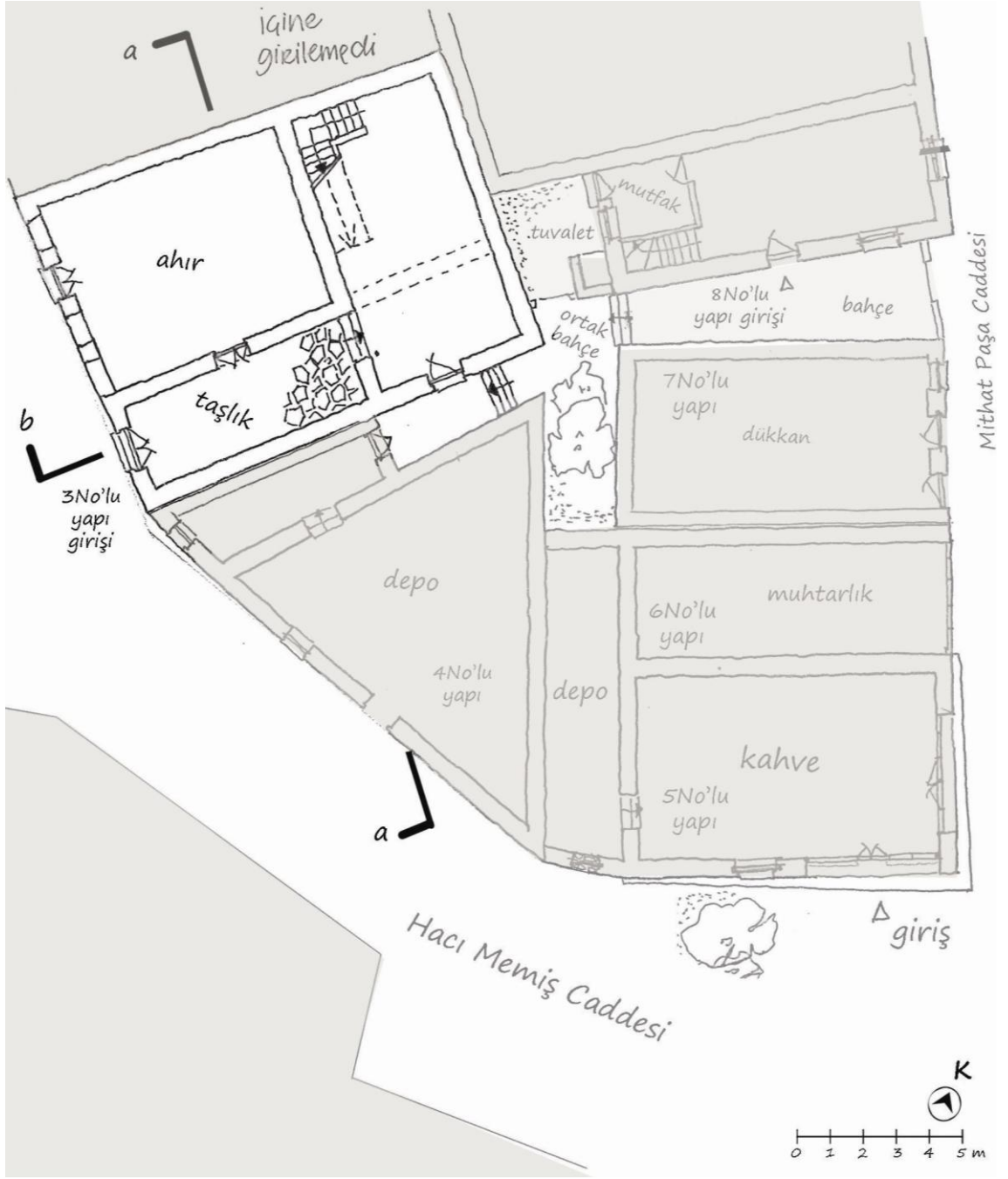
Parsel no: 5094

Değişiklikler: Zemin katta yer alan depo alanı günümüzde hem depo hem de ahır kullanımına dönüşmüştür. Mekanın sokak cephesinde yer alan 3 penceresi tuğla örgü ile kapatılmıştır.

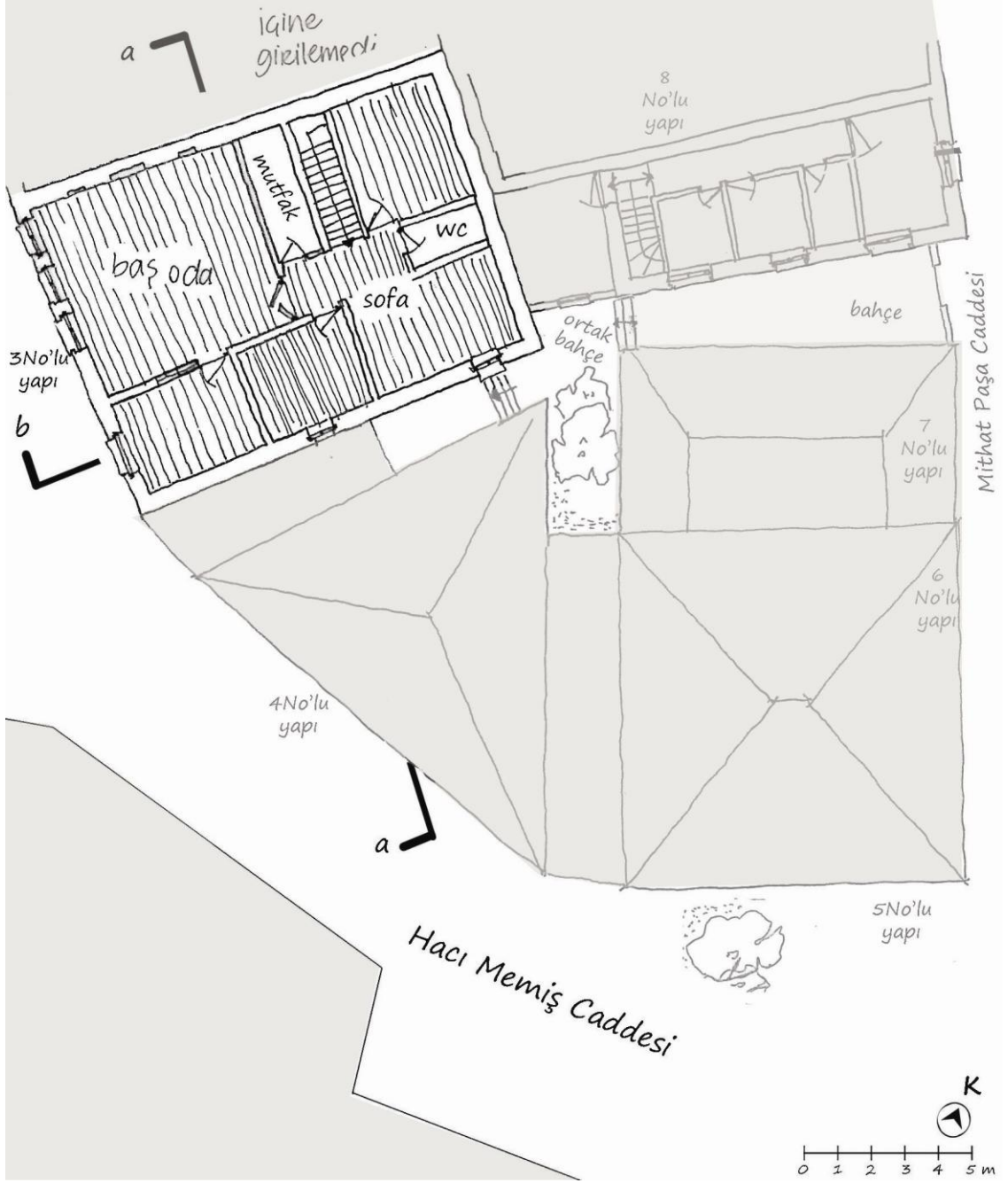
Üst katta yer alan baş oda bölünerek bir kısmına mutfak eklenmiştir. Aynı şekilde baş oda içinde yer alan oda da bölünerek iki oda haline getirilmiştir. Sofa olarak kullanılan alana banyo eklenmiştir.

Mevcut kullanım: Binanın iki katıda tek bir kullanıcı tarafından kullanılmaktadır. Yapıya giriş bir taşlıktan yapılmaktadır. Taşlığın bir tarafında ahır bulunmaktadır. Taşlığın ilerisinde üç basamak yukarıda bulunan işlik ise sıcak havalarda kapalı bir avlu gibi oturma mekanı olarak kullanılmaktadır. Konutun arka kısmında yer alan ortak bahçeye ve konut kullanıcısına ait bitişikteki depoya(4No'lu yapı) yine bu mekandan ulaşılmaktadır.

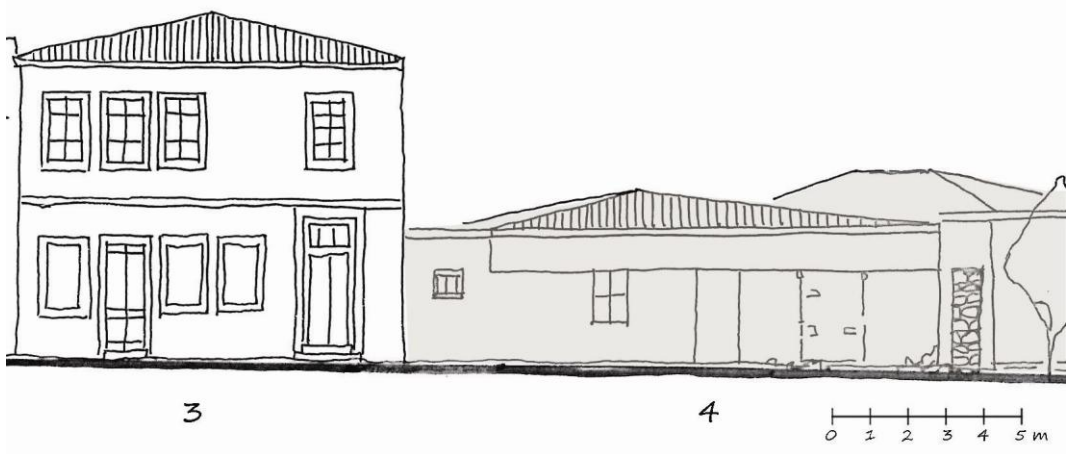
Oturma mekanı olarak kullanılan mekandan taş merdiven ile üst kata çıkılmaktadır. Üst katta birisi baş oda olmak üzere toplam 5 oda bulunmaktadır. baş oda salon kullanımındadır ve bir odaya salondan geçilmektedir. Diğer oda ise günlük oturma mekanı ve sofa olarak kullanılmaktadır.

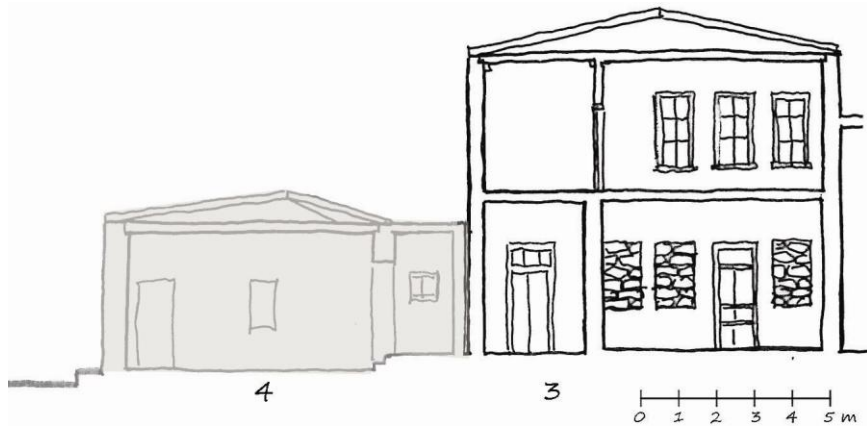
Şekil 4.58 B Bölgesi 3 No'lu yapı zemin kat planı

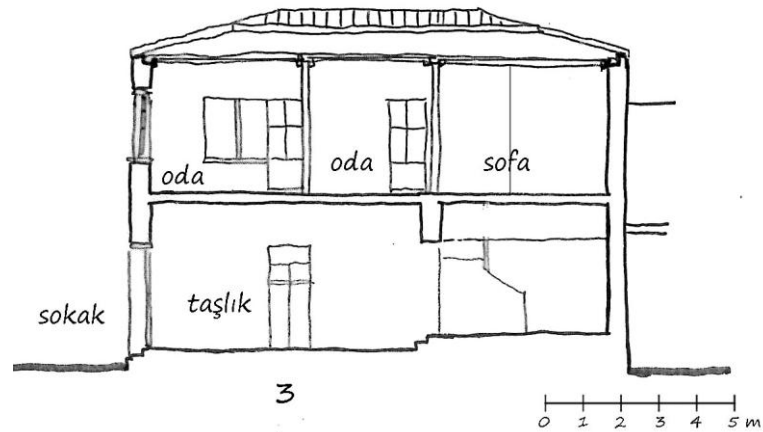
Şekil 4.59 B Bölgesi 3 No'lu Yapı üst kat planı

Şekil 4.60 B Bölgesi 3 No'lu yapı cephesi (Hacı Memiş Caddesi cephesi)

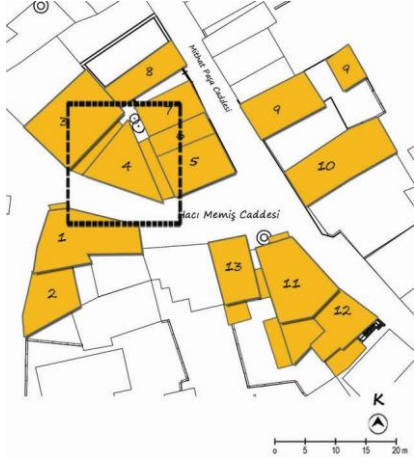

Şekil 4.61 B Bölgesi 3 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.62 B Bölgesi 3 No'lu yapı b kesiti

Bölge B - 4 No'lu Yapı

Şekil 4.64 Bölge B – 4 No'lu Yapı

Şekil 4.63 – Bölge B vaziyet planı-4

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

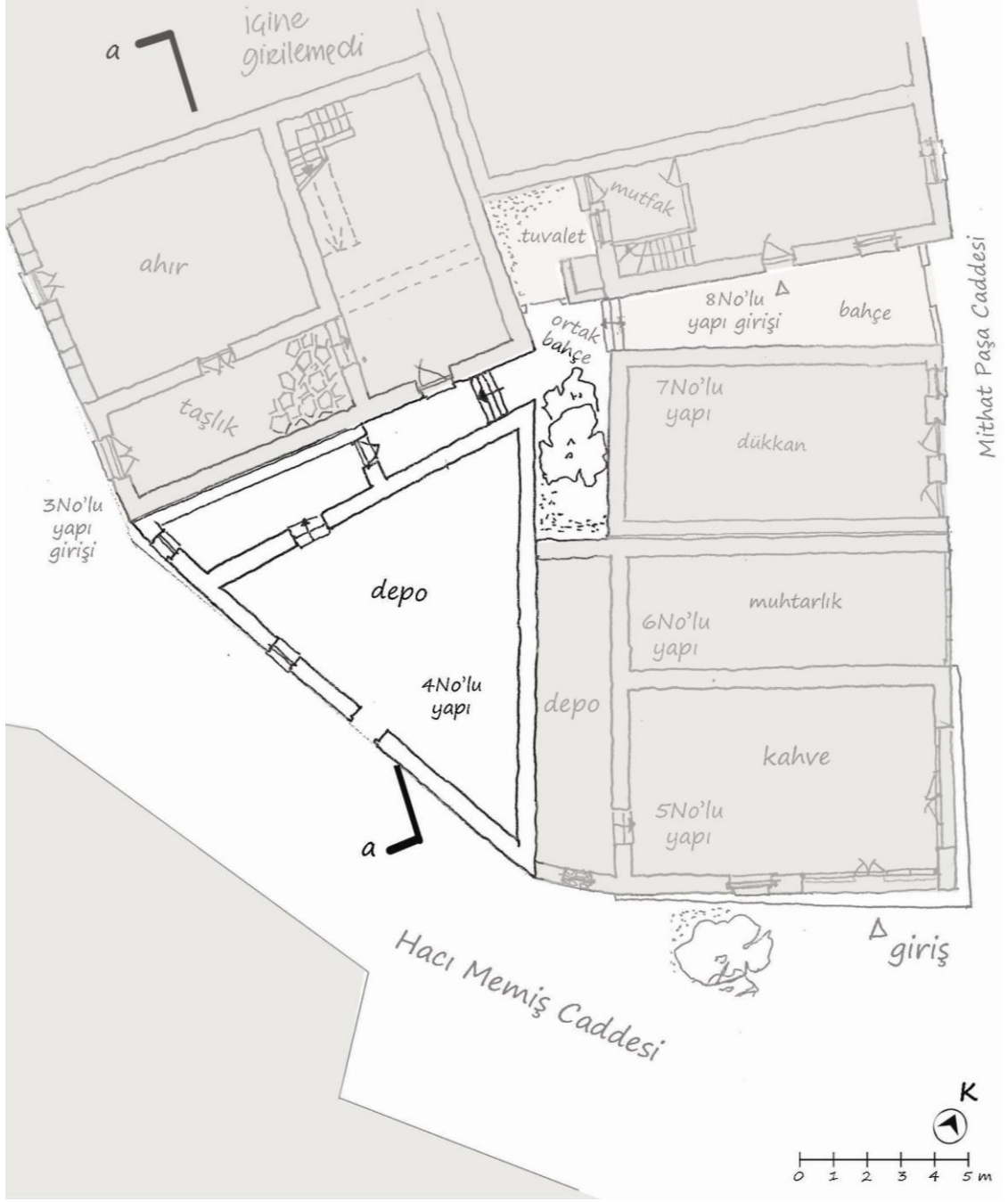
Sokak/Cadde: Hacı Memiş Caddesi

Ada no: 53

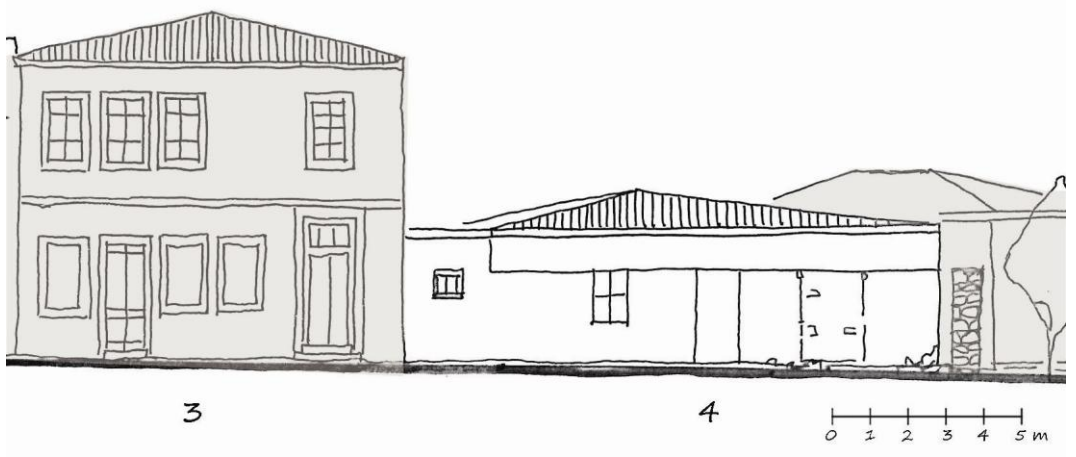
Parsel no: 5096

Değişiklikler: Yapı ilk olarak yanında küçük bir deposu bulunan mağaza olarak yapılmıştır, ancak günümüzde yalnızca depo amaçlı kullanılmaktadır. Cephesinde yer alan kapı ve pencere çerçeveleri tamamen sökülüştür. Ana giriş niteliğinde olan kapı tuğla ile örülerek kapatılmıştır. Pencerelerden birisi giriş kapısına çevrilmiştir. Ancak esas giriş kapısı 3 No'lu yapının yan cephesinde yapılmaktadır.

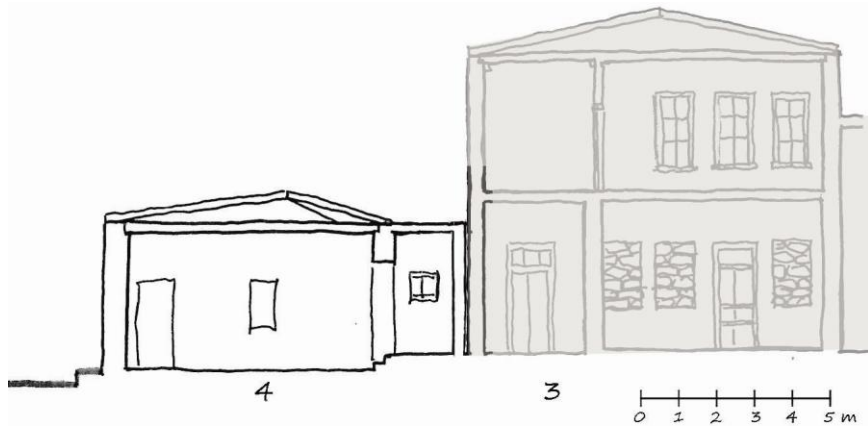
Mevcut kullanım: Yapı 3 No'lu konut sahibine aittir ve depo amaçlı kullanılmaktadır. Yapının zemini yer yer beton yer yer topraktır.

Şekil 4.65 B Bölgesi 4 No'lu yapı zemin kat planı

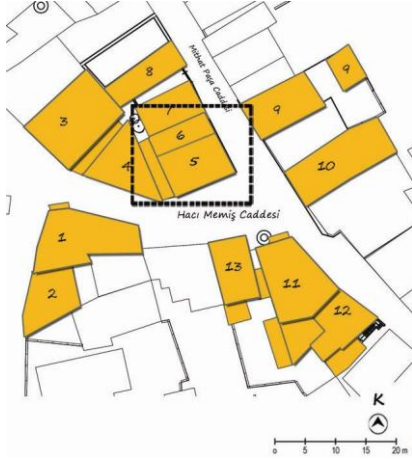

Şekil 4.66 B Bölgesi 4 No'lu yapı cephesi (Hacı Memiş Caddesi cephesi)

Şekil 4.67 B Bölgesi 4 No'lu yapı a kesiti

Bölge B – 5 ve 6 No'lu Yapılar

Şekil 4.68 Bölge B vaziyet planı-5-6

Şekil 4.69 Bölge B – 5 ve 6 No'lu Yapılar

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak/Cadde: Hacı Memiş Caddesi
Mithat Paşa Caddesi

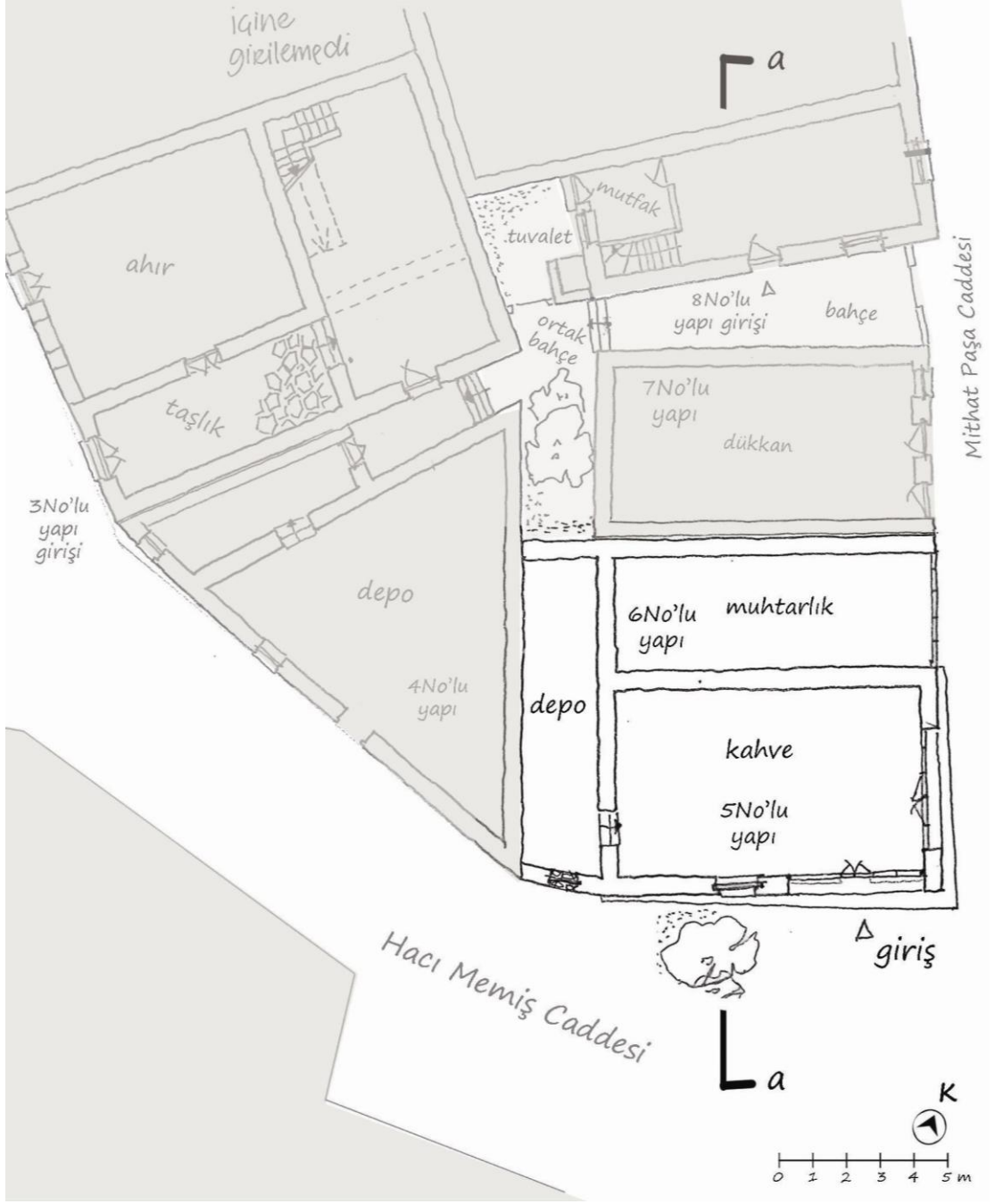
Ada no: 53

Parsel no: 5096

Değişiklikler: 5 ve 4 No'lu yapılar arasında kalan ve arka kısımdaki ortak bahçeye çıkan bahçe kısmı tuğla ile örülerek kapatılmış, 5 No'lu kahveye depo olarak eklenmiştir. Bu depo kısmına yalnızca kahvenin içinden geçilebilmektedir. Kahve ve dükkan amaçlı yapılan yapılardan 5No'lu yapı yine kahve amacıyla kullanılırken, 6 No'lu yapı muhtarlık olarak kullanılmaktadır. Her iki yapının cephesinde yer alan pencere ve kapı doğramaları değişikliğe uğramıştır.

Mevcut kullanım: 5 ve 6 No'lu yapılar 3 – 4 No'lu yapı sahibine aittir.

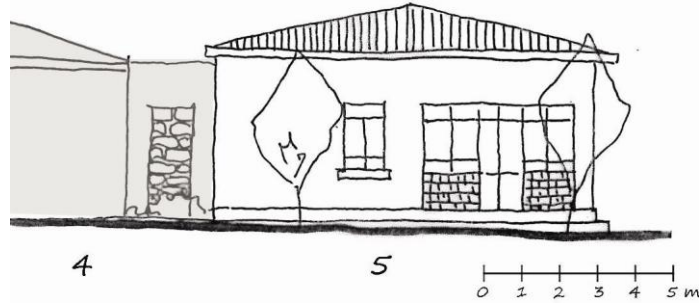
5 No'lu yapı Hacı Memiş Meydanı'ndaki iki kahveden birisi olarak hizmet vermektedir. Yapının bir cephesinde bitişik olarak deposu bulunmaktadır. Yapı'nın bir cephesi Hacı Memiş Caddesi, bir cephesi Mithat Paşa Caddesi üzerinde yer almaktadır. 6 No'lu konut ise mahallenin muhtarlığı olarak kullanılmaktadır.

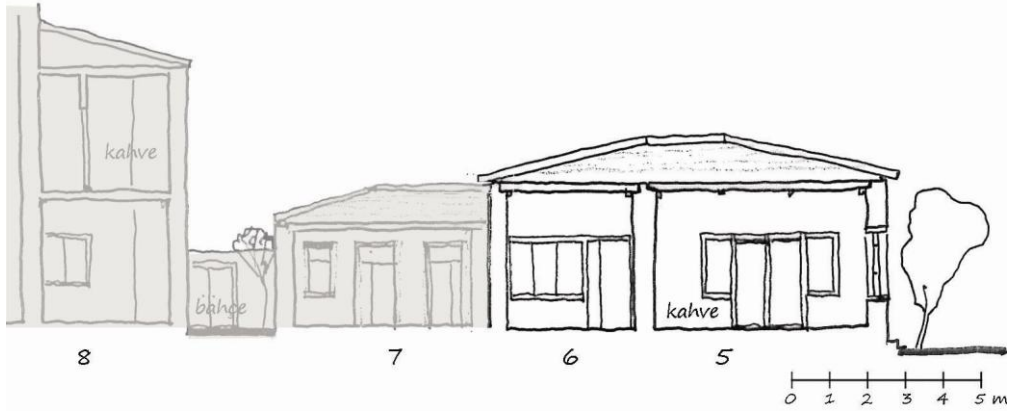
Şekil 4.70 B Bölgesi 5 ve 6 No'lu yapılar zemin kat planları

Şekil 4.71 B Bölgesi 5 ve No'lu yapıların cepheleri (Mithat Paşa Caddesi cephesi)

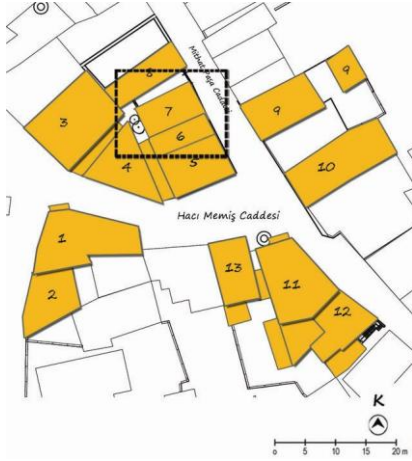

Şekil 4.72 B Bölgesi 5 No'lu yapı cephesi (Hacı Memiş Caddesi cephesi)

Şekil 4.73 B Bölgesi 5 ve 6 No'lu yapılar a kesiti

Bölge B - 7 No'lu Yapı

Şekil 4.74 Bölge B vaziyet planı-7

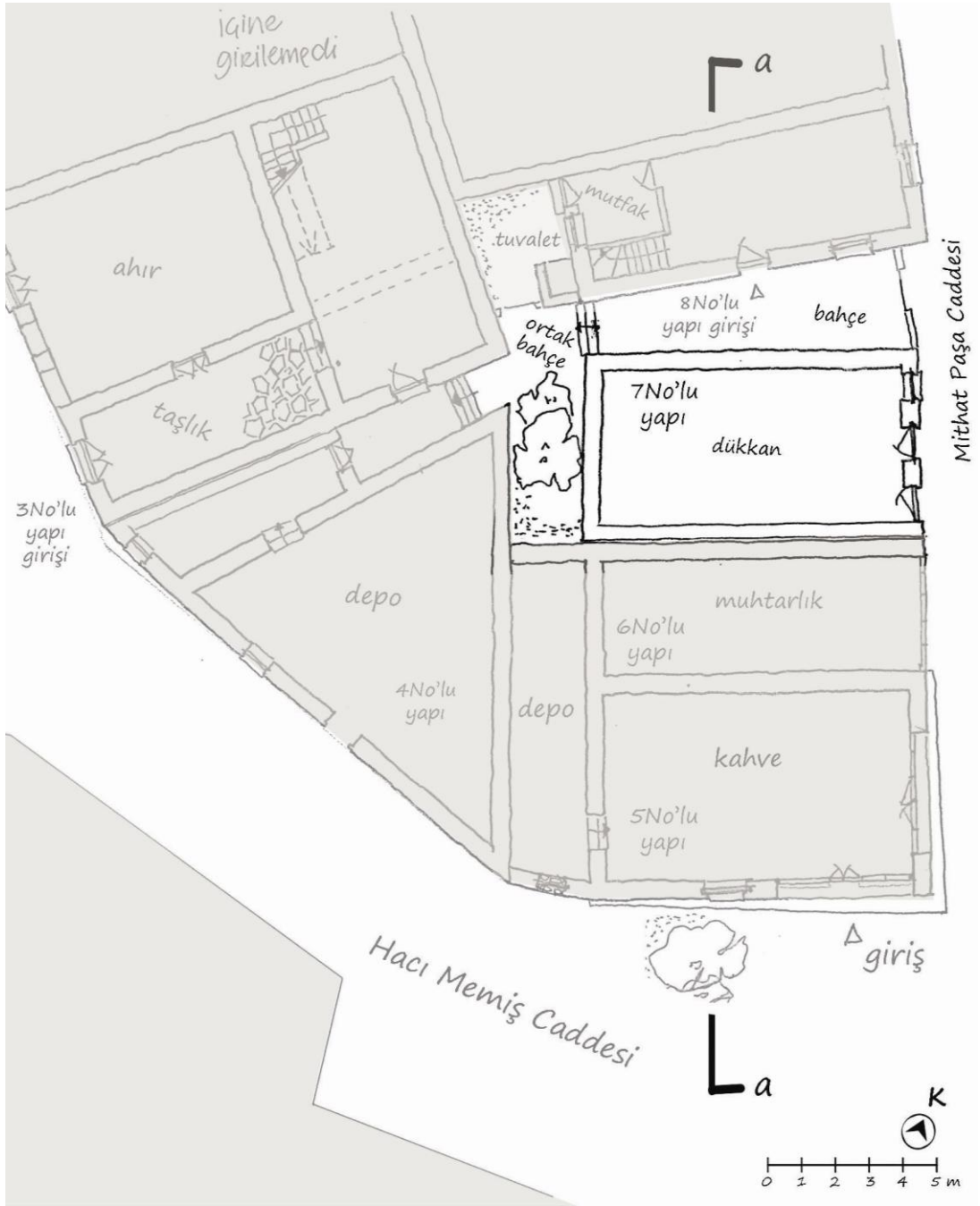
Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi
Sokak/Cadde: Mithat Paşa Caddesi
Ada no: 53
Parsel no: 5095

Şekil 4.75 Bölge B – 7 No'lu Yapı

Değişiklikler: Yapının cephe kısmında hiçbir değişiklik yapılmamıştır. İç mekanı ise kullanılmadığı için harap durumdadır.

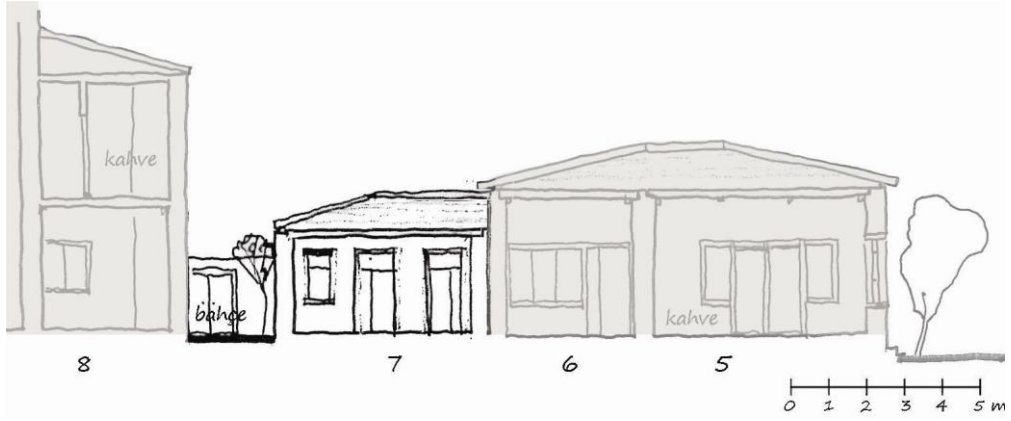
Mevcut kullanım: 8 No'lu yapının dükkanı olarak yapılan yapı günümüzde kullanılmamaktadır. Belirli dönemlerde depo amacıyla yapı sahibi tarafından kullanılmaktadır.

Şekil 4.76 B Bölgesi 7 No'lu yapı zemin kat planı

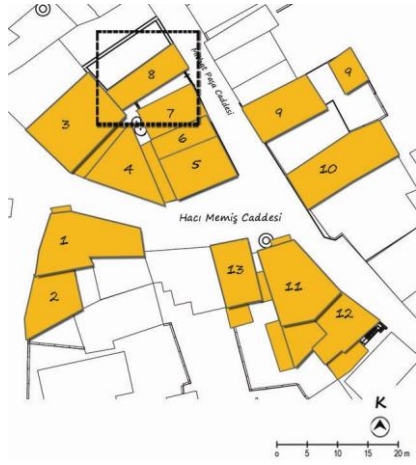

Şekil 4.77 B Bölgesi 7 No'lu yapı cephesi (Mithat Paşa Caddesi cephesi)

Şekil4.78 B Bölgesi 7 No'lu yapı a kesiti

Bölge B - 8 No'lu Yapı

Şekil 4.79 Bölge B vaziyet planı-8

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak/Cadde: Mithat Paşa Caddesi

Ada no: 53

Parsel no: 5095

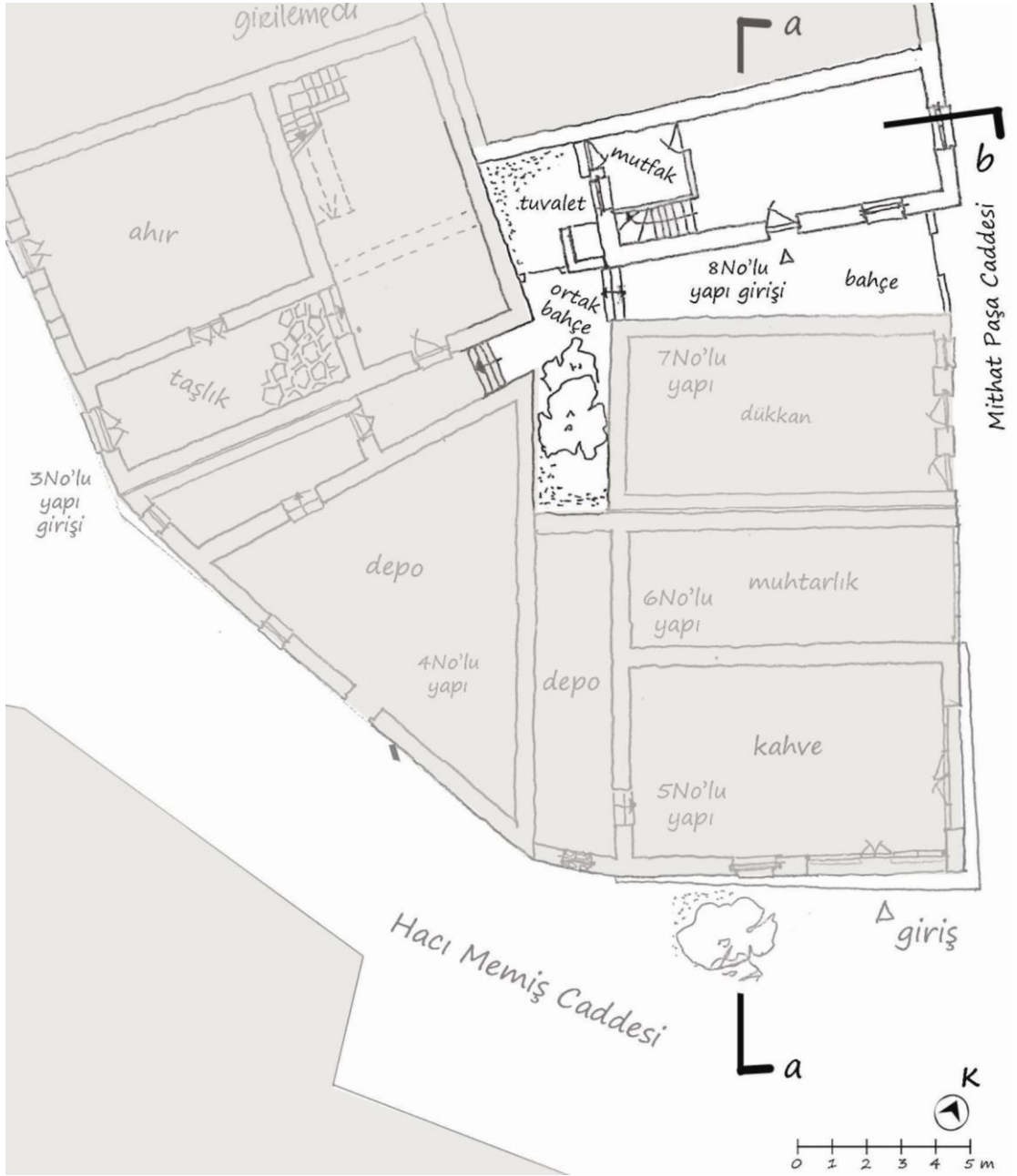

Şekil 4.80 Bölge B - 8 No'lu Yapı

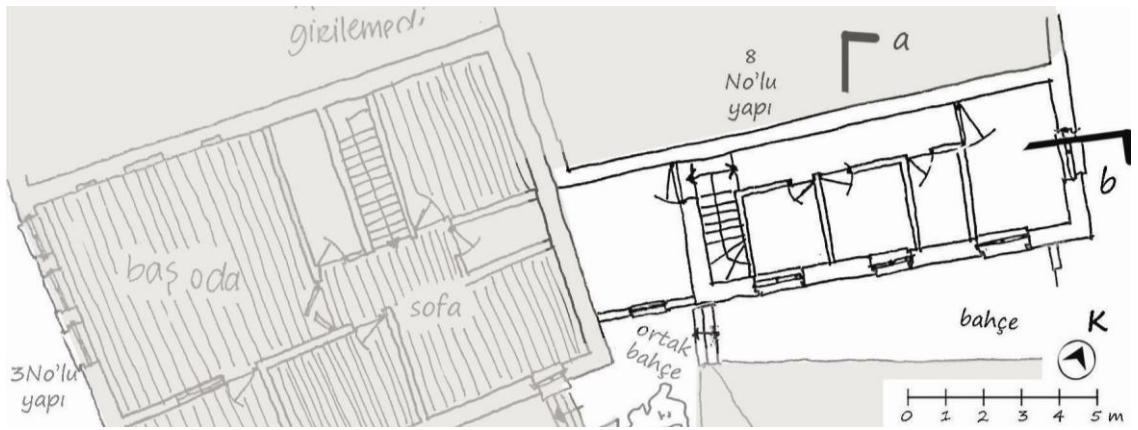
Değişiklikler: Konutun ilk kullanımında yapı, yanındaki çıkmalı diğer yapı ile tek bir parça olarak inşa edilmiştir daha sonra yapı iki parçaya bölünerek aynı aileden, iki kullanıcı tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Bu nedenle zemin kat ve üst kat kullanımları tamamen değiştirilmiştir. Arka cephede yer alan bahçe ve tuvalet kullanımının üzerine oda eklenmiştir.

Mevcut kullanım: Yapıya giriş 7 ve 8 No'lu yapıların arasında yer alan bahçeden girilmektedir. Zemin kat girişinde salondan bulunmaktadır. Girişin hemen soluna ahşap bir merdiven ve mutfak ünitesi eklenmiştir. Mutfaktan, üstü ilave oda ile kapatılmış bahçeye çıkılmaktadır. Bahçe günümüzde depo olarak kullanılmaktadır. Bahçede yer alan tuvalet ise halen kullanılmaktadır.

Üst katta bir koridorun üzerinde dört oda ve banyo eklenmiştir. Odalardan birisi ön sokak cephesine, diğer üçü girişin yapıldığı bahçeye bakmaktadır.

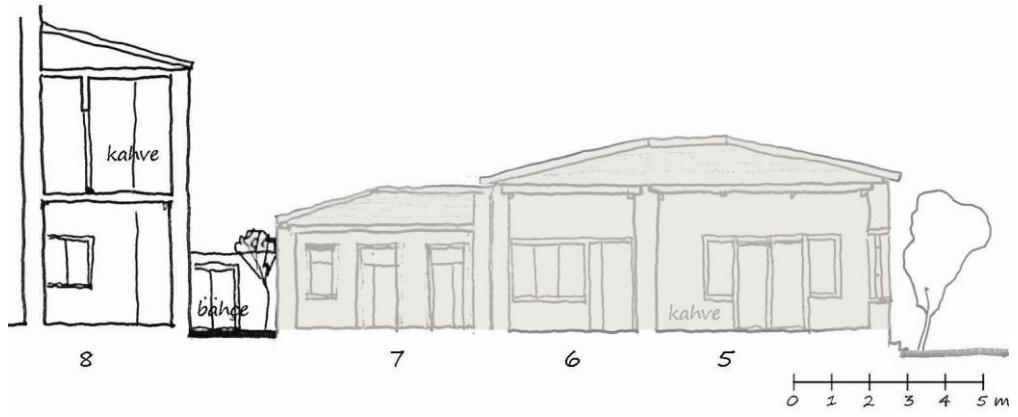
Şekil 4.81 B Bölgesi 8 No'lu yapı zemin kat planı

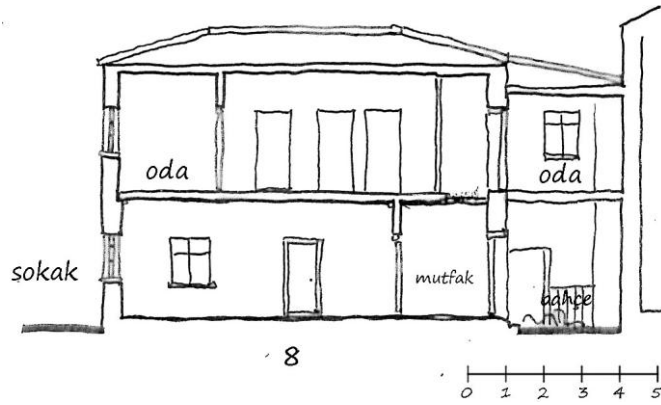
Şekil 4.82 B Bölgesi 8 No'lu yapı üst kat planı

Şekil 4.83 B Bölgesi 8 No'lu yapı cephesi (Mithat Paşa Caddesi cephesi)

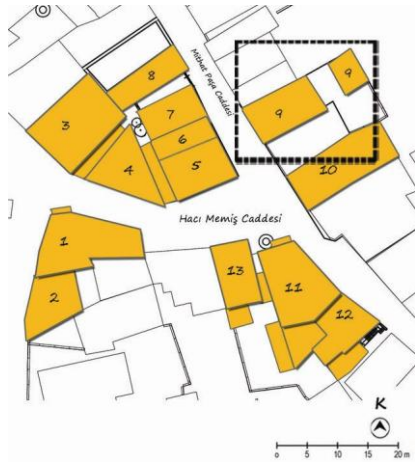

Şekil 4.84 B Bölgesi 8 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.85 B Bölgesi 8 No'lu yapı b kesiti

Bölge B - 9 No'lu Yapı

Şekil 4.86 Bölge B vaziyet planı-9

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak/Cadde: Mithat Paşa Caddesi

Ada no: 52

Parsel no: 5045

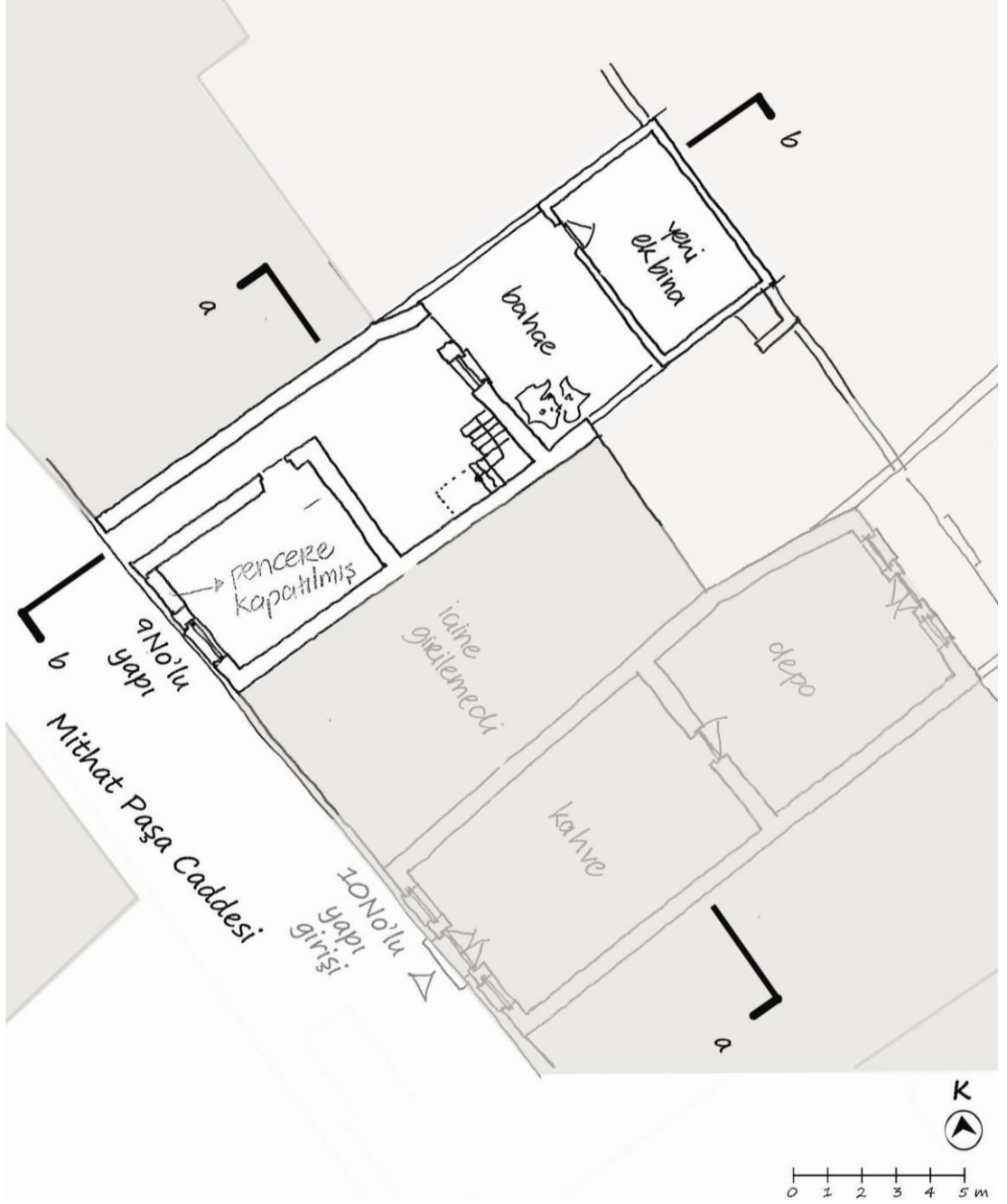

Şekil 4.87 Bölge B – 9 No'lu Yapı

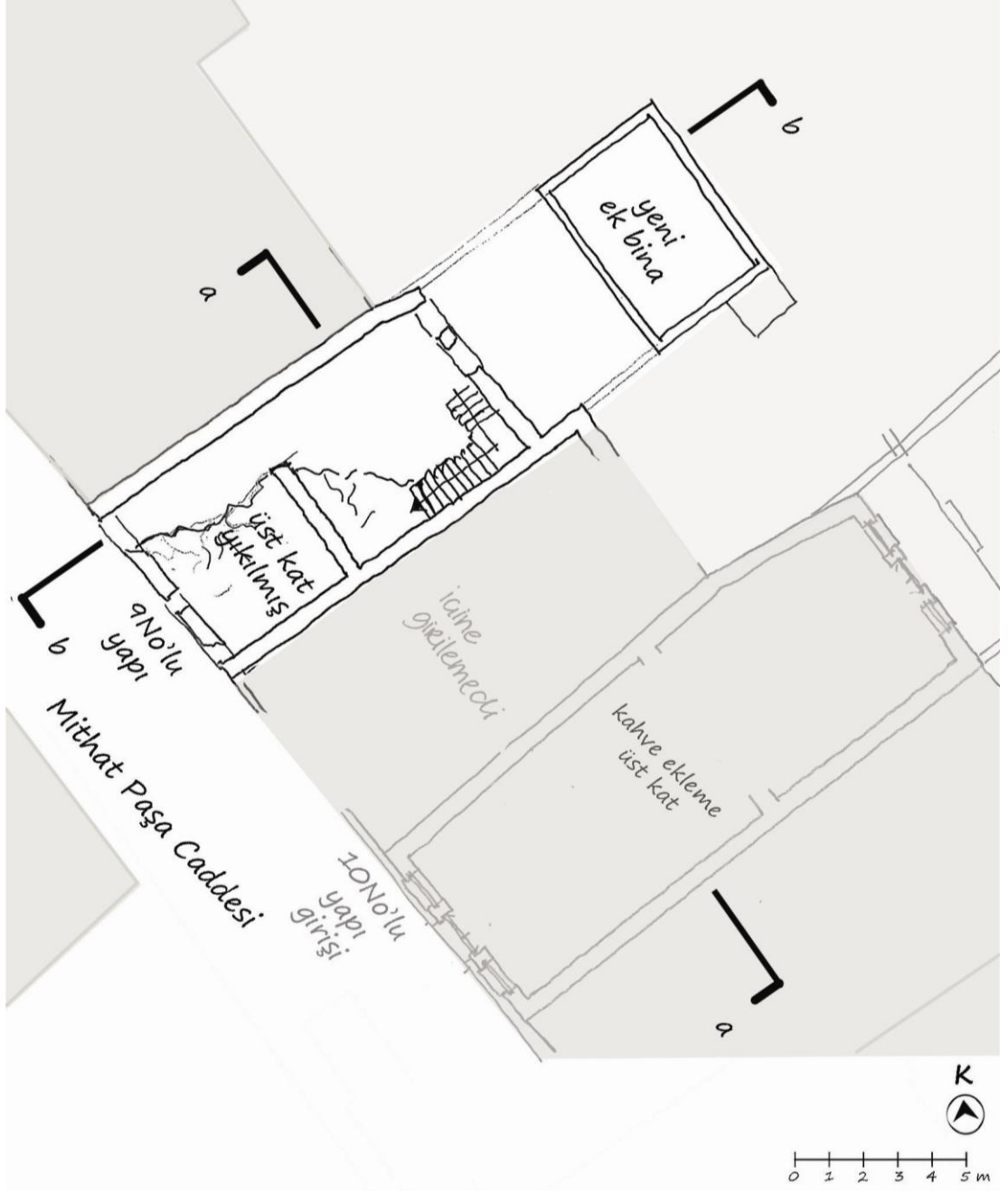
Değişiklikler: Orijinal kullanımında, bir taşlıktan girilen, yan koluna mağaza ve depo alanı eklenmiş olan yapının iç mekanı yıkık ve hasarlı bir durumdadır. Ön cephede yer alan mağaza ana giriş kapısı tuğla ile örülerek kapatılmış, pencerenin ise çerçeveleri sökülmüştür. Taşlıktan yer alan taş merdiven kısmen yıkılmış durumdadır. Üst katta ise yalnızca cephede yer alan duvarların bir kısmı ayakta kalabilmiştir.

Yapının arka bahçesine ise yeni ilave yapı yapılmaktadır.

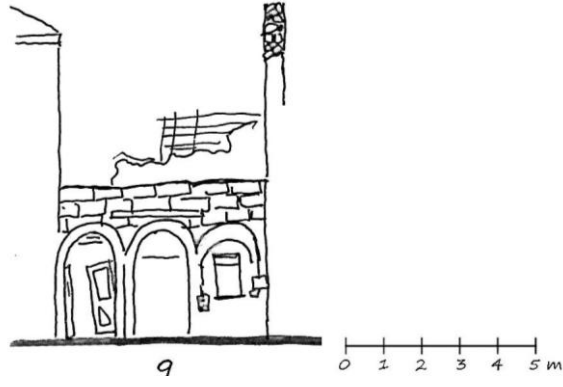
Mevcut kullanım: günümüzde terk edilmiş ve harap durumda durumda bulunan yapı, kullanıcısı tarafından restore edilerek tekrar kullanılması hedeflenmektedir. Kullanıcısı tarafından, konutun ilk yapımında üst katta iki tane oda yer aldığı belirtilmiştir.

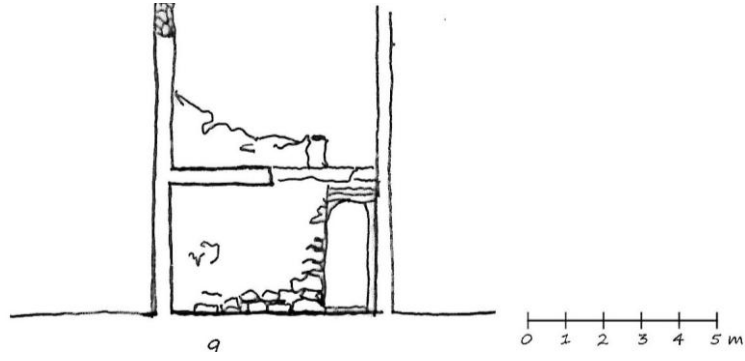
Şekil 4.88 B Bölgesi 9 No'lu yapı zemin kat planı

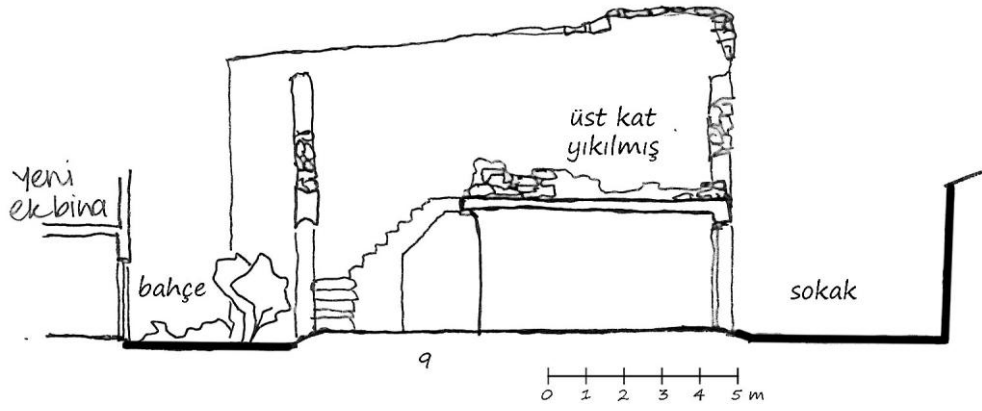
Şekil 4.89 B Bölgesi 9 No'lu yapı üst kat planı

Şekil 4.90 B Bölgesi 9 No'lu yapı cephesi (Mithat Paşa Caddesi cephesi)

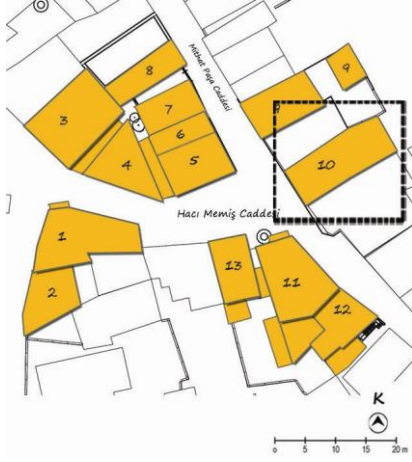

Şekil 4.91 B Bölgesi 9 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.92 B Bölgesi 9 No'lu yapı b kesiti

Bölge B - 10 No'lu Yapı

Şekil 4.93 – Bölge B vaziyet planı-10

Şekil 4.94 Bölge B – 10 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak/Cadde: Hacı Memiş Caddesi

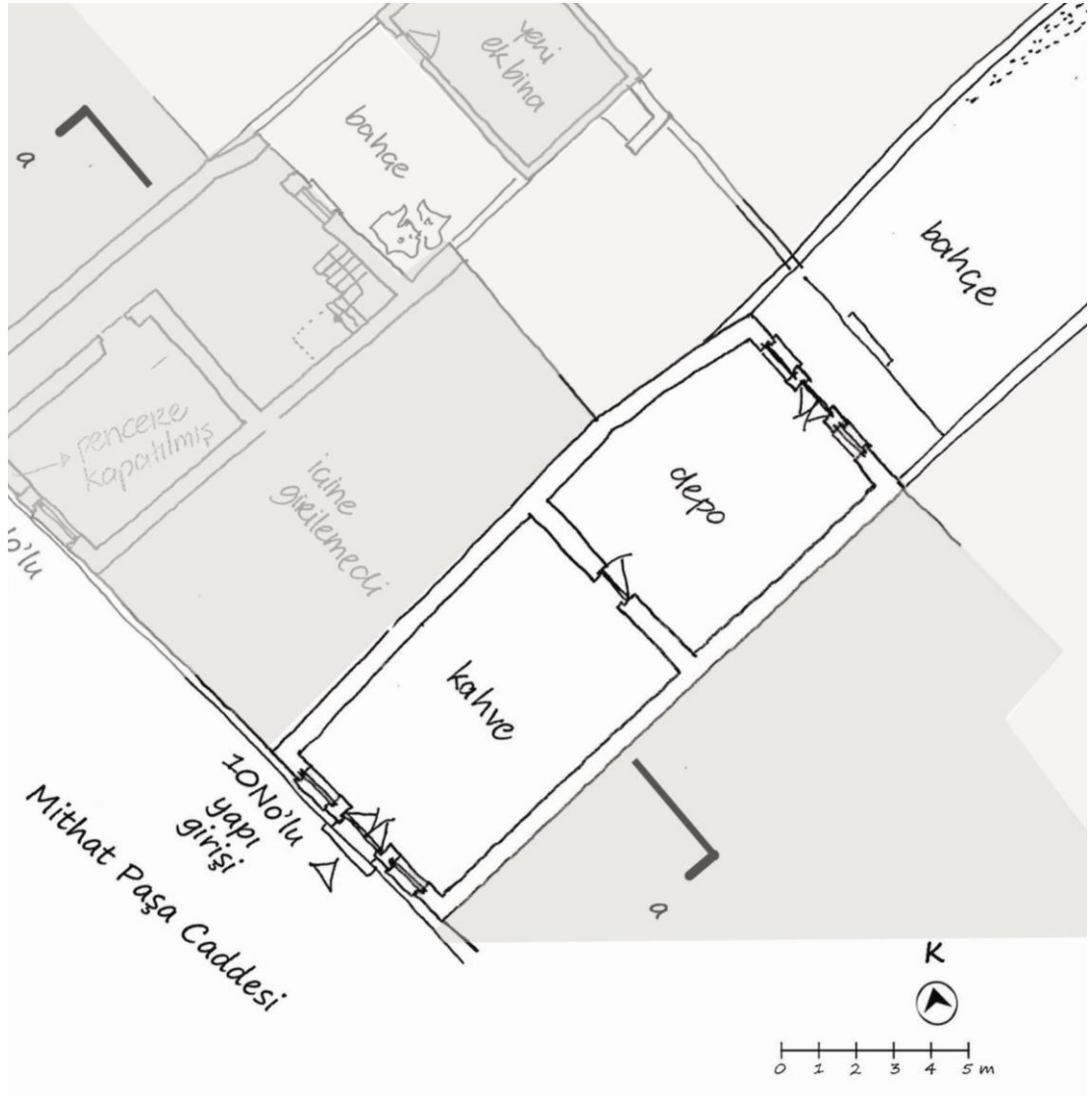
Ada no: 52

Parsel no: 4980

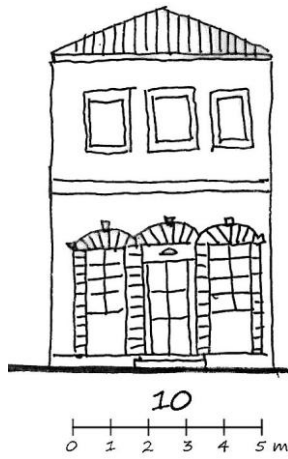
Değişiklikler: Yapının zemin katında işlev açısından hiçbir değişiklik yoktur. Ancak tek katlı olarak inşa edilen yapıya kullanıcısının isteği doğrultusunda kat eklenmiştir. Zemin katta yapılan tek değişiklik ise kahvenin depolama alanı olarak kullanılan mekana üst kat merdiveni takılmasıdır.

Mevcut kullanım: İlk inşasında da kahve amaçlı yapılan yapı günümüzde de kahve olarak kullanılmaktadır. Arka kısımda bir depo ve konutun girişinin yapıldığı mekan bulunmaktadır, üst kata çıkan merdiven de yine aynı mekana eklenmiştir. Depodan arka tarafta yer alan geniş bahçeye çıkılmaktadır.

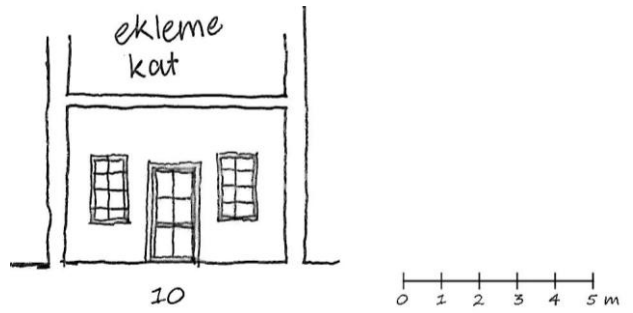
Üst katta ise kahve sahibinin konutu, yaşam mekanları bulunmaktadır. Üst katta yer alan konut kısmına çıkılamamıştır. Bu nedenle üst kat rölövesi alınmamıştır.

Şekil 4.95 B Bölgesi 10 No'lu yapı zemin kat planı

Şekil 4.96 B Bölgesi 10 No'lu yapı cephe

Şekil 4.97 B Bölgesi 10 No'lu yapı a kesiti

Bölge B - 11 No'lu Yapı

Şekil 4.98 Bölge B vaziyet planı-11

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak/Cadde: Hacı Memiş Caddesi

Ada no: 73

Parsel no: 5041

Şekil 4.99 Bölge B – 11 No'lu Yapı

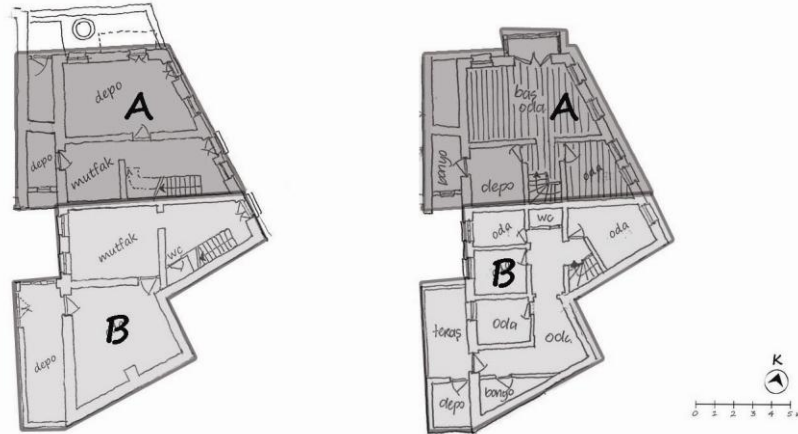
Değişiklikler: Zemin katı ve arka bahçesi ilk kullanıcıları tarafından şarap yapımı ve üretiminde kullanılan yapı, günümüzde bu işlevde kullanılmamaktadır. Hatta cadde ile bahçe arasında ürün sirkülasyonunu sağlayan boşluklar kapatılmış ve yapı düşeyde ikiye ayrılmıştır.

Caddenin köşe cephesinde yer alan kısım, günümüzde daha az kullanılmaktadır. Bu nedenle daha çok hasar görmüş ve bozulmuştur. Özellikle pencere, kapı, doğramalar zarar görmüştür.

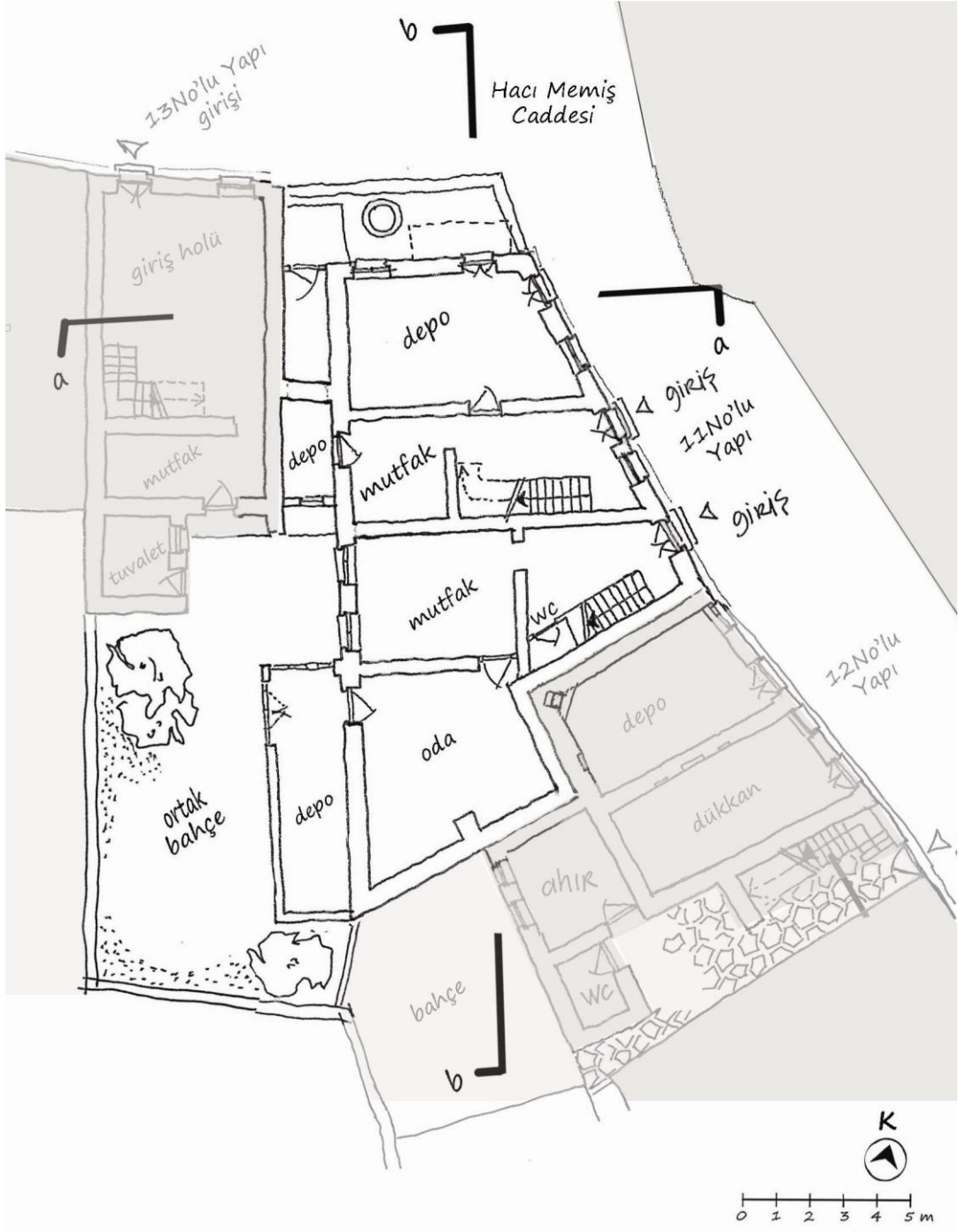
Yapının cadde cephesinde ilk kullanıma göre büyük bir değişiklik, kapatılmış veya açılmış yeni bir boşluk bulunmamaktadır. Arka cephe ise yapının bölünmesi ve ilaveler eklemelerle değişiklikler göstermektedir.

Mevcut kullanım: Aynı aileden iki kullanıcısı bulunan yapının, cephesinde dört giriş kapısı yer almaktadır. Yapı düşeyde ikiye bölünmüştür. Bunlardan ilki yapının kuzey kısmında, köşede yer alan A kısmı ve güney kısmında yer alan B kısmıdır. A kısmının zemin katında giriş holü ve hole eklenmiş ahşap merdiven yer almaktadır. Holün ilerisinde mutfak ve deposu olarak kullanılan bir mekan ve yapının iki caddeye de cephesi olan büyük bir deposu bulunmaktadır. A kısmının üst katında ise küçük bir holün çevresinde sıralanmış üç oda bulunmaktadır. Bu odalardan birisi cumbalı baş odadır.

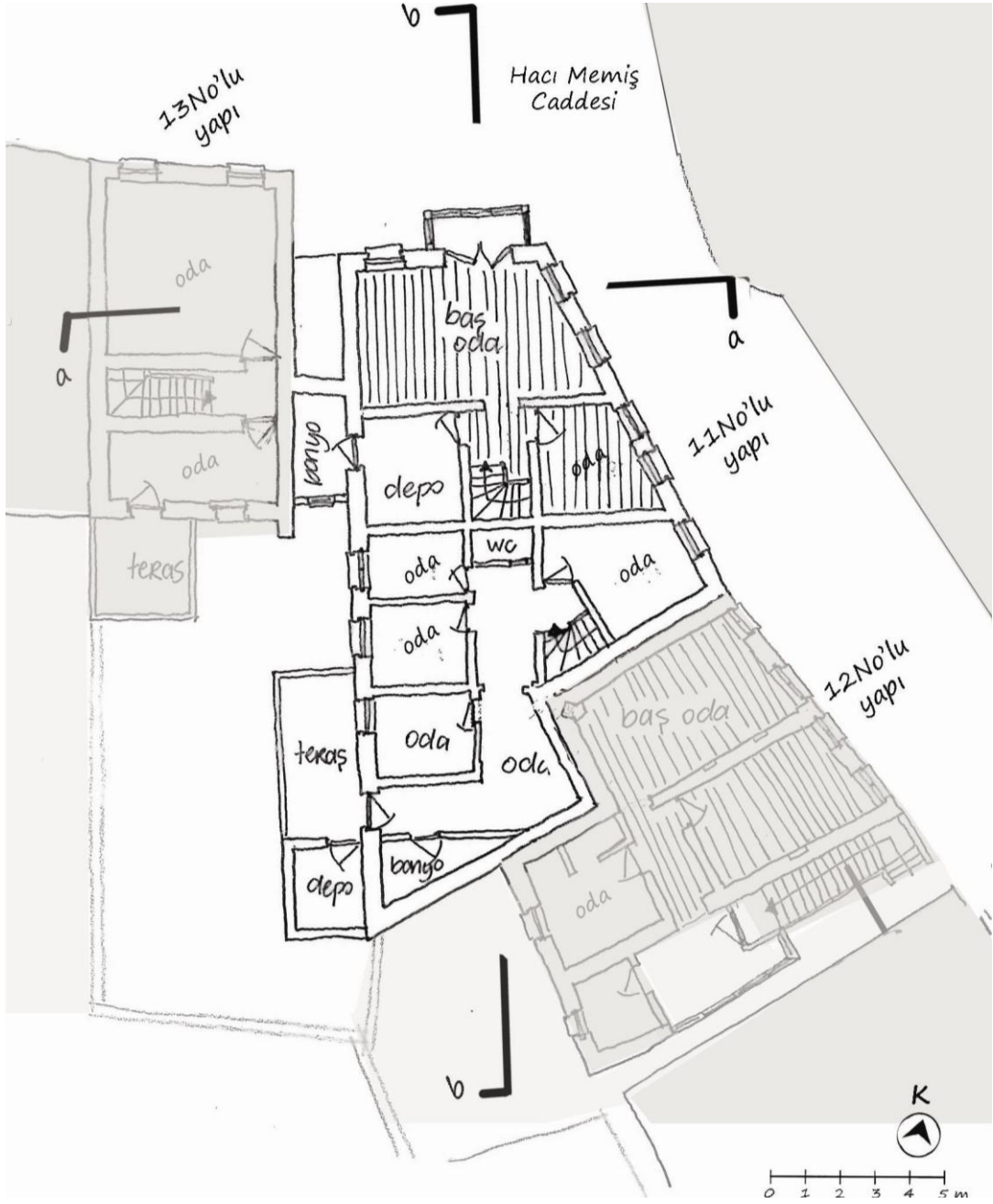
Güneyde kalan B kısmının zemin katında, geniş bir giriş holü, yapının özgün merdiveni ve merdivenin altında ıslak hacim yer almaktadır. Giriş holünden bir mutfak ve oradan da bir odaya geçilmektedir. Odaya bitişik olarak hem bahçeden, hem de odadan girişli bir depo bulunmaktadır. B kısmının üst katında, çevresinde odalar ve bir banyo yer alan geniş bir hol yer almaktadır. Aynı zamanda L şeklindeki terasa çıkışı sağlayan bir oda da hole bağlanmıştır.

Şekil 4.100 B Bölgesi 11 No'lu yapı A – B kısım kroki

Şekil 4.101 B Bölgesi 11 No'lu yapı zemin kat planı

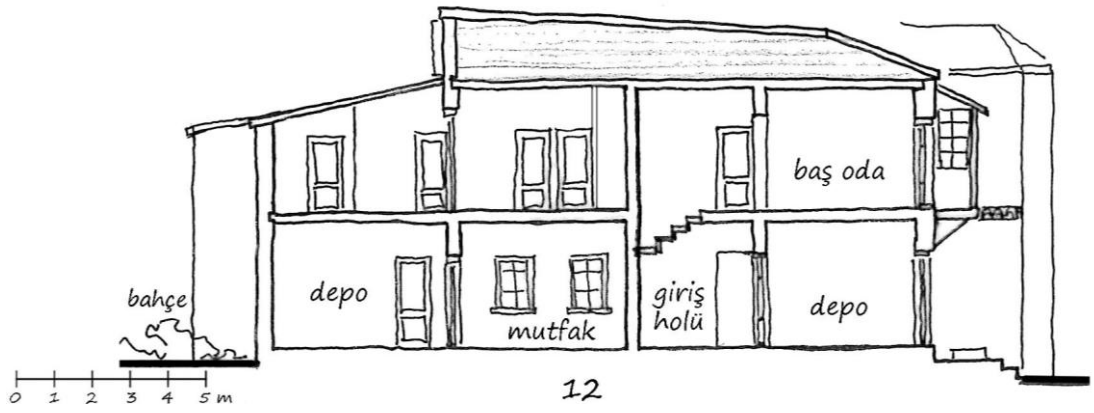
Şekil 4.102 B Bölgesi 11 No'lu yapı üst kat planı

Şekil 4.103 B Bölgesi 11 No'lu yapı cephesi

Şekil 4.104 B Bölgesi 11 No'lu yapı cephesi

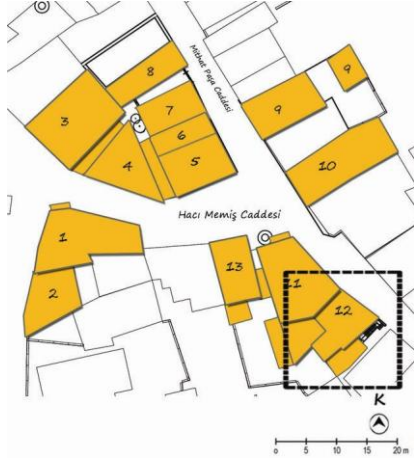

Şekil 4.105 B Bölgesi 12 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.106 B Bölgesi 11 No'lu yapı b kesiti

Bölge B - 12 No'lu Yapı

Şekil 4.107 Bölge B vaziyet planı-12

Şekil 4.108 Bölge B – 12 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak/Cadde: Hacı Memiş Caddesi

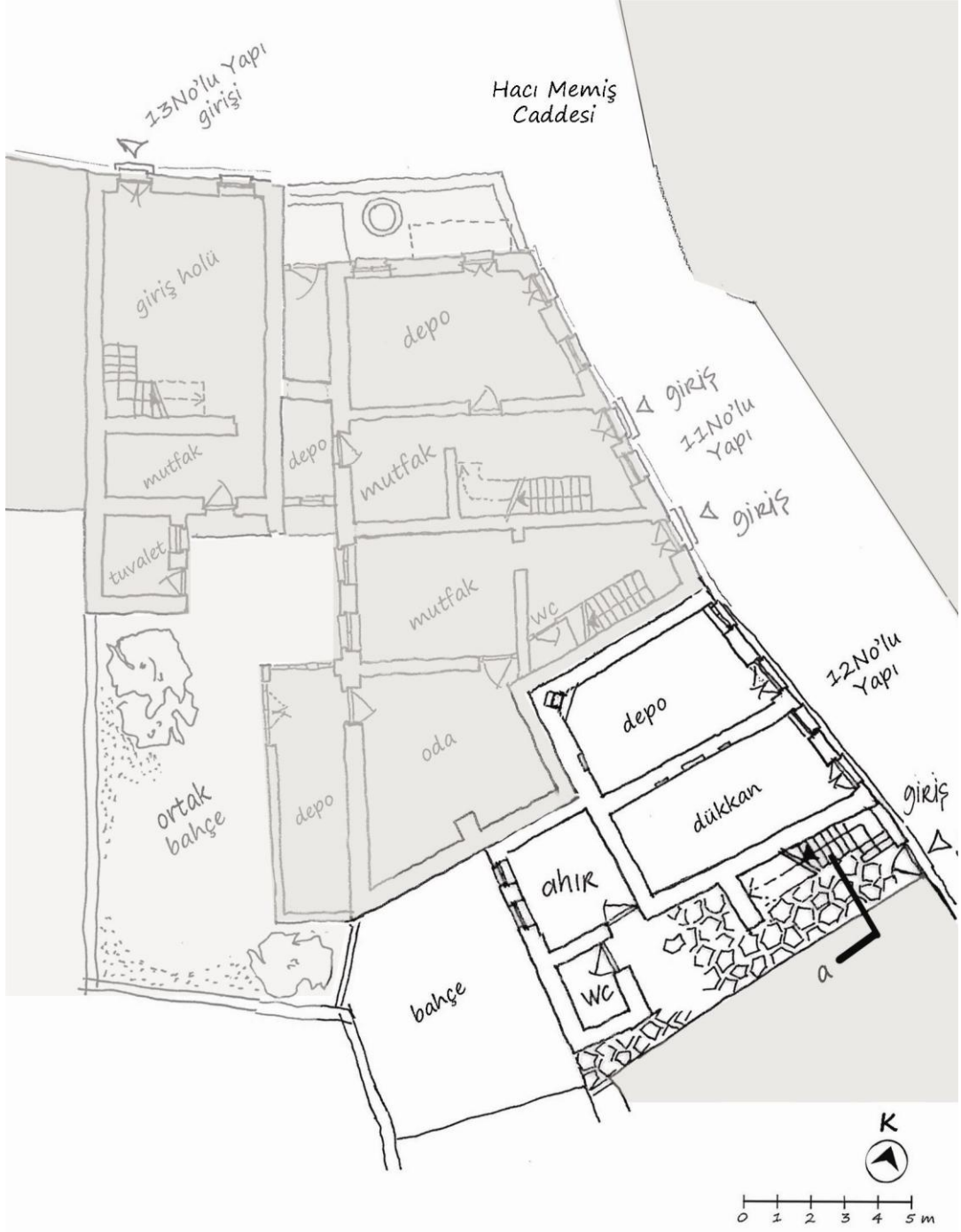
Ada no: 73

Parsel no: 5042

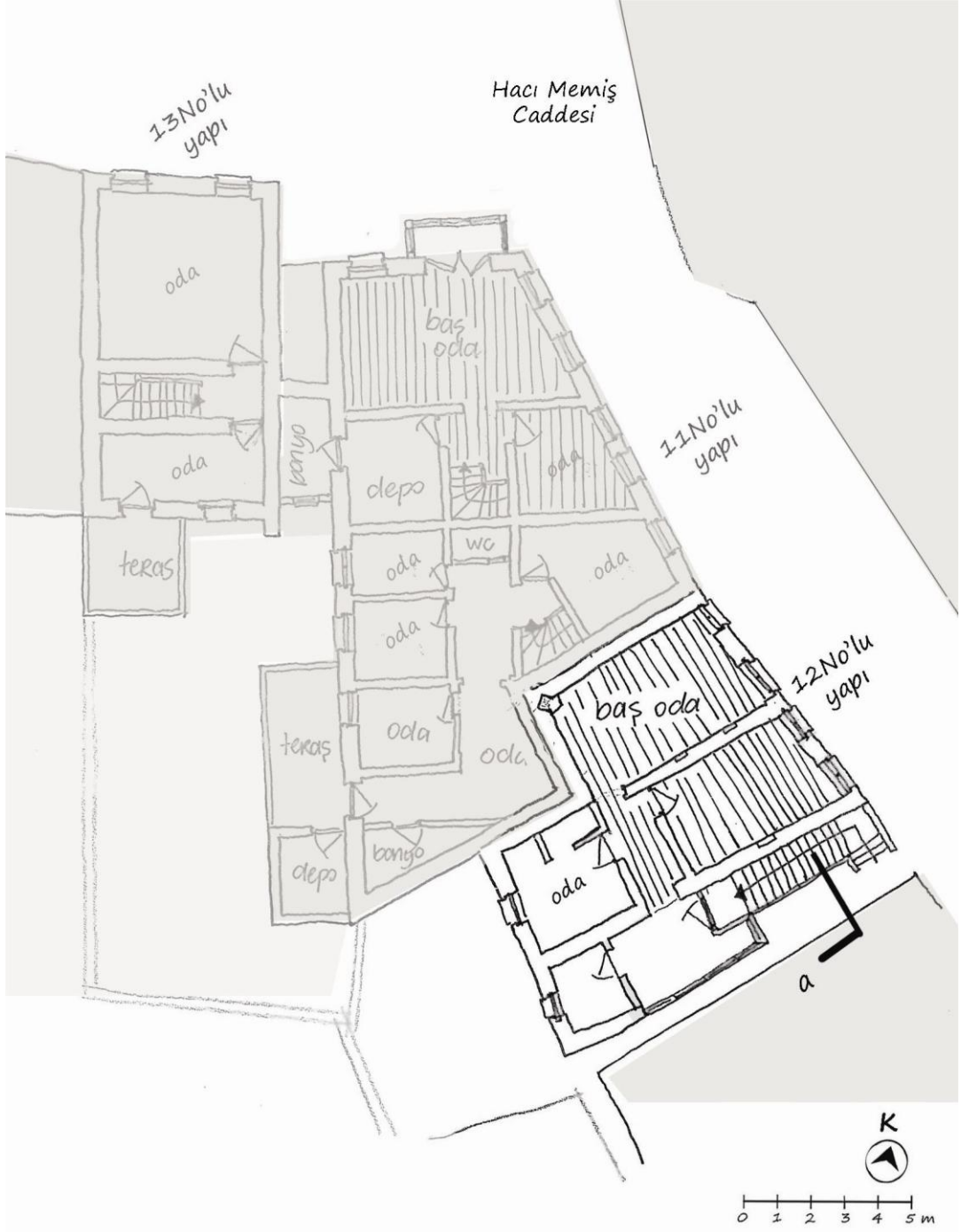
Değişiklikler: Yapının zemin kat ve üst kat kullanımında bir değişiklik bulunmamaktadır. Yalnızca üst katta yer alan giriş terası, plastik doğrama ile kapatılarak giriş holüne dönüştürülmüş.

Mevcut kullanım: Yapının zemin katı dükkan ve depo, üst katı ise konut kısmı olarak kullanılmaktadır. Üst kat konut girişi konutun yanında yer alan bahçeden yapılmaktadır. Konut kısmına, sonradan kapatılmış bir giriş holünden girilmektedir. Giriş holünden sonra küçük bir hol ve çevresinde odalar ile mutfak bulunmaktadır.

Bahçe girişinde ise merdivenden sonra tuvalet ve küçük bir ahır – kümes yer almaktadır.

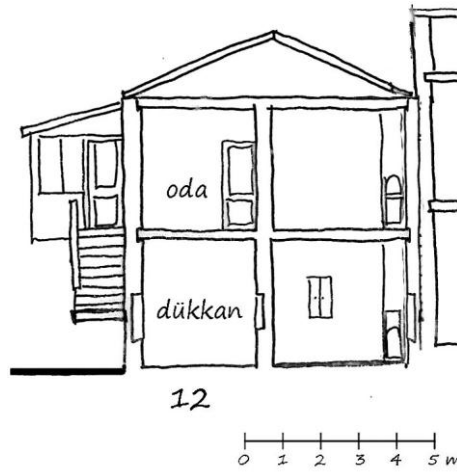
Şekil 4.109 B Bölgesi 12 No'lu yapı zemin kat planı

Şekil 4.110 B Bölgesi 12 No'lu yapı üst kat planı

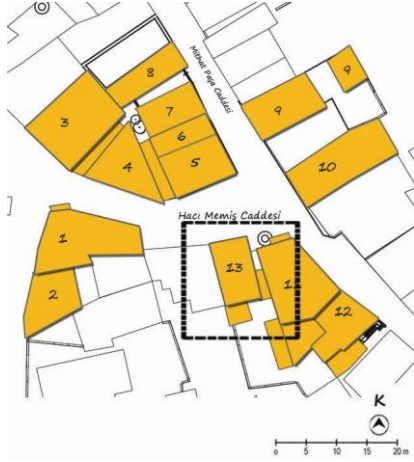

Şekil 4.111 B Bölgesi 12 No'lu yapı cephesi

Şekil 4.112 B Bölgesi 12 No'lu yapı a kesiti

Bölge B - 13 No'lu Yapı

Şekil 4.113 Bölge B vaziyet planı-13

Şekil 4.114 Bölge B – 13 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak/Cadde: Hacı Memiş Caddesi

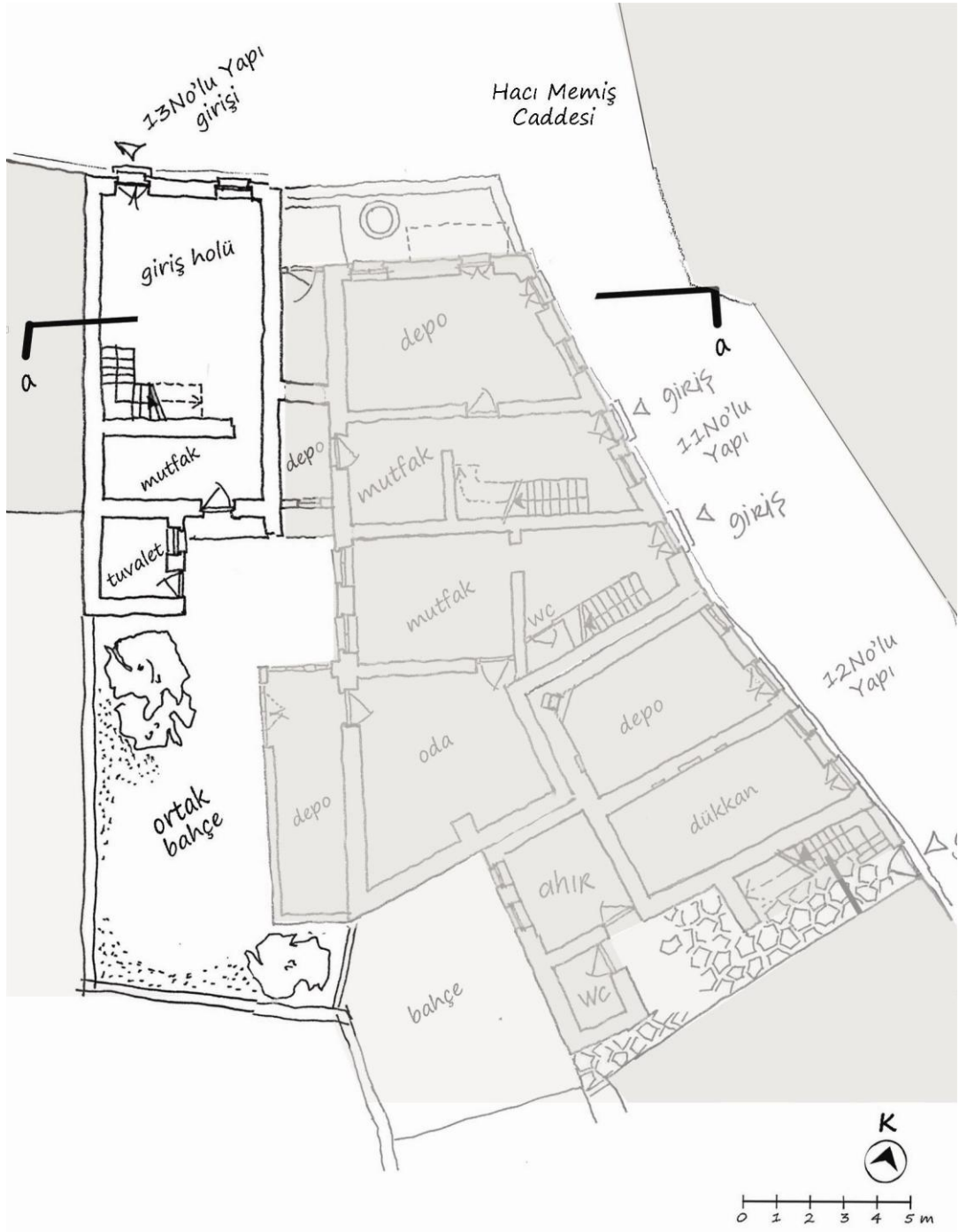
Ada no: 73

Parsel no: 5054

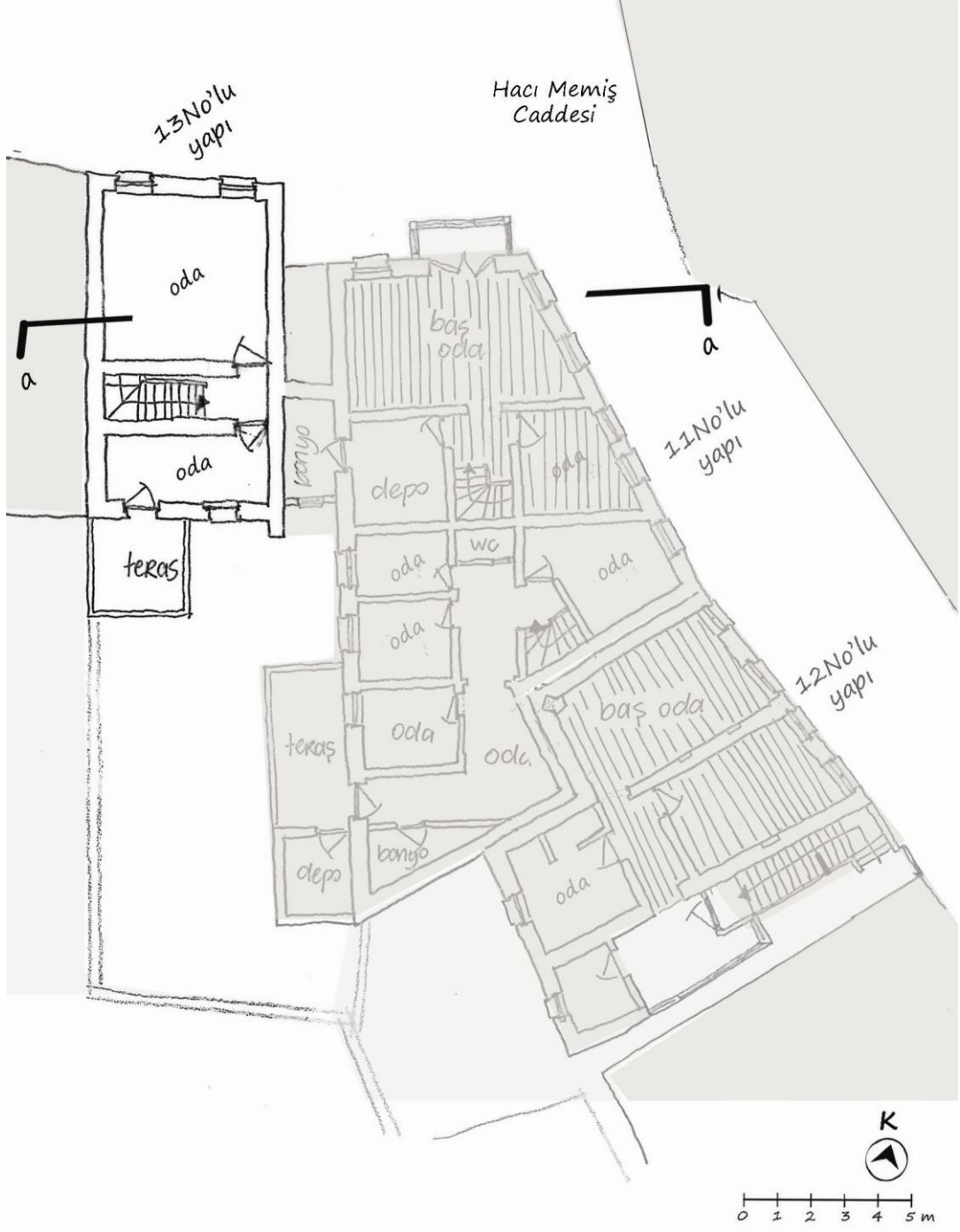
Değişiklikler: Zemin katta yer alan işlik alanının kullanımı, giriş holü ve oturma mekanı olarak değiştirilmiştir. Giriş holünden sonra yer alan depo ise ıslak mekana çevrilmiş ve mutfak olarak kullanılmaktadır.

Mevcut kullanım: Bina cephesinde yalnızca bir tane giriş kapısı bulunmaktadır. Bu girişten geniş bir giriş holü ve aynı zamanda oturma mekanının olarak kullanılan alana girilmektedir. Kat merdiveni de yine bu mekanda bulunmaktadır. Holün ilerisinde bir mutfak yer almaktadır. Mutfaktan arka kısımdaki tuvalete ve ortak bahçeye çıkılmaktadır.

Üst katta ise küçük bir holün sağında ve solunda toplam iki tane oda yer almaktadır. Bu odalardan bir tanesinin ön cephede yer alan caddeye, diğer odanın ise bahçeye cephesi bulunmakta ve önünde bir teras yer almaktadır.

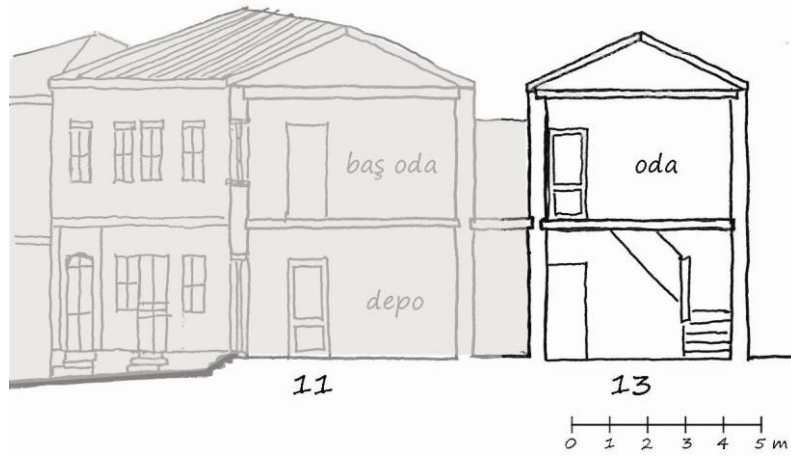
Şekil 4.115 B Bölgesi 13 No'lu yapı zemin kat planı

Şekil 4.116 B Bölgesi 13 No'lu yapı üst planı

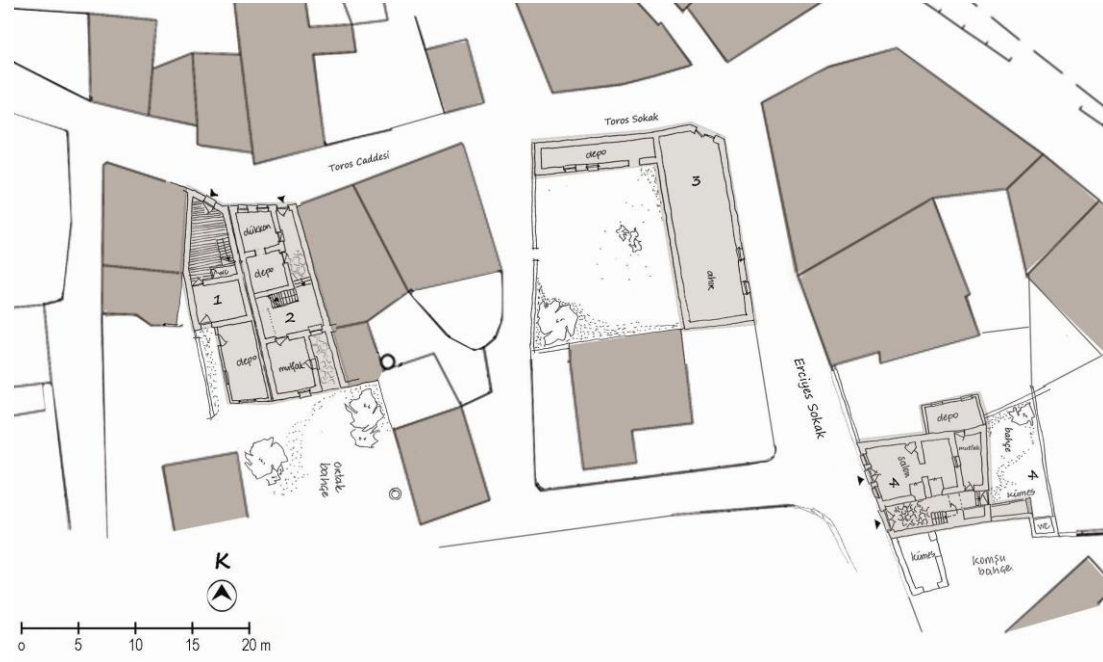

Şekil 4.117 B Bölgesi 13 No'lu yapı cephesi (Hacı Memiş Caddesi cephesi)

Şekil 4.118 B Bölgesi 13 No'lu yapı a kesiti

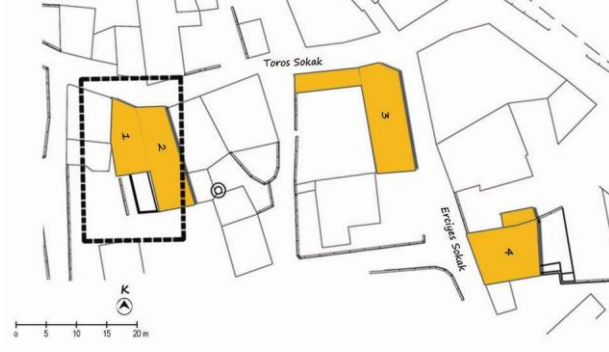
5.2.3. Bölge C

Şekil 4.119 C bölgesi Vaziyet Planı (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

C Bölgesi, çalışma alanının güney ucunda yer almaktadır. Diğer bölgelere göre daha tenhadır. İçinde ahır olarak yapılmış tek katlı yapılara ve boş arazilere sıkça rastlanmaktadır. Bunun dışındaki yapılar iki katlı ve genellikle bitişik nizamda yapılan konutlardan oluşmaktadır.

Bölge C- 1 No'lu Yapı

Şekil 4.120 Bölge C vaziyet planı-1

Şekil 4.121 Bölge C-1 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

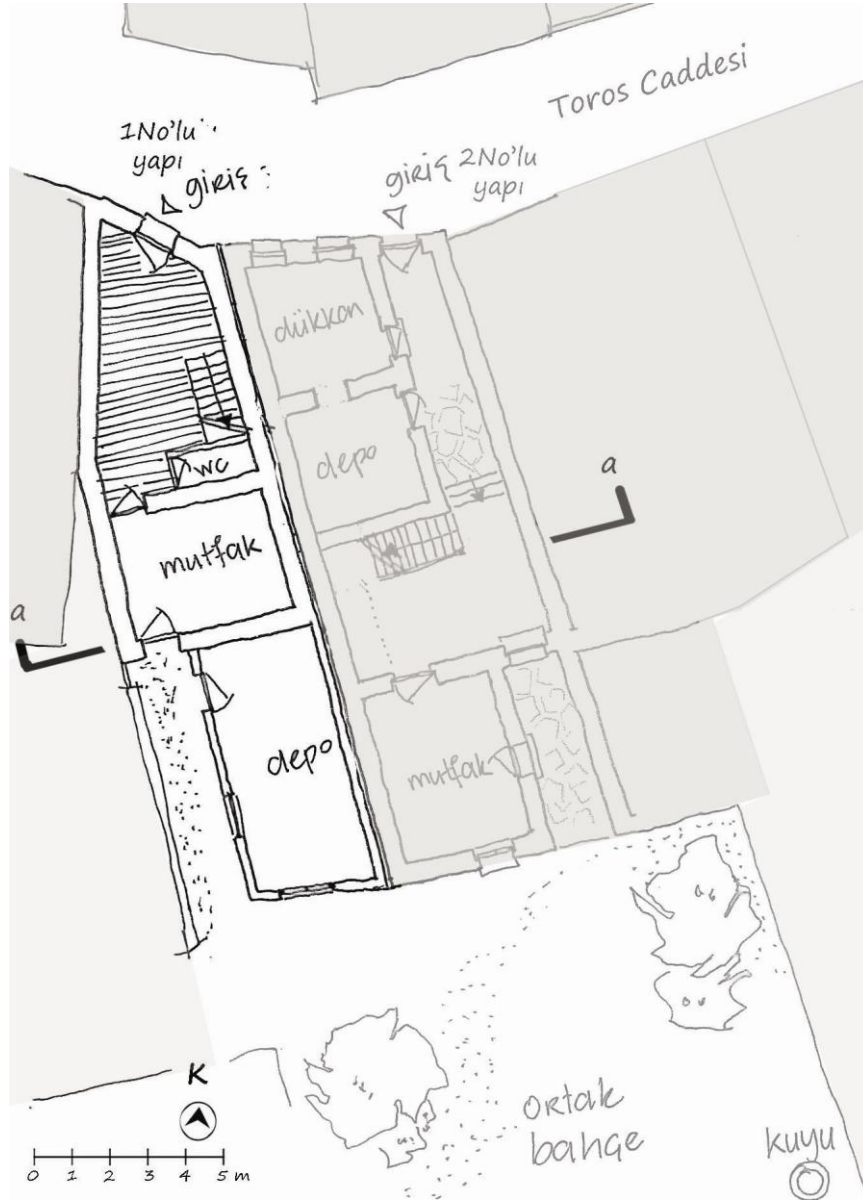
Sokak / Cadde: Toros Sokak

Ada no: 76

Parsel no: 5254

Değişiklikler: Zemin katta yer alan merdivenin altına ıslak hacim birimi eklenmiştir. Bahçe kısmında yapıya bitişik olarak tek katlı depo amaçlı kullanılmak üzere yapı ilave edilmiştir.

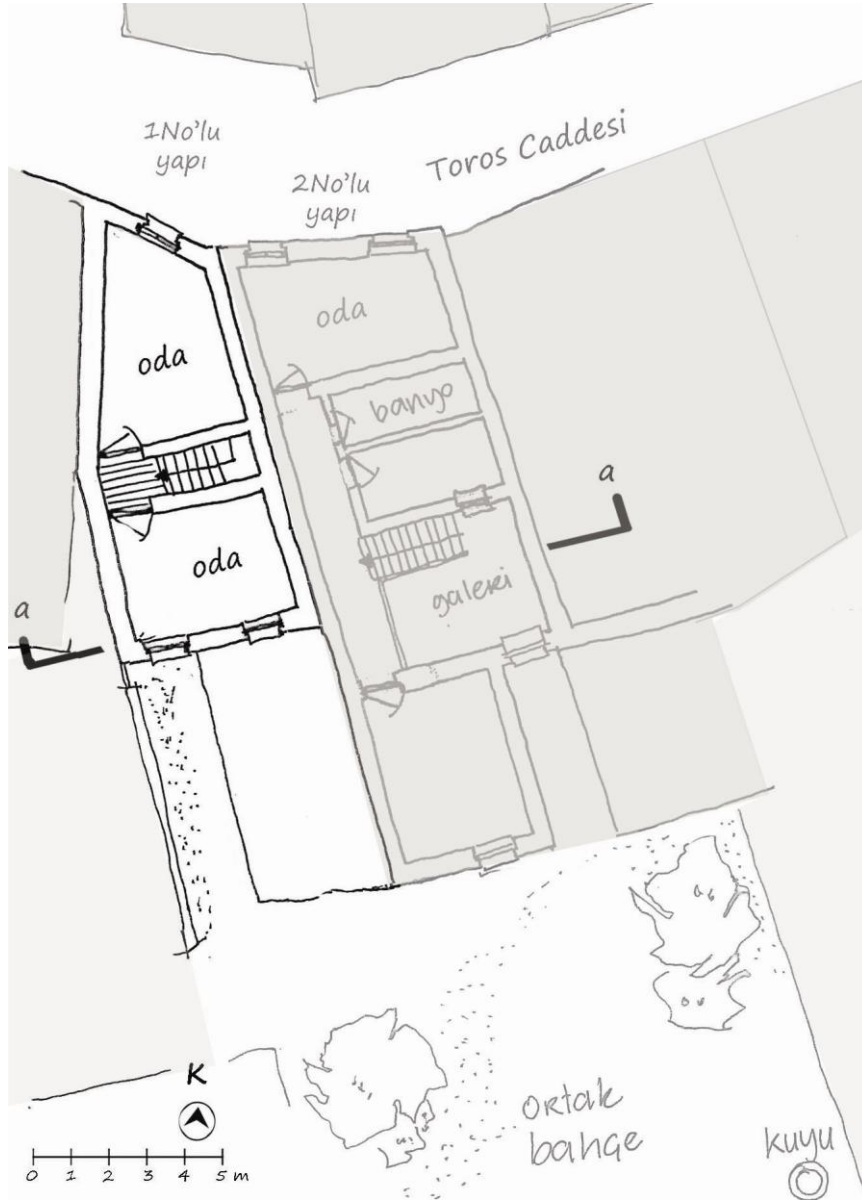
Mevcut kullanım: Yapının girişinde oturma mekanı ve mekana takılmış ahşap merdiven, merdivenin altında ıslak hacim yer almaktadır. Mekandan direkt olarak mutfığa geçilmektedir. Bahçeye yalnızca mutfaktan çıkılmaktadır. Bahçede binaya ek olarak tek katlı bir depo bulunmaktadır. Üst katta ise küçük bir holün iki yanında iki oda yer almaktadır.

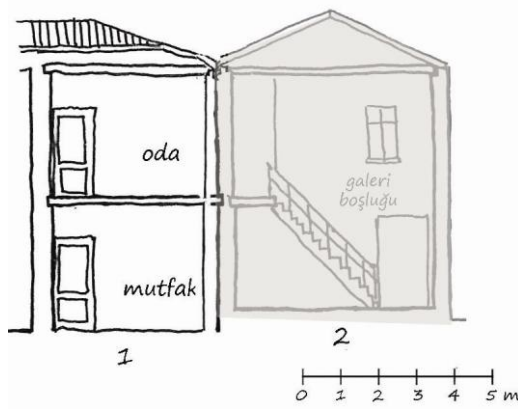
Şekil 4.122 C Bölgesi 1 No'lu yapı zemin kat planı

Şekil 4.123 C Bölgesi 1 No'lu yapıya cephesi (Toros Caddesi)

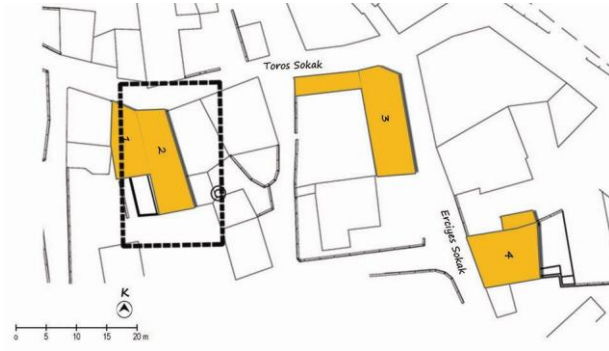

Şekil 4.124 C Bölgesi 1 No'lu yapı üst kat planı

Şekil 4.125 C Bölgesi 1 No'lu yapı a kesiti

Bölge C- 2 No'lu Yapı

Şekil 4.126 – Bölge C vaziyet planı-2

Şekil 4.127 Bölge C-2 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

Sokak / Cadde: Toros Sokak

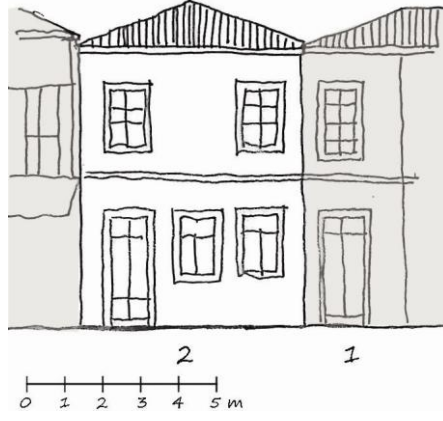
Ada no: 76

Parsel no: 5255

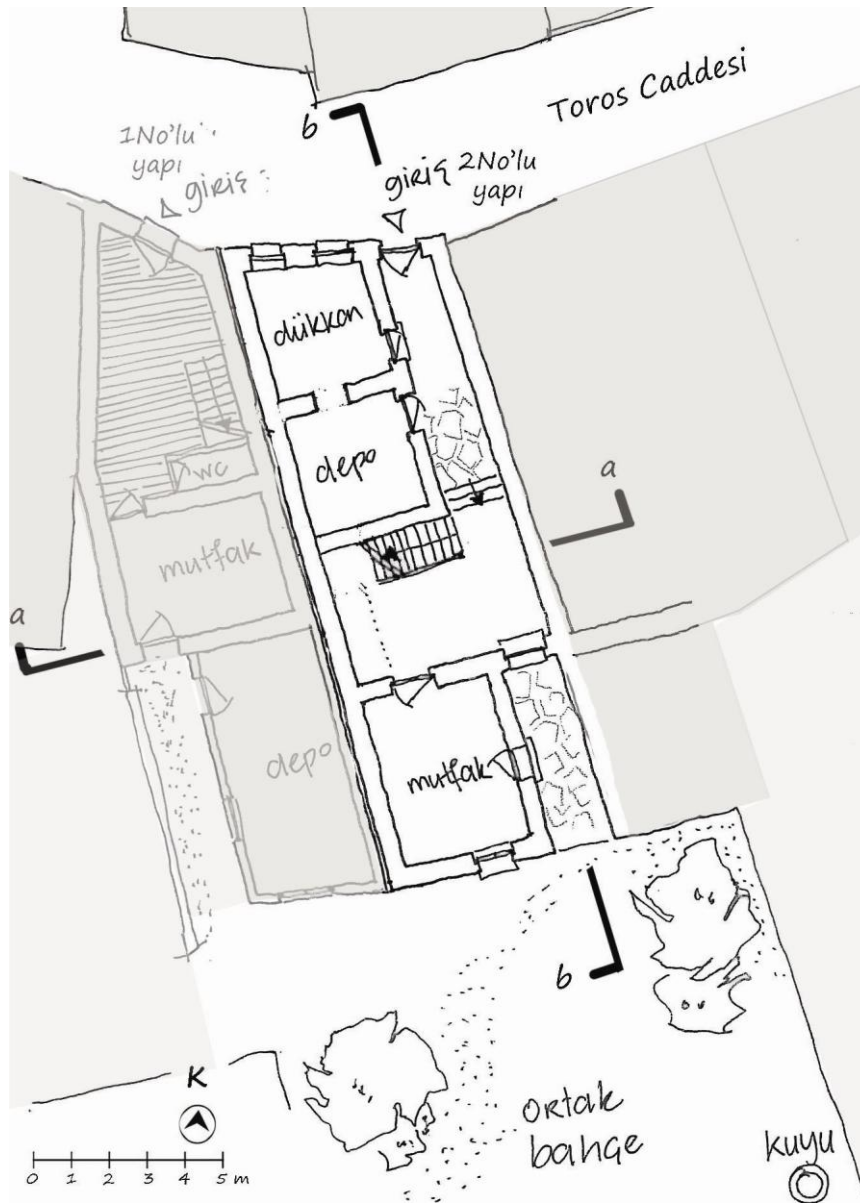
Değişiklikler: Taşlığın zemini değiştirilerek seramik kaplanmıştır. Yapının merdiveni değiştirilmiştir. Dükkan ve arka kısmında depo olarak yer alan kısım, kapatılarak kullanılmamaktadır. Yapının cephesinde kepenkler çıkartılıp plastik panjur takılmıştır.

Mevcut kullanım: zemin kat girişi taşlıktan yapılmaktadır. Taşlığın hemen girişinde yer alan depolama alanları kullanılmamaktadır. Taşlıktan, birisi bahçe çıkışı, birisi mutfak olmak üzere iki kapı yer alan geniş bir hole ulaşılmaktadır. Üst kat merdivenin takılı olduğu holün üzerinde galeri boşluğu yer almaktadır.

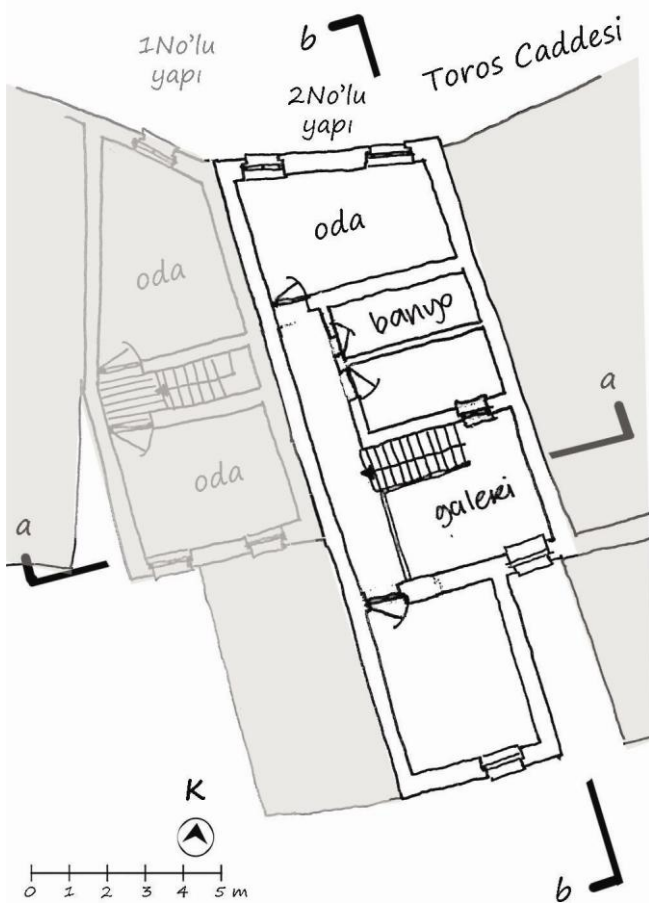
Üst katta ise ince uzun bir koridorun üzerinde yer alan üç oda ve bir banyo yer almaktadır. Odalardan bir tanesinin galeri boşluğuna penceresi bulunmaktadır.

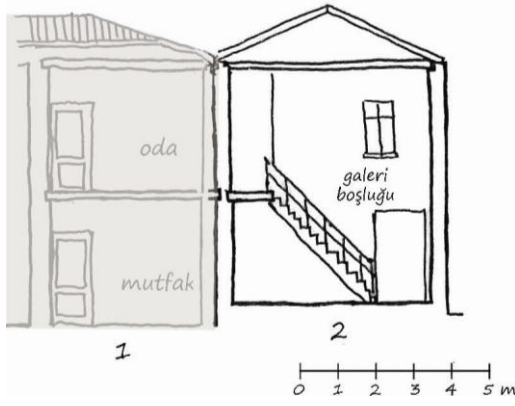
Şekil 4.128 C Bölgesi 2 No'lu yapı cephe (Toros Caddesi)

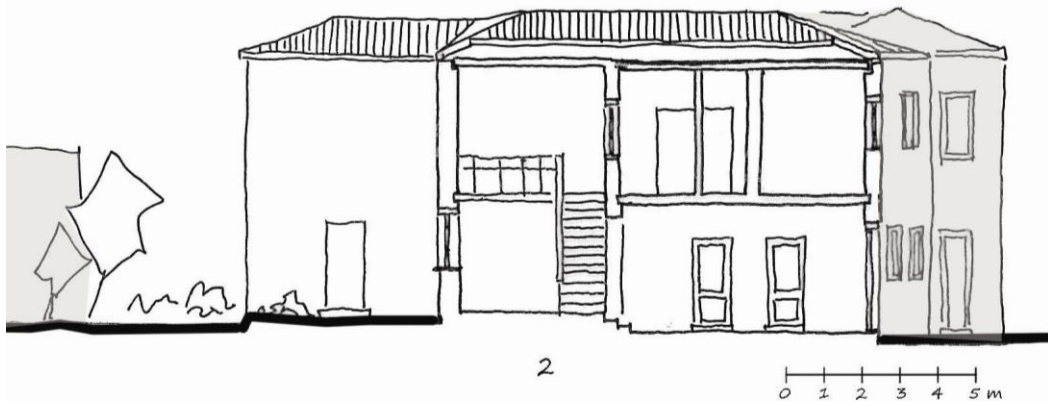
Şekil 4.129 C Bölgesi 2 No'lu yapı zemin kat planı

Şekil 4.130 C Bölgesi 2 No'lu yapı üst kat planı

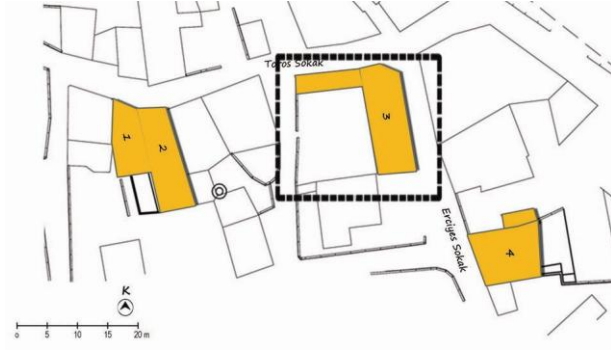

Şekil 4.131 C Bölgesi 2 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.132 C Bölgesi 2 No'lu yapı b kesiti

Bölge C- 3 No'lu Yapı

Şekil 4.133 Bölge C vaziyet plan-3

Şekil 4.134 Bölge C-3 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

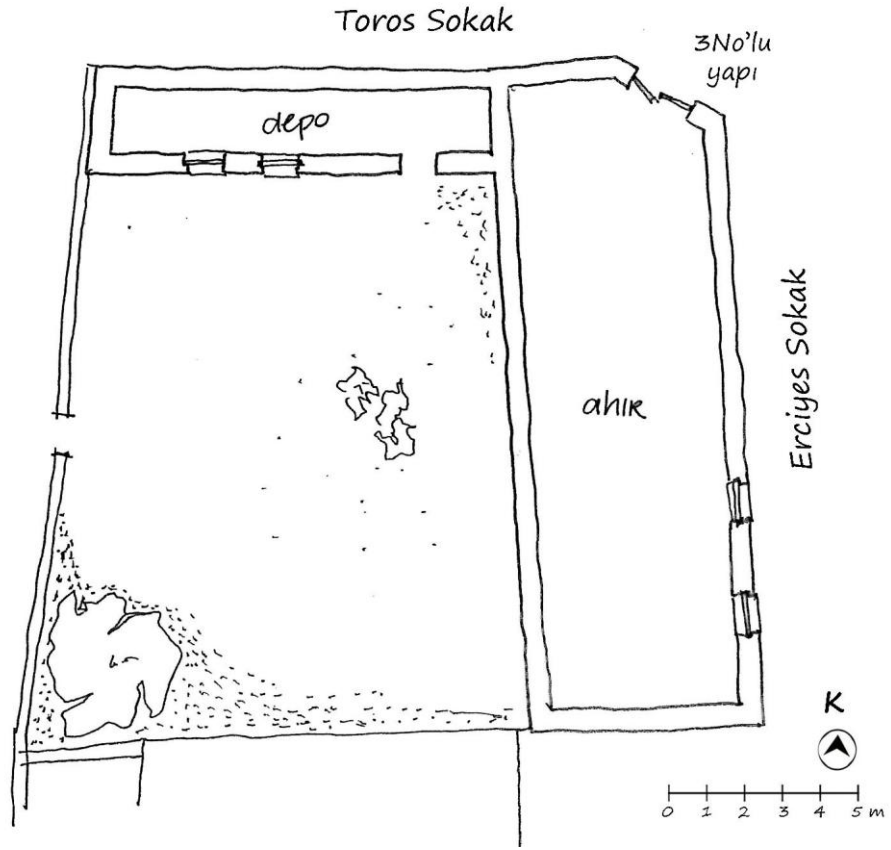
Sokak / Cadde: Toros Sokak/Erciyes Sokak

Ada no: 75

Parsel no: 5102

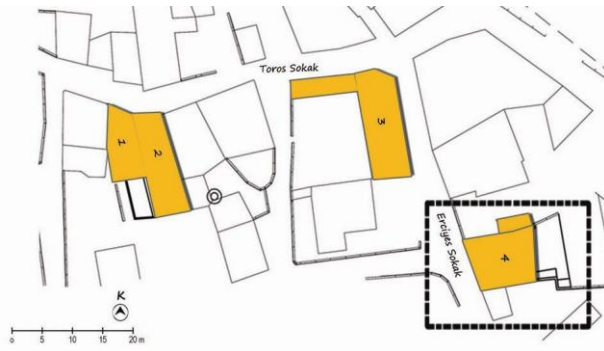
Değişiklikler: Sokak cephesindeki küçük boşlukların bazıları tuğla ile kapatılmıştır. Kapıları ve çatı kısmen zarar görmüştür.

Mevcut kullanım: Yapı ahır ve depo kullanım amacıyla yapılmıştır. Günümüzde tamamen terk edilmiş durumdadır ve kullanılmamaktadır.

Şekil 4.135 C Bölgesi 3 No'lu yapı zemin kat planı

Bölge C- 4 No'lu Yapı

Şekil 4.136 Bölge C vaziyet planı-4

Şekil 4.137 Bölge C-4 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

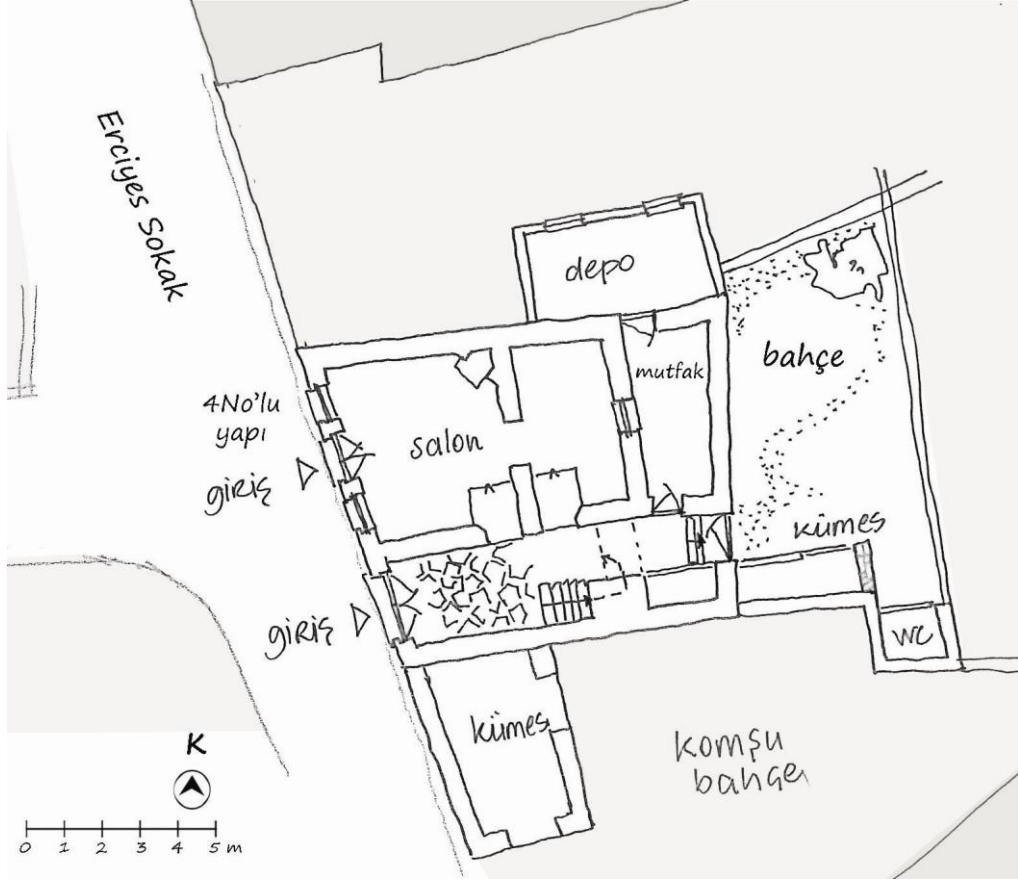
Sokak / Cadde: Erciyes Sokak

Ada no: 74

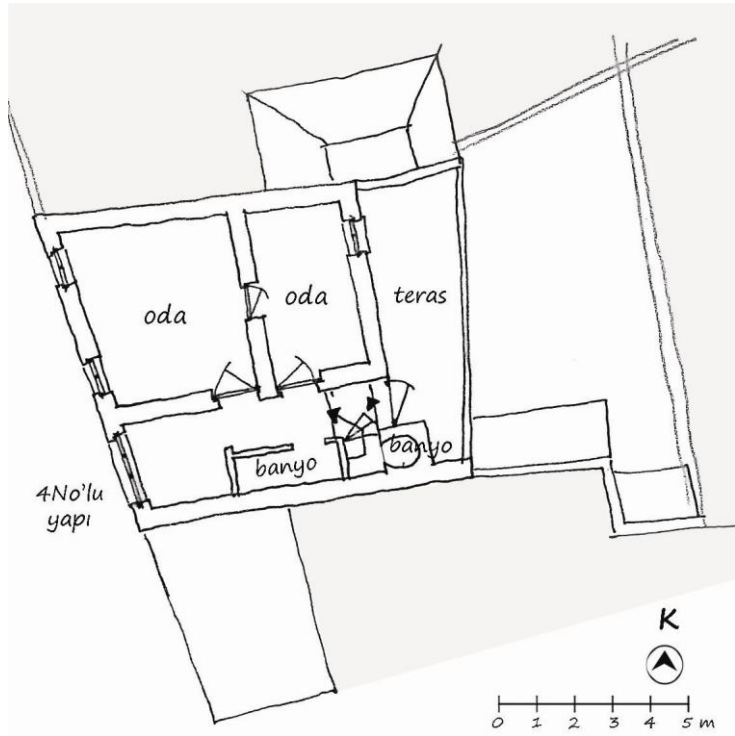
Parsel no: 5113

Değişiklikler: orijinal kullanımı hakkında ve yapılan değişiklikler hakkında kullanıcılardan bilgi alınmamıştır. Mutfığa takılı olan ve yan komşunun bahçesine cepheli deponun/kilerin sonradan eklendiği söylenebilmektedir. Üst katta yer alan banyo da yapıya sonradan ilave edilmiştir.

Mevcut kullanım: Yapının sokak cephesinde iki giriş kapısı yer almaktadır. Bu kapılardan geniş ve iki kanatlı olan kapı, taşlık diğeri ise salon girişidir. Salon iki parça şeklindedir, birinci kısım oturma ikinci kısım ise yemek alanı olarak kullanılmaktadır. Salon ve mutfak girişleri yer almaktadır taşlıktan, direkt olarak arka kısımda yer alan bahçeye çıkmaktadır. Bahçede küçük bir kümes ve günümüzde kullanılmayan bir tuvalet yer almaktadır. Üst kata çıkarken ara katta nadir görülen ocaklı banyo bulunmaktadır. Üst katta bir kolunda iki oda yer alan L şeklindeki holden terasa çıkılabilmektedir.

Şekil 4.138 C Bölgesi 4 No'lu yapı zemin kat planı

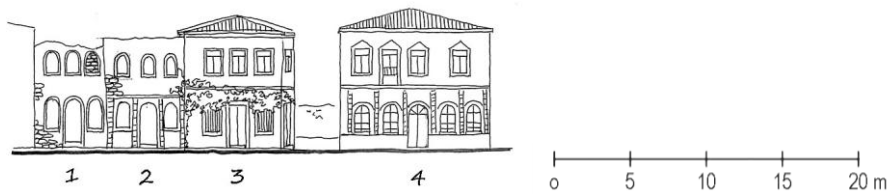
Şekil 4.139 C Bölgesi 4 No'lu yapı üst kat planı

5.2.4. Bölge D

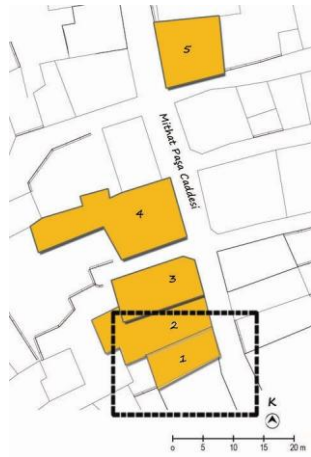
Şekil 4.140 D Bölgesi Vaziyet Planı (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

Hacı Memiş Mahallesi'nde bulunan ticari yapıların neredeyse hepsi Mithat Paşa Caddesi üzerinde toplanmıştır. İncelenen D Bölgesinde ticari yapı olarak, bir bakkal bulunmaktadır. Genellikle iki katlı ve bitişik nizamda olan yapıların arkalarında ortak bahçeleri bulunmaktadır. İncelenen yapıların bir kısmının, üst katları ve çatıları tamamen yıkılmıştır.

Şekil 4.141 1-2-3-4 No'lu Yapıların cephesi

Bölge D - 1 No'lu Yapı

Şekil 4.142 Bölge D vaziyet planı-1

Şekil 4.143 Bölge D – 1No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

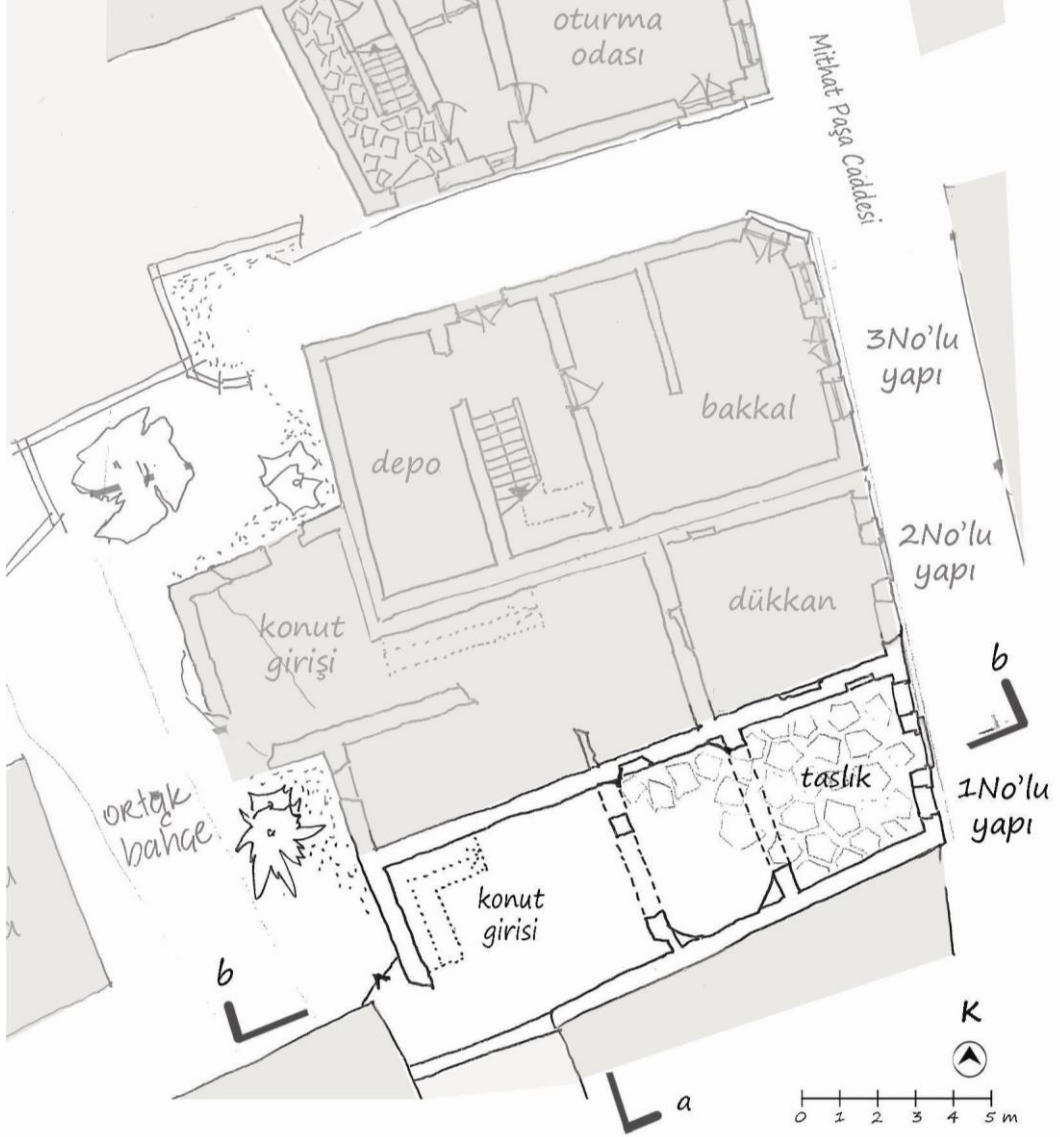
Sokak / Cadde: Mithat Paşa Caddesi

Ada no: 53

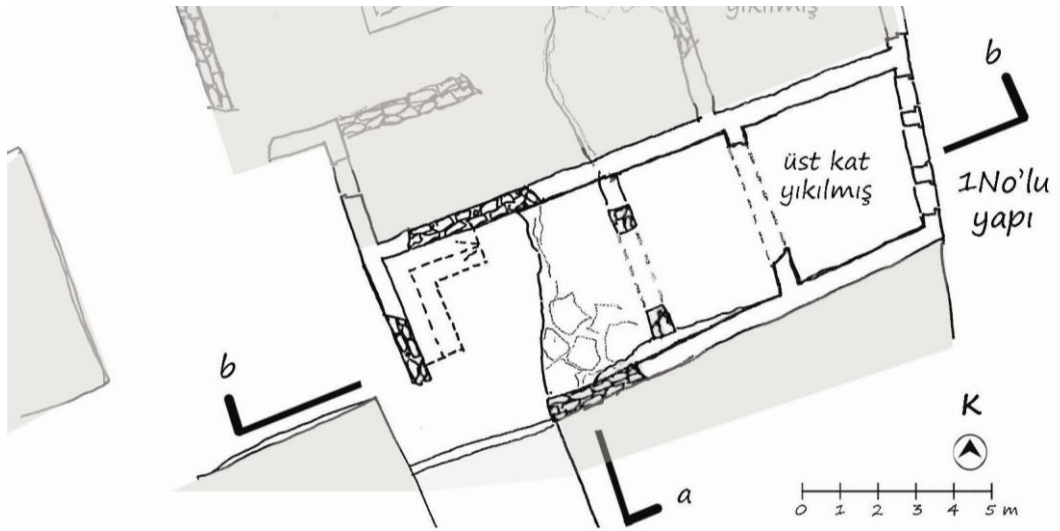
Parsel no: 5081

Değişiklikler: Yapı 2009 yılından itibaren restorasyon amacıyla boşaltılmıştır. Şuanda yapının yalnızca taşıyıcı duvarları ve cephesindeki taş duvarlar durmaktadır. Dış cephede yer alan doğramalar tamamen çıkarılmış, zemin kısmı ısıtma vb. sistemler nedeniyle kazılmaya başlanmıştır.

Mevcut kullanım: Yapının inşaat halindeki durumundan ve izlerden okunabildiği kadarıyla, yapıya ön cephede yer alan bir taşlıktan veya arka cephede yer alan ortak bahçeden girilebilmektedir. Taşlıkta, konut katına çıkan bir merdivenin ve merdivenin alt kısmında bir tuvalet veya banyonun olduğu duvardaki izlerden görülmektedir. Üst kat ise taşıyıcılar dışında tamamen yıkılmış olduğu için yaşama mekanları tam olarak okunamamıştır.

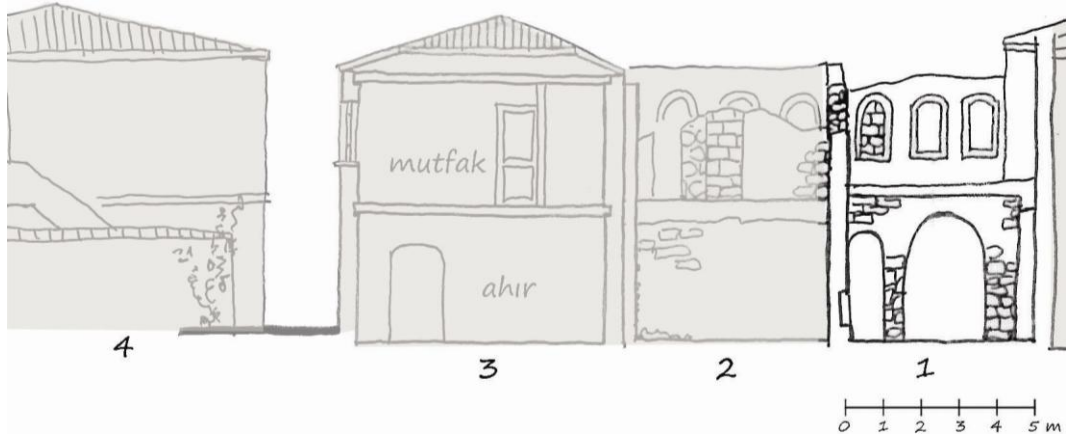
Şekil 4.144 D Bölgesi 1 No'lu yapı zemin kat planı

Şekil 4.145 D Bölgesi 1 No'lu yapı üst kat planı

Şekil 4.146 D Bölgesi 1 No'lu Yapı cephesi (Mithat Paşa Caddesi cephesi)

Şekil 4.147 D Bölgesi 1 No'lu Yapı a kesiti

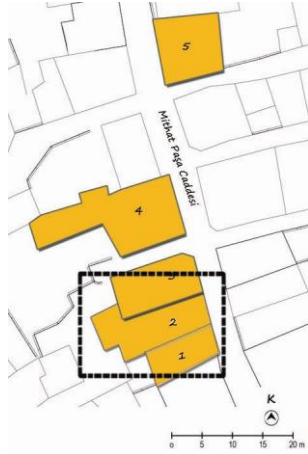

Şekil 4.148 D Bölgesi 1 No'lu Yapı b kesiti

Şekil 4.149 D Bölgesi 1 No'lu yapı restorasyonu (Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)

Bölge D - 2 No'lu Yapı

Şekil 4.150 Bölge D vaziyet planı-2

Şekil 4.151 Bölge D – 2No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

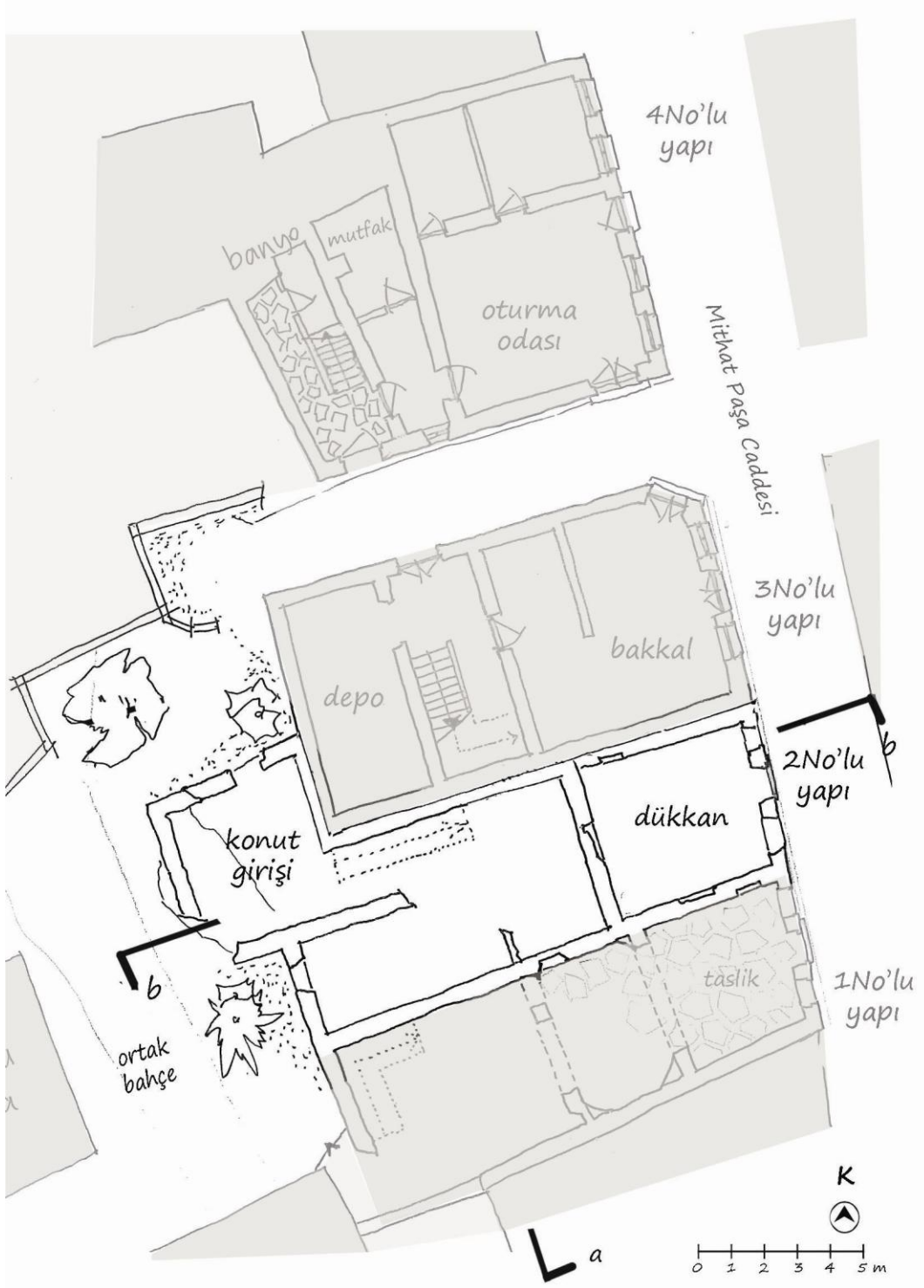
Sokak / Cadde: Mithat Paşa Caddesi

Ada no: 53

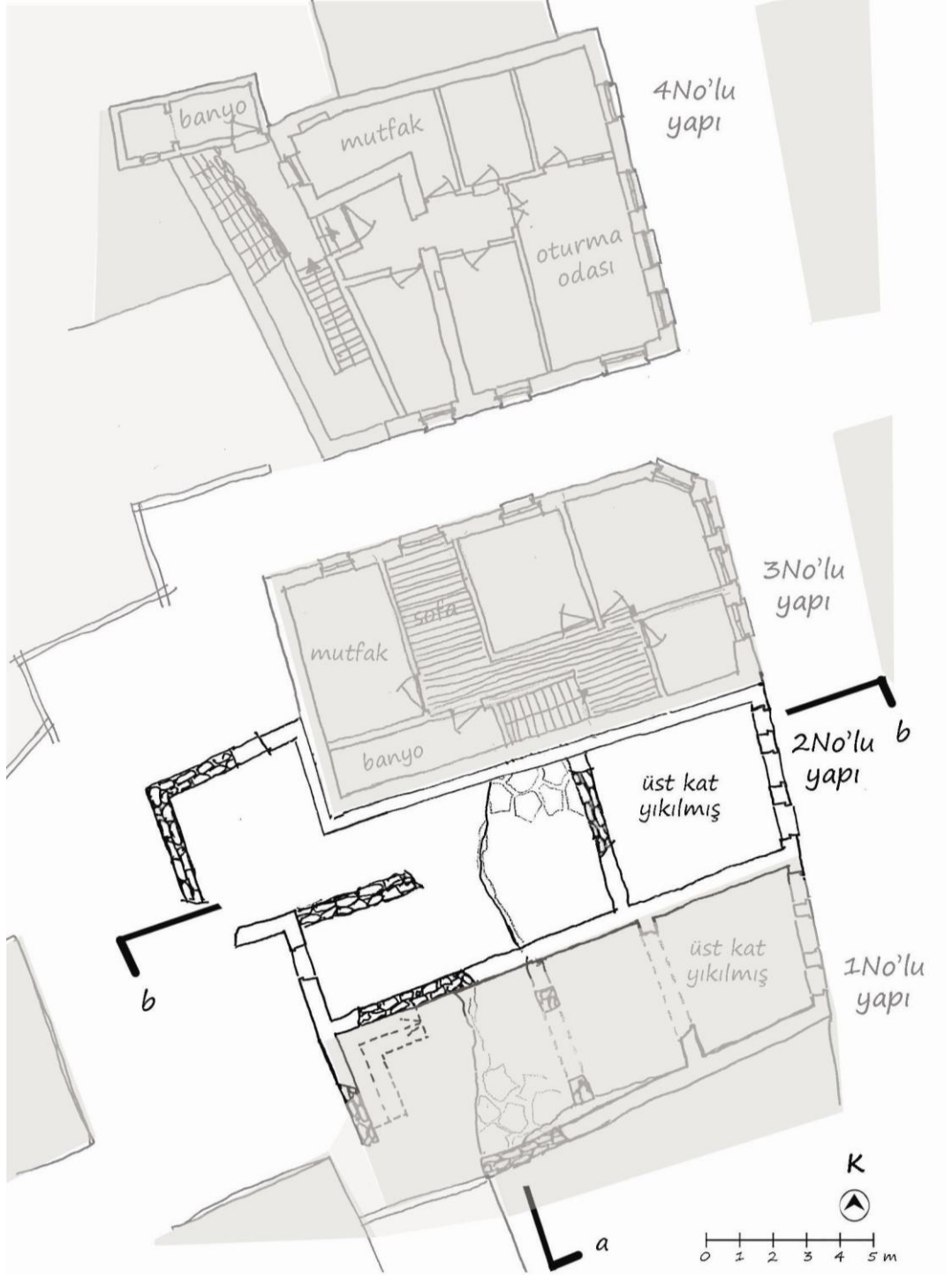
Parsel no: 5081

Değişiklikler: Yapı, aynı bölgede yer alan 1 No'lu yapı ile birlikte 2009 yılından itibaren restorasyon amacıyla boşaltılmıştır. Şuanda yapının yalnızca taşıyıcı duvarları ve cephesindeki taş duvarlar durmaktadır. Dış cephede yer alan doğramalar tamamen çıkarılmış, zemin kısmı ısıtma vb. sistemler nedeniyle kazılmaya başlanmıştır.

Mevcut kullanım: Yapının inşaat halindeki durumundan ve izlerden okunabildiği kadarıyla, yapıya giriş yalnızca arka cephede yer alan ortak bahçeden yapılabilmektedir. Ön cephede yalnızca ticaret amacıyla yapılmış dükkan kullanımından konut kısmına kesinlikle geçiş yapılamamaktadır. Arka cepheden yapılan konut girişinin ise, yıkılmış ve yalnızca duvarda izleri görülen üstü açık merdivenden yapıldığı görülmektedir.

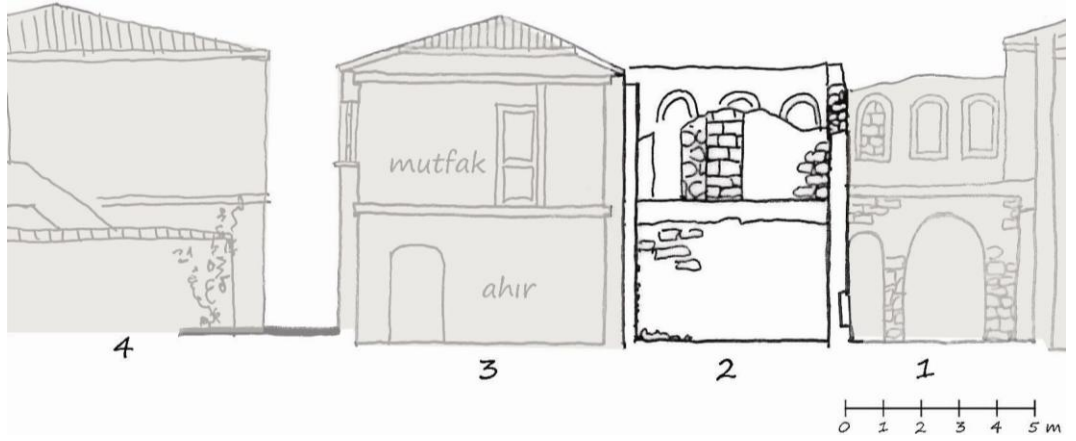
Şekil 4.152 D Bölgesi 2 No'lu yapı zemin kat planı

Şekil 4.153 D Bölgesi 2 No'lu yapı üst kat planı

Şekil 4.154 D Bölgesi 2 No'lu Yapı cephesi (Mithat Paşa Caddesi cephesi)

Şekil 4.155 D Bölgesi 2 No'lu yapı a kesiti

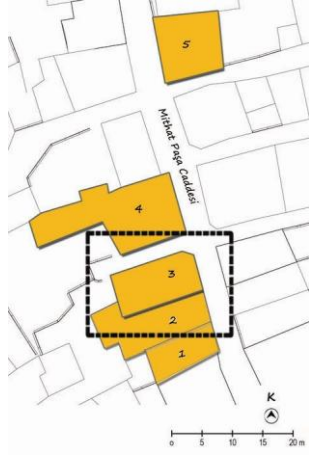

Şekil 4.156 D Bölgesi 2 No'lu Yapı b kesiti

Şekil 4.157 D Bölgesi 2 No'lu yapı restorasyonu (Fotoğraflar: N. Melis Kocmanoğlu)

Bölge D - 3No'lu Yapı

Şekil 4.158 Bölge D vaziyet plan-3

Şekil 4.159 Bölge D – 3No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

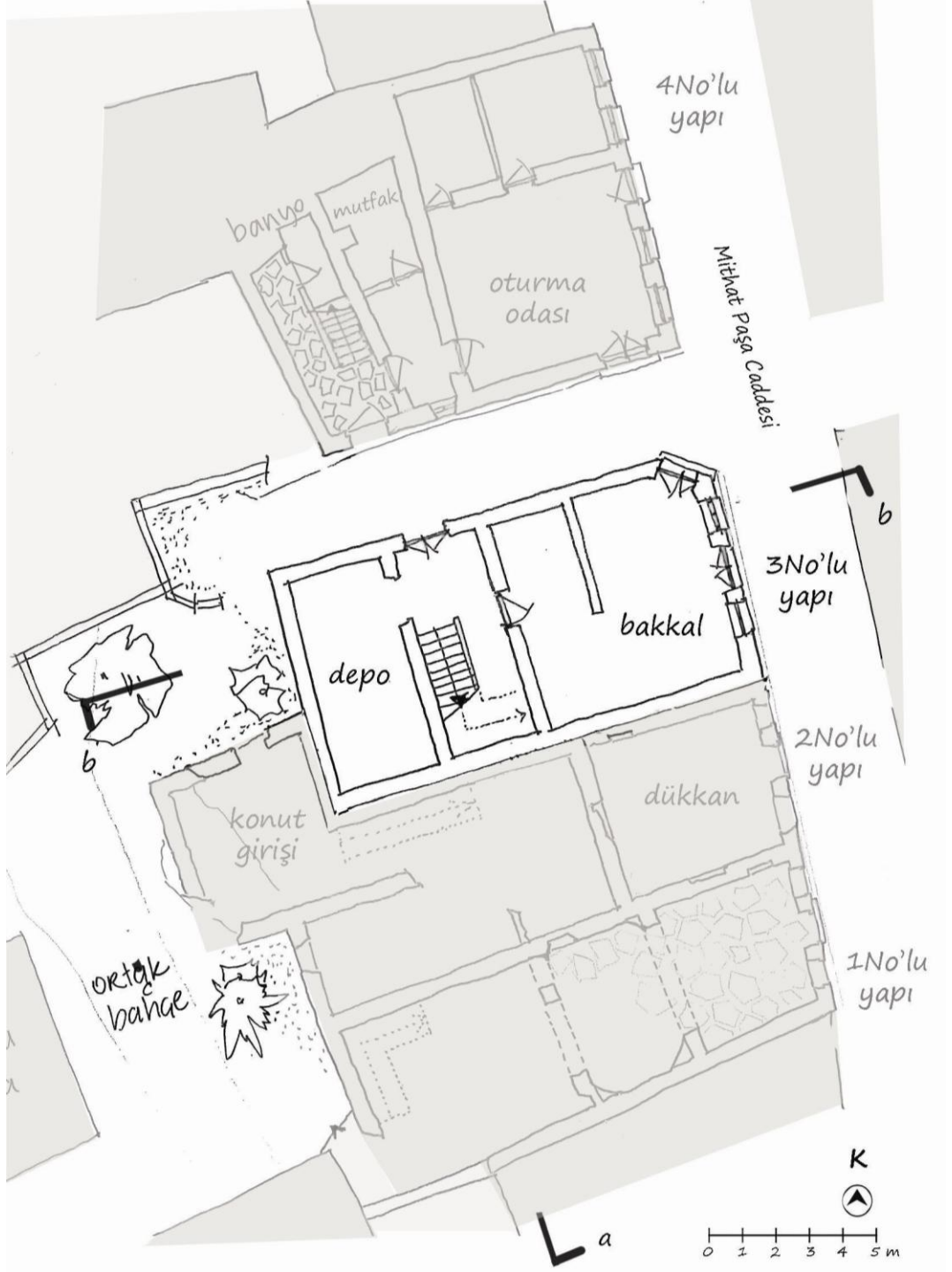
Sokak / Cadde: Mithat Paşa Caddesi/Uludağ Çıkması

Ada no: 53

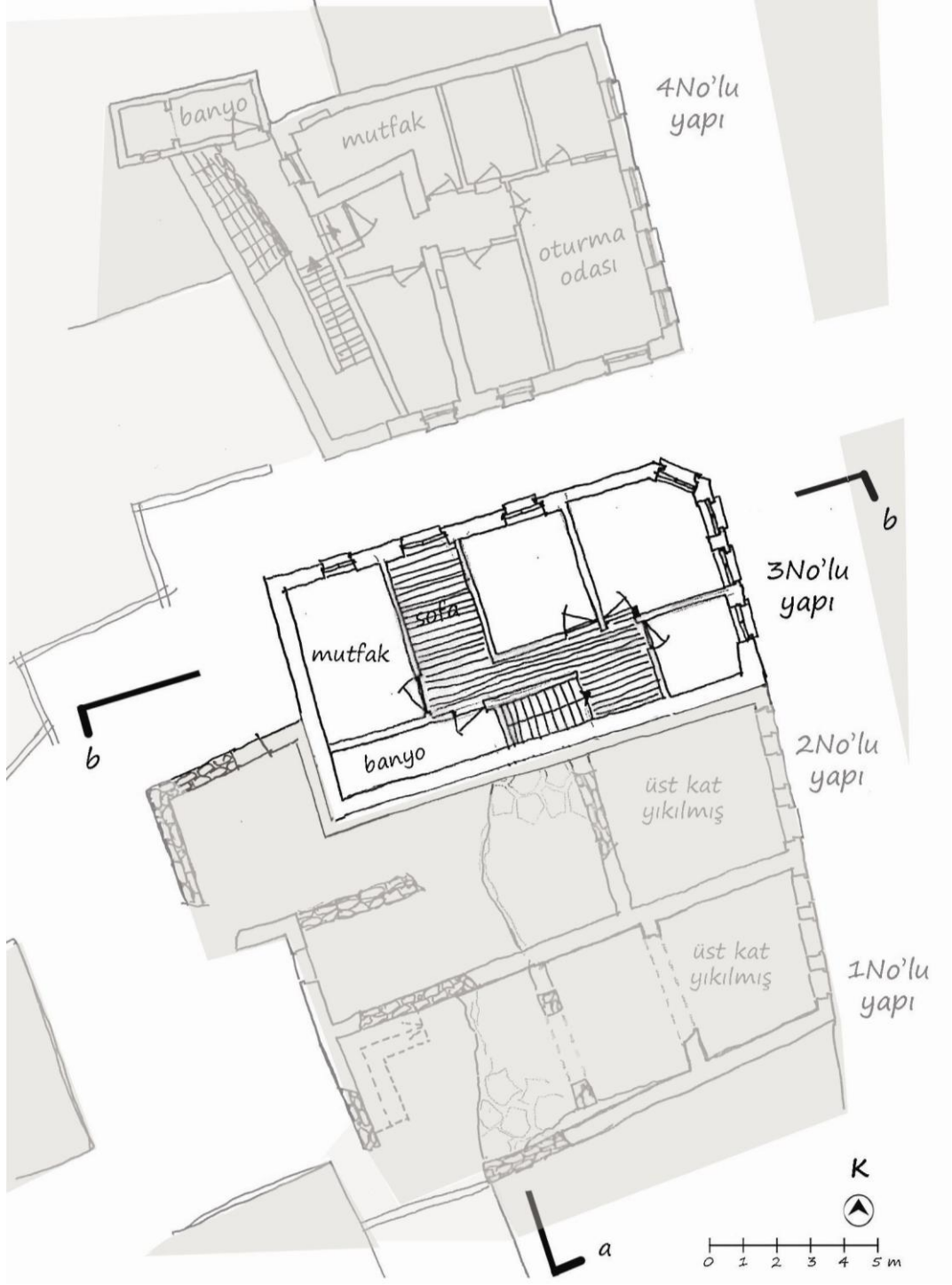
Parsel no: 5080

Değişiklikler: Yapının kullanım amacı değiştirilmemiştir. Zemin katta yer alan, kullanıcının ahır ve kümes olarak kullandığı kısım günümüzde depolama alanına çevrilmiştir. Üst katta ise ahır kısmının üzerinde yer alan teras kısmı kapatılarak, banyo ve mutfak gibi ıslak hacimler eklenmiştir. Islak hacimlerin eklenmesi nedeniyle, geçişi kolaylaştırmak amacıyla odalardan birisi açılarak sofaya eklenmiştir.

Mevcut kullanım: Genel olarak yapının zemin kat kullanımı ticaret birimleri ve ona hizmet eden depolardan, üst kat kullanımı konut ve yaşam mekanlarından oluşmaktadır. Zemin katta Mithat Paşa Caddesi üzerinde bakkal olarak kullanılan bir mağaza ve arkasında ona bağlı bir depo yer almaktadır. Konut girişi ise Mithat Paşa Caddesi'nden girilen bir çıkmaz sokaktan yapılmaktadır. Konut girişinin yapıldığı taşlıkta birde büyük bir depo alanı daha yer almaktadır. Üst katta L şeklinde bir sofa ve ön cepheye bakan üç oda yer almaktadır. Arka cephedeki ortak bahçeye bakan kısımda mutfak ve banyo yer almaktadır.

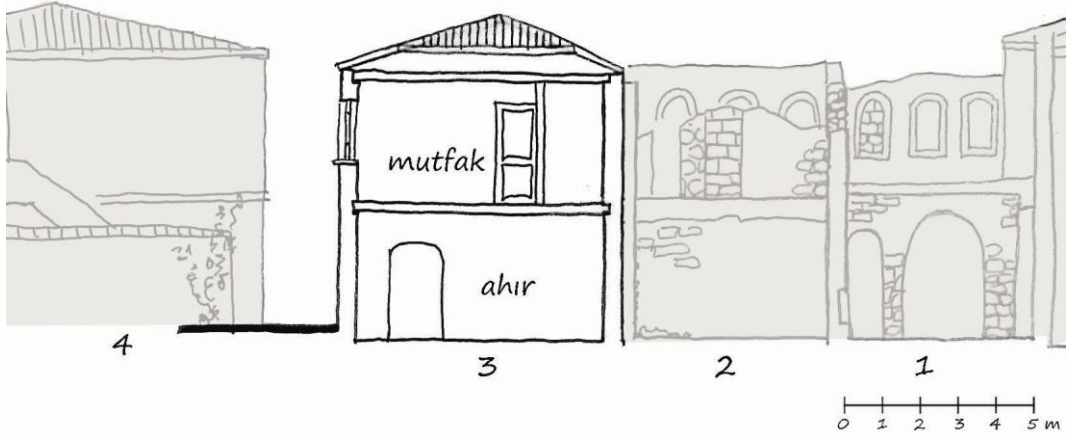
Şekil 4.160 D Bölgesi 3 No'lu yapı zemin kat planı

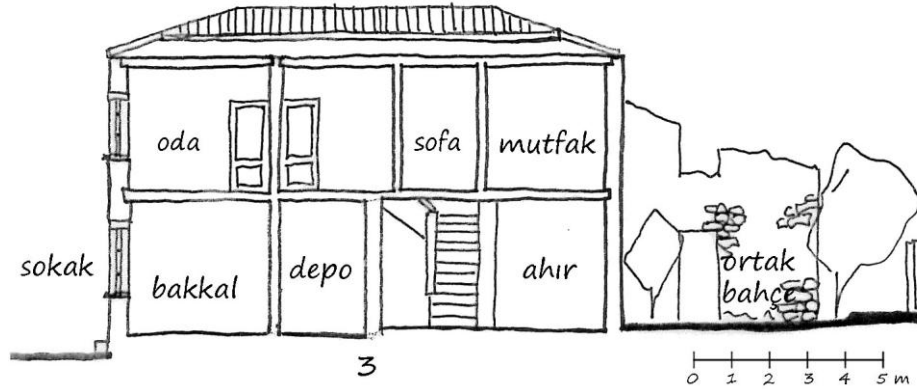
Şekil 4.161 D Bölgesi 3 No'lu yapı üst kat planı

Şekil 4.162 D Bölgesi 3 No'lu Yapı cephesi (Mithat Paşa Caddesi cephesi)

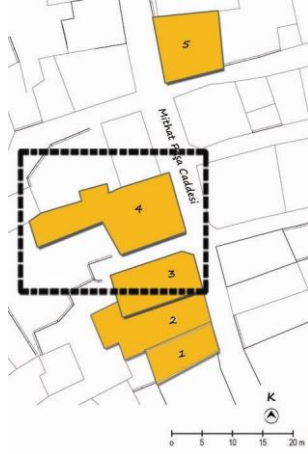

Şekil 4.163 D Bölgesi 3 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.164 D Bölgesi 3 No'lu yapı b kesiti

Bölge D - 4 No'lu Yapı

Şekil 4.165 Bölge D vaziyet planı-4

Şekil 4.166 Bölge D – 4 No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

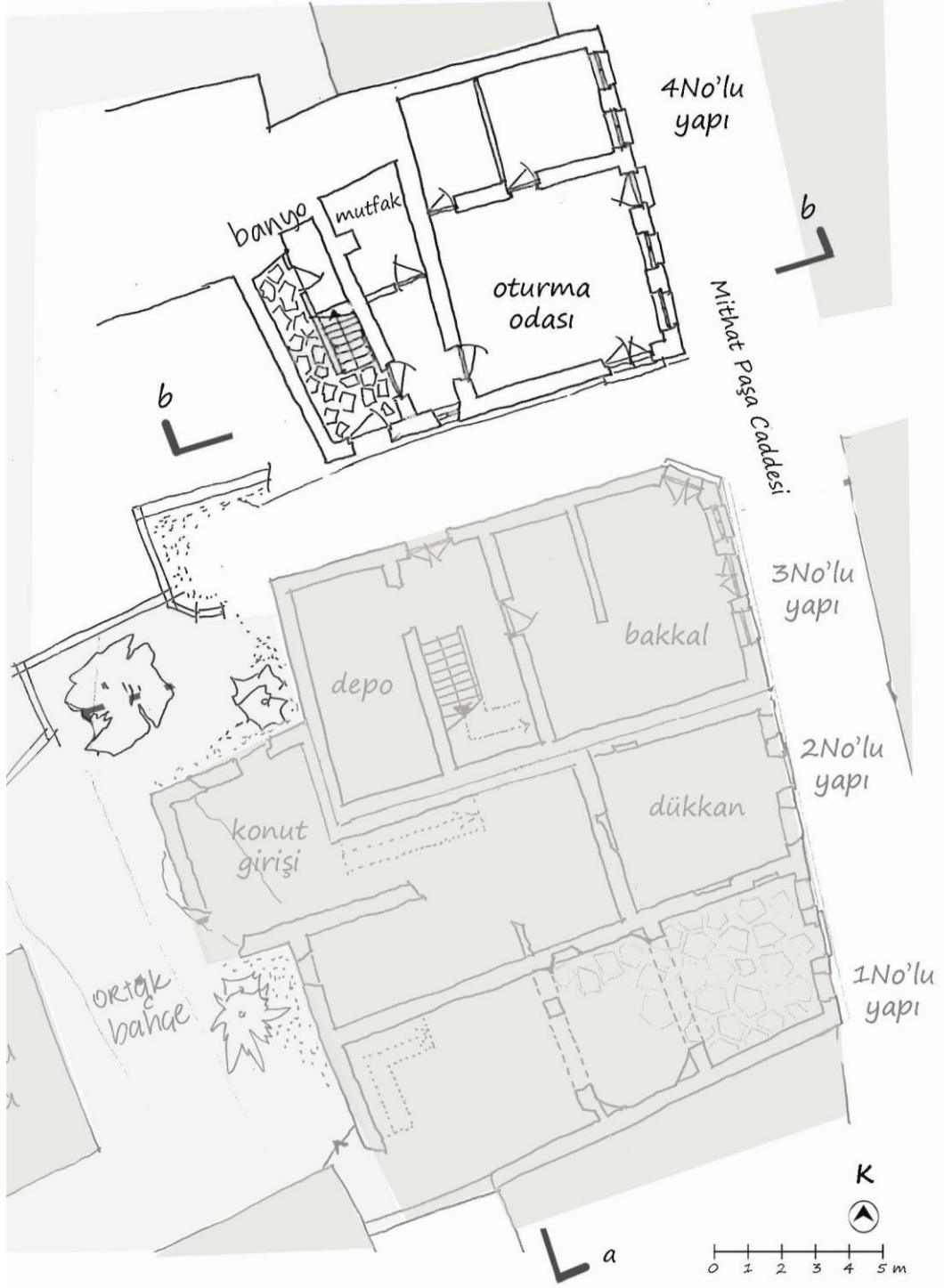
Sokak / Cadde: Mithat Paşa Caddesi/Uludağ Çıkması

Ada no: 53

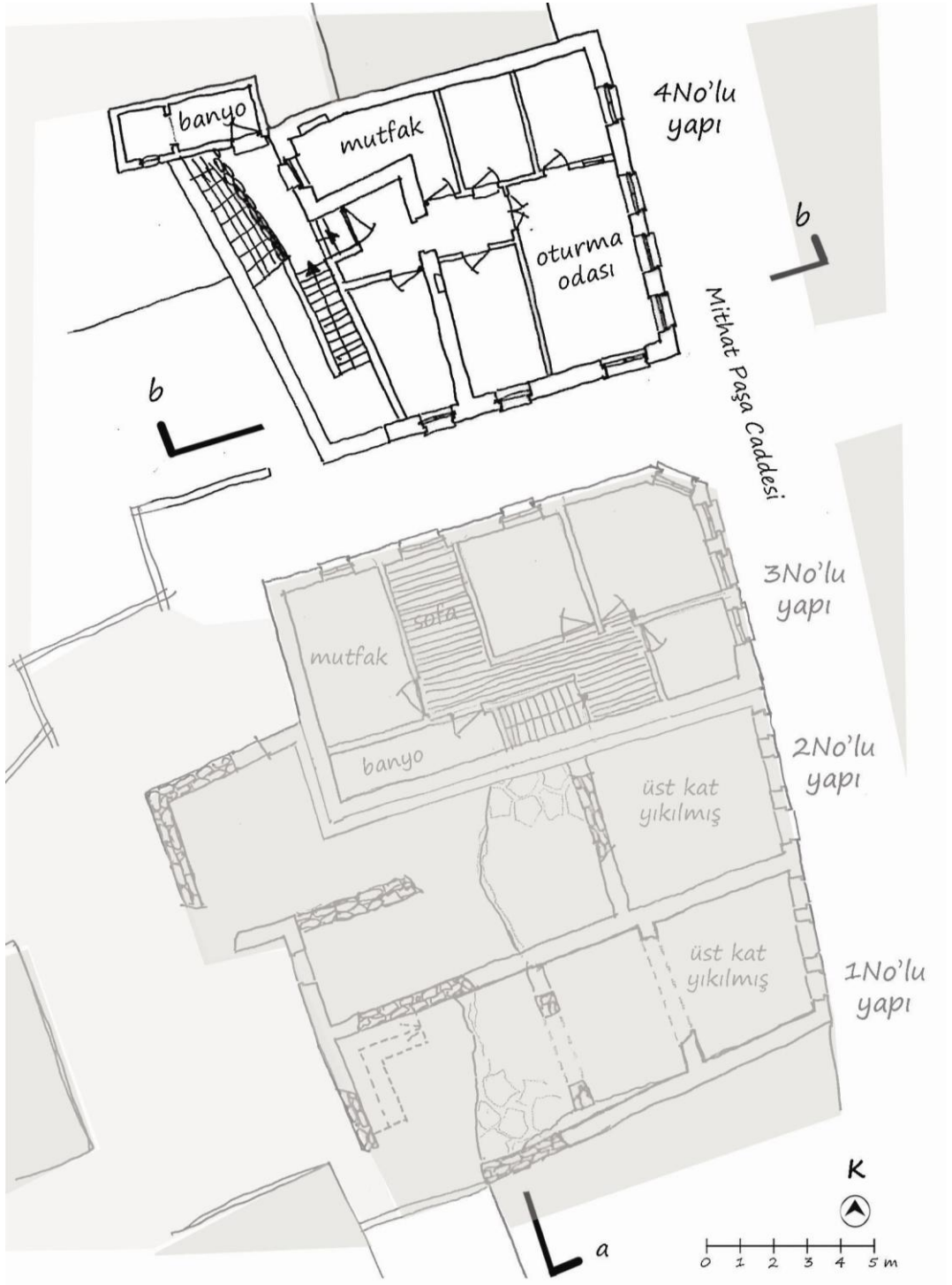
Parsel no: 5073

Değişiklikler: D Bölgesi 4 No'lu yapı için Can Hersek'in (1986) yayınlanmamış tezi s. 81'de yer alan çizimler referans alınmıştır. Buna göre yapının zemin katında yer alan oturma odası ve odaların iki ayrı dükkan, mutfak ve holün ise ahır olarak çizildiği görülmektedir. Taş bahçe merdivenin altında yer alan depo ise banyoya çevrilmiştir. Üst kat kullanımları ise tamamen aynı kalmış, yalnızca giriş kısmındaki teras tuğla ile örülerek oda haline getirilmiştir.

Mevcut kullanım: Tek kullanıcısı olan yapı, zemin ve üst kat olarak bahçeden taş merdivenle bağlanmaktadır. Zemin kat için biri bahçeden diğeri caddeden olmak üzere iki giriş kullanılmaktadır. Bahçeden zemin kata girildiğinde oturma odası ve mutfaka bağlanan bir holle karşılaşmaktadır. Oturma odasında birisi penceresiz, diğeri cadde cephele iki oda yer almaktadır. Zemin kat kullanıcısı için merdivenin altından girilen küçük bir banyo yer almaktadır. Üst katta ise konut girişi, mutfak ve sonradan eklenmiş bir odanın arasından yapılmaktadır. Bunlar dışında dikdörtgen bir holün çevresinde ahşap duvarla ayrılmış birisi oturma mekanı olarak kullanılan dört oda yer almaktadır.

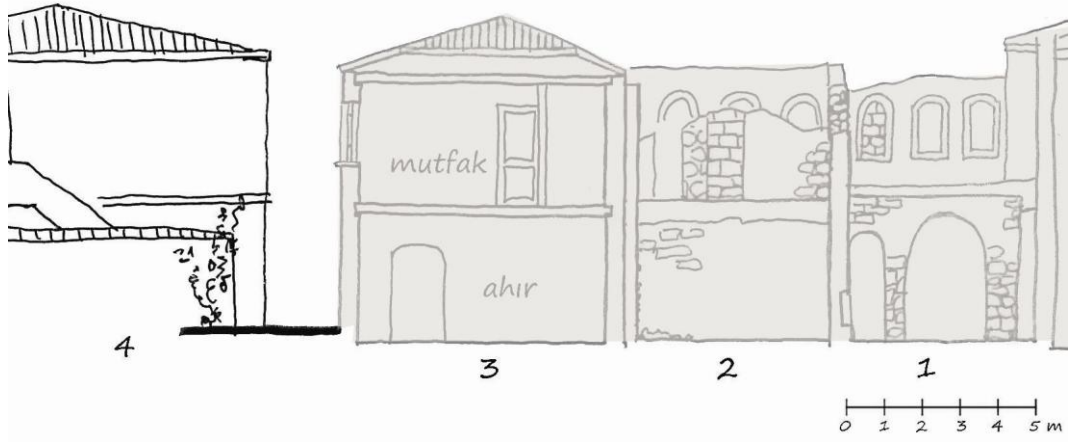
Şekil 4.167 D Bölgesi 4 No'lu yapı zemin kat planı

Şekil 4.168 D Bölgesi 4 No'lu yapı üst kat planı

Şekil 4.169 D Bölgesi 4 No'lu yapı cephesi (Mithat Paşa Caddesi cephesi)

Şekil 4.170 D Bölgesi 4 No'lu yapı a kesit/görünüşü

Şekil 4.171 D Bölgesi 4 No'lu yapı b kesiti

Bölge D - 5 No'lu Yapı

Şekil 4.172 Bölge A vaziyet planı-5

Şekil 4.173 Bölge D – 5No'lu Yapı

Mahalle: Hacı Memiş Mahallesi

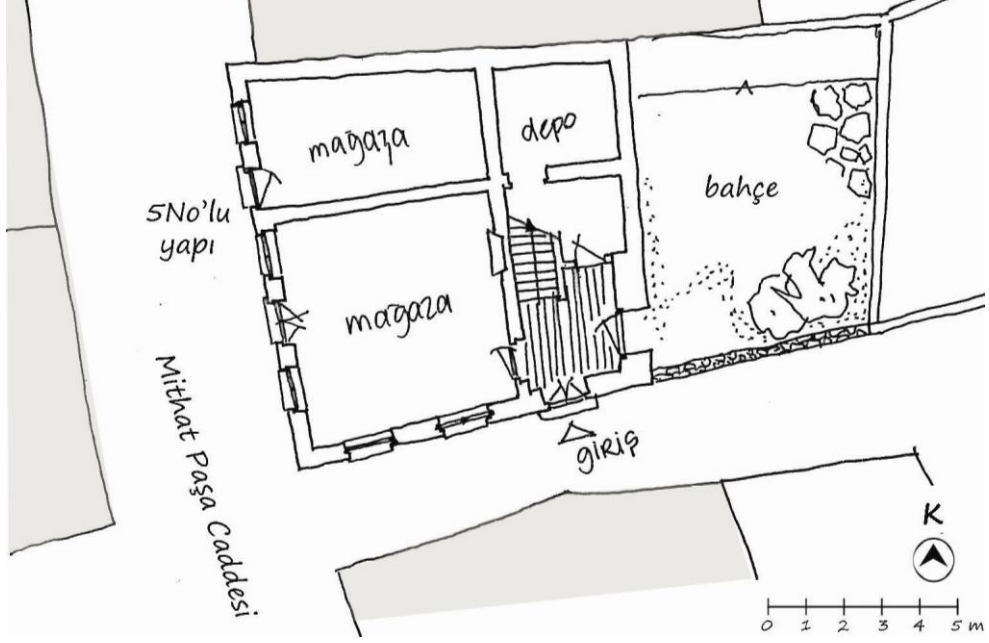
Sokak / Cadde: Mithat Paşa Caddesi

Ada no: 49

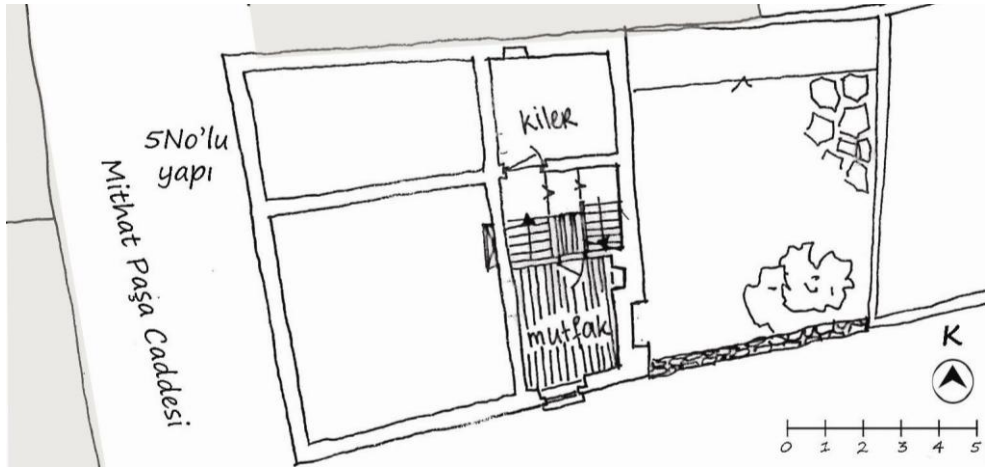
Parsel no: 4952

Değişiklikler: Zemin katı ticaret, üst katı yaşama mekanı olarak tasarlanan yapının işleyişinde bir değişiklik olmamıştır. Bakkal dükkanı olarak kullanılan zemin katta yer alan pencereler içeriden tuğla ile örülerek kapatılmış, cephenin bozulmaması amacıyla kepenkler çıkartılmamıştır. Üst katta yer alan odalardan bir tanesi banyo kullanımı olarak değiştirilmiştir.

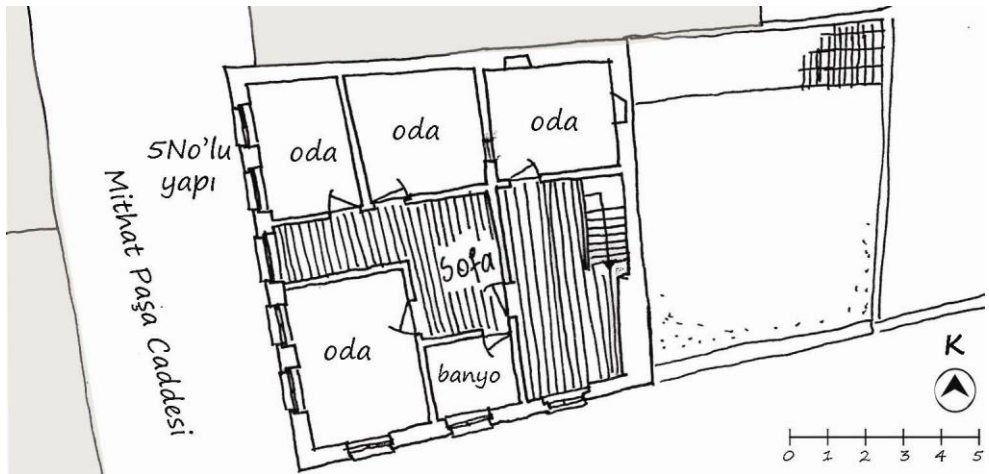
Mevcut kullanım: Yapının zemin katında yer alan iki mağazadan birisi bakkal dükkanı diğeri, onun deposu olarak kullanılmaktadır. Yan sokaktan yapılan konut giriş holünde dükkanlara, küçük bir depoya, bahçeye geçiş ve üst kata çıkan ahşap merdiven bulunmaktadır. Ara katta mutfak ve kiler yer almaktadır. Üst kata çıkıldığında oturma mekanı olarak kullanılan kısma ulaşılmaktadır. Oturma mekanından bir misafir odasına ve bir sofaya geçilmektedir. Sofada aile bireylerine ait üç yatak odası ve bir banyo yer almaktadır.

Şekil 4.174 D Bölgesi 5 No'lu yapı zemin kat planı
(Kaynak: Hersek Can (1986) a.g.e., çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

Şekil 4.175 D Bölgesi 5 No'lu yapı ara kat planı
(Kaynak: Hersek Can (1986) a.g.e., çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

Şekil 4.176 D Bölgesi 5 No'lu yapı üst kat planı
(Kaynak: Hersek Can (1986) a.g.e., çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

5.2.5. Bölge E

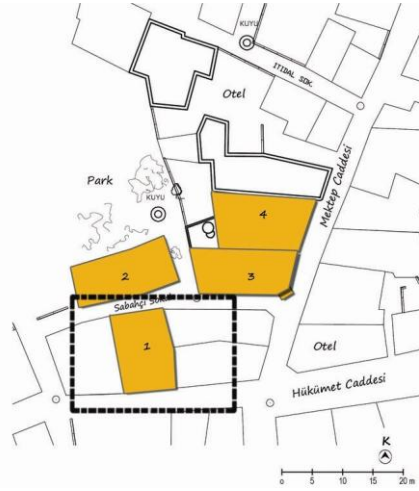
Şekil 4.177 E Bölgesi Vaziyet Planı (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

Bölge, Mektep Caddesi'nin sonunda yer almaktadır. Cadde, bitişik nizamlı, iki katlı ve konut girişleri direkt olarak sokağa açılan yapılardan oluşmaktadır, bahçe veya boşluk yoktur ancak küçük çıkmaz sokaklar veya nişler bulunmaktadır. Bunlardan birisi Sabahçı Sokak'tır, sokakta Mektep Caddesi üzerinden de gözüken 1 No'lu yapı önemli bir geleneksel mimari örneğidir. Cadde üzerindeki iki yapı restore edilmiş, günümüzde butik otel olarak hizmet vermeye başlamışlardır.

Şekil 4.178 Mektep Caddesi perspektifi
(Kaynak: Hersek, C. 1986)

Bölge E – 1 No'lu Yapı

Şekil 4.179 Bölge E vaziyet planı-1

Şekil 4.180 Bölge E – 1 No'lu Yapı

Mahalle: Tokoğlu Mahallesi

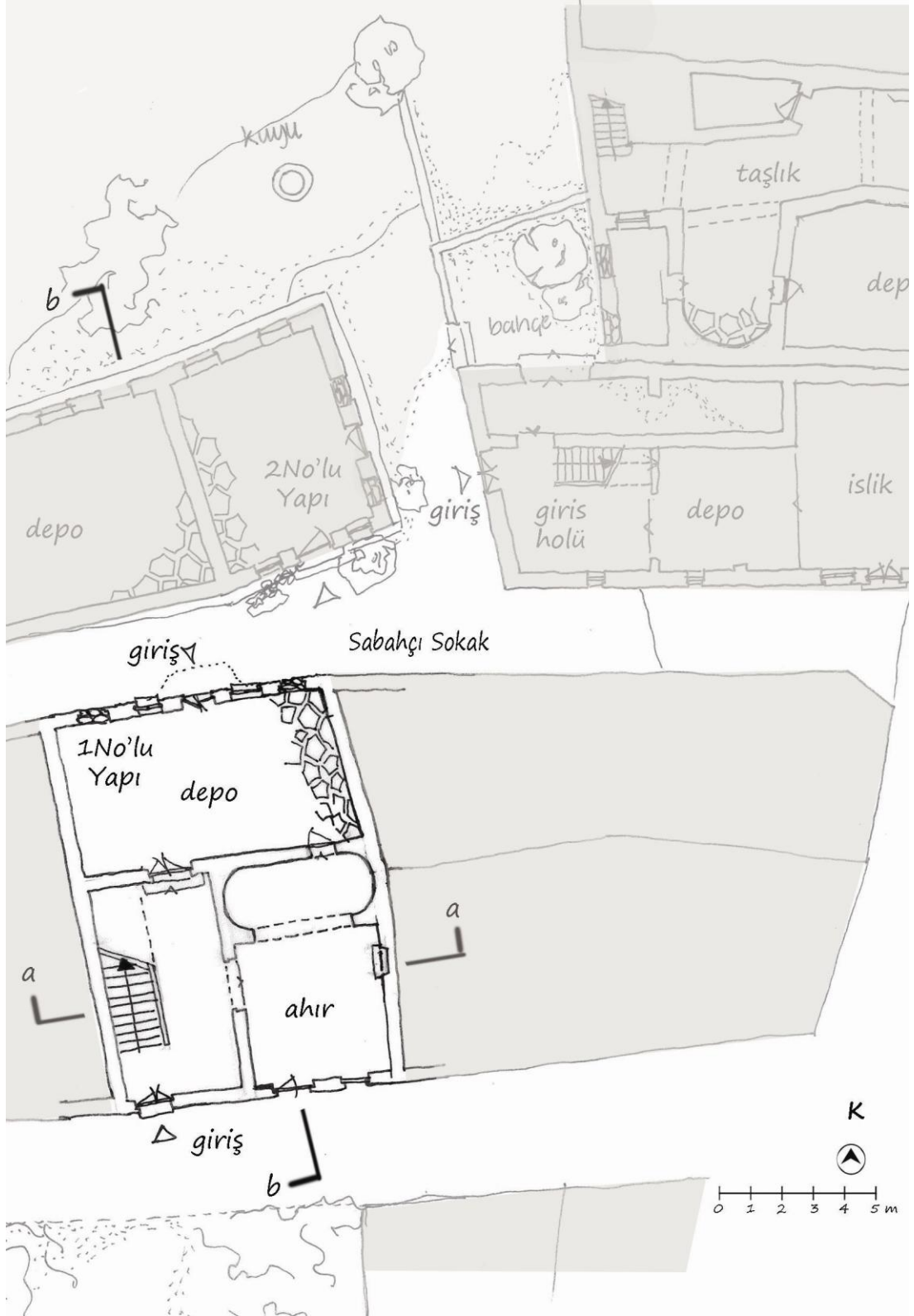
Sokak / Cadde: Sabahçı Sokak

Ada no: 56

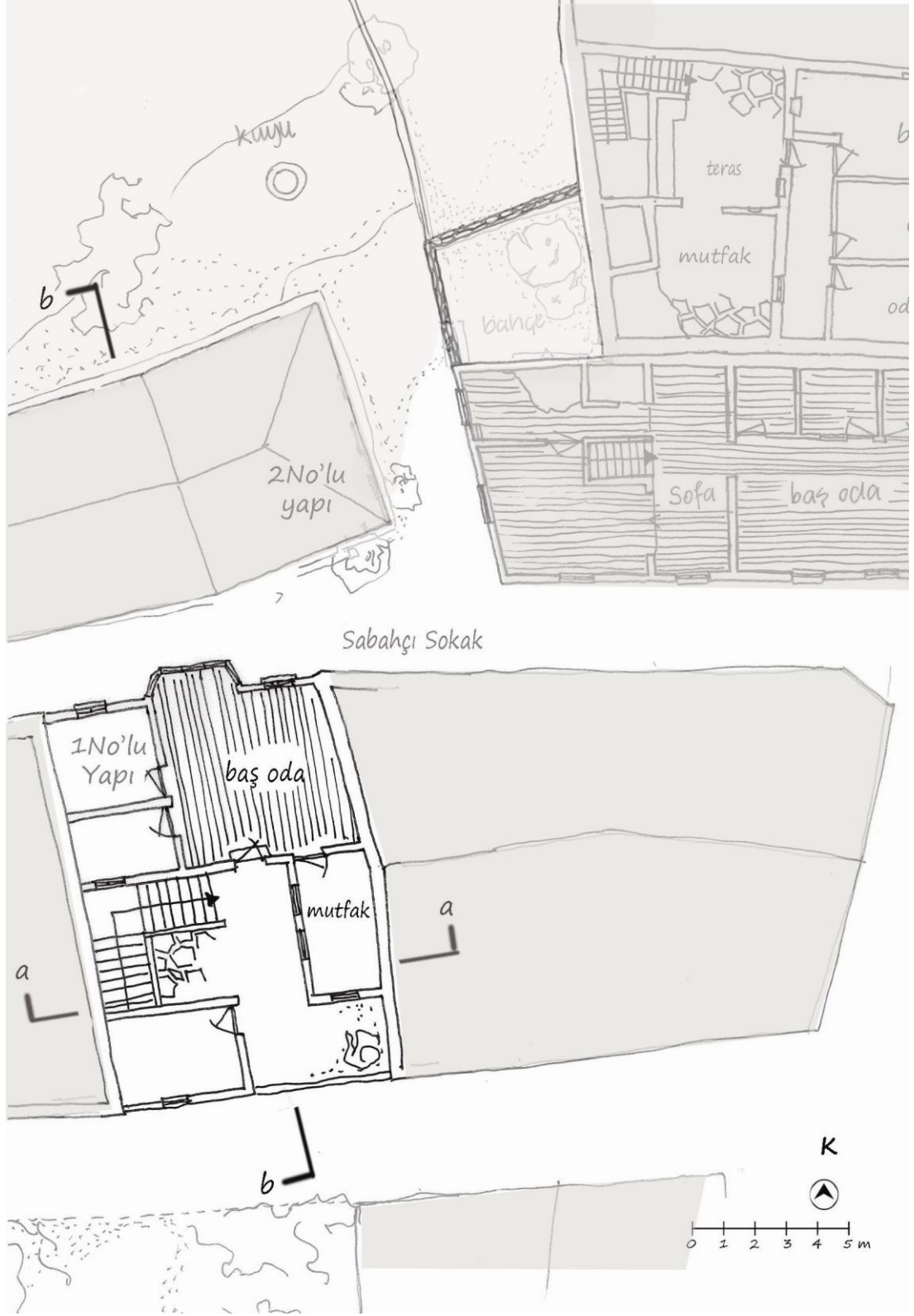
Parsel no: 4768

Değişiklikler: Günümüzde terk edilmiş olan yapının, yaşam mekanlarının, depolama alanlarının ve kullanımının değiştirilmediği görülmüştür. Üst kat çıkışının yapıldığı ahşap merdiven kısmen çökmüş ve çürümüştür. Üst katta konut girişinin yapıldığı terastaki pencere camlarının çoğu yıkılmıştır. Yapının Sabahçı Sokak cephesinde yer alan cumbası yer yer çökmeye ve dökülmeye başlamıştır.

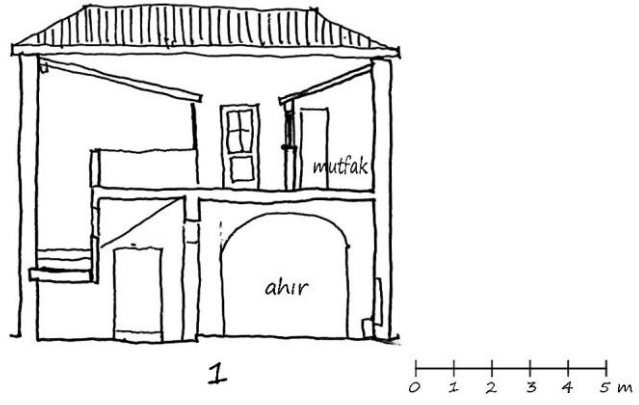
Mevcut kullanım: Yapı günümüzde terk edilmiş ve yıkılma tehlikesi olduğu için mühürlenmiştir. Yapının ana girişi Mithat Paşa Caddesi üzerinde yer alan çıkmaz sokaktan yapılmaktadır. Yapı izlerine bakıldığında zemin kat giriş holünde biri ahır, diğeri büyük bir depolama alanına olmak üzere toplam iki geçiş kapısı bulunmaktadır. Ahşap bir merdivenle üst kata çıkıldığında, yapının giriş kısmının üstünü kaplayan, yaşama mekanlarına girişin de yapıldığı bir terasla karşılaşmıştır. Yaşam mekanında Sabahçı Sokak cephesi geniş bir baş oda ve içinde iki yatak odası yer almaktadır. Terasta ise mutfak ve küçük bir oda yer almaktadır.

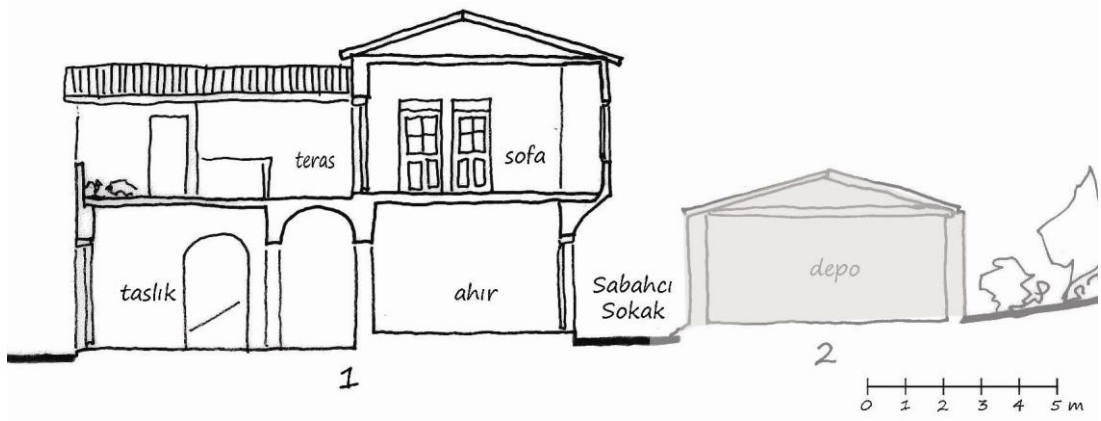
Şekil 4.181 E Bölgesi 1 No'lu Yapı zemin kat planı

Şekil 4.182 E Bölgesi 1 No'lu Yapı üst kat planı

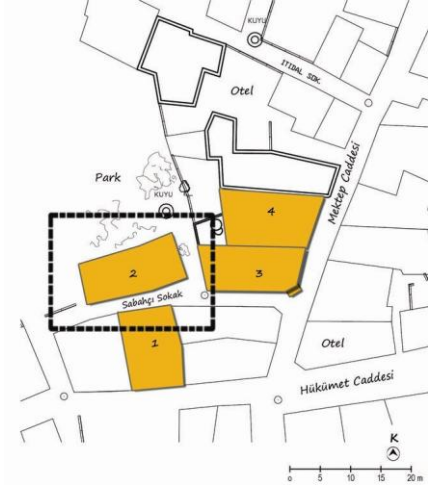

Şekil 4.183 E Bölgesi 1 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.184 E Bölgesi 1 No'lu yapı b kesiti

Bölge E – 2 No'lu Yapı

Şekil 4.185 Bölge E vaziyet planı-2

Mahalle: Tokoğlu Mahallesi

Sokak / Cadde: Sabahçı Sokak

Ada no: 58

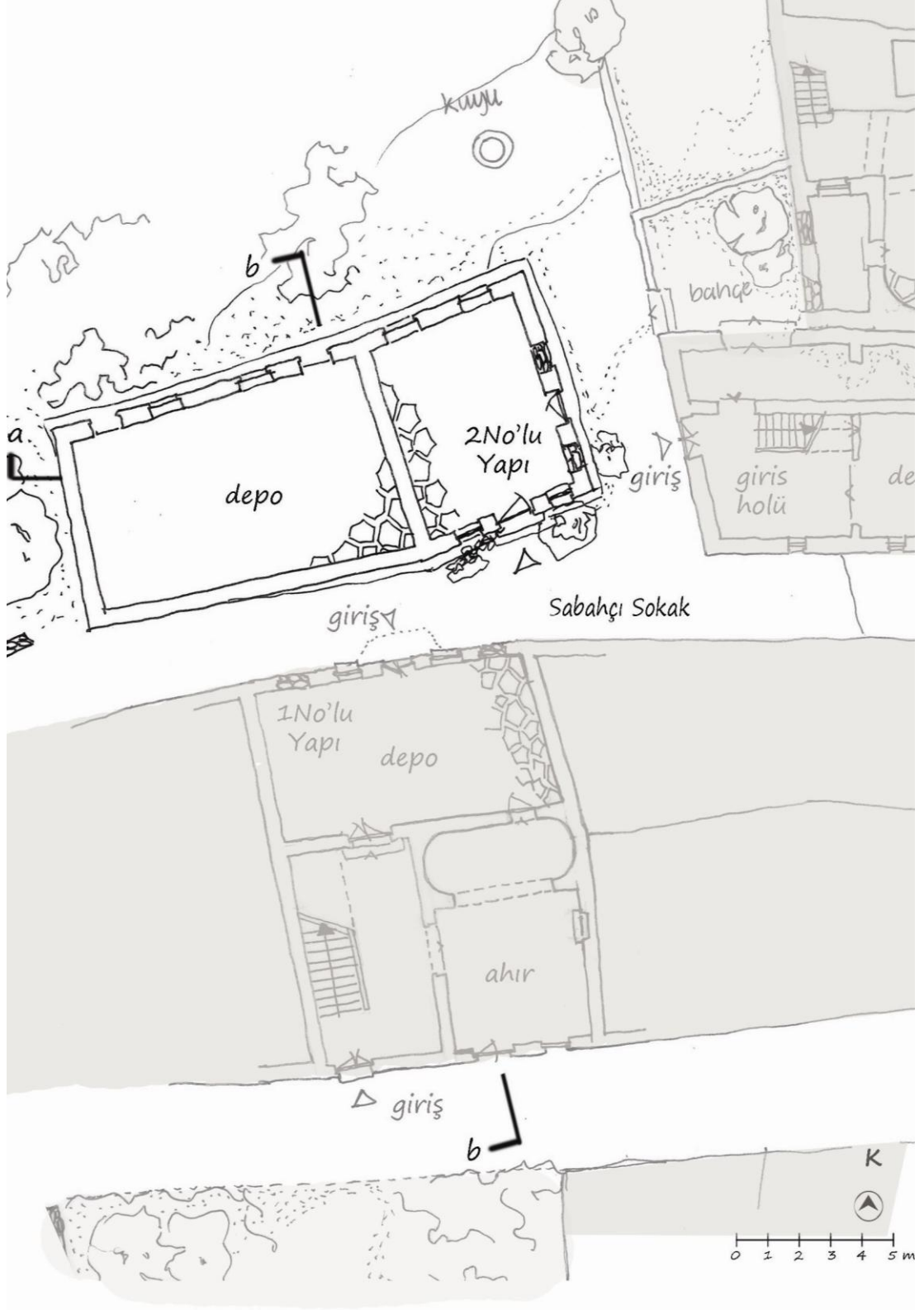
Parsel no: 4196

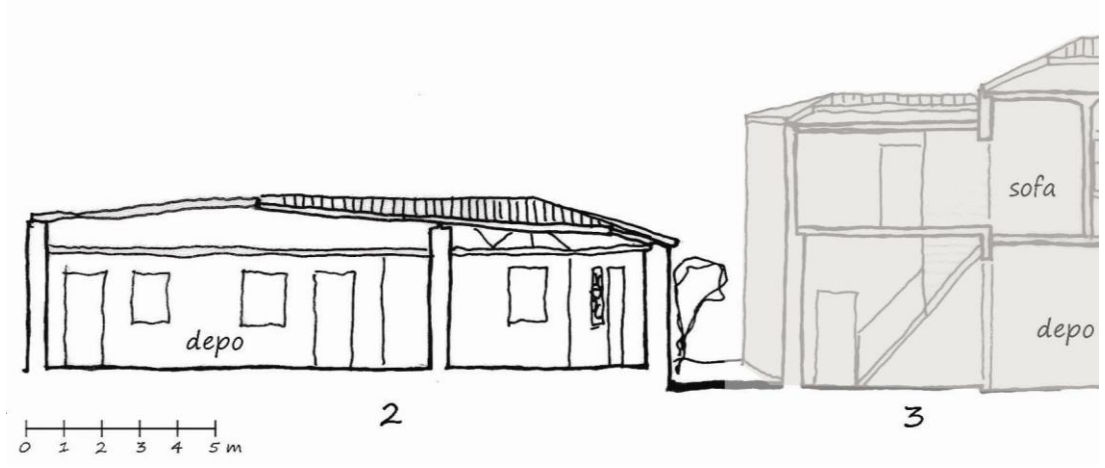
Şekil 4.186 Bölge E – 2 No'lu Yapı

Değişiklikler: Günümüzde kullanılmayan ve işlevini tamamen yitiren yapının çoğu kapı ve pencere doğramaları sökülmüş, içi tahrip edilmiş, yalnızca Sabahçı Sokak cephesinde yer alan doğramalar durmaktadır. Cephede yer alan bazı boşluklar ise tuğla ve taş ile kapatılmıştır.

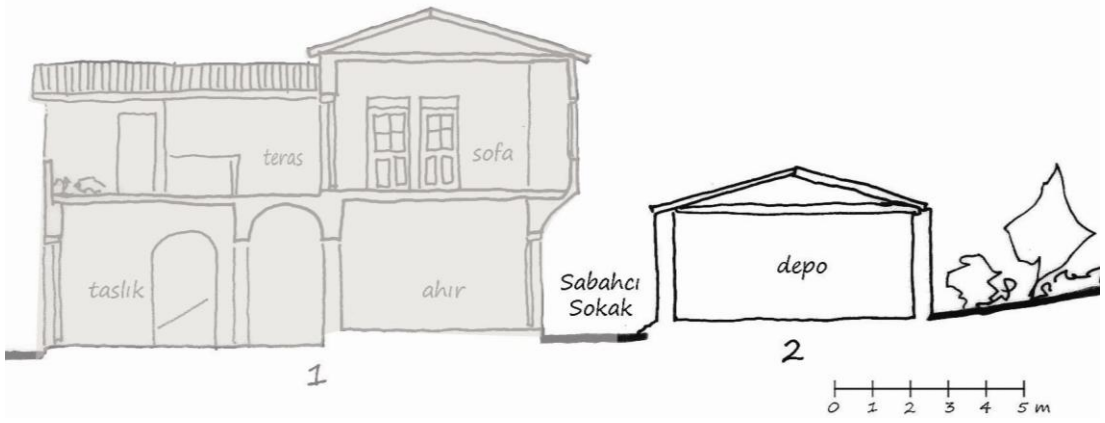
Mevcut kullanım: İki kısımdan oluşan depo amaçlı inşa edilen yapı günümüzde terk edilmiş ve kullanılmamaktadır.

Şekil 4.187 E Bölgesi 2 No'lu Yapı zemin kat planı

Şekil 4.188 E Bölgesi 2 No'lu Yapı b kesiti

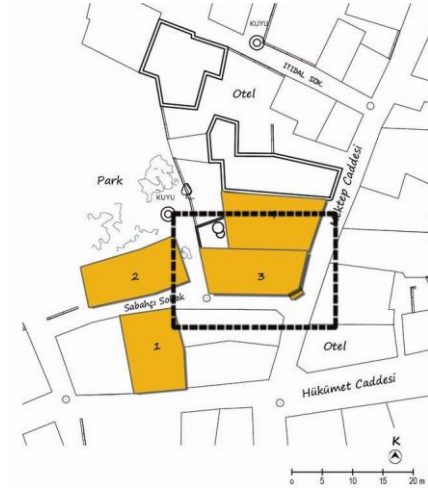

Şekil 4.189 E Bölgesi 2 No'lu Yapı b kesiti

Şekil 4.190 E Bölgesi 2 No'lu yapı genel fotoğraflar(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoglu)

Bölge E – 3 No'lu Yapı

Şekil 4.191 Bölge E vaziyet planı-3

Mahalle: Tokoğlu Mahallesi

Sokak / Cadde: Mektep Caddesi, Sabahçı Sokak

Ada no: 57

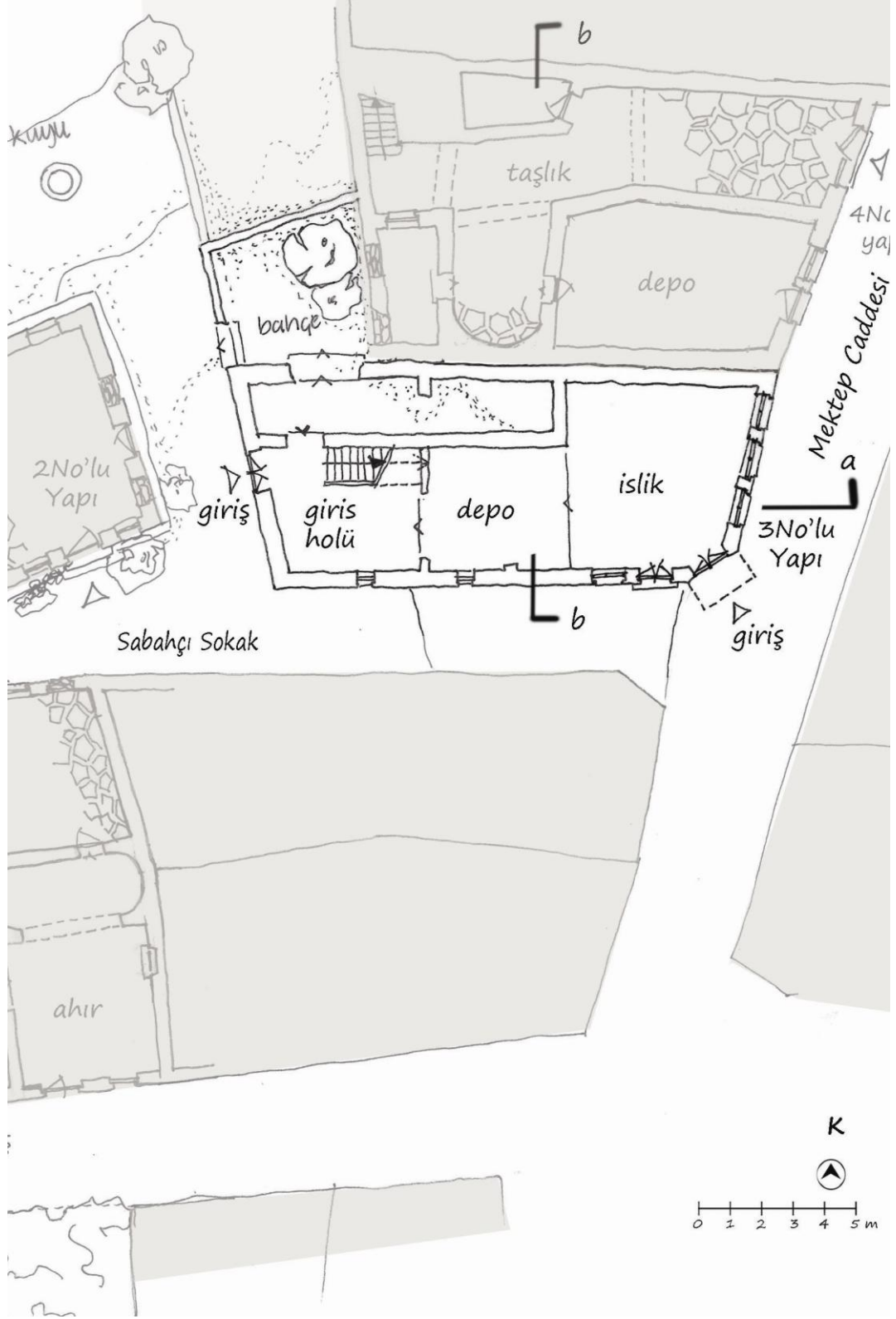
Parsel no: 4800

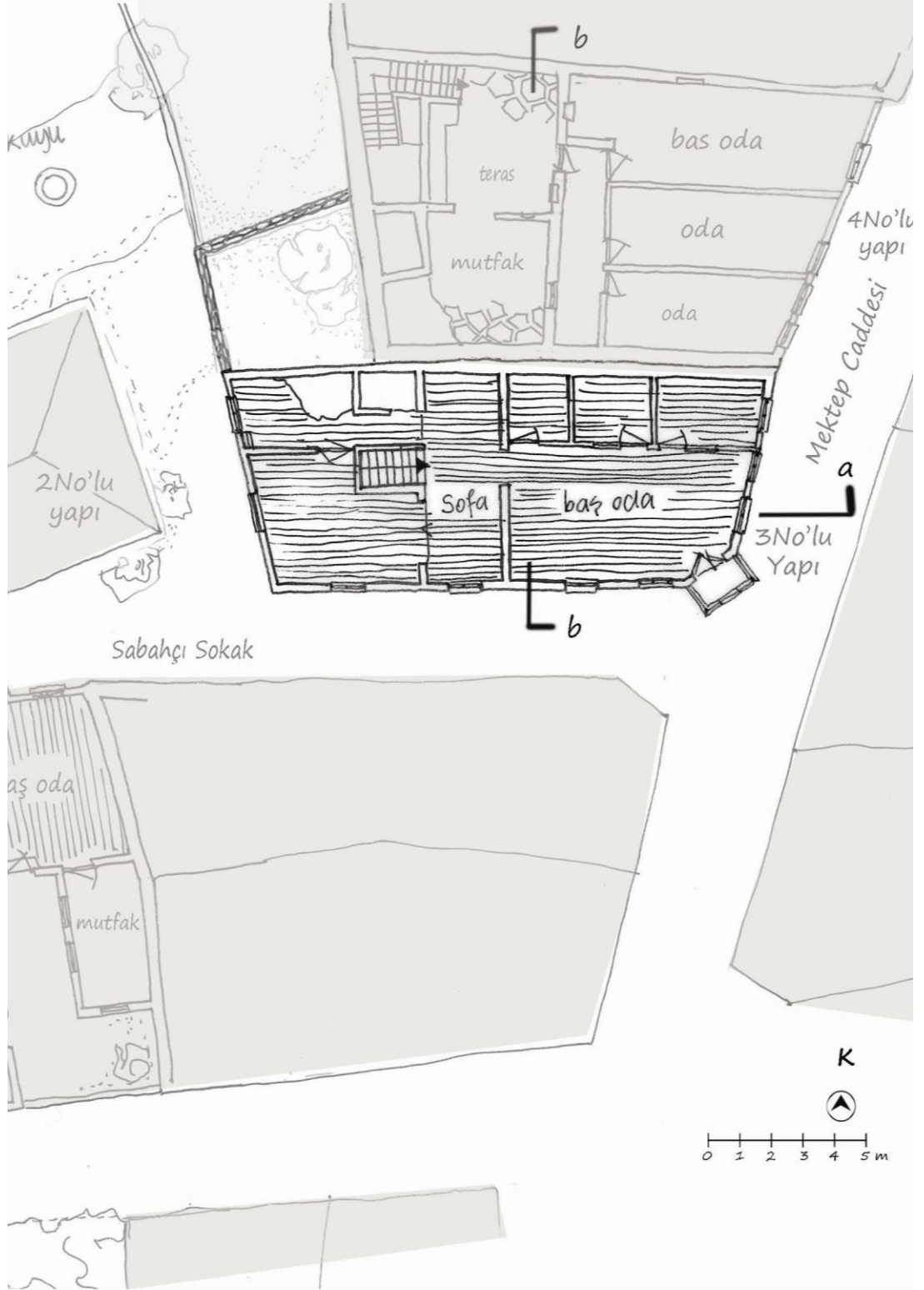
Şekil 4.192 Bölge E – 3 No'lu Yapı

Değişiklikler: Zemin kat ve üst kat kullanım özellikleri değiştirilmemiş yapı günümüzde tamamen terk edilmiş ve iç mekanlarda büyük hasar oluşmuştur. Mektep Caddesi cepheli cumbası yıkılmak üzeredir. Zemin kat girişinden bahçeye bağlanan holdeki ve ışık kısmındaki kapılar ve duvarların bir kısmı yıkılmıştır. Üst katta yer alan mutfak ve tuvaletin hem zemini hem de çatısı kısmen yıkılmıştır.

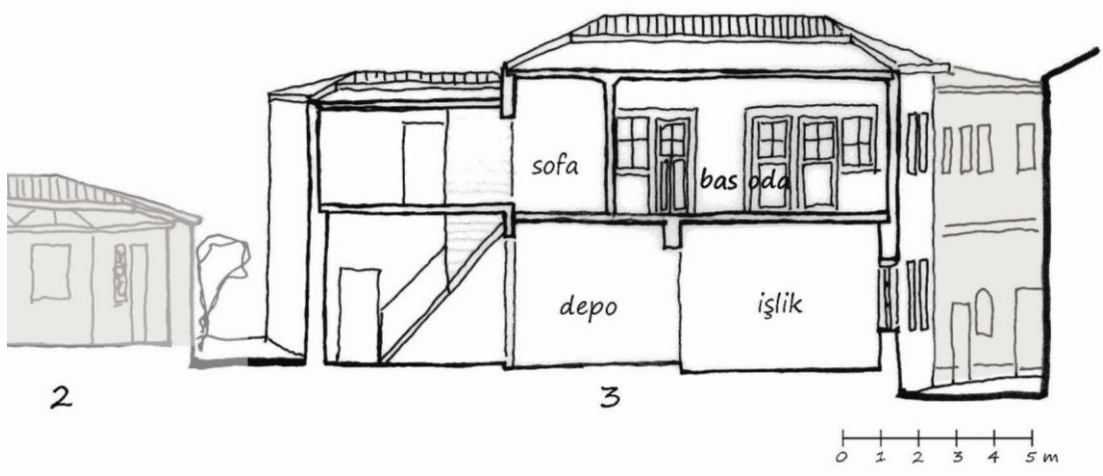
Mevcut kullanım: İlk kullanıcıları tarafından, şarap üretimi ve depolama amacıyla kullanılan zemin katta ana cadde cephesinde büyük ve yüksek tavanlı bir ışık ve depolama alanı yer almaktadır. Konut girişi için Sabahçı Sokak'ta yer alan giriş holü kullanılmaktadır. Ahşap merdivenle çıkılan yaşam katında ise iç sofa bulunmaktadır. Sofanın bir yanında baş oda ve baş odadan girilen üç yatak odası, diğer yanında ise oturma mekanı, mutfak ve banyo yer almaktadır.

Şekil 4.193 E Bölgesi 3 No'lu Yapı zemin kat planı

Şekil 4.194 E Bölgesi 3 No'lu Yapı üst kat planı

Şekil 4.195 E Bölgesi 3 No'lu Yapı a kesiti

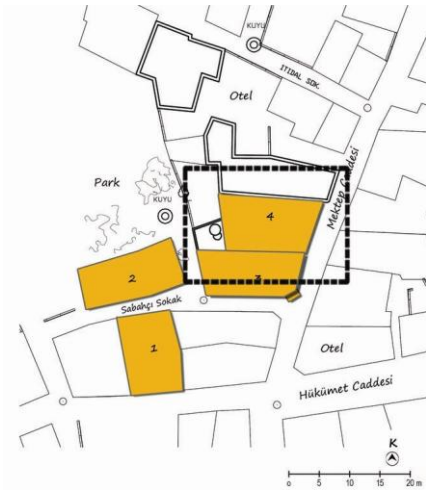

Şekil 4.196 E Bölgesi 3 No'lu Yapı b kesiti

Şekil 4.197 E Bölgesi 3 No'lu yapı iç mekanı (Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)

Bölge E – 4 No'lu Yapı

Şekil 4.198 Bölge E vaziyet planı-4

Şekil 4.199 Bölge E – 4 No'lu Yapı

Mahalle: Tokoğlu Mahallesi

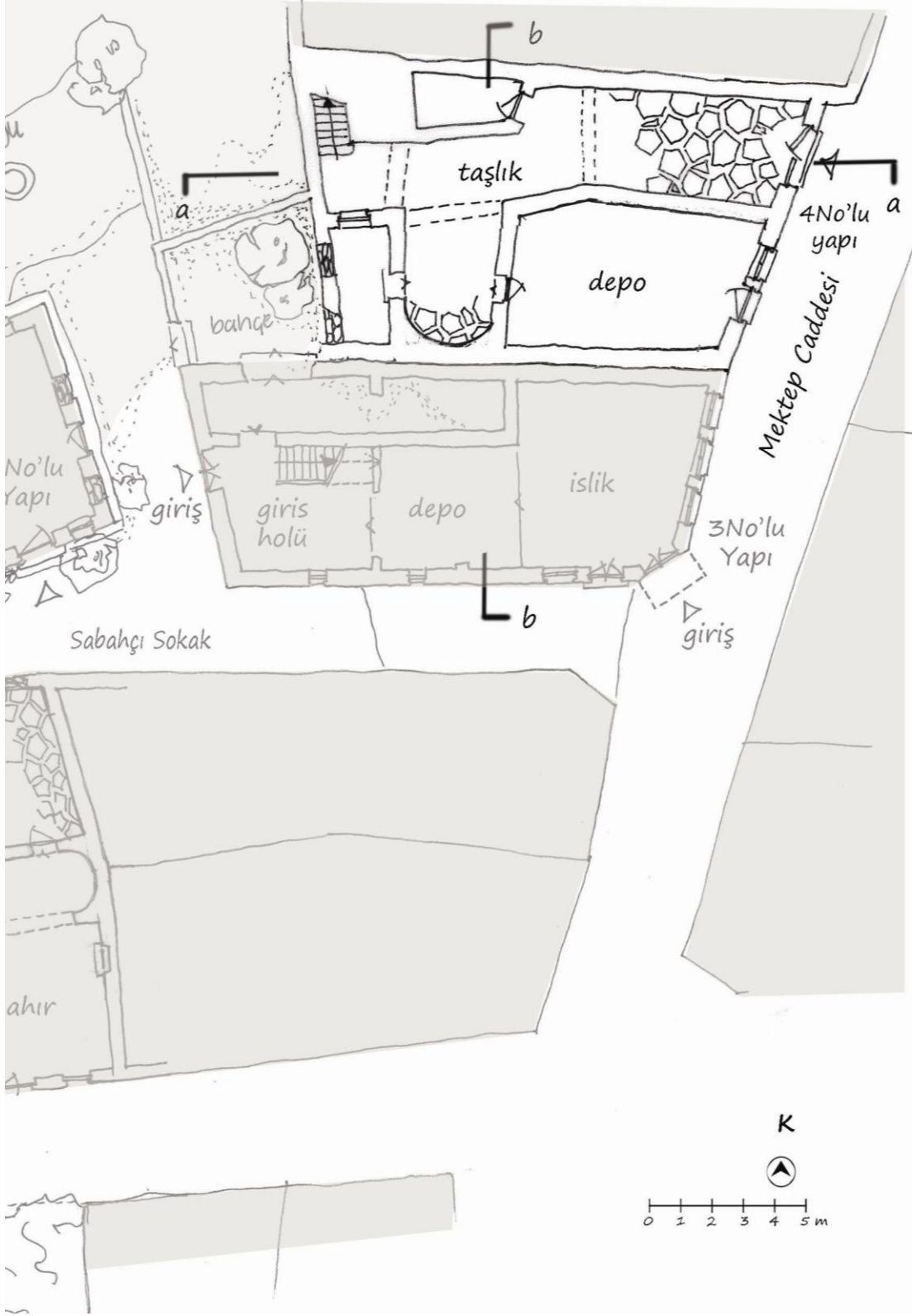
Sokak / Cadde: Mektep Caddesi

Ada no: 57

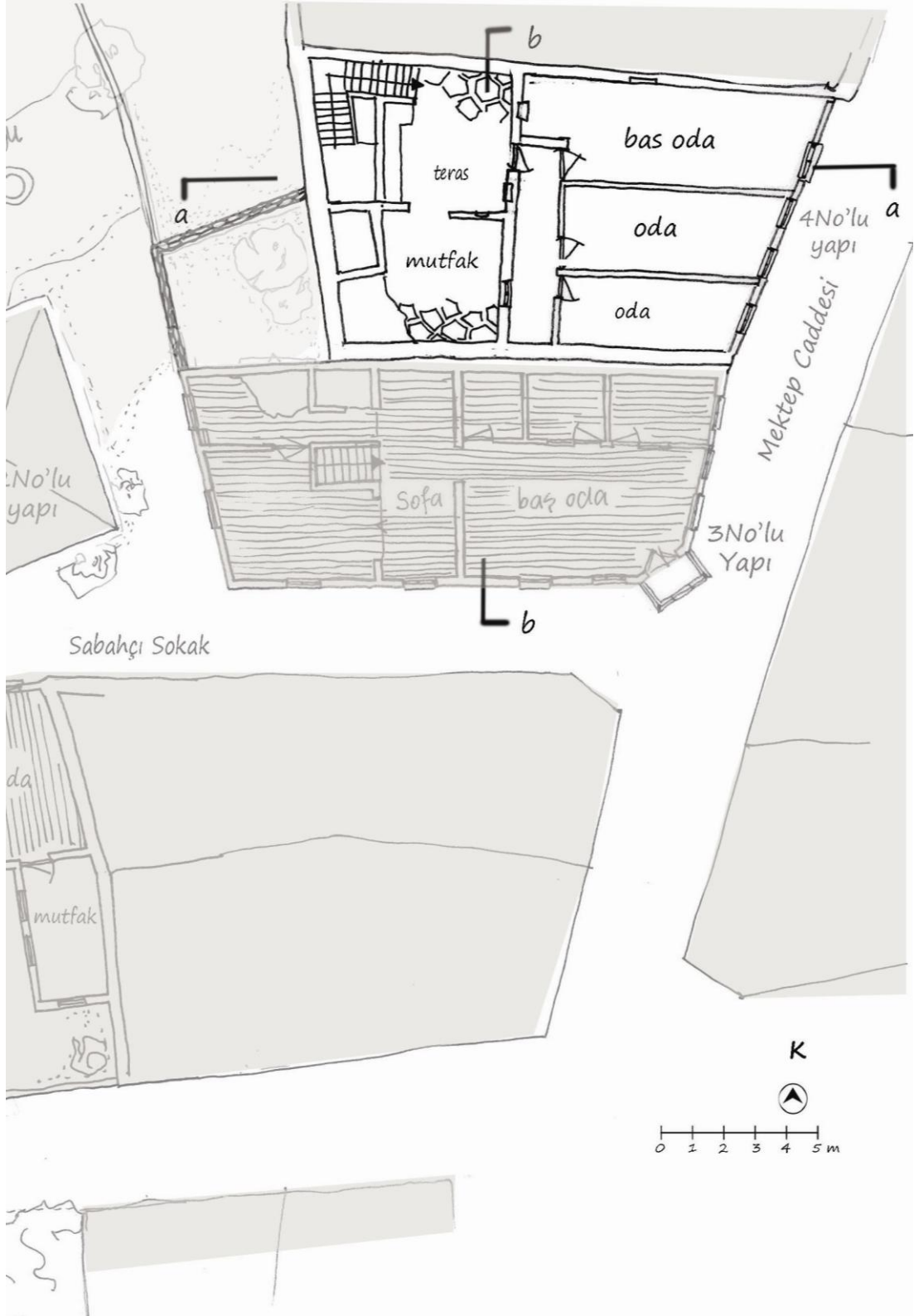
Parsel no: 4802

Değişiklikler: Zemin katta cadde cephesinde yer alan deponun pencerelerinden birisi tuğla ile örülerek kapatılmıştır. Zemin katta arka kısmında yer alan küçük depolama alanının da aynı şekilde kapı ve pencereleri taş örgüyle kapatılmış, bahçeye çıkış tamamen engellenmiştir. Üst katta bulunan mutfak zemini kısmen, tuvalet zemini ise tamamen yıkılmıştır.

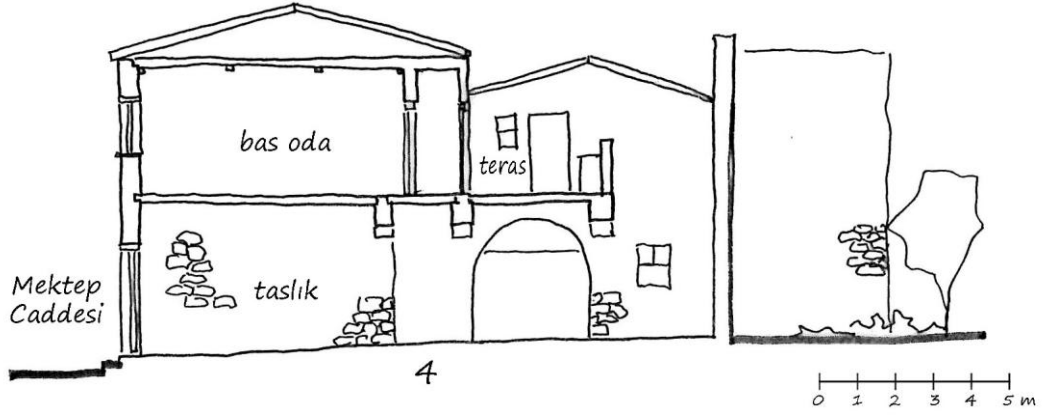
Mevcut kullanım: Tek girişi olan yapıya, tonozlu, geniş bir taşlıktan girilmektedir. Taşlığın bir tarafında sokaktan girişi olan depo yer almaktadır. Taşlıkta, küçük bir depo, küçükbaş hayvaların bağlanıp beslenebileceği ahır ve tuvalet yer almaktadır. Üstü açık taş merdivenle üst kata çıkıldığında, ocak ve tezgahın yer aldığı küçük bir terasla karşılaşmaktadır. Bu terastan hem mutfağa hem de yaşama mekanlarının olduğu kısma geçilebilmektedir. Yaşama mekanları, terastan girilen ince bir koridorun üzerine takılmış, Mektep Caddesi cepheli birisi baş oda olan toplam üç odadan meydana gelmektedir.

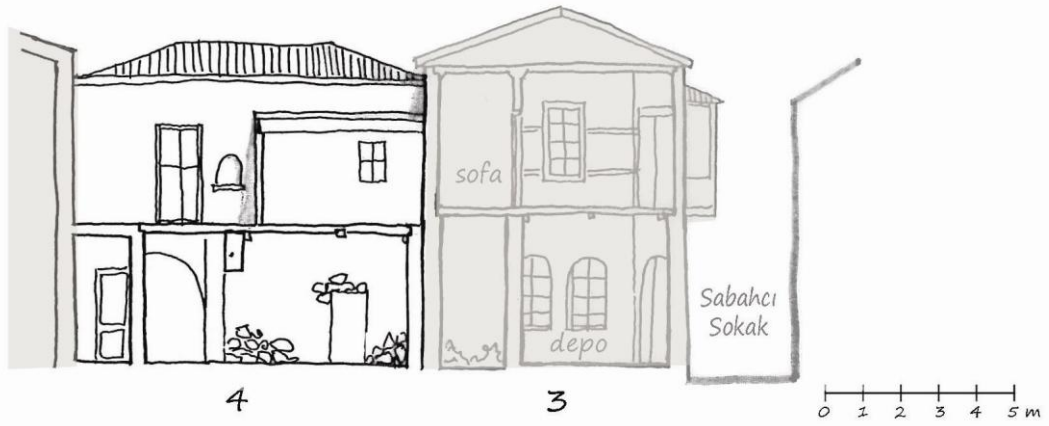
Şekil 4.200 E Bölgesi 4 No'lu Yapı zemin kat planı

Şekil 4.201 E Bölgesi 4 No'lu Yapı üst kat planı

Şekil 4.202 E Bölgesi 4 No'lu Yapı a kesiti

Şekil 4.203 E Bölgesi 4 No'lu Yapı b kesiti

Şekil 4.204 E Bölgesi 4 No'lu yapı iç mekanı (Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)

5.2.6. Bölge F

Şekil 4.205 F bölgesi vaziyet planı (çizen: N. Melis Kocamanoğlu)

F Bölgesinin Mektep Caddesi'nin üzerinde yer almaktadır. Caddeyi oluşturan her iki cephe üzerinde de, basit planlı ancak dekoratif yapılar bulunmaktadır. Bu yapılardan hiçbirisi tekdüze bir mimari stilde yapılmamıştır, ancak oran ve mimari elemanlarıyla, geleneksel dokuda uyum içinde yer almaktadırlar.

Şekil 4.206 Mektep Caddesi, F Bölgesi Silueti

Bölge F - 1 No'lu Yapı

Şekil 4.207 Bölge F vaziyet planı-1

Şekil 4.208 Bölge F - 1 No'lu Yapı

Mahalle: Tokoğlu Mahallesi

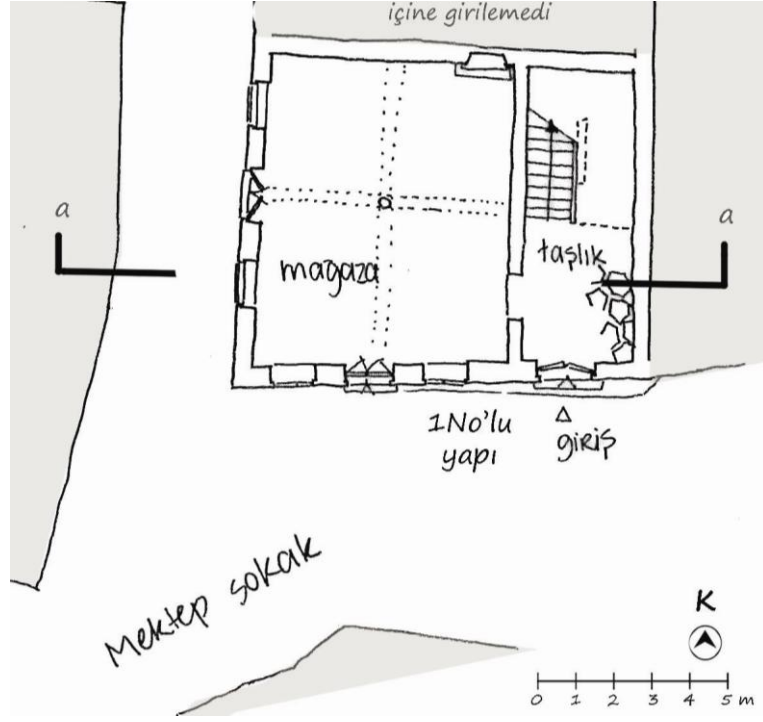
Sokak / Cadde: Mektep Caddesi

Ada no: 42

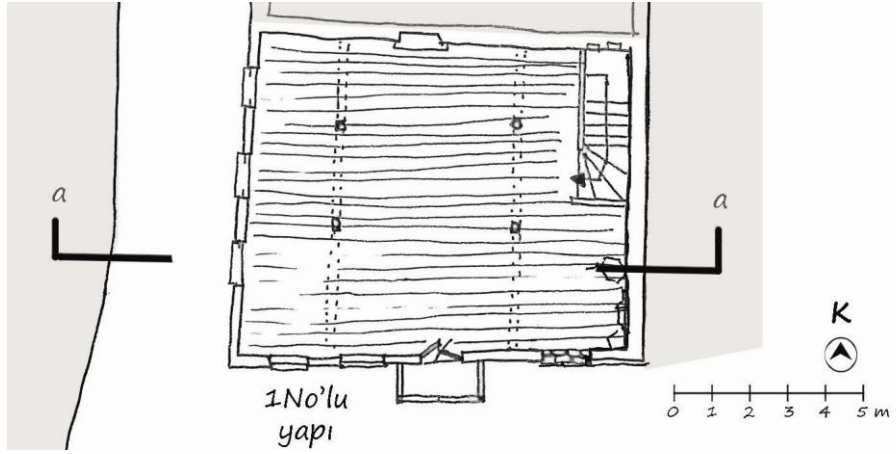
Parsel no: 4673

Değişiklikler: Mektep Caddesi üzerinde köşe konumda yer alan yapının cephesinde yer alan pencere, kapı, cumba ve iç mekanda kısmen yıkılmalar görülmektedir. Üst katta yalnızca ahşap taşıyıcılar ek desteklerle ayakta kalabilmişlerdir. Asma kat zemininin neredeyse büyük bir kısmı yıkılmış ve zarar görmüştür. Yapıda işlevsel olarak büyük bir değişiklik görülmemesine rağmen, yıkıntılar ve yapının tahrip olması nedeniyle mekan izleri net olarak okunamamıştır.

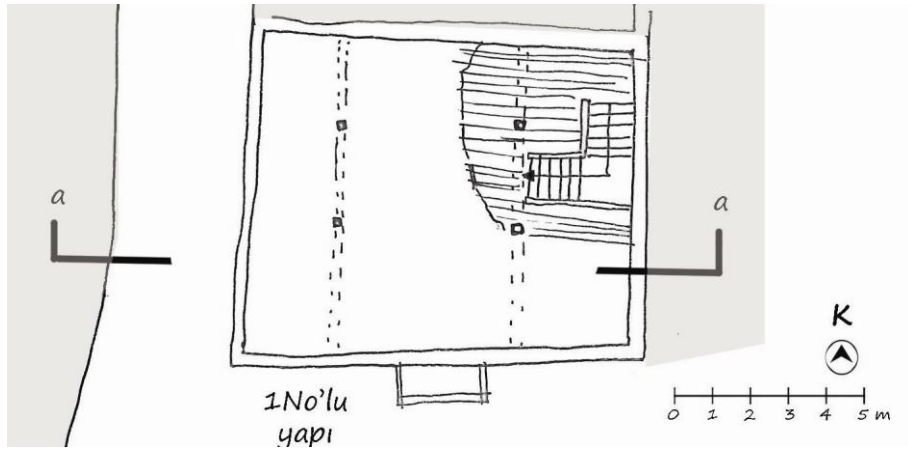
Mevcut kullanım: Günümüzde terk edilmiş ve zarar görmüş yapının girişi Mektep Caddesi üzerinde yer alan bir giriş holünden yapılmaktadır. Girişin hemen yanında, neredeyse bütün zemin katını kaplayan bir mağaza ve işliği yer alan yapının, zemin kat yüksekliği çevre yapıla göre oldukça yüksektir. Girişten ahşap bir merdivenle üst kata çıkıldığında yalnızca ahşap taşıyıcıların ayakta kaldığı görülmektedir. Bu nedenle üst kat mekan izleri net okunamasa da bir şöminenin olduğu görülmektedir. Üst katın üzerinde yine ahşap merdivenle çıkılan asma kat yer almaktadır.

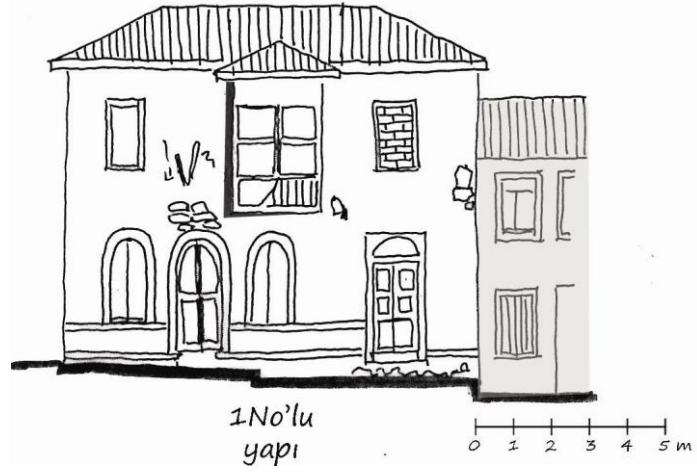
Şekil 4.209 F Bölgesi 1 No'lu Yapı zemin kat planı

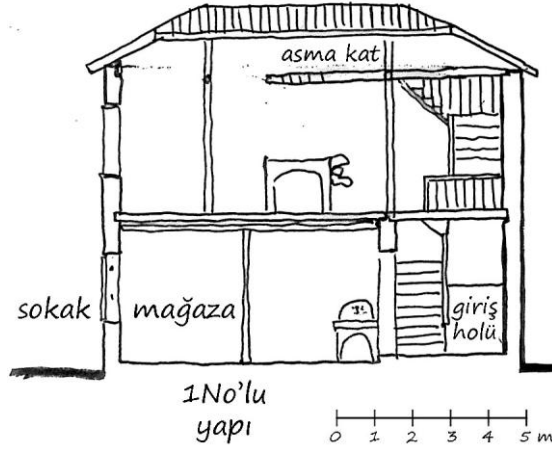
Şekil 4.210 F Bölgesi 1 No'lu Yapı üst kat planı

Şekil 4.211 F Bölgesi 1 No'lu Yapı asma kat planı

Şekil 4.212 F Bölgesi 1 No'lu Yapı cephesi (Mektedir Caddesi cephesi)

Şekil 4.213 F Bölgesi 1 No'lu Yapı a kesiti

Bölge F - 2 No'lu Yapı

Şekil 4.214 Bölge F vaziyet planı-2

Mahalle: Tokoğlu Mahallesi
Sokak / Cadde: Mektep Caddesi
Ada no: 42
Parsel no: 4686

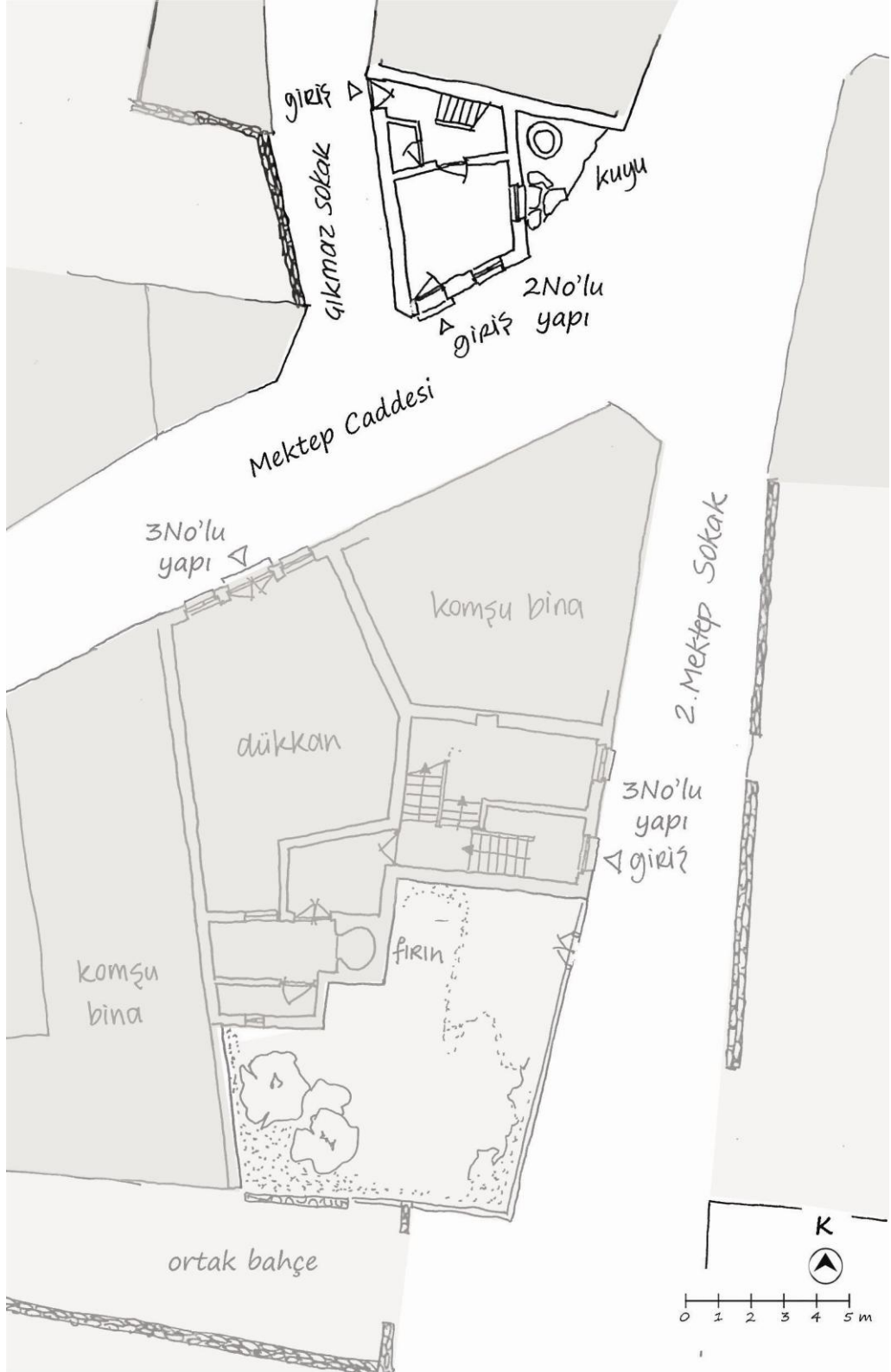
Şekil 4.215 Bölge F - 2 No'lu Yapı

Değişiklikler: Günümüzde, işlevsel olarak ilk kullanım durumunu koruyan yapıdaki tek değişiklik, mutfak kısmına sonradan yapılan, çıkmaz sokak girişinde komşu bahçenin duvarına tutunan ahşap eklemedir. Ekleme daha çok kiler amaçlı kullanılmaktadır.

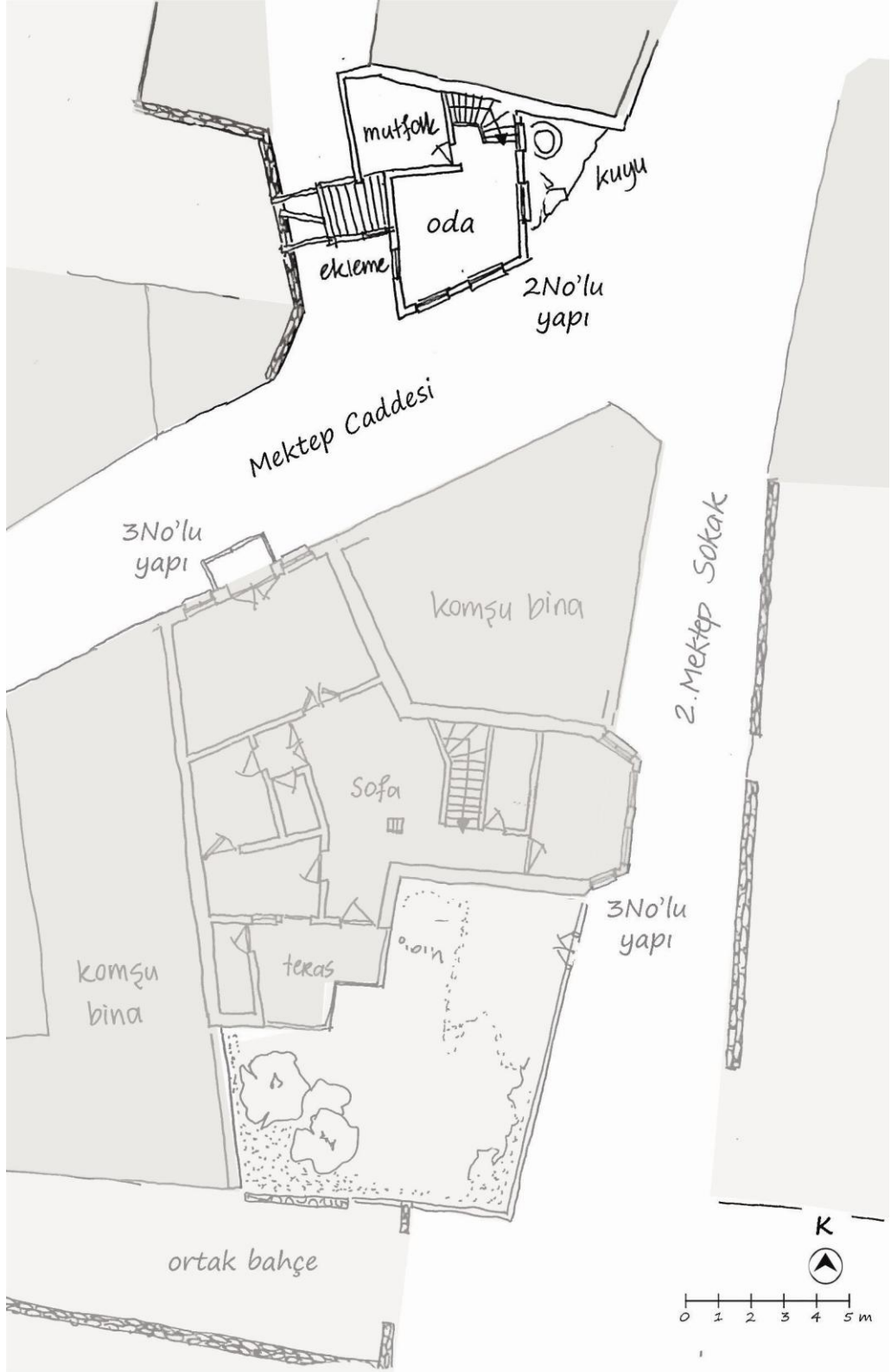
Mevcut kullanım: Mektep Caddesi üzerinde yer alan yapının zemin katı ticaret ve dükkan amacıyla kullanılmakta, yaşama mekanlarına geçiş ise yine aynı cadde üzerinde bulunan çıkmaz sokaktaki giriş kapısından yapılmaktadır. Zemin katta yer alan giriş holünde, bir ıslak hacim ve ahşap bir merdiven takılıdır.

Üst katta, hem oturma hem de yatma mekanı olarak kullanılan yalnızca bir tane yaşama mekanı bulunmaktadır. Bu mekandan sokak üzerinde çıkması olan mutfak kısmına geçilmektedir.

İlkbahar – yaz sezonu boyunca el yapımı ahşap, hasır, antika eşyaların satıldığı, dükkanın Mektep Caddesi köşesinde taş bilezikli bir kuyu yer almaktadır.

Şekil 4.216 F Bölgesi 2 No'lu Yapı zemin kat planı

Şekil 4.217 F Bölgesi 2 No'lu Yapı üst kat planı

Bölge F - 3 No'lu Yapı

Şekil 4.218 Bölge F vaziyet planı-3

Mahalle: Tokoğlu Mahallesi

Sokak / Cadde: Mektep Caddesi

2. Mektep Sokak

Ada no: 45-B

Parsel no: 4745

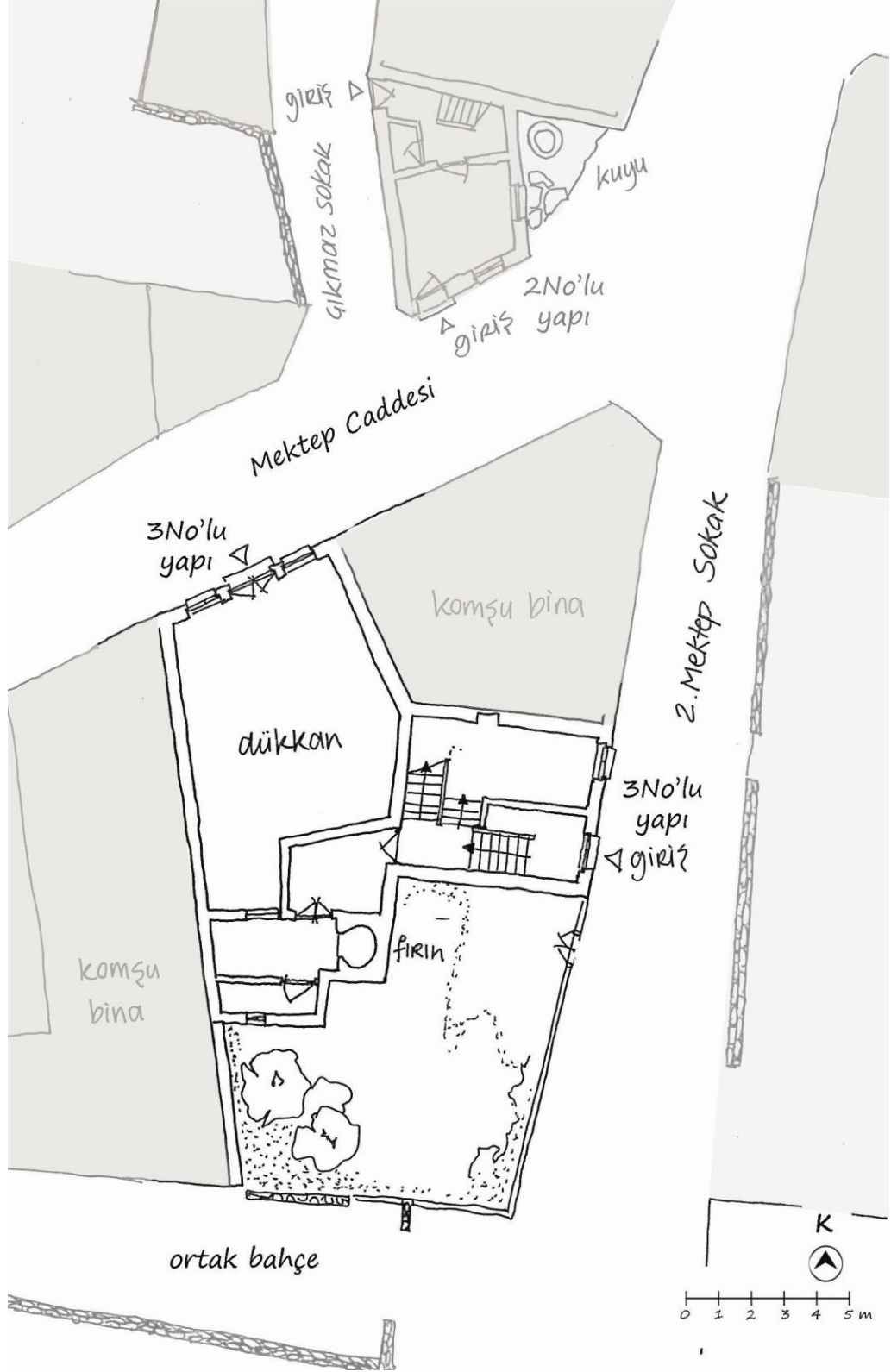
(Mektep Caddesi cephesi)

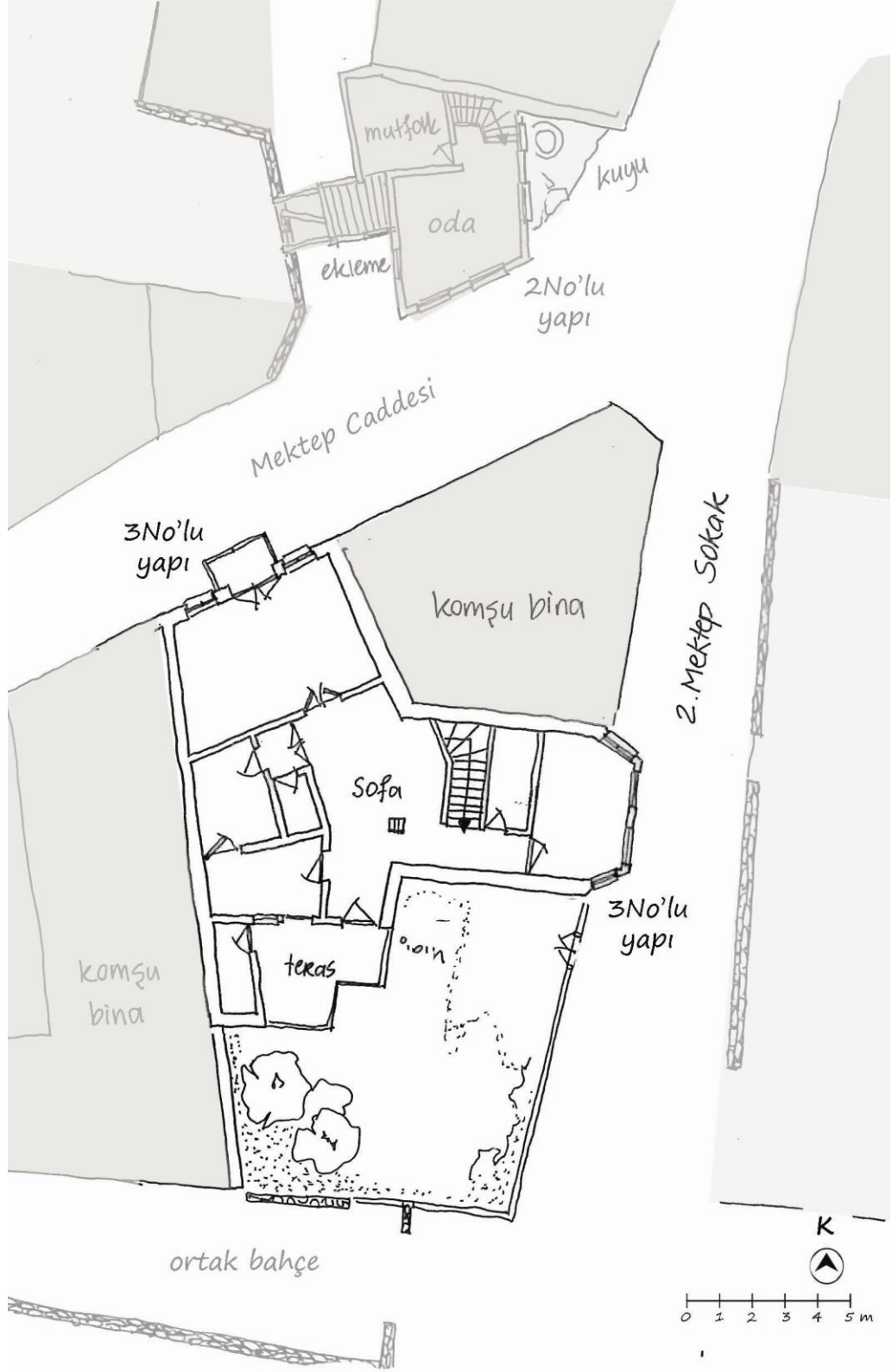
Şekil 4.219 Bölge F – 3 No'lu Yapı
(2. Mektep Sokak cephesi)

Değişiklikler: Yapılan restorasyon sonrasında aynı işleviyle kullanılacak olan yapının, cephesindeki boşluklarda ve iç mekanlarda büyük bir değişiklik yapılmadığı yalnızca yenileme yapıldığı, yapının restorasyonunu yapan mimar tarafından belirtilmiştir.

Mevcut kullanım: 2008 yılında restore edilmeye başlanan yapının Mektep Caddesi cephesinde bir dükkan, 2. Mektep Sokak'ta ise konut giriş kısmı bulunmaktadır. Girişten yarım kat yükseklikte mutfak ve kiler yer alan yapının, üst katında geniş bir sofa etrafında toplam dört oda ve odalara bağlı üç banyo yer almaktadır. 2. Mektep Sokak cephesinde yer alan oda, konut girişi üstünde çıkma yaparken, Mektep Caddesi cephesi odanın küçük bir cumbası bulunmaktadır.

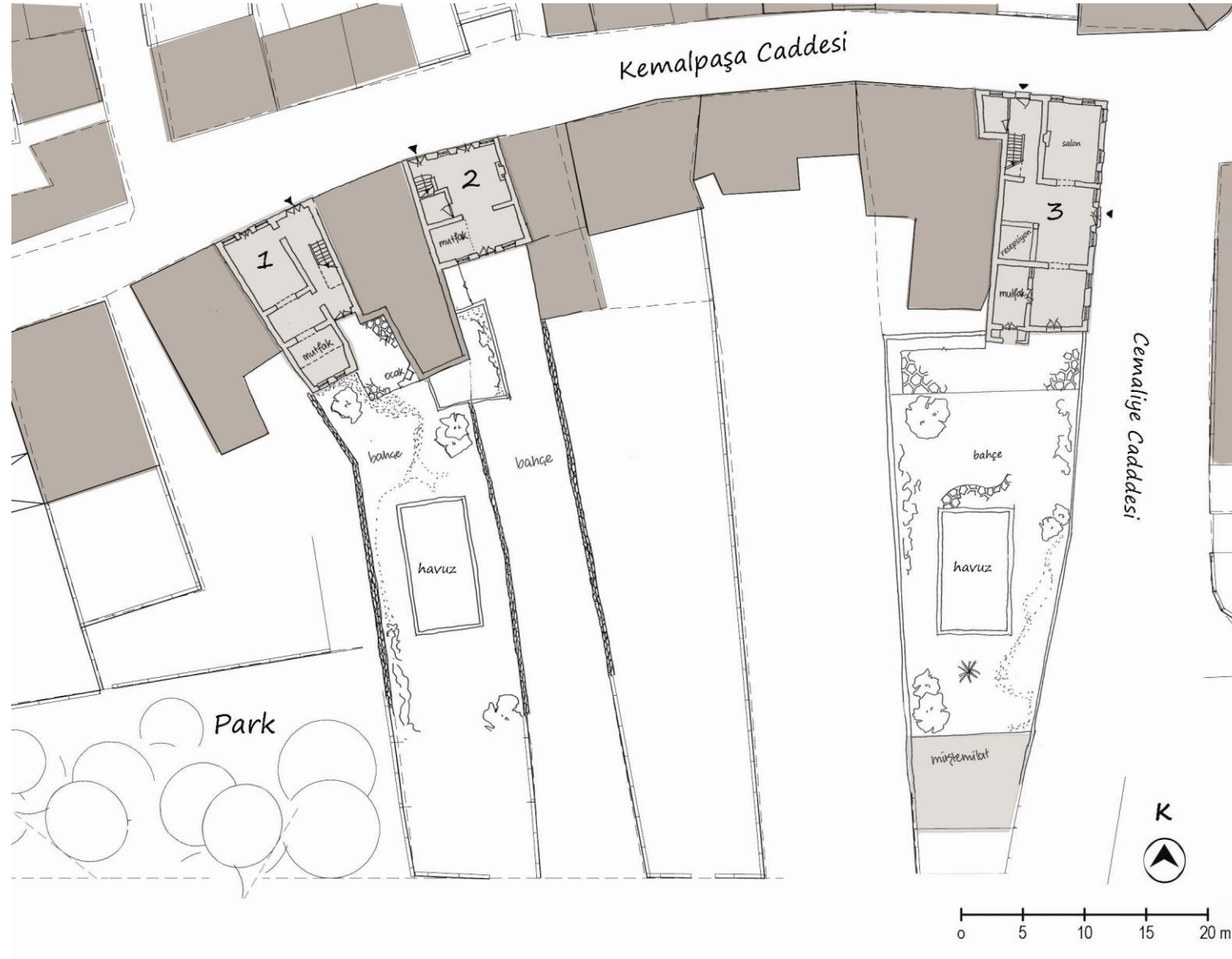

Şekil 4.220 F Bölgesi 3 No'lu Yapı zemin kat planı

Şekil 4.221 F Bölgesi 3 No'lu Yapı üst kat planı

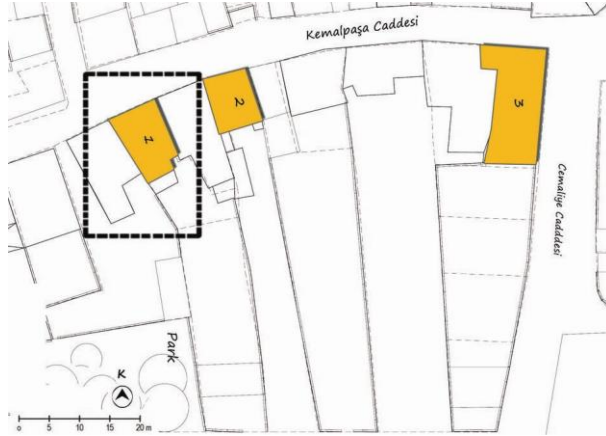
5.2.7. Bölge G

Şekil 4.222 G bölgesi vaziyet planı (çizen: N. Melis Kocmanoğlu)

Bölge G, Alaçatı'nın en hareketli caddesi olan Kemal Paşa Caddesi'nin doğu yönünde son bulan kısmıdır. Alaçatı'nın ilk restore edilmeye başlanan yapıları ve çoğu restoran, kafe, butik otelin yer aldığı bir caddedir.

Bölge G - 1 No'lu Yapı

Şekil 4.224 Bölge G – 1 No'lu Yapı

Şekil 4.223 Bölge G vaziyet planı-1

Mahalle: Yeni Mecidiye Mahallesi

Sokak / Cadde: Kemalpaşa Caddesi

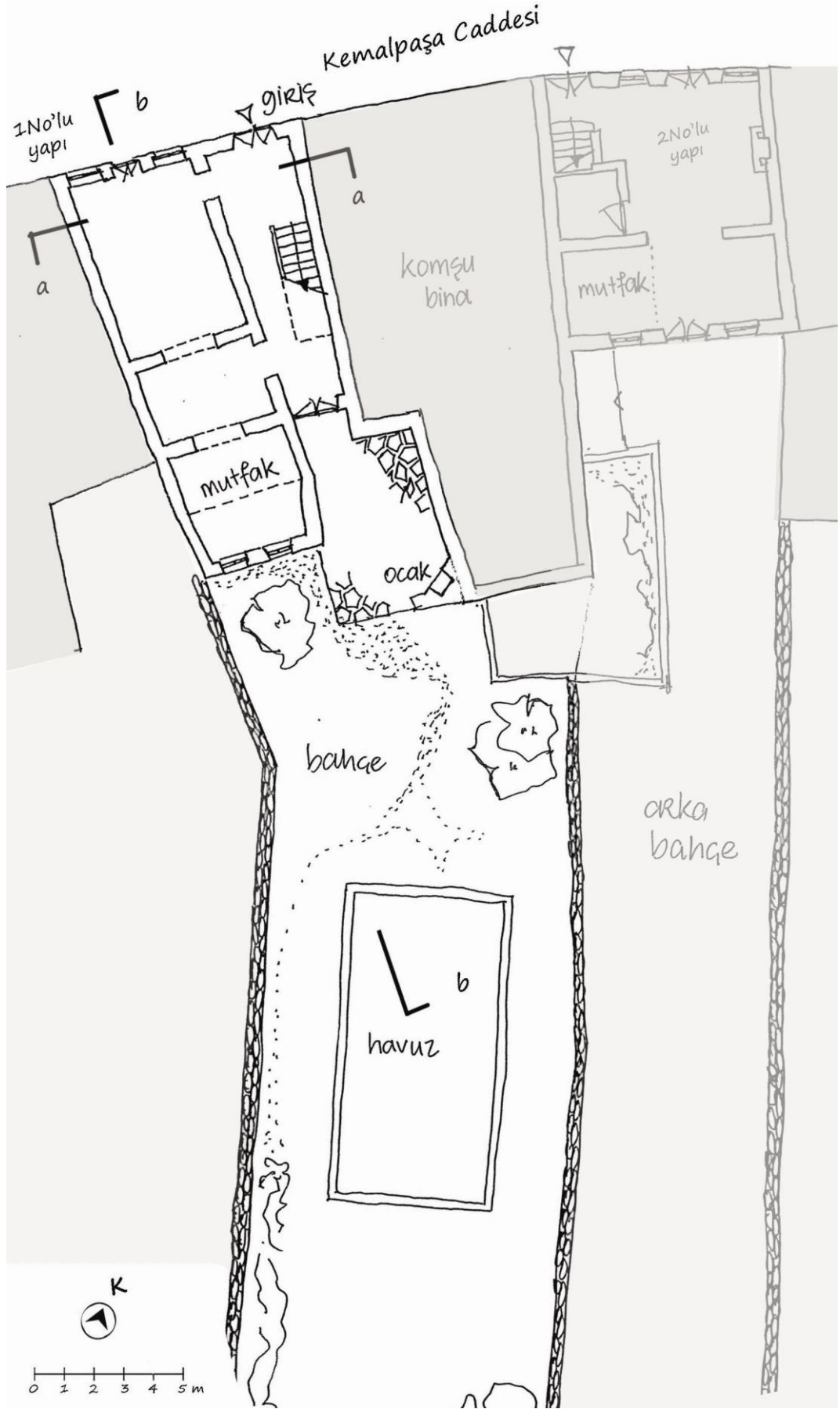
Ada no: 32

Parsel no: 4519 - 4520

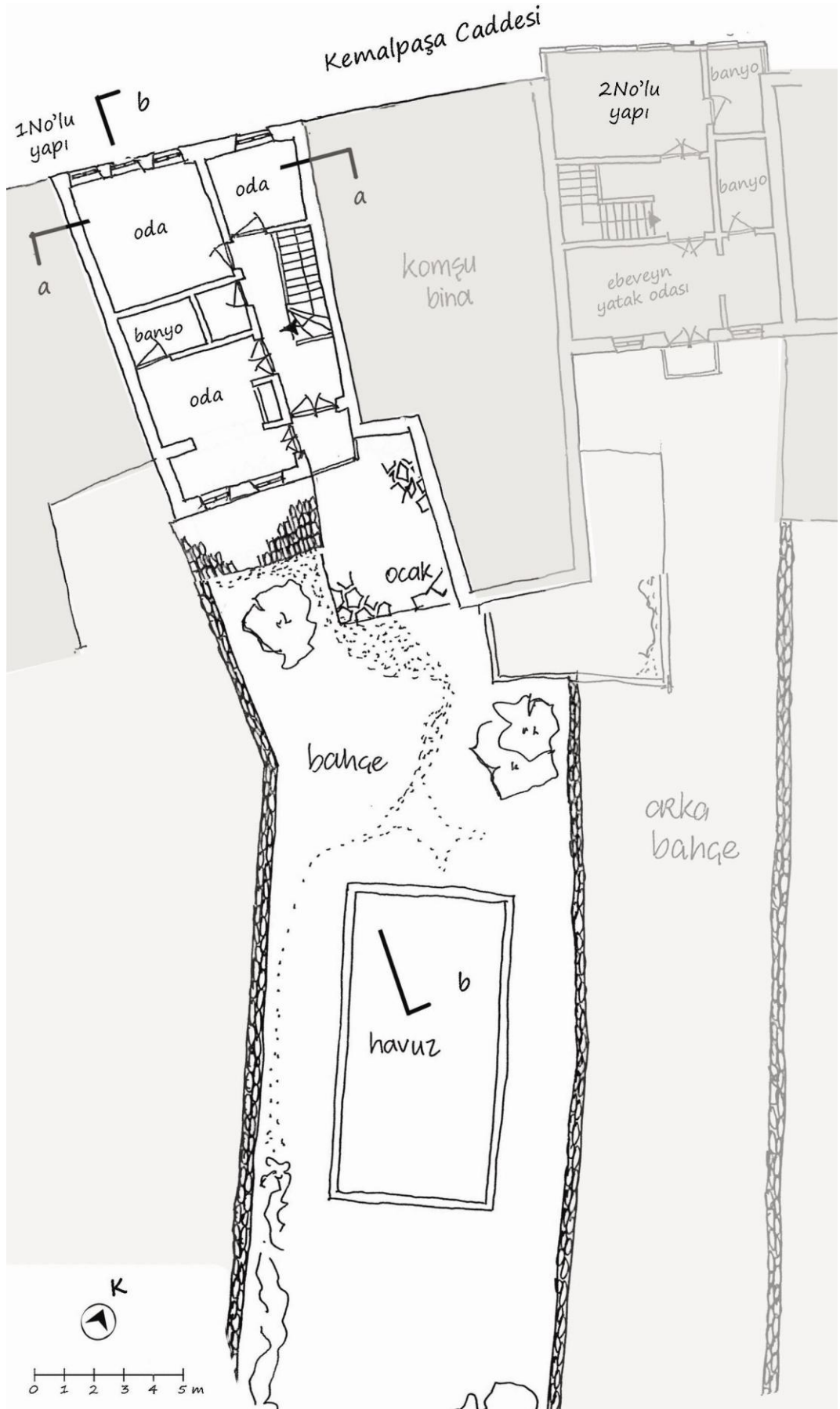
Değişiklikler: 2000 – 2003 yılları arasında restorasyonu yapılan yapının, zemin katı, mağaza kullanımından konut oturma odası/salonuna, depo alanları ise mutfak yemek mekanlarına dönüştürülmüştür. Bahçe kısmında yer alan ocak korunarak, konut sahipleri tarafından günümüzde de kullanılmaktadır. üst katta penceresi ve sokak cephesi bulunmayan odanın yerine iki tane ıslak hacim eklenmiştir.

Mevcut kullanım: Yapının cadde cephesinde, biri salona, biri giriş holüne açılan iki giriş kapısı yer almaktadır. Ahşap bir merdiven takılı olan yapı zemin kat giriş holünden salon, mutfak ile arka cephe de yer alan veranda ve bahçeye direkt olarak geçilebilmektedir.

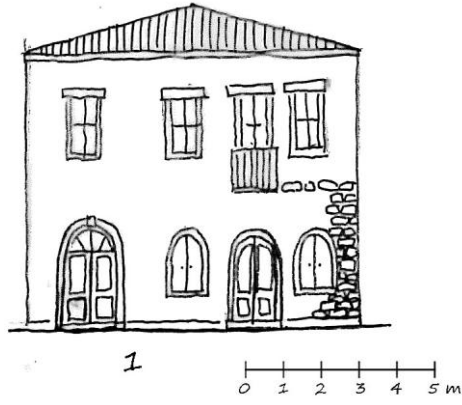
Yapı üst katında holden bağlanılan üç yatak odası ve banyolar ve küçük bir balkon yer almaktadır.

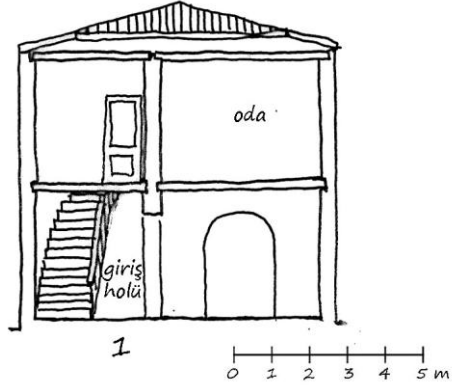
Şekil 4.225 G bölgesi 1 No'lu yapı zemin kat planı

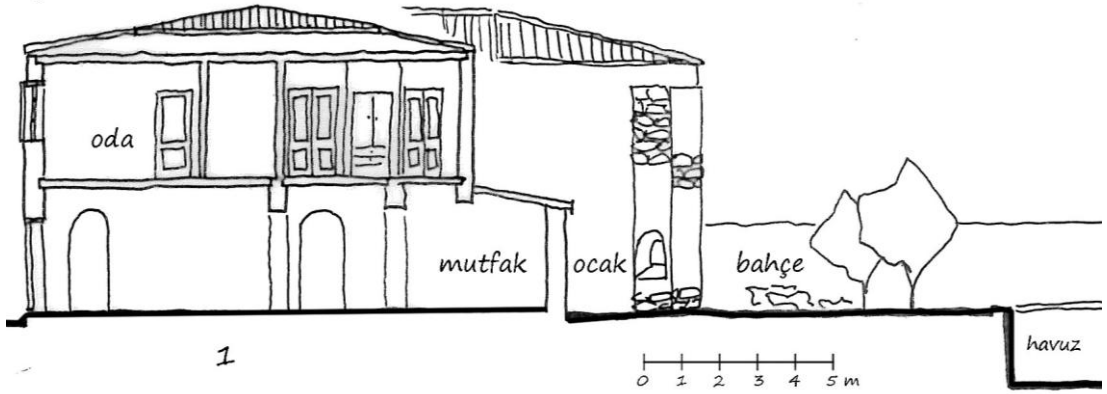
Şekil 4.226 G bölgesi 1 No'lu yapı üst kat planı

Şekil 4.227 G bölgesi 1 No'lu yapının cephesi

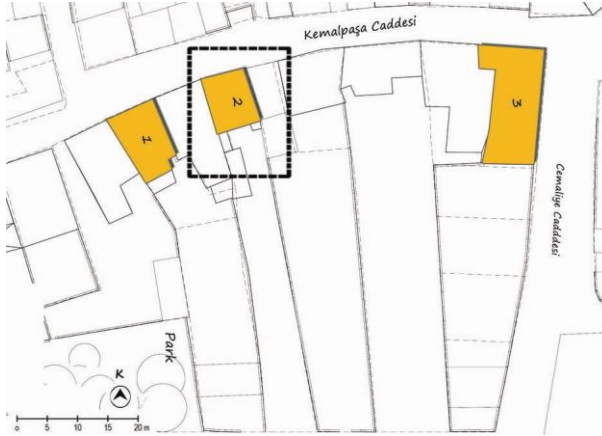

Şekil 4.228 G bölgesi 1 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.229 G bölgesi 1 No'lu yapı b kesiti

Bölge G - 2 No'lu Yapı

Şekil 4.230 Bölge A vaziyet planı-2

Şekil 4.231 Bölge G – 2 No'lu Yapı

Mahalle: Yeni Mecidiye Mahallesi

Sokak / Cadde: Kemalpaşa Caddesi

Ada no: 32

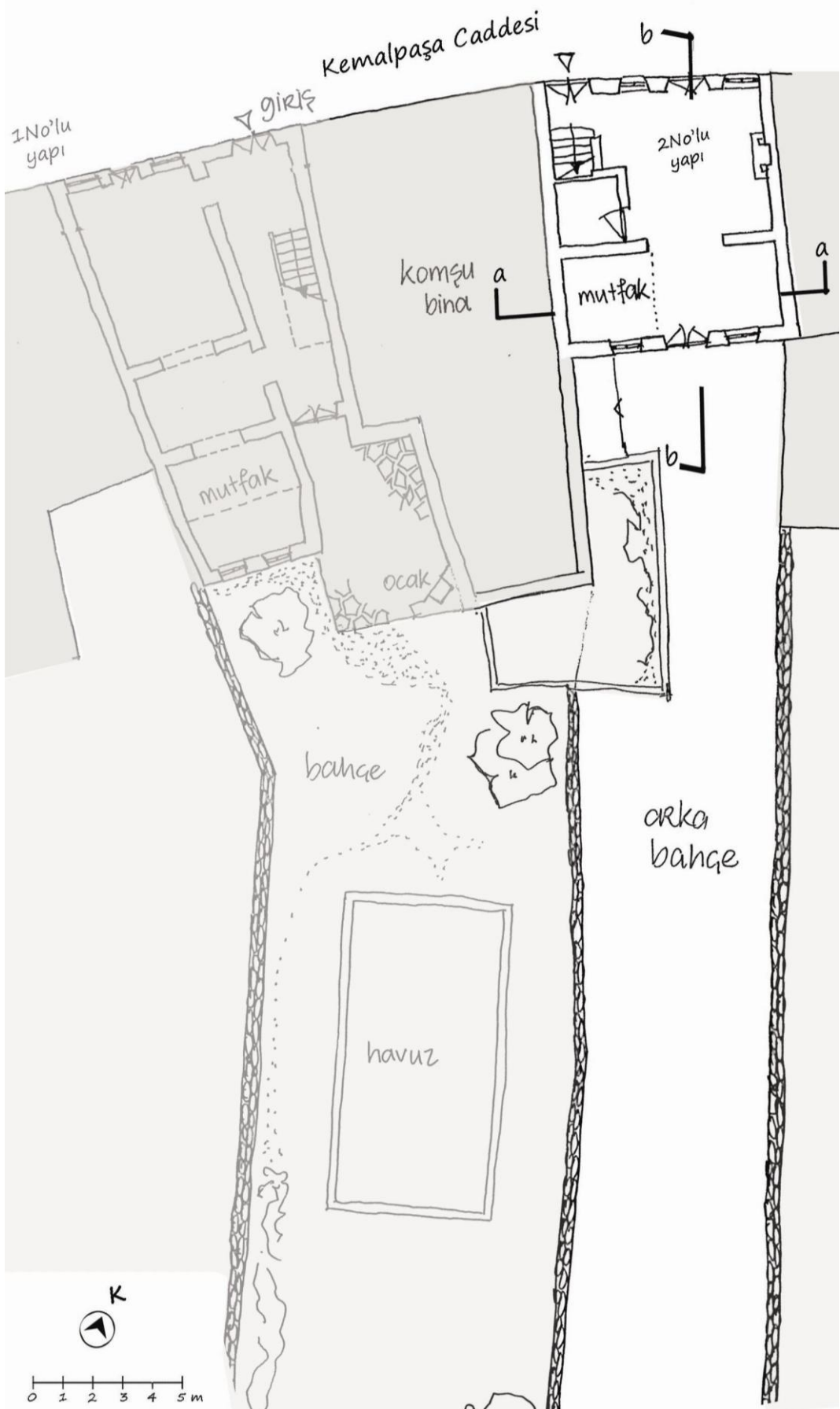
Parsel no: 4522

Değişiklikler: Konut zemin katı, mağaza kullanımından, oturma mekanına, bahçeye açılan büyük depolama alanı, mutfak ve yemek alanına çevrilmiş, taş merdiven altına ıslak hacim eklenmiştir. Giriş holünü ayıran duvar kısmen yıkılarak hol ve oturma mekanı birbirine bağlanmıştır.

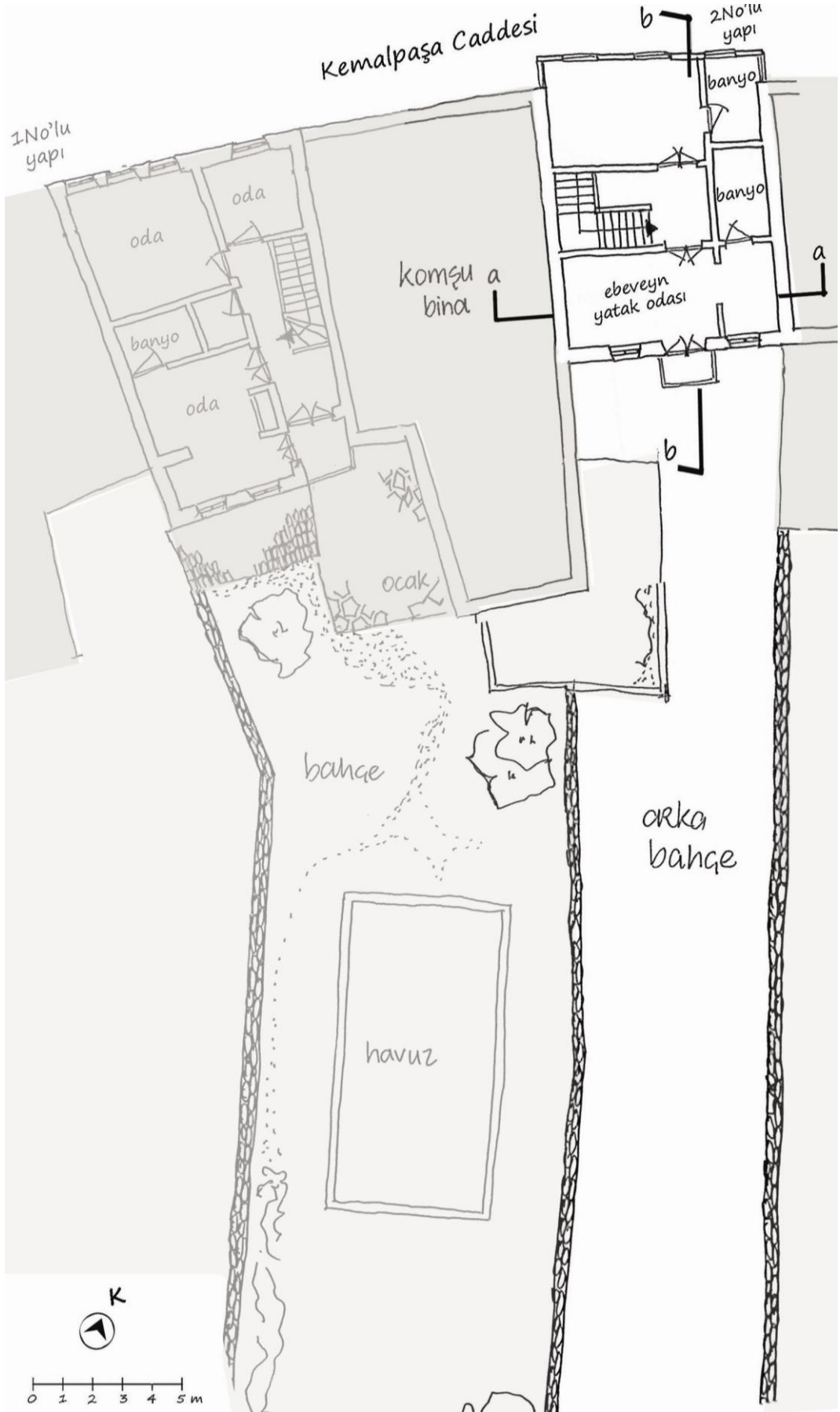
Üst katta yer alan sofaya banyo eklenmiş, mutfak, kıyafet odasına çevrilmiştir.

Mevcut kullanım: İki konut girişi bulunan yapının, zemin katı oturma, yemek ve mutfak olarak kullanılmaktadır. Kapı veya özel girişi olmayan mekanlar arasında yalnızca taşıyıcı taş duvarlar yer almaktadır. Oturma mekanından, arka cephede yer alan geniş bir bahçeye direkt çıkılabilmektedir.

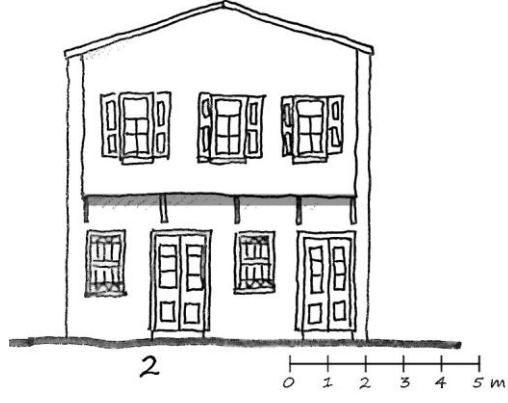
Üst katta biri bahçe birisi cadde cepheli iki oda yer alırken, her odanın içinde banyoları yer almaktadır. Üst katta yer alan oda ve banyosu, Kemalpaşa Caddesi üzerinde, yaklaşık 1 metre çıkma yapmaktadır.

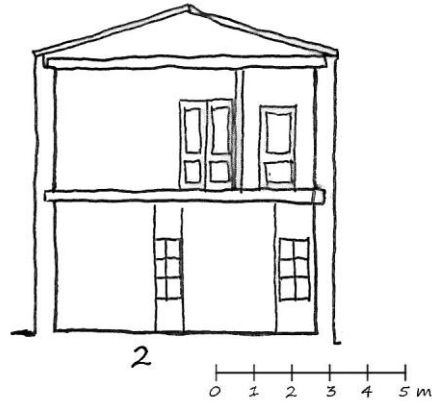
Şekil 4.232 G bölgesi 2 No'lu yapı zemin kat planı

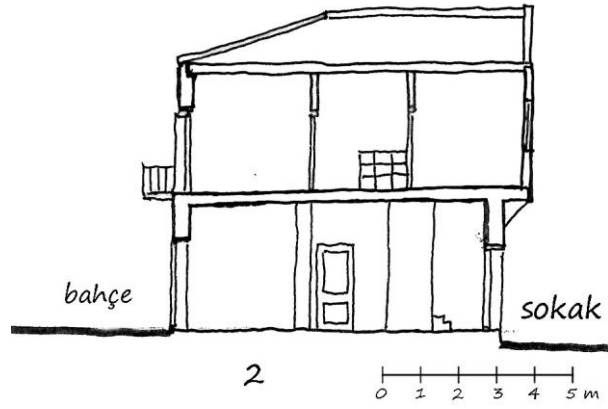
Şekil 4.233 G bölgesi 2 No'lu yapı üst kat planı

Şekil 4.234 G bölgesi 2 No'lu yapı cephesi

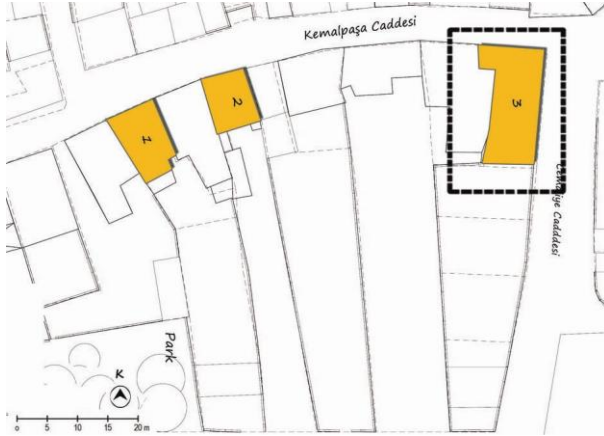

Şekil 4.235 G bölgesi 2 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.236 G bölgesi 2 No'lu yapı b kesiti

Bölge G - 3 No'lu Yapı

(Cemaliye Caddesi cephesi)

Şekil 4.237 Bölge A vaziyet planı-3

Mahalle: Yeni Mecidiye Mahallesi

Sokak/Cadde: Kemalpaşa Cad./Cemaliye Cad.

Ada no: 32

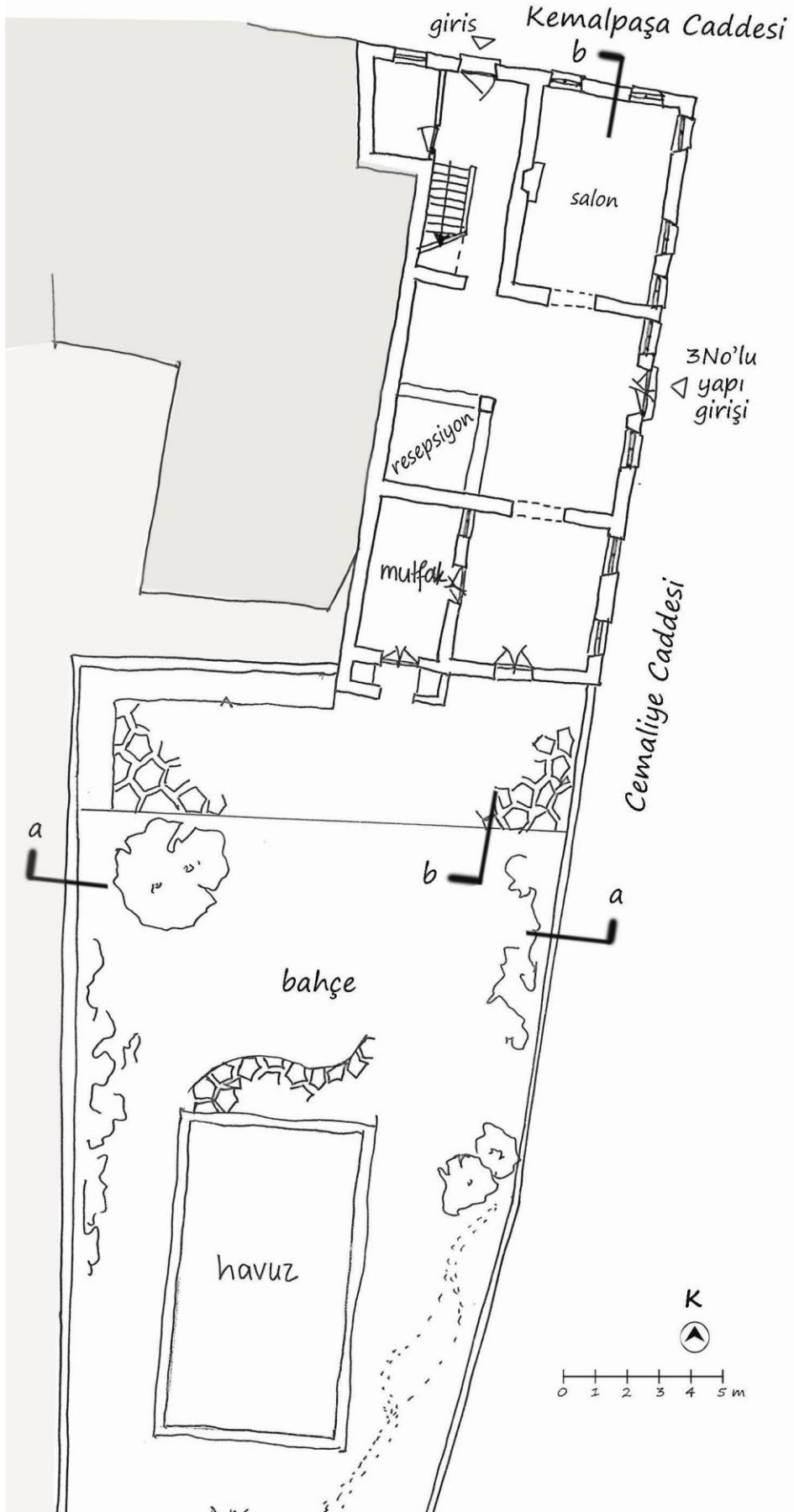
Parsel no: 4461-4462-4463-4464-4465

Şekil 4.238 Bölge G – 3 No'lu Yapı
(Kemalpaşa Caddesi cephesi)

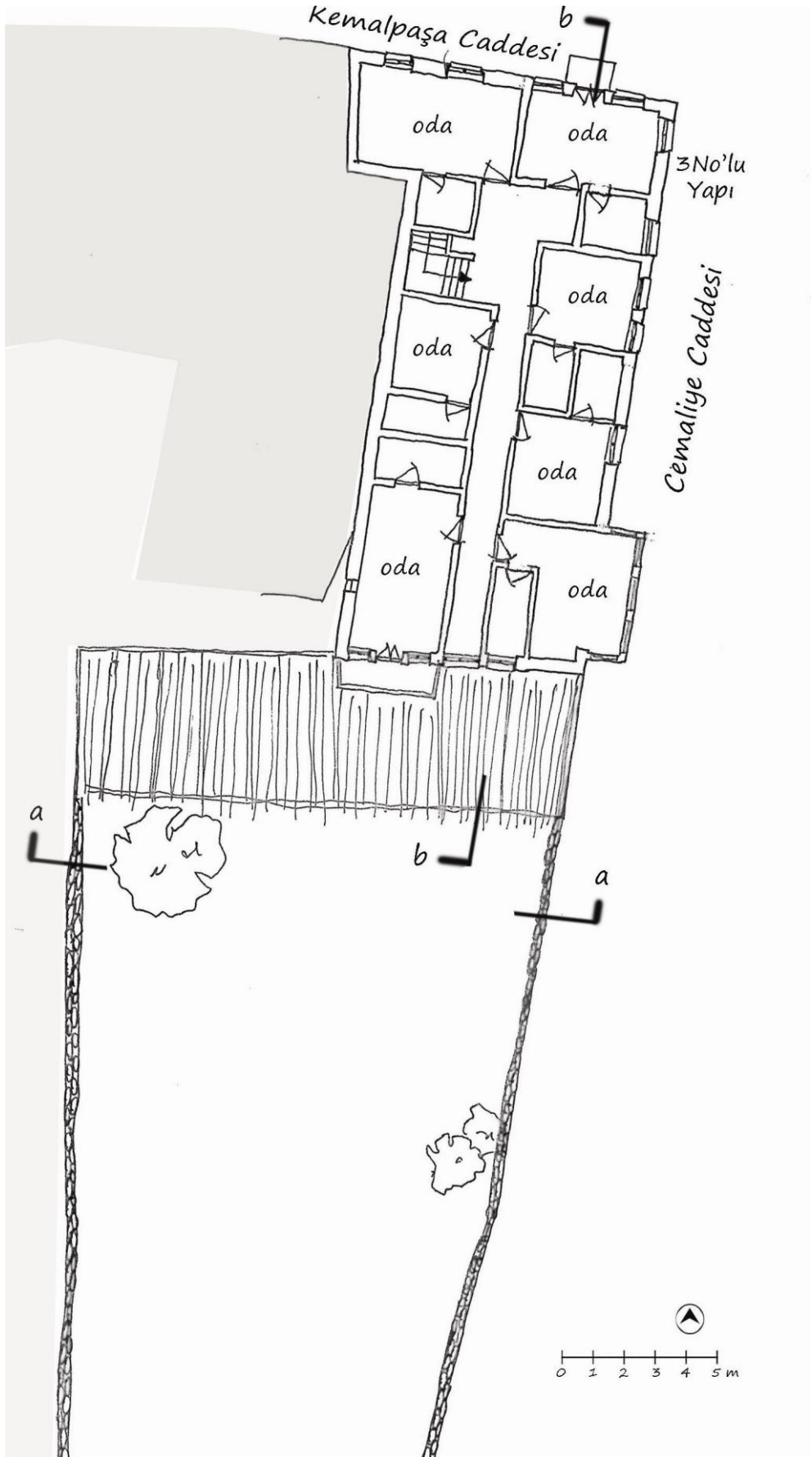
Değişiklikler: Bina, ilk olarak Rum öğrencilerin eğitim alması amacıyla okul olarak yapılmıştır. Günümüzde işlevi tamamen değiştirilerek, Alaçatı'nın ilk butik oteli olarak hizmet vermektedir. Üst katta yer alan sınıflar bölünerek oda ve onlara ait banyolar olarak değiştirilmiştir.

Mevcut kullanım: Yapının zemin katı girişinde küçük bir lobi ve danışma bulunmaktadır. Girişin bir yanında konukların oturma ve salon olarak kullandıkları mekan, diğer yanında mutfak ve önünde yer alan kahvaltı mekanı yer almaktadır. Bu mekandan geniş bir bahçeye ulaşılmaktadır.

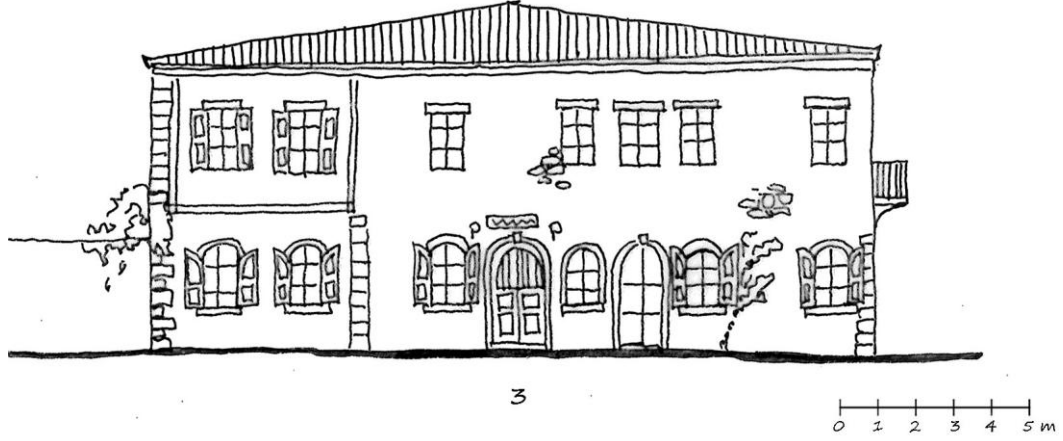
Üst kata çıkıldığında küçük bir hol ve ince uzun bir koridor etrafında sıralanmış odalar yer almaktadır.

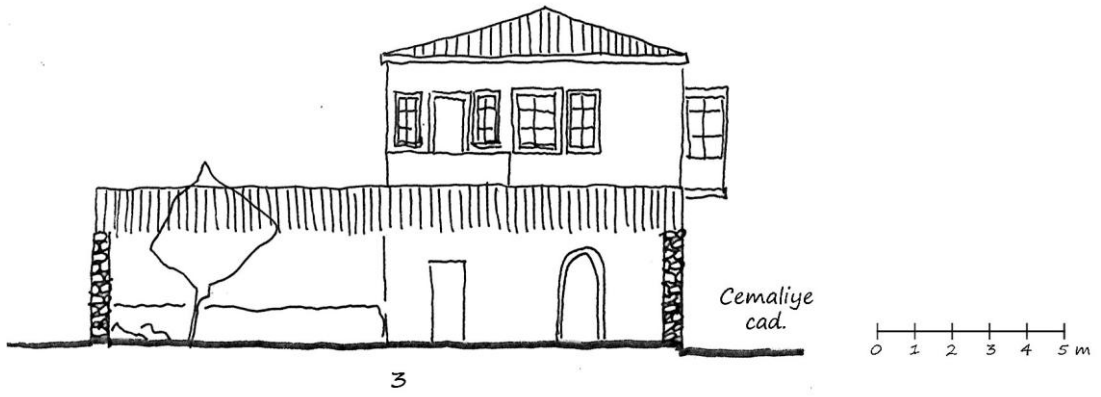
Şekil 4.239 G bölgesi 3 No'lu yapı zemin kat planı

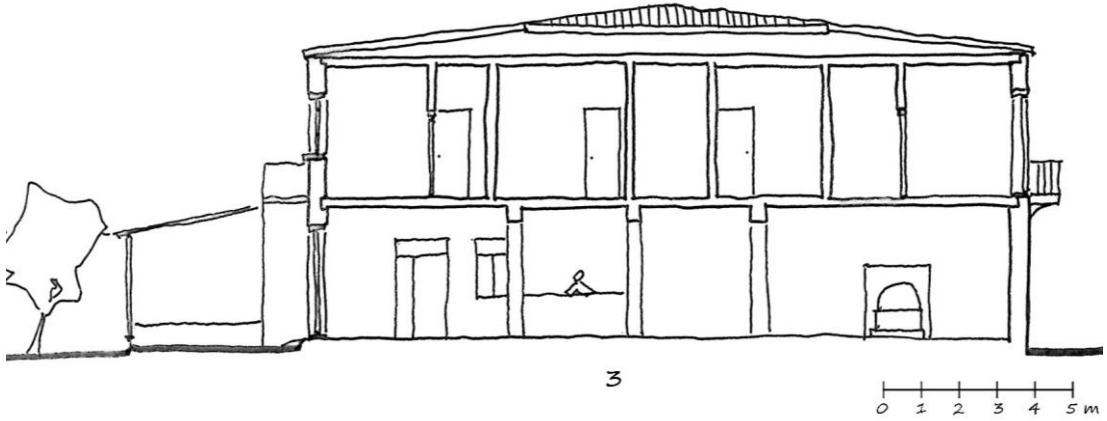
Şekil 4.240 G bölgesi 3 No'lu yapı üst kat planı

Şekil 4.241 G bölgesi 3 No'lu yapı cephesi (Cemaliye Caddesi)

Şekil 4.242 G bölgesi 3 No'lu yapı a kesiti

Şekil 4.243 G bölgesi 3 No'lu yapı b kesiti

BÖLÜM 5

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

5.1. PLANLAMAYI OLUŞTURAN MEKANLAR

5.1.1. Yaşama Mekanları

Sofa/Hol: Odaların birbirleriyle bağlantısını sağlayan ortak alandır. Üst kat düzenlemesi yapılırken, planlamanın önemli bir parçasıdır. Sofalar hem sirkülasyon alanı hem de oturma mekanı olarak kullanılmaktadır. Konut konumuna, yönelimine göre sofanın formu ve boyutları değişmektedir. Yaşama mekanına dış terastan girişli örneklerin dışında, iç merdiven sofaya direkt bağlanmaktadır. Alaçatı konutlarında sofa ve holler orta ve yanda olacak biçimde iki şekildedir.

Örneklerde sofalar, genellikle cumba veya balkonla direkt olarak sokağa açılmaktadır.

Oda: Odalar genel olarak dikdörtgen planlıdır. Çalışma alanındaki konut planlarında, dış mekan bağlantısı olmayan, penceresiz odalar vardır. Bu odalar, sofa ve / veya bitişik odaya direkt olarak içeriden kapı ve pencere ile açılmaktadır.

Şekil 5.1 Sofaya açılan iç kapı ve pencere örneği (Fotoğraf: N. Melis Kocamanoğlu)

Kullanım amaçlarına göre odalarda “lambalık”, “aynalık”, “sedir” , raf ve dolaplar bulunmaktadır. Bölgedeki konutların neredeyse hepsinin bir veya birkaç odasında duvara gömülü, tek veya iki kapaklı küçük dolaplar vardır.

Şekil 5.2 - Şekil 5.3 Duvar Dolabı

Şekil 5.4 Ahşap Tavan

(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)

Bütün odalarda kullanılan en önemli malzeme ahşaptır. Odaların döşemeleri, tavanları, kapı - pencere ve iç mekan duvarlarında ahşap malzeme görülmektedir. Bazı odalarda mermeri andıran sıvalı ahşap süslemeler bulunmaktadır.

Küçük konutlarda, oda büyüklükleri birbirleriyle benzer özelliktedirler. Büyük konutlarda ise “baş oda” olarak adlandırılan, bir oda bulunmaktadır. Bu oda diğer odalara göre daha özenli, daha gösterişli döşenmiştir. Rafly dolaplar, tavanda sıva süslemeleri yapılmıştır. Planlamalarda baş oda, çoğunlukla cumba veya çıkma ile sokağa bağlanmaktadır.

5.1.2. Servis Mekanları

Giriş holü: Konut girişini sağlayan giriş holü, ahır, depo, işlik ve gibi mekanları, bir koridor ile arka bahçeye bağlayan bir servis mekanıdır. Konut giriş hollerinde, üst katta yer alan yaşama alanına çıkmak için mutlak ahşap bir merdiven yer almaktadır.

Taşlık: Konut girişini sağlayan, bir ucu sokağa, bir ucu bahçeye bağlı, zemini taştan yapılmış bir koridor görünümündedir. Taşlığın bir tarafına mağaza, depo, ahır, işlik veya kümes gibi servis mekanları takılmıştır. Yaşam katına ulaşmak için kullanılan merdiven taştır, kimi örneklerde üstü açık ve dışarıdan bağlantılıdır.

Bahçe: Konutlarda, her türlü sosyal ve günlük aktivitenin yapıldığı alandır. Bölgenin sıcak iklimi nedeniyle, konutun en önemli, günlük yaşamda en çok zaman geçirilen alanıdır. Alaçatı mevcut dokusunda yer alan bahçeler, sıklıkla konutun arka kısmında yer almaktadır. Geleneksel dokudaki konutlarda tuvalet fonksiyonu da çoğunlukla bahçede yer almaktadır.

Bahçede yer alan kat merdivenleri üstü açık ve taştan yapılmıştır. Taş merdivenle üst konut katıyla bağlantısı olan bahçe, giriş holü veya taşlık ile direkt olarak sokağa

bağlanmaktadır. Bahçeler genellikle bir taraftan konut, diğer taraftan yüksek taş duvarlar veya komşu yapı ile çevrilidir.

Osmanlı Döneminde tütüncülük yapılırken, tütün yaprakları sarılıp, yüksek duvarlı ve ağaçlı bahçede dizilip, kurutulurdu. ⁵⁵ Bu nedenle bahçe, ışık ve depolarla bağlantılıdır.

Çalışma alanında, bazı konut adalarının arka kısımlarında ortak bahçeler yer almaktadır.

Merdiven: Bulunduğu konuma göre merdivenlerin, malzemeleri belirlenmektedir. Giriş holünde bulunan iç merdivenler tamamen ahşaptan yapılırken, bahçede yer alan, dış merdivenler tamamen taştan yapılmıştır. İç mekanda bulunan ahşap merdivenler, direkt olarak sofaya bağlanmaktadır. Taş merdivenler, üst katta bulunan terasa bağlanmakta ve konut girişi sağlanmaktadır.

Günümüzde içinde oturulan konutların çoğunda orijinal merdivenler kullanılmaktadır. bazı örneklerde konutun bölünüp, birkaç ev oluşturulan konutlarda orijinal merdivenler tamamen iptal edilmişlerdir.

Teras/Hayat: Giriş katında yer alan bahçenin yerini üst katta teras almıştır. “Hayat” adı verilen bu teraslar, yaklaşık olarak geleneksel dokudaki bütün evlerin arka cephelerinde görülmektedir. Terasların bir tarafında mutfak ile bağlantıları vardır. Bazı plan örneklerinde, mutfaklar terasın yanında çıkma yapmıştır. Eski dokuda bahçede yer alan tuvalet fonksiyonu, Rumların göç etmesinden sonra terasa eklenmişlerdir.

Dükkan/Mağaza: Konutlarda ticaret işlevinin gerçekleştiği servis mekanıdır. Planlamada zemin katta yer alır ve direkt olarak sokağa açılır. Ticaretin olduğu konutlarda genellikle bir veya iki mağaza yer almaktadır. Örneklerin çoğunda mağaza giriş kapısı ve pencereleri kemerlidir.

Depolama Alanları/İşlik: Konutlarda üretim işlevi ve depolamanın gerçekleştiği servis mekanıdır. Yapılan üretim, ticaret ve kullanılan ürünün gerekliliğine göre depolama alanlarının boyutları farklılık göstermektedir. Çalışma bölgesindeki bazı örneklerde, konutların, bu alanlara göre şekillendiği görülmektedir. Planlamada

⁵⁵ Hersek, C. (1986) a.g.e. s.98, 100

zemin katta yer alır. Üretimin yapıldığı örneklerde işlik/depolama alanı direkt sokağa açılırken, diğer depolar bahçeye veya taşlığa açılmaktadır.

Ahır/Kümes: Genellikle kuzu, koyun gibi küçükbaş veya kümes hayvanları beslenmektedir. Konut zemin katında, bahçe ile direkt bağlantılı olarak yer almaktadır.

5.1.3. Islak Hacimler

Tuvalet: Geleneksel dokuda taş duvardan ve ahşap tavandan yapılmış olan tuvalet fonksiyonu, konut bahçesinde yer almaktadır. Konumu itibariyle yeterli havalandırma ve ışığı vardır.

Rumların gidişinden sonra yapılan değişikliklerde ve daha yeni plan örneklerinde tuvalet fonksiyonu terasa alınmıştır.

Mutfak: Evlerin üst katlarındaki sofayla ve terasla bağlantılıdır. Mutfakta, dolap, ahşap raflar ve ocak gibi elemanlar mutlaka bulunmaktadır. Bunlar dışında çok basit bir planlaması olan mutfak veya mutfak nişinde hiçbir süsleme yapılmamıştır.

Mutfakların zemini genellikle ahşap kaplıdır. Çok az örnekte yerlerin fayans kaplı olduğu görülmektedir.

Ara katlı plan tiplerinde, birinci kat yerine ara katta bulunan mutfağa ek olarak kilerde bulunmaktadır.

Şekil 5.5 Ocak

Şekil 5.6 mutfak dolap ve rafı

5.2. PLANLAMA İLKELERİ

Alaçatı yerel konut planlamasında, ekonomik durumun yetersizliği ve denizden gelebilecek saldırılarından dolayı, program küçük tutulmuştur. Alaçatı, bu küçültülmüş programı ile Muğla ve Birgi gibi diğer Ege kasabalarından farklıdır.⁵⁶

Tipik Alaçatı konutları, genellikle iki katlıdır. Çalışma alanında, üç katlı konutlara çok nadir olarak rastlanmıştır. Tek katlı yapılar ise dükkan, ahır veya depo amaçlı yapılmıştır.

Alaçatı yerel konut planlamasında, zemin kat ve birinci kat planları birbirinden tamamen ayrı olarak düşünülmüştür. Bu nedenle, yapılan araştırma, tez ve incelemelerin çoğunda, Alaçatı konutları, kat planlamalarına göre değerlendirilmiş ve tiplere ayrılmıştır.

Planlamayı, konutta yaşayan kullanıcının, mekansal ihtiyaçları belirlemiştir. Zemin kat planlamasında, Rumların bölgeye gelişinden, büyük göçe kadar geçen süre boyunca yapılan, bağıcılık (zeytin ve şarapçılık) ve ticaret önemli rol oynamıştır. Özellikle çalışma bölgesindeki konutlarda, şarap üretim alanlarının bulunduğu belgelenmiştir.⁵⁷ Bu nedenle zemin kat planlamasının hangi kullanıma ve/veya kullanıcıya yönelik yapıldığının belirlenmesi önemlidir.

Konutların giriş katları üretim ve ticaret düşünülerek ve genel olarak iki bölüm olarak planlanmıştır. Birinci kısım, üst kat ve arka bahçeye ulaşımı sağlayan servis mekanıdır. İkinci kısım ise, servis mekanından bölünerek ayrılan, dükkan, depo veya ahırdan oluşmaktadır. Örneklerin çoğunda, depolama alanlarının genellikle içerden servis mekanıyla bağlantıları bulunmaktadır.

Giriş katında bulunan ticaret bölümü sokağa direkt olarak bağlantılıdır. Giriş holleri ve taşlık, taşımının, at, eşek, koyun gibi hayvanların geçişinin, rahatça sağlanabileceği şekilde geniş tutulmuştur.

⁵⁶ Tosun Y. (1983) 17-19. Yüzyıllarda Batı Anadolu'da Osmanlı-Türk Şehir Dokuları, Bu Dokuları Oluşturan Evler ve Korunmaları, Mimar Sinan Üniversitesi, Doktora Tezi, İstanbul s:68

⁵⁷ Kaplan, Ç. D. Ve diğ. (2006). Project report of RES 501 Design in Architectural Restoration, 2006-2007 Fall Semester, İYTE, İzmir

Evlerin üst katları, yaşam alanlarının bulunduğu kattır. Yaşam mekanları, sıklıkla küçük bir sofa, hol veya benzeri bir ortak servis mekanına bağlı olarak yerleştirilmiştir. Bazı konutlarda “baş oda” olarak adlandırılan özel odalar bulunmaktadır.⁵⁸

Üst katta yer alan mutfak birimi, çalışma alanında yer alan örneklerin çoğunda konutların arka tarafında ve terasa yakın olarak yer almaktadır. Konutların bir kısmında giriş katın üzerinde, kiler ve mutfağın bulunduğu yarım ara katlar bulunmaktadır.

Taş merdivenin bağlandığı teras ile iki kat arasında dışarıdan da bağlantı bulunmaktadır. “Hayat” adı verilen bu açık teraslar, çalışma bölgesinde yer alan örneklerde, yarı kapalı veya tamamen kapalı hale getirilerek, sıcak yaz gecelerinde uyumak içinde kullanılmaktadır.

5.2.1. Zemin Kat Planlaması

Konut zemin kat planlamasının, kullanım ve kullanıcıya göre incelemesi yapılmıştır. 19. yüzyıl Alaçatı yerel konut örneklerine bakıldığında zemin kat planlamasını etkileyen 3 tip kullanım olduğu görülmüştür.

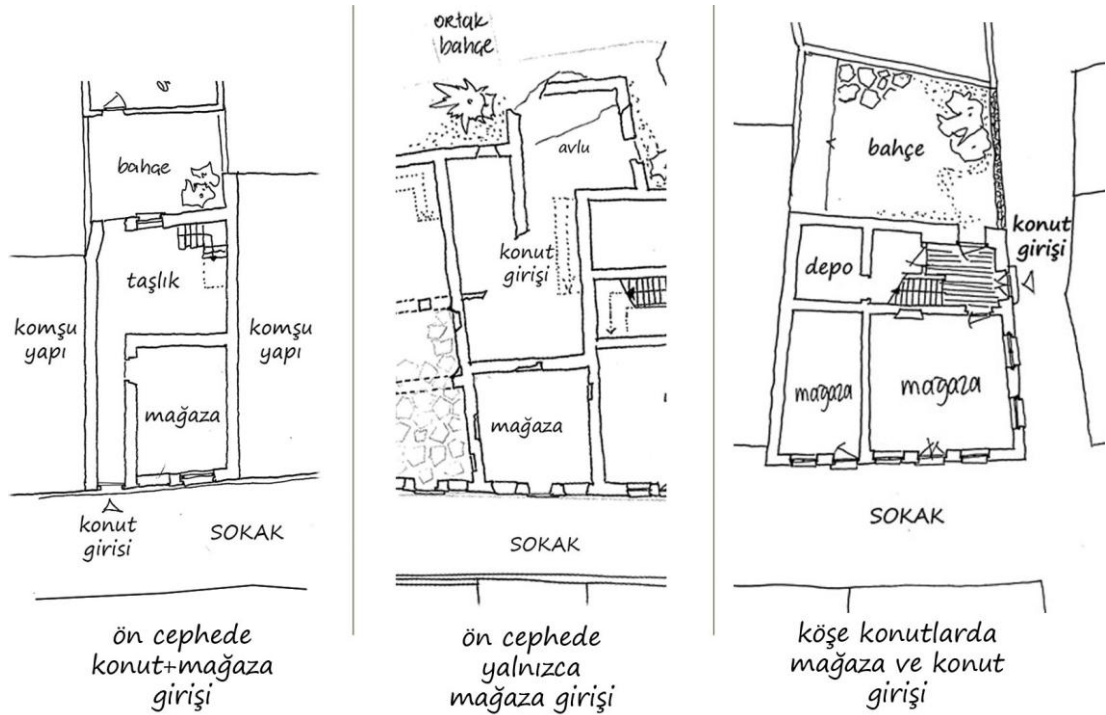
- Birinci tip, *ticaret* fonksiyonunu içeren zemin kat
- İkinci tip, *üretim* ve *depolama* yapılan zemin kat
- Üçüncü tip, *konut kullanımlı* zemin kat

Birinci tip konut, zemin katında, ticaret fonksiyonunu içeren konut tipidir. Eski dönemlerde çoğunlukla Rum tüccarların oturduğu bu konut türlerinde zemin kat kullanımı mağaza ve depo gibi ticaret fonksiyonlarına ayrılmıştır. Mağaza olarak adlandırılan, satışın yapıldığı bu ticaret birimi, direkt olarak sokağa açılmaktadır. Bu tip yapılarda cephelerde çoğunlukla iki tane kapıya rastlanmaktadır. Bu kapılardan birisi konut, birisi mağaza girişidir. Konut girişinin yapıldığı kapıdan, taşlık veya hole ulaşılmaktadır. İşlik olarak da kullanılabilen bu holden, yaşam katına çıkılmaktadır. Orijinal örneklerde mağaza içinden konuta bağlantı kesinlikle yoktur.

⁵⁸ Baş oda, oturma odası veya yalnızca misafirlere ayrılmış, genelde cumba veya küçük balkon eklemesi olan odadır.

Bazı örneklerde ise zemin kat kullanımının tamamen mağaza ve depoya ayrıldığı görülmektedir. Bitişik düzendeki bu tip ticaret yapılarında, cephede konut girişi yer almaz. Bu konutlarda, yaşam katına geçiş, konut arka kısmında yer alan bahçeden veya ikincil önemdeki ara sokak veya çıkmaz sokakta bulunan konut girişinden, taş merdivenle yapılmaktadır. Dolaylı girişin olduğu bu tip konutlara çalışma alanında nadiren rastlanmaktadır.

Zemin katta tamamen ticaretin olduğu köşe konutlarda ise, her iki sokak cephesinde de, birisi diğerinden daha büyük olan iki mağaza bulunmaktadır.

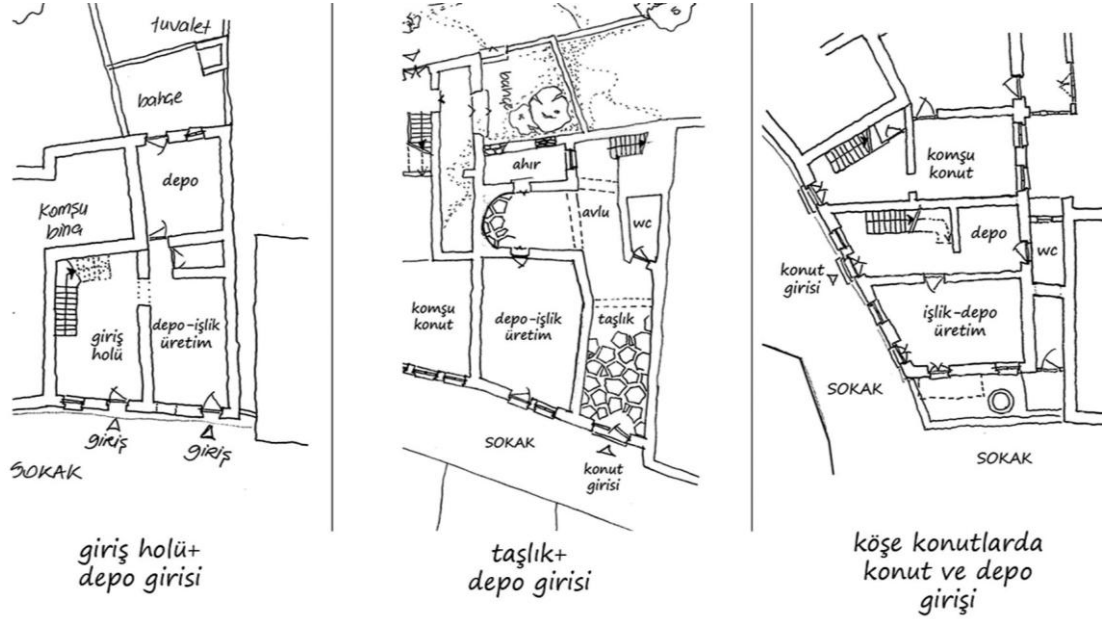

Şekil 5.7 Çalışma alanında yer alan, ticaret fonksiyonlu konutlarda zemin kat kullanım örnekleri

İkinci tip konut, zemin katında üretim ve/veya depolama fonksiyonunu içeren konut tipidir. Genellikle bölgede yaşayan Rum bağcılarının oturdukları bu konutların zemin katları, zeytin, üzüm depolaması ve/veya şarap üretimi amacıyla yapılmıştır. Bu plan tipinde cephede en az iki kapı bulunmaktadır. Köşe konutlarda ve büyük alanlı konutlarda daha fazla kapının olduğu örneklerle rastlanmıştır. Bunlarda birisi depo ve üretim alanının girişi, diğeri ise konut girişinin olduğu taşlık veya giriş holüdür. Taşlık ve holün, hem sokak ve hem de bahçe olmak üzere iki cepheye de açılışı bulunmaktadır. Bu giriş alanları, konut sağ veya sol kolunda yer almaktadır. Giriş alanının diğer tarafında ise, kullanım, ihtiyaç ve parsel büyüklüğüne göre, üretim amaçlı bir işlik ve depo ve/veya ahır bulunmaktadır. Üretim amaçlı kullanılan

depolama alanları, mağazalardan farklı olarak giriş holü, taşlık ve diğer depolama alanlarıyla doğrudan bağlantılıdır, çoğunlukla bu alanlara geçiş konut içerisinden yapılmaktadır.

Rum bağcılar tarafından, özellikle zeytin/zeytinyağı, üzüm/şarap depolama veya üretiminde kullanılan bu alanların, daha sonra yerleşen Türkler tarafından tütün depolama ve sarmasında kullanıldığı tahmin edilmektedir. (Bkz. Bölüm 5.1.2/Bahçe)

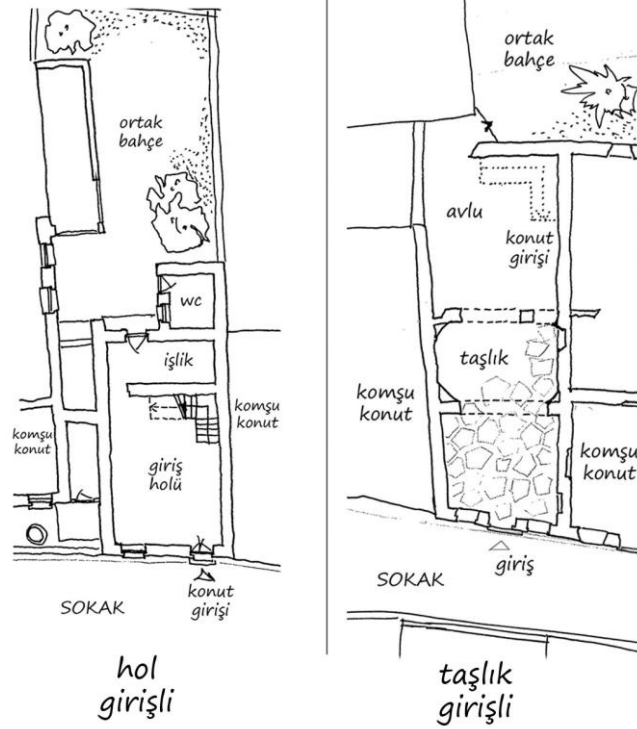
Şekil 5.8 Çalışma alanında yer alan, üretim ve depolama fonksiyonlu zemin kat kullanım örnekleri

Üçüncü tip konutlar, bağcılık veya ticaret dışında işlerle uğraşan, genellikle çalışanlar, işçiler veya bağ emekçilerinin evleridir. Bu nedenle zemin kat kullanımlarında, yalnızca kendi ihtiyaç ve kullanımları için gerekli alanlar vardır. Bu alanlar küçük depolar veya ahırlardan oluşmaktadır. Özellikle Hacı Memiş Mahallesi'ndeki zemin katlarda, halen ahır olarak kullanılan örneklere sıkça rastlanmıştır.

Bu konutlarda cephede yalnızca bir giriş kapısı bulunmaktadır. Bu giriş kapısının direkt olarak giriş holüne açıldığı örneklerde, holde, yaşama katına çıkan, ahşap merdiven bulunmaktadır. Hol, konutun depolama alanı olarak kullanılmakta ve küçük bir koridorla diğer depolama alanlarına veya konut arka kısmında kalan kümese bağlanıp, arka bahçeye açılmaktadır.

Taşlık girişin olduğu konutlarda ise, giriş direkt olarak arka kısımda yer alan bahçeye bağlanmaktadır. Konut girişi ise mutlaka taş merdivenle direkt taşlıktan, üstü açık

merdivenle yapılmaktadır. Bu konutlarda taşlık depolama amaçlı kullanıldığı gibi, küçükbaş hayvanların bağlanması da müsaittir.

Şekil 5.9 Çalışma alanında yer alan, yalnızca konut ihtiyaçlarını karşılayan zemin kat kullanım örnekleri

5.2.2. Üst Kat Planlaması

Alaçatı yerel konut mimarisinde üst katların hepsi yaşam alanlarının kullanımlarına ayrılmıştır. Çalışma alanında yer alan örneklere bakıldığında, üst katta, en az bir oda, mutfak ve çoğunlukla bir teras bulunmaktadır, ancak yaşam alanları planlaması yapılırken, özellikle hol veya sofa kullanımının, üst kat planlamalarında farklılık yarattığı görülmüştür. Buna göre üst kat planlamalarında, sofaların planlamada yer almalarına göre iki kullanım olduğunu söyleyebiliriz.

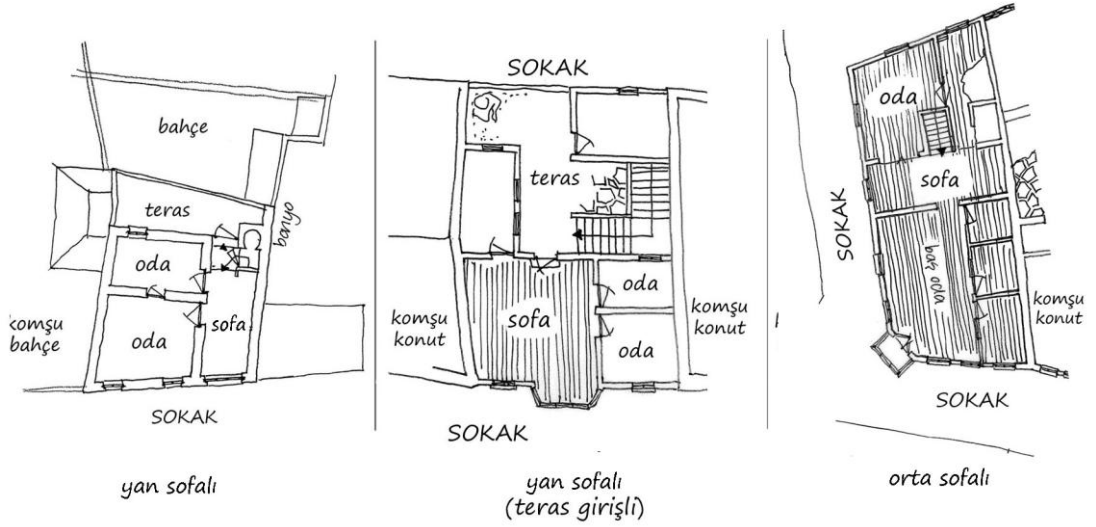
- Birinci tip, sofalı üst kat planlama örnekleri
- İkinci tip, sofasız üst kat planlama örnekleri

Üst kat planlamasında önemi olan sofalar konutun genellikle ortasında veya yan kısmında yer almaktadır. Yan sofalı planlamada, sofanın, sokak veya konut arka kısmında bulunan bahçeye cephesi bulunmaktadır.

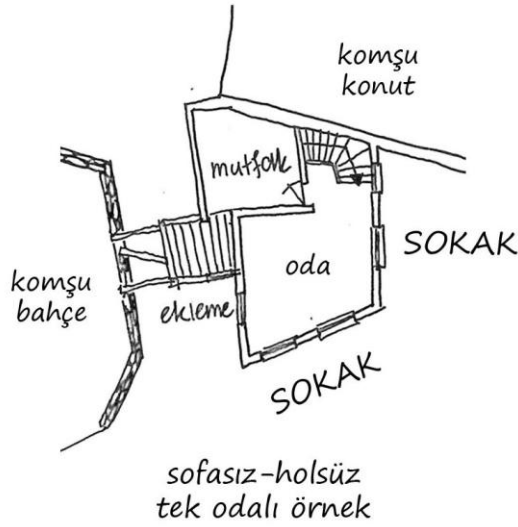
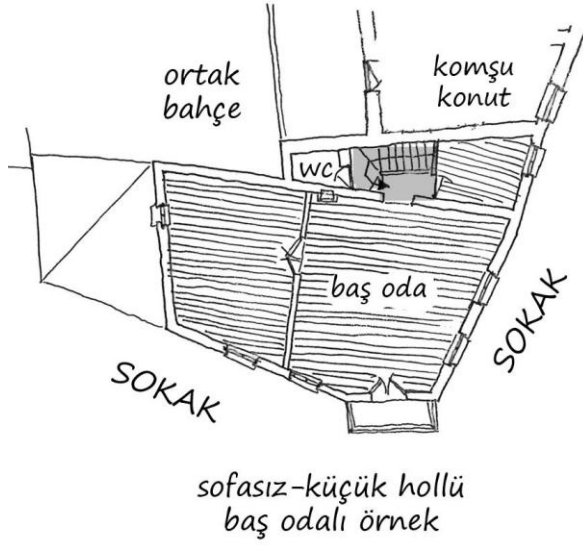
Çalışma alanında bulunan örneklerin çoğunda, hol ve sofa, ön sokak cephesine yönlendirilmiştir ve konut sahipleri tarafında ortak yaşam alanları olarak

kullanılmaktadır. Bu tip planlamada, merdivenler genellikle yaşam alanının köşesinde konumlandırılmıştır. Yaşam mekanlarına ana girişin dış terastan yapıldığı örneklerde ise sofa arka cephede yer alan bahçeye yönlendirilmiştir.

Orta sofalı planlamalarda ise sofa, yaşam katının ortasında yer alarak, üst katı ikiye ayırmaktadır. Karniyarık tipli veya iç hollü olarak da isimlendirilen bu plan tiplerinde, odalar ve mutfak, holün iki tarafında karşılıklı olarak yer almaktadır. Bu planlamada merdivenin, iki odanın arasına yerleştirildiği örneklere sıkça rastlanmaktadır. Bunun dışında, mutfak ve merdivenin, yaşam katının karşılıklı iki köşesinde konumlandığı planlarda yer almaktadır. Bu planlarda, mutfak ve merdiven direkt olarak terasla bağlantılıdır.

Şekil 5.10 Çalışma alanında yer alan, yan ve orta sofalı üst kat kullanım örnekleri

Şekil 5.11 Çalışma alanında yer alan, sofasız veya küçük hollü üst kat kullanım örnekleri

İkinci tip konut, yaşam katına çıkıldığında, sofanın olmadığı, yalnızca küçük bir holün yer aldığı konut tipidir. Bu plan tiplerinde, odalar ve mutfak holün etrafında dairesel bir şekilde dizilmiştir. Merdiven ise planlamada, odaların arasında veya cepheye bitişik olarak konumlanmıştır.

Bazı örneklerde ise hol de yer almaz, bu örneklerde alt kata bağlanan merdiven direkt olarak odaya açılır. Kenar holünün yerini, yaşam katının uzun kenarında yer alan koridora bıraktığı örneklere de sıkça rastlanmaktadır.

5.3. YAPIM TEKNİKLERİ

5.3.1. Duvarlar

Alaçatı konut mimarisinde evler, genellikle zemin kat ve birinci kat olarak ayrı yapılmıştır. Yapı malzemesi olarak yöreden çıkarılan ve elde işlendikten sonra sertleşen beyaz taş kullanılmıştır⁵⁹.

Konutlar, kagir veya *yarı kagir* yığma sistemde yapılmıştır. Zemin katları, moloz taş ile inşa edilen konutların üst katları, ahşap karkas ve/veya tuğla kullanılarak yapılmıştır. Dokuda, üst kat ve alt katın moloz taş tekniğiyle örüldüğü yapılara da rastlanmaktadır.

Cepheler çıplak taş örgü bırakıldığı gibi, sıvalı veya beyaz kireç badanalı yüzeyler de görülmektedir. Sıva yapılmadan yalnızca taşın kullanıldığı yapılarda taşlar çok fazla işlenmemiştir.

Duvar işlemlerinde çimento kullanılmadığı için zemin kat duvarları, birinci kat duvarlarına göre daha kalın ve yaklaşık 50-100 cm genişliktedir. Bazı binaların duvar yapımında kullanılan yöresel harç⁶⁰, evlerin kışın sıcak, yazın soğuk kalmasını sağlamaktadır.

Temel duvarları moloz taş olup, taşların kalınlığı 50 cm, derinliği 1m'dir. Taşıyıcı duvar karakteristiği de hemen hemen benzer özelliktedir.

Şekil 5.12 Sıvalı Taş Duvar örneği Şekil 5.13 – Şekil 5.14 Sıvasız Taş Duvar örnekleri

⁵⁹ Bu taş zaman içinde sarararak, binaların yaşını yansıtır.

⁶⁰ Duvar yapımında kullanılan harç, toprak, kireç, saman ve yumurta akından oluşmaktadır.

Taş, özellikle düzgün dikdörtgen haline getirilmeden, sadece aşırı çıkıntıları alınıp ve doğal görüntüsü korunarak kullanılmıştır. Cephelede kullanılan birbirine geçmeli kesme taş tekniği cephelede dışında kullanılmamaktadır.

Bina cephelede çatı sınırlarını, düz veya şaşırtmalı olarak yapılan silmeler oluşturmaktadır. Katlar arası silmeler de oldukça sık görülmektedir. Köşe yapılarında, düşey köşe silmelerinin bulunduğu örneklere de rastlanmıştır.

Taş işlenmesi sırasında taş araları yüzeyden düşük bırakılmıştır. Alaçatı evlerinde derzler genelde toprak renklerinde.

Bahçe duvarları 45-50 cm kalınlığında örülmüştür. Sokak cephelede iç bahçe uygulamalarında, bahçe duvarı yüksekliği 2-4 metreye kadar ulaşmaktadır.

Şekil 5.15 - Şekil 5.16 Bahçe Duvarı Örnekleri

5.3.2. Döşemeler

Alaçatı konutlarının kat döşemelerinde ahşap ve beton karışımı kullanılmış, kat aralarına ahşap hatıl atılmıştır.

Zemin kaplamalarında ahşap, kayrak taşı, doğal renkli karo ve klasik desenli karo plakalar kullanılmıştır. Rum evlerinde görülen siyah-beyaz mozaiklere çok yıpranmış olmalarına rağmen rastlanmıştır. Üst kat oda kaplamaları ise genellikle ahşaptır.

Depo, ahır gibi giriş kat mekanları genelde sıkıştırılmış toprak gibi malzemelerden yapıldı, taş döşemesi yalnızca giriş hollerinde yapılmaktadır.⁶¹

⁶¹ Özgönül, N. (1996) A method for restructuring the interrelation between tourism and usage of traditional / historic settlements - case study: Alaçatı. PhD diss. Middle East Technical University, Ankara.

5.4. ALAÇATI KONUTLARINDA MİMARİ CEPHE ELEMANLARI

Yörede büyük açıklıklı iç-dış bağlantısı görülmemektedir. Bunun nedeni iklimsel verilerin işlevsel değerlendirilmesi (Kalın duvarlı, küçük açıklıklı yapılarda ısı kontrolünün daha kolay olması sebebiyle), emniyet kaygısı ve yığma taş konstrüksiyonunun gerektirdiği ölçülerin kullanılmış olmasıdır.

Kapı ve pencerelerde malzeme olarak ahşap tercih edilmiştir. Pencere parmaklıklarında ve kapılarda kaliteli demir işçiliğine sıkça rastlanmaktadır. Pencerelerdeki dövme demir payandalar, Alaçatı'da karakteristik özellik göstermektedir.

Günümüzde, konutlarda kullanıma uygun eklemeler ve değişmeler görülmektedir. Bazı yapılarda yeni pencereler açılmışken, bazılarında pencere ve kapılar tuğla ile örülerek kapatılmıştır.

5.4.1. Kapılar

Alaçatı evlerinde, konut planına göre değişen çok çeşitli tiplerde kapı örnekleri bulunmaktadır. Geleneksel kapı çeşitlerinin neredeyse tamamı ahşaptan yapılmıştır. Ahşap işlemesi düz ve sade olabildiği gibi, işlemeli ve süslü de olabilmektedir.

Ana giriş kapıları genellikle direkt olarak sokağa açılmaktadır. Kapılar bazen cepheyle aynı hizada, bazen cephe çizgisinden taş basamaklıdır. Cephe karakterinde önemli rol oynayan ana giriş kapıları, mekanın farklı kullanımına göre tek veya çift kanatlıdır. Alt kat, dükkan veya depo kullanımlı konutlarda, cephede iki kapı görülmektedir. Çift kanatlı kapılar ana giriş kapısı olarak kullanılan kapılardır ve "Aynalı" olarak adlandırılan sert ahşaptan yapılmışlardır.⁶² Yaklaşık 100x200 cm ölçülerindedir. Tek kanatlı kapılar ise genelde ikinci giriş olarak kullanılmaktadır. Bu ahşap kapılarda da ince işlik görülmektedir. Yaklaşık olarak ölçüleri 90x200 cm.dir.

Kapıların büyük kısmı dikdörtgen biçiminde, söve ve lentoyla çevrilidir. Aynı şekilde kemerli kapılar da çokça görülmektedir. Bu kapılardan konut ana giriş kapısı, büyük kemerli, basık lentolu veya düz lentoludur.

Bazı giriş kapılarının üst kısmında yer alan ve açılabilen kemerli kısım, zemin katın havalandırılması amacıyla kullanılmaktadır. Bu kısımlar yassı, düz, yarım daire,

⁶² Hersek, Can (1986) a.g.e.

daire şekillerindedirler. Açılabilen kısımlar genellikle giriş kapısına bitişik bir kanat şeklindedir. Bazı örneklerde kapının üstünde ayrı olarak yapılmıştır.

Binaların sokak cephelerine yerleştirilmiş kapıların bir kısmında üçgen başlık veya küçük çıkmalar yer almaktadır. Bu başlıkların bir kısmında demir işçiliğine rastlanmaktadır. Günümüze yaklaştıkça bahçe ve iç avluların girişlerinde yeni yapım tekniği olarak demir kapılar karşımıza çıkmaktadır.

MAĞAZA	
MAĞAZA + KONUT	
DEPO + KONUT	
KONUT	
K: Konut D: Depo M:Mağaza	

Şekil 5.17 Alaçatı tarihi konut kapılarının mağaza – depo – konut ilişkisi

Tarihi dokuda bulunan bahçe ve iç avlu kapılarının da, ana giriş kapıları gibi tek veya iki kanatlı tipleri bulunmaktadır. Malzeme olarak ahşap tabla kullanılmıştır. Diğer giriş kapılarına göre özellikle daha büyük yapılmışlardır.

Alaçatı Konutlarında Giriş Kapıları

(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)

5.4.2. Pencereleler

Alaçatı konutlarında pencereler yaklaşık olarak 70-90x180-190 cm ölçülerinde ve 1/1.5 veya 1/2 oranlarında yapılmıştır. Pencereleleri çevreleyen sövelerin genişlikleri, binanın büyüklüğüyle orantılı olarak 16-20 cm arasında değişmektedir.

Pencereler, ait oldukları mekanlara göre farklı tiplerdedirler. Üst kat pencereleri mutlaka dikdörtgen formludur. Diğer taraftan zemin kat pencereleri dikdörtgen formlu olduğu gibi, kemerli açıklıklar da sıkça görülebilmektedir. Kalın duvarlarda, ahşap pencere çerçevesi, dış yüzeye yakın olarak yerleştirilmiştir. Güneş ışığından daha fazla yararlanmak için her iki tarafın duvarları içeriye doğru genişletilmiştir. Ahşap duvarlarda ise çerçeve, kanatlar tam açılabilir şekilde iç yüzeye konmuştur. Günümüzde pencerelerin çoğu yenisiyle değiştirilmiş veya formu değiştirilmiştir.

Alt kat pencerelerinde demir, üst kat pencerelerinde ahşap olmak üzere değişik şekillerde kepenklere rastlanmıştır ancak günümüzde kepenklerin bir kısmı çıkarılmıştır. Özellikle Kemal Paşa Caddesi'ndeki yapıların zemin kat pencerelerinde, karakteristik özellikte demir parmaklıklara rastlanmaktadır.

Alaçatı Konutlarında Pencereleler

(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)

5.4.3. Cumba ve Çıkmalar

Alaçatı evlerinde cepheler ya düzdür ya da cumbalıdır. Evlerin bir kısmında yer alan cumbalar, sokakların görünümünü etkilemenin yanı sıra, ev içinde yaşayanların dışarıyla bağlantısını sağlayan mimari elemanlar olmuştur.

Cumbalar genellikle oda ve sofalarla bağlantılıdır. Cumbaların üç cephesi de camla kaplıdır. Cumbaların yapımında ahşap kullanılmıştır. Ahşap parapet ve dikmeleri olan bu tip konsollar, dövme demir payandalarla taşınmaktadır. Bazı cumbalarda üçgen alınlıklar görülmektedir.

Şekil 5.18 - Şekil 5.19- Şekil 5.20Alaçatı Konutlarında Cumba Örnekleri
(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)

Cephede çıkmalar ise yok denecek kadar azdır. Balkonlu örneklerde, boyutlar küçük tutulmuş, çoğu zaman estetik amaçla cepheye yerleştirilmiştir. Çıkmalar bir diğer taşıyıcı malzeme olan taştan yapılmışlardır ve altlarında dökme demir veya ahşap konsollar bulunmaktadır. Balkon örneklerine kagir yapılarda rastlanmaktadır.

Şekil 5.21- Şekil 5.22 Çıkma ve Balkon Örnekleri

Şekil 5.23 Düz Cephe Örneği

(Fotoğraflar: N. Melis Kocamanoğlu)

5.4.4. Çatılar

Çatı sistemleri ahşap kırma veya beşik çatıdır ve meyili yaklaşık %25-35 civarındadır. Çatı döşemeleri yalnızca alaturka kiremitle örülmüştür. Dış duvarlardan dışarıya doğru saçak yapılmamıştır. Eğer ahşap çatı kullanılmış ise mutlaka dış duvar içinde gizlenmiştir.

Bacalar, dar ve kiremit başlıklıdır.

Alaçatı mimarisinde alaturka kiremitli çatıların saçak uçlarında özel detaylar bulunmaktadır. Bunlar “Kartal Kanadı” olarak adlandırılan süslemedir. Kartal Kanadı, bina köşelerine kiremit yüksekliğinde taş yerleştirilip, üzerine iki adet oluklu kiremidin konmasıyla elde edilir.

Şekil 5.24- Şekil 5.25- Şekil 5.26 Çatı Köşelerindeki Kartal Kanadı Detayları

5.5. CEPHE TİPLERİ

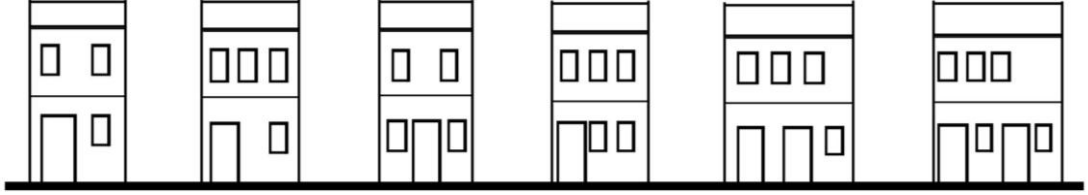
Alaçatı tarihi mimarisinde çoğunlukla iki katlı yapılar ve dikdörtgen formlar vardır. Binaların cepheleri doğrudan sokağa bakmaktadır. Ön bahçelerinin olmaması, konutların doğrudan sokağa cephe vermesi, konut cephelerinin, sokakları şekillendirmesini sağlamıştır.

Alaçatı tarihi evlerinin genel karakteristik özelliklerinde kat yükseklikleri yaklaşık olarak 3,5 metredir. İki katlı binaların cepheleri ise 8 m.yi geçmemektedir.

Alaçatı konutlarında cepheler ya düzdür ya da cumbalı-balkonludur. Çıkmalar, seyrek olarak görülmektedir. Bazı cephelerde üçgen alınlıklar görülmektedir.

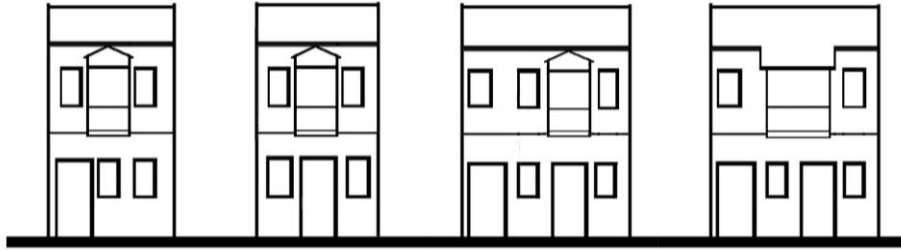
Konut cephelerinde bulunan çıkmalar, buldukları yer ve konuma göre farklılık göstermektedir. Cephe açıklıklarının tümü nerdeyse ön ve arka cephededir. Köşe konutlarda her iki cephede de açıklık vardır, iki cephenin de önemli ve işlek bir sokak veya meydana bakmadığı örneklerde, yan cephe açıklıkları oldukça zayıftır.

Düz cepheli konutlarda: Cephe elemanları zayıf ve etkisiz, cephe yüzeyleri düzdür. Yaklaşık olarak her türlü plan tipinde düz, çıkmasız cephe görülebilir.

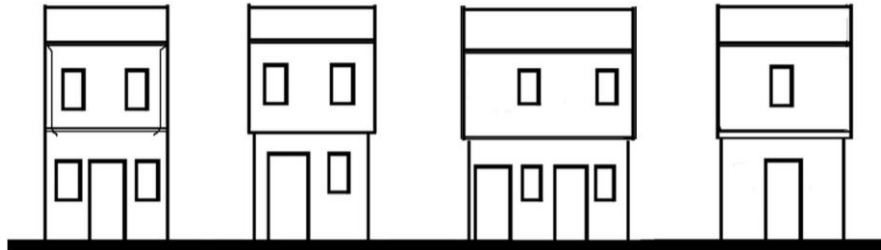
Şekil 5.27 Alaçatı evlerinde, düz cepheli konut tipleri

Çıkmalı cepheler: Çıkmalar genellikle cumba ve balkon gibi eklemelidir. Cephenin tam ortasında yer alan cumba tipi, çalışma alanında en sık rastlanan örnektir. Cumbanın genişliği ve pencere sayısı, plan tipi ve cephe genişliğine göre değişiklik göstermektedir. Bu tiplerde, konut ana girişi, çıkmayla aynı cephede ve çoğunlukla çıkmanın altında yer almaktadır.

Şekil 5.28 Alaçatı evlerinde, cephenin ortasında yer alan cumbalı konut tipleri

Üst katın sokak cephesi boyunca çıkma yaptığı cephelere nadiren rastlanmaktadır. Bu örneklerde cephe farklarını, pencerelerin düzenlenme şekilleri belirlemektedir.

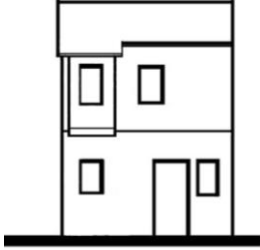

Şekil 5.29 Alaçatı evlerinde, bütün cephenin çıkma yaptığı konut tipleri

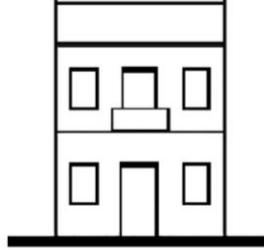
Bazı örneklerde cumba konut cephesinin sadece bir yanında yer almaktadır.

Balkonlar, iç hollü (sofalı) plan tiplerinde, sofanın sokakla buluşmasını sağlamaktadır. İç hollü plan tiplerinin ortak cephe düzenlemesidir.

İki sokağın kesiştiği yerde bulunan konut cephelerinde genellikle tam köşede, sofa veya baş odanın sokağa açılmasını sağlayan cumba tipi bulunmaktadır.

Şekil 5.31 Cephenin bir yandan çıkmalı olduğu konut tipi

Şekil 5.32 Balkonlu konut tipi

Şekil 5.33 Köşe cumbalı konut tipi

5.6. SONUÇ

Bu tez çalışmasında, Alaçatı kentinin, değişim ve gelişim dönemleri tarihsel, görsel ve sözel kaynaklar incelenerek tespit edilmiş; süreçlerin yapı, cephe ve plan düzenleri ile mekan isleyişlerine yansımaları ele alınmıştır. Yapılan analiz çalışmalarının sonucu olarak, kentteki mekansal ve yapısal bilginin okunur hale getirilmesi hedeflenmiştir.

Çalışmada, Alaçatı tarihi kent merkezindeki yerleşim dokusu içinde yer alan konutların, tarihi süreç içerisindeki konum ve gelişimleri incelenmiş, detaylı bir belgeleme çalışması yapılmıştır.

Çalışmaya kentin irdelenmesi ile başlanmıştır. Bu bağlamda kent; konumu, coğrafi yapısı, tarihsel gelişim süreci, kentsel dokusu bakımından incelenmiştir. Bu şekilde Alaçatı kent dokusunda, tarih içerisindeki gelişimin, kente nasıl yansıdığı ortaya çıkarılmıştır.

Alaçatı'da ilk yerleşimin Antik Dönem'e dek uzandığı tahmin edilmektedir. Antik dönemde 12 İon kenti sınırları içinde kalan Alaçatı geçmişten günümüze pek çok döneme ve kültüre tanıklık etmiştir. Günümüzde mevcut olan yerleşim alanı ise, Osmanlılar zamanında bölgeye yerleşen Rum halkı tarafından kurulmuştur. Özellikle 18. Yüzyıl sonrası oluşan Rum kültürüne ait korunması gereken tarihi bir mirasa ev sahipliği yapmıştır.

1924 yılında gerçekleşen nüfus mübadelesinde, adada yaşayan Rum halkının yerine Girit, Makedonya, Yunanistan, Rodos, Sırbistan, Arnavutluk'tan gelen Türkler yerleşmiştir.

Üzüm depoları, kahvehaneler ve yıkık yel değirmenleri, yerleşimin belli başlı anıtsal yapılarını oluşturmaktadır. Bunların dışında oldukça görkemli sivil mimari örneklerle de rastlanmaktadır. 19. Yüzyıl ortası ve 20. yüzyıl başına tarihlenen konutlar, cephelerinde taş ve demir işçiliğinin en güzel dekoratif örneklerini sergilemektedir.

Konut kullanıcılarının geçen süre içerisindeki; kültürel değişimlerinin, yaşama biçimlerinin, gereksinimlerinin ve ekonomik düzeylerinin konut kullanımına yansıdığı görülmüştür. Buna göre çalışma alanı içerisinde kalan ve halen kullanılan yapıların, kullanıcılar tarafından onarım ve değişiklik geçirdikleri belirlenmiştir.

Zemin katın, ticaret, bağcılık, depolama, üst katın ise yaşama mekanı olarak planlandığı Alaçatı konutlarında işlevsel değişiklikler yaşanmıştır. Tarihi konutlarda, mekan ve konfor ihtiyacı nedeniyle en sık zemin kat kullanımında değişiklikler görülmüştür. Depo ve işlik birimleri özgün işlevlerini yitirerek, oturma mekanına dönüştürülmüş, yalnızca bahçede yer alan tuvaletler yerine konutun her iki katına da ıslak hacimler eklenmiştir. Konutlarda bir diğer değişiklik ise aynı aileden bireyler arasında bölüştürmek amacıyla konutların yatayda veya düşeyde bölünmesidir.

Onarım ve işlevsel değişiklikler dışında çalışma bölgesinde, kullanılmayan ve terk edilmiş yapılar da tespit edilmiştir. Bu yapılarda zamana bağlı eskime, bozulma ve tahribatlar oluşmuştur.

İhtiyaca yönelik yapılan değişim ve eklemeler, özgün plan şemalarını bozamaya başlamıştır. Özgün plan şemaları ile günümüzde kullanılan mekan kurguları karşılaştırıldığında, ilave kütle ve bölücü duvar eklendiği, merdiven yönünün değiştirildiği veya merdivenin kaldırıldığı, döşeme malzemelerinin değiştirildiği tespit edilmiştir.

Alaçatı'daki eski yerleşim dokusu, özellikle kent merkezi ve merkezden güneydeki limana uzanan bölgeye kadar hakimdir. Bu bölge 01.07.1998 tarihinde İzmir I No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun aldığı kararla Kentsel Sit alanı olarak ilan edilmiştir.02.06.2004 tarihinde alınan bir kararla sit alanı sınırları genişletilmiştir. Alınan sit kararları ve yaşayanların bilinçlenmesi sayesinde geleneksel dokunun çoğunlukla korunduğu görülmüştür.

Belde bütününde ticaret faaliyetlerinin önemli bir bölümünün bulunduğu Tokoğlu Mahallesi, tarihi yapıların aslına uygun olarak korunduğu ve restoran, kafe ve butik otel olarak hizmet vermektedir. Özellikle ticaret alanlarında yapı bütünlüğü ve yerel halkın huzuru için, belediyenin koyduğu kurallar bulunmaktadır. Alaçatı Belediyesi'nin bilinçli çalışması ve koyduğu kurallar sayesinde belde bozulmadan korunmaya ve yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Turizm temelli gelişimin yaşandığı Alaçatı için, yerleşme dokusunun özgün karakteristiklerinin sürdürülebileceği, yöre halkına ve doğal çevreye en az zarar veren, küçük ölçekli turizmin teşvik edilmesi kentsel sahiplenmeyi güçlendirecektir.

Alaçatı'nın yerli nüfusu giderek azalmakta ve turizmin gelişmesiyle buraya gelen yabancıların sayısı artmaktadır. Konutlarının bakım ve onarımını yaptırmaya maddi gücü yetmeyen Alaçatı yerli nüfusu, evlerini yöreye gelen yabancılara satmaktadır.

Sınırlar içerisinde yer alan yazlık konut gelişimlerinin yaşandığı yeni gelişme alanları ile yakın çevresinde konumlanmış, geleneksel yerleşim dokusu arasındaki keskin yapısal farklılıkların birbirleriyle ilişkilendirilmesi, görsel uyum içinde olması, yaşayan ve turistler için mekansal alanların oluşturulması, kentsel kimliğe katkı sağlayacaktır.

Tarihi güzellikleri kadar doğal güzellikleriyle, tarım-turizm-konut ekseninde içerdiği çeşitlilikler ile son yıllarda ön plana çıkmış olan Alaçatı, geçmiş ve gelecek arasında bir köprü görevi görmeye başlamıştır. Alınacak doğru koruma kararları doğrultusunda, geleneksel Alaçatı kent dokusunun, sahip olduğu tarihi, kültürel ve mimari değerleri ile birlikte, sürdürülebilirliğinin sağlanması ve geleceğe aktarılması mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

YAZILI KAYNAKLAR

- Atilla, N.A. ve Öztüre, N.**, 2006. Alaçatı – Agrilia’dan Günümüze Bir Mübadele Kasabası, Öztüre A.Ş. Kültür Yayını – 5, İzmir.
- Akurgal, E.**, 1983. Ancient Civilizations and Ruins of Turkey: from prehistoric times until the end of the Roman Empire, Haşet Kitabevi, İstanbul.
- Bayburtluoğlu, C.**, 1975. Erythrai, Türk Tarih Kurumu Yayınlarından VI. Dizi – Sayı 18, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Baykara, T.**, 1980. “XIX. Yüzyılda Urla Yarımadasındaki Nüfus Hareketleri”, Türkiye’nin Sosyal ve Ekonomik Tebliğleri 1071-1920, Meteksan Ltd. Şti, Ankara.
- Çolak, F.**, 1997. İzmir ve Urla Yarımadasının Düşman İşgalinden Kurtarılışı., II. Uluslararası Çeşme Tarih ve Kültürü Sempozyum Bildirileri, Çeşme.
- Darkot, B. ve Tuncel, M.**, 1978. Ege Bölgesi Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Faroqhi S.**, 1993. Osmanlı’da Kent ve Kentliler, çev. Kalaycıoğlu N.. Türkiye Araştırmaları, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Gezgin İ.**, 2007. Alacaat’tan Alaçatı’ya, Rüzgarlı Bir Köyün Hikayesi, Sel Yayıncılık, İstanbul.
- Herodotos**, 1973. Herodot Tarihi, çev: Müntekim Ökmen, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Hersek, C.M.**, 1986. The Preservation and Rehabilitation Project in Alaçatı, Kemalpaşa, Mektep and Mithatpaşa Avenues, Master Thesis, Middle East Technical University, Faculty of Architecture, Department of Restoration, Ankara.
- İzmir İl Yıllığı**, 1973. İzmir Valiliği, İzmir.

- Kaplan, Ç.D. ve diğ.**, 2006. Project Report of Res501 Design in Architectural Restoration, 2006-2007 Fall Semester, IYTE, İzmir.
- Karayolları Genel Md.**, 1991. İzmir–Çeşme Otoyolu Fizibilite Raporu. Ankara, Türkiye.
- Leake W.**, 1976. A Tour in Asia Minor, vol.2, George Olms Verlag Hildesheim, New York.
- Özgönül, N.**, 1996. A method for restructuring the interrelation between tourism and usage of traditional / historic settlements - case study: Alaçatı, PhD diss. Middle East Technical University, Ankara.
- Pausanias**, 1913. Pausanias's Description of Greece, vol. I-VI, çev. Frazer, C.G., Macmillan and Co., London.
- Senemoğlu, Y.**, 1973. Kitab-ı Bahriye Denizcilik Kitabı – Piri Reis, Tercüman 1001 Temel Eser, vol.1, Kervan Kitapçılık A.Ş., İstanbul.
- Tosun Y.**, 1983. 17-19. Yüzyıllarda Batı Anadolu'da Osmanlı-Türk Şehir Dokuları, Bu Dokuları Oluşturan Evler ve Korunmaları, Mimar Sinan Üniversitesi, Doktora Tezi, İstanbul.
- Tubitak Debug 127/G**, 1995, Ekolojik Dengenin Korunması ve Sürdürülmesi Açısından Kentsel Sistemlerin Planlanması Araştırma Projesi, Çevre Mühendisliği Grubu Yayınlanmamış Raporu, Dokuz Eylül Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Fakültesi, İzmir.
- Umar, B.**, 1993. Türkiye'deki Tarihsel Adlar, İnkılap Kitapevi, İstanbul.
- Uran, H.**, 1959. Çeşme Hatıraları/Hatıralarım, Ayyıldız Matbaası, Ankara.
- Ülker, N.**, 1995. Aydın Vilayeti Salnamelerine Göre XIX. Yüzyıl sonlarında Çeşme, I. Uluslar Arası Çeşme Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri, Çeşme, İzmir.
- Yurt Ansiklopedisi**, 1982-1983, "İzmir" Başlığı, C.8, İstanbul, s. 4266
- 1/25000 Ölçekli Çeşme – Alaçatı – Paşalimanı Çevre Düzeni Notları**, 2006. Çeşme, İzmir.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.alacatiguide.org/tr/?page=konumveulasim>, Alaçatı Turizm Derneği internet sitesi. 12.10.2009.

<http://www.alacatibelediyesi.com/ulasim.html>, Alaçatı Turizm Derneği internet sitesi. 12.10.2009.

www.arkitera.com / Alaçatı-Babylon Eğlence Merkezi, 24. 10. 2009.

www.kultur.gov.tr / Kültür ve Turizm Bakanlığı internet sitesi, Limanlar

www.maps.google.com / Google Earth Map 09.10.2009

<http://www.mimarlarodasi.org.tr/index.cfm?sayfa=Belge&Sub=basin&RecID=1196>

www.cesmemuftulugu.gov.tr/ Pazaryeri Camisi ve Hacı Memiş Camisi fotoğrafları

http://www.portalacati.com.tr/alacati_projesi.aspx?pg=6)

HARİTALAR

1970 yılı Alaçatı Halihazır Haritası, 2008. 1/1000 ölçekli, Alaçatı Belediyesi, İzmir

2006 Alaçatı Koruma Amaçlı İmar Planı, 2008. 1/1000, Alaçatı Belediyesi, İzmir.

ÖZGEÇMİŞ

1983 yılında İzmir’de doğan Nazlı Melis Kocamanoğlu, ilköğrenimini Özel İzmir Lisesi’nde, orta ve lise öğrenimini İzmir Bornova Anadolu Lisesi’nde tamamlamıştır. 2001 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Bölümü’nde lisans eğitimine başlayan Nazlı Melis Kocamanoğlu, 2007 yılı başında aynı üniversitenin, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans eğitimine başlamıştır. 2007 yılından itibaren çeşitli bürolarda çalışmıştır.